การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยว แบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย

กษม อมันตกุล

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2559
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณาดุษฎีนิพนธ์ของ นายกษม อมันตกุล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร.พิชัย สดภิบาล)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

คณะศิลปกรรมศาสตร์อนุมัติให้รับดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

วันที่ 30 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2559

กิตติกรรมประกาศ

ดุษฎีนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รศ.ดร.รวี หาญเผชิญ อาจารยที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้องตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็ยอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ ท่านรองอธิการบดี ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งท่านยังเป็นประธานเปิดงานนิทรรศการ “Slow Town Slow Cities and Slow Movement” ที่หอศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ และคณาจารย์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพารวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้าน ได้แก่ ผศ.ดร.นพดล ตั้งสกุล ผศ.ดร. ไกรเลิศทวีกุล ผศ.ดร.เพ็ญประภา เพชระบูรณิน ผศ.สายเชื้อ ผศ.ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง รศ.อุดมศักดิ์ สาริบุตร รศ.นพคุณ นิศามณี และจ.ส.อ.นพดล คนตรง และรศ.ว่าที่ร้อยโท ดร.พิชัย สดพิบาล ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางที่ถูกต้องในการออกแบบทำให้ดุษฎีนิพนธ์ฉบับบนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อเกษมและคุณแม่จันทิมาอมันตกุลและพี่ ๆ น้อง ๆ รวมถึงเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมาคุณค่าและประโยชน์ของดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่บุพการีบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ไม่ได้กล่าวถึงที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

กษม อมันตกุล

55810051: สาขาวิชา: ทัศนศิลป์และการออกแบบ; ปร.ด. (ทัศนศิลป์และการออกแบบ)
คำสำคัญ: อัตลักษณ์สากล/ แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์/ ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตะวันออก-ตะวันตก

กษม อมันตกุล: การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย (IDENTITY DESIGN WITH AN INDIGENOUS-INSPIRED FOR TOURISM OF SLOW TOWN IN GMS ECONOMIC CORRIDOR EAST-WEST IN THAILAND) คณะกรรมการควบคุมดุษฎีนิพนธ์: เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง, ศ.ป.ด., รวี หาญเผชิญ, Ph.D. 259 หน้า. ปี พ.ศ. 2559

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วมแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีขอบเขตการวิจัยคือแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ศึกษาบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น โดยสอบถามจากผู้นำชุมชน (นายอำเภอ) จำนวน 10 คน ในเส้นทางหมายเลข 9 ผ่านตามการจัดกลุ่ม 3 ลักษณะ ประกอบด้วย กลุ่มสถาปัตยกรรม กลุ่มศิลปกรรม และกลุ่มหัตถกรรม

ผลการวิจัย พบว่า พื้นที่วิจัยคือบ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์เพราะมีการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข มีรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง มีการแสดงถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรม มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน มีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น และประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

การออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผลการวิจัยพบว่า การใช้เส้นในการออกแบบเส้นตรงทั้งแนวนอนแนวตั้งหรือแม้กระทั่งเส้นเฉียงแสดงออกถึงความเรียบง่ายตามวิถีของเมืองสโลว์ทาวน์ ในการใช้สีในการออกแบบใช้สีที่มีเชิงความหมายและความรู้สึก ทั้งสีฟ้า แดง และเหลือง สีน้ำเงินหรือสีฟ้ามีความหมายถึงการทำพิธีในการปักเฉลว ในวันศุกร์ และสีฟ้าเป็นสีประจำวันศุกร์ มีความรู้สึกถึงความสดใสร่มเย็น สดชื่น และเรียบง่ายตามวิถีของสโลว์ทาวน์ สีแดงหรือสีชมู มีความหมายถึงครั่งที่เป็นตัวเชื่อมอุปกรณ์ที่นำมาทำพิธีการปักเฉลว มีความรู้สึกถึงความสวยงาม น่าเชื่อถือ และเรียบง่ายตามวิถีของสโลว์ทาวน์ สีเหลือง มีความหมายถึงเป็นสีของฝ้ายผูกแขนและดินสอพองที่เป็นอีกหนึ่งอุปกรณ์ในการนำมาทำพิธีปักเฉลวมีความรู้สึกถึงความอุดมสมบูรณ์และเรียบง่ายตามวิถีของสโลว์ทาวน์ การใช้รูปร่างในการออกแบบผู้วิจัยได้เลือกนำรูปร่างของเฉลว แบบ 5 มุม

55810051: MAJOR: VISUAL ARTS AND DESIGN; Ph.D. (VISUAL ARTS AND DESIGN)
KEYWORDS: UNIVERSAL IDENTITY/ TOURISM SLOW TOWN/ GMS ECONOMIC CORRIDOR EAST-WEST

KASAMA AMANTAKUL: IDENTITY DESIGN WITH AN INDIGENOUS-INSPIRED FOR TOURISM OF SLOW TOWN IN GMS ECONOMIC CORRIDOR EAST-WEST IN THAILAND. ADVISORY COMMITTEE: KRIANGSAK KHIAOMANG, D.F.A., RAWEE HANPACHERN, Ph.D. 259 P. 2016.

The objective of this research is to study the local sights and identities Winslow Town Car in the GMS Economic Corridor and to design and develop an identity. The community prototype is Winslow Town In the sub-regional Economic Corridor Basin. The scope of the research is the Mekong Tourism Winslow Town in Economic Mekong East -West (East-West Economic Corridor: EWEC) or Route 9 (R9), which consists of the northeastern province of Mukdahan, Kalasin, and Khon Kaen. The methodology is asking for information from 10 community leaders and grouping into 3 characteristics.

The group consists of architecture, arts, and crafts The result found that Forest offsets (curry dish Don) Don Muang Khon Kaen, Thailand is a prototype of the tourist town because of the following factors: the preservation or conservation of cultural identity, a culture of peace, a form their own culture, growing awareness in their own culture, the exuberant culture, the existence of an ethnic group, classification of ethnic communities, strengthen identity person and of the ethnic communities. There is a campaign to wear local clothing manufacture, to eat local food, and to produce local seasonal ingredients.

The results found that role model design used straight, horizontal, and vertical lines or even North line to express the simple path of slow town. Also the use of color in the design expressed a semantic sense such as dark blue or blue represents the Chaleaw ceremony on Friday. Read or pink give a sense of aesthetic, reliability, and simplicity and also refer to Lac insect to connect the equipment for Chaleaw ceremony. Yellow gives a sense of cotton and white clay, one of equipments for Chaleaw ceremony, and also refer to plentiful and simplicity of slow town. Finally, the researcher selected the shape of Chaleaw, five corner, as a guideline for the design.

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		จ
สารบัญ		ฉ
สารบัญตาราง		ซ
สารบัญภาพ		ญ
บทที่		
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
	ขอบเขตของการวิจัย	7
	ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย	8
	วิธีดำเนินการวิจัย	10
	แผนดำเนินการวิจัย	12
	นิยามศัพท์เฉพาะ	13
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
	การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว	15
	ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก	34
	ความรู้เกี่ยวกับบริบทของพื้นที่	45
	ข้อมูลด้านการออกแบบ	54
	การมีส่วนร่วม	81
3	การดำเนินการวิจัย	94
	ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	94
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	95
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	96
	การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	97
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	การวิเคราะห์ข้อมูล	100
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	101
4	การออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย	104
	การวิเคราะห์พื้นที่วิจัย	104
	การทำประชาวิจารณ์ร่วมกับชุมชนในพื้นที่วิจัยแบบมีส่วนร่วม	120
	แนวความคิดในการออกแบบ	135
5	รูปแบบผลงานการออกแบบ	147
	รูปแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์กรณีตัวอย่างชุมชนบ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	147
6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	170
	สรุปผลการวิจัย	170
	อภิปรายผล	179
	ข้อเสนอแนะงานวิจัย	182
บรรณานุกรม		183
ภาคผนวก		189
	ภาคผนวก ก	190
	ภาคผนวก ข	197
	ภาคผนวก ค	205
	ภาคผนวก ง	207
	ภาคผนวก จ	221
	ภาคผนวก ฉ	242
	ภาคผนวก ช	244
	ภาคผนวก ซ	251
ประวัติย่อของผู้วิจัย		259

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1-1	วิธีดำเนินการวิจัย	11
1-2	แผนดำเนินการวิจัย	12
3-1	การเปรียบเทียบเพื่อค้นหาเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ ทาวน์	102
4-1	การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อการหาพื้นที่วิจัย	107
4-2	การวิเคราะห์ องค์ประกอบศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่	135
4-3	การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์เพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่	139
4-4	การวิเคราะห์อัตลักษณ์เพื่อค้นหาองค์ประกอบศิลป์สู่การออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่	141
5-1	การวิเคราะห์ค่าสีที่ใช้การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	148
5-2	การวิเคราะห์ค่าสีแรงบันดาลใจ/แนวความคิดที่ใช้การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	149
5-3	แบบร่างความคิด (ลายเส้น) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	150
5-4	แบบร่างความคิด (ลายเส้น) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	151
5-5	แบบร่างความคิด (การวางโครงสี) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	153

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
5-6	แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	154
5-7	แบบระบบป้ายสัญลักษณ์ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	157
5-8	การออกแบบร้านค้าเคลื่อนที่ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	159
5-9	การออกแบบโปสเตอร์ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์	160
5-10	ประเมินคู่มือองค์ความรู้งานวิจัย	164
5-11	ประเมินอัตลักษณ์สากลต้นแบบ	167

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1-1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2-1	หลักฐานแสดงความเป็น Super Slow Town ในเมือง Cittaslow สาธารณรัฐแอฟริกาใต้	17
2-2	เมืองคาเคะงาวะ เมืองต้นแบบ Slow Town ประเทศญี่ปุ่น	22
2-3	เมือง Bra เมืองที่เป็นต้นกำเนิดแนวคิดชีวิต Slow Town	22
2-4	เมือง Noerdlingen เมือง Cittaslow ในแถบบาวาเรีย เยอรมนี	23
2-5	เมือง Hadong เมือง Cittaslow ในประเทศเกาหลีที่ขึ้นชื่อด้านการเพาะปลูกชาเขียว	23
2-6	แผนที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง	38
2-7	แผนที่ East-West Economic Corridor (EWEC)	39
2-8	แผนที่ East-West Economic Corridor (EWEC)	40
2-9	ตัวพิมพ์ โลโก้ ลวดลาย ภาพประกอบ	58
2-10	การออกแบบสิ่งพิมพ์	58
2-11	สื่ออิเล็กทรอนิค	59
2-12	สัญลักษณ์ภาพ	60
2-13	Pictograph	61
2-14	เครื่องหมายการค้า	62
2-15	องค์ประกอบของตราสัญลักษณ์	62
2-16	ชื่อผู้ก่อตั้ง เช่น Alan Chan, สมศักดิ์ ชลาชล , Mr. Toru Kumon	63
2-17	ชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์ เช่น น้ำพริกเผาพันท้ายนรสิงห์	63
2-18	ชื่อในเทพนิยายหรือวรรณคดี เช่น ไม้ขีดไฟตราพญานาค	63
2-19	ชื่อบุคคลทั่วไป เช่น แม่ช้อยนางรำ สุดสัปดาห์ นายอินทร์	64
2-20	ชื่อที่อธิบายคุณลักษณะ	64
2-21	ชื่อที่เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่	65
2-22	ชื่อที่ความหมายดี	65
2-23	ชื่อตามภูมิศาสตร์	65
2-24	ชื่อย่อ	66
2-25	แบบตัวอักษร	66

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
2-26	แบบรูปภาพ	67
2-27	แบบนามธรรม	67
2-28	แบบผสมผสาน	67
2-29	ตัวอักษร	68
2-30	สี	68
2-31	ข้อความ	69
2-32	Slogan	70
2-33	ภาพแสดงคู่มืออัตลักษณ์องค์กร	72
2-34	การใช้สีของโลโก้	73
2-35	Corporate Identity Manual	74
2-36	Stationery	75
2-37	Annual Report	76
2-38	กราฟิกสิ่งแวดล้อม	77
2-39	กราฟิกตกแต่งยานพาหนะ	78
2-40	ตราสัญลักษณ์: Slow Town สาธารณรัฐแอฟริกาใต้	79
2-41	การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก	79
2-42	การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก	80
2-43	การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก	80
2-44	การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก	81
4-1	กรอบแนวคิดในการวิจัยที่บ่งบอกการกำหนดพื้นที่วิจัย	106
4-2	พื้นที่บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	120
4-3	การทำประชาวิจารณ์กับชาวบ้าน บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	121
4-4	เฉลว ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม	144

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
5-1	แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ มีความหมายของการวางโครงสี คือ สีฟ้าช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองขมิ้น ดินสอพอง สีแดง ด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ไม่มีการลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลือง แดง และน้ำเงิน) ที่เรียกว่า พาสเทล ซึ่งมีความหมายในการจัดองค์ประกอบคือการจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือ เพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสารเป็นการรวมหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกัน	156
5-2	ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอกที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะมีการชี้นำทางภายนอกพื้นที่แสดงทิศทางควบคุมให้แสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย ในแบบต่าง ๆ	158
5-3	การกล่าวเปิดนิทรรศการโดยรองศาสตราจารย์ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและชุมชนสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น	162
5-4	บรรยากาศการจัดนิทรรศการในชื่องาน “Slow Town: Slow cities and the slow movement”	163
5-5	รูปแบบปกหน้าสูจิบัตรนิทรรศการในชื่องาน “Slow Town: Slow cities and the slow movement”	165
5-6	การทำประชาวิจารณ์กับชุมชน บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น	166
ช-1	บรรยากาศการเสวนาเรื่องการใช้ชีวิตแบบ Slow Life การแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”	245
ช-2	บรรยากาศการเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement” โดย รศ.ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์	246
ช-3	บรรยากาศพิธีเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”	247

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
ช-4	บรรยากาศพิธีเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”	247
ช-5	บรรยากาศพิธีเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”	248

บทที่1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

"ความช้า" ในบริบทโลกศตวรรษที่ 21 เหมือนจะเป็นความแปลกปลอมมันไปกันไม่ได้เลยกับการแข่งขันผลกำไร หรือผลิตภาพวิถีชีวิตที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถส่งเราข้ามโลกได้ภายในไม่กี่ ชั่วโมงแต่เวลา 24 ชั่วโมง กลับสั้นลงจนน่าใจหายอีกด้าน "ความช้า" กลายเป็นกระแสคัดง้าง "ความเร็ว" ขึ้นหลายแห่งทั่วโลก "Slow Movement" เน้นความช้า ความเรียบง่ายและความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มีตั้งแต่กินช้า ๆ (Slow food) เดินทางช้า ๆ (Slow travel) ใช้ชีวิตช้า ๆ (Slow life) ฯลฯ แม้จะเป็นแรงขัดขืนกระแสโลกที่น่าสนใจ แต่ถ้าให้พูดกันแรง ๆ ก็ต้องบอกว่าส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงวิถีการบริโภคอีกรูปแบบหนึ่งที่เสกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองจริตชนชั้นกลางที่ชอบความแตกต่าง

เมืองสบาย สบาย (Slow town) หรือเมืองที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเรียบง่าย และมีเอกลักษณ์โดดเด่นการที่จะ ได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบาย สบายเพราะมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่างๆ มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่ายสงบสุขและมีคุณค่า มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์และมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ เมืองช้า ๆ ในความหมายของ Cittaslow ไม่ใช่เมืองที่มีรถยนต์น้อย ผู้คนไม่ใช่อินเทอร์เน็ต มีแต่บ้านเก่า ๆ แต่จุดมุ่งหมายของ Cittaslow เพื่อต้องการส่งเสริมชุมชนที่ดำรงตนอยู่โดยไม่โอนเอนตามกระแสโลกคัดง้างการกลืนให้เหมือน ๆ กันไปหมดของโลกาภิวัตน์ดำรงและส่งเสริมความหลากหลายทางอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อมของเมืองหรือชุมชนไว้ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนและจะต้องมีประชากรไม่เกินกว่า 50,000 คน เมืองที่ผ่านการประเมินตามมาตรฐานจะสามารถนำโลโก้ของ Cittaslow ไปใช้ได้เพื่อประกาศให้โลกรู้ว่าเป็นเมืองช้า ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องหมายเหตุไว้ด้วยว่าแนวคิดและมุมมองต่อความเป็นเมืองช้า ๆ ดังกล่าวก็เป็นมุมมองแบบตะวันตกที่นิยมการจัดประเภทและทำตัวเป็นผู้กำหนดให้ผู้อื่นให้ทำตาม สุนีรัตน์ ไม้ทิม (2553, หน้า 5) กล่าวถึงความหมายของ สโลว์ทาวน์ ในเชิงอุดมคติว่าเป็นเมืองที่มีวิถีแบบเนิบช้าเป็นลักษณะของการใช้ชีวิตอย่างสบายไม่เร่งรีบ มีเวลาสร้างความสุขจากสิ่งรอบตัวและดำเนินด้วยวิถีแห่งท้องถิ่นยกตัวอย่างว่า"ที่นิวซีแลนด์ชาวบ้านแถวทะเลสาบเทคาโป เขาทำเขต

อนุรักษ์แสงดาว ถึงเวลา 2 ทุ่มเขาปิดไฟหมดทั้งเมืองเพื่อให้ดาวได้ส่องแสงคือชุมชนแถบนั้นเขายังพึงพอใจกับวิถีชีวิตดั่งเดิมเมื่อก่อนผู้คนจะใช้ชีวิตอย่างพึ่งถิ่นเลี้ยงสัตว์กัน' ส่วนคำนิยามของสโลว์ทาวน์ ศ.ดร.อภินันท์ โปษยานนท์ (2553, หน้า 1) บอกว่า คือเน้นเรื่องของการเข้าใจพื้นที่เหล่านั้นและปล่อยให้เติบโตไปแบบสบาย ๆ ตามวิถีของตัวเอง

เพื่อแสดงออกถึงการเป็นเมืองต้นแบบที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมตามแบบฉบับเมืองสบาย สบาย ภายในงานจะเปิดพื้นที่แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวจัดการแสดงและกิจกรรมที่เสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และเสน่ห์ของชุมชนขบวนแห่ทางวัฒนธรรม การสาธิตและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์แพทย์แผนไทย ภาษาและวรรณกรรมจากครูภูมิปัญญาอีกทั้งยังมีการจำลองวิถีชีวิตจากกลุ่มชาติพันธุ์ ตลาดย้อนยุคอาหารและหัตถกรรมพื้นเมือง

สืบเนื่องจากที่ไทยพม่าลาวกัมพูชาเวียดนามและจีน ได้ริเริ่มโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรมการเกษตรและบริการและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงโดยสนับสนุนให้มีการติดต่อและการแข่งขันระหว่างกันนั้นรัฐบาลจากประเทศสมาชิก GMS จึงได้กำหนดแนวพื้นที่เศรษฐกิจในลุ่มแม่น้ำโขงจำนวน 9 เส้นทางหลัก ให้เป็นแนวพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจของอนุภูมิภาคและหนึ่งในเส้นทางที่ขณะนี้กำลังเริ่มปรากฏผลเชิงรูปธรรมได้แก่เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) EWEC มีระยะทางยาว1,450 กิโลเมตร อยู่ในเขตไทยเป็นระยะทางยาวที่สุดคือประมาณ 950 กิโลเมตร เส้นทางเริ่มจากเมืองท่าดานังของเวียดนามผ่านเมืองเว้และเมืองลาวบาว (LaoBao) อันเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของเวียดนามซึ่งติดกับชายแดนสปป.ลาวจากนั้นเส้นทางหมายเลข 9 จะผ่านเข้าแขวงสะหวันนะเขตในสปป. ลาว และมาข้ามสะพานมิตรภาพ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) ข้ามแม่น้ำโขงสู่ไทยที่จังหวัดมุกดาหารผ่านจังหวัดกาฬสินธุ์ขอนแก่นเพชรบูรณ์พิษณุโลก จนไปสุดที่อำเภอแม่สอดจังหวัดตากและเข้าไปยังประเทศพม่าจนทะลุอ่าวเมาะตะมะที่เมืองเมาะลำไยหรือมะละแหม่ง (Mawlamyine/ Mawlamyaing) เป็นการเชื่อมจากทะเลจีนใต้ไปสู่มหาสมุทรอินเดียซึ่งอาจจะสามารถเชื่อมต่อไปยังอินเดียและตะวันออกกลางต่อไปขณะนี้โครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงประเทศทั้งสี่เข้าด้วยกันในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตกนี้สามารถเปิดใช้แล้วในระยะไทย-เวียดนามมีเพียงช่วงหนึ่งในดินแดนพม่าที่ยังก่อสร้างอยู่เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ร่วมกับรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าสปป. ลาว และรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเวียดนาม ลงนามในบันทึก

ข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สามฝ่ายเพื่อที่จะอำนวยความสะดวกทางการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวบนเส้นทาง EWEC และจะร่วมมือกันดำเนินการตามแผนงานเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จในช่วงปี พ.ศ. 2551-2552 โดยประเด็นที่อาจเกี่ยวข้องกับ SMEs มีดังนี้

1. การอำนวยความสะดวกด้านการค้าให้จัดทำเวลาทำการของด่านมุกดาหาร-สะหวันนะเขตและด่านแดนสะหวัน-ลาวบาวให้เป็นมาตรฐานเดียวกันนอกจากนี้ทั้งสามประเทศยังเร่งรัดที่จะให้สัตยาบันภาคผนวกและพิธีสารแนบท้ายการดำเนินการความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Cross-Border Transport Agreement: GMSCBTA) เพื่อให้สามารถเริ่มบังคับใช้การอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของคนและสินค้าในอนุภูมิภาคได้อย่างสมบูรณ์อีกทั้งไทยและลาวจะจัด Single Window Inspection: SWI เพื่อเอื้อต่อการตรวจปล่อยสินค้าณ จุดเดียว Single Stop Inspection: SSI ที่ด่านมุกดาหาร-สะหวันนะเขต

2. การส่งเสริมการค้าโดยจัดงานแสดงสินค้าพร้อมการจับคู่ธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจลอจิสติกส์บนเส้นทาง EWEC ตลอดปี พ.ศ. 2551 เช่น งาน Thailand Outlet 2008 ที่ดานังเวียดนาม งาน Thailand Exhibition 2008 ที่สะหวันนะเขต สปป. ลาว เป็นต้น

3. การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุนโดยกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนด้านอำนวยความสะดวกการค้าและลอจิสติกส์บนเส้นทาง EWEC

4. ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวซึ่งมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทาง EWEC

ในส่วนของลู่ทางการลงทุนบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจ EWEC นั้นจากความพยายามของ 3 ฝ่าย เพื่อผลักดันโครงการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยการรวมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศที่สามทำให้หลังจากที่ได้เปิดสะพานมิตรภาพ 2 และเปิดใช้ถนนสาย EWEC ในระยะไทย-เวียดนามแล้ว พบว่า การท่องเที่ยวขยายตัวขึ้นอย่างเห็นได้ชัดโดยทัวร์ที่เป็นที่นิยมมากสำหรับนักท่องเที่ยวไทยคือการเดินทางไปเที่ยวทะเลที่เวียดนามถือเป็นการไปเที่ยวเมืองนอกที่ประหยัดที่สุดนอกจากนี้ยังมีจุดขายเรื่องการรับประทานอาหาร3 ชาติใน 1 วัน อย่างไรก็ตาม พบว่าลาวค่อนข้างได้ประโยชน์น้อยที่สุดในเชิงการท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ค่อยหยุดจับจ่ายหรือรับประทานอาหารในลาวมากนักเพราะยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดไม่มากนักขณะนี้ สปป. ลาว จึงมีนโยบายเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตลอดจนร้านอาหารและโรงแรมดังนั้นจึงเป็นลู่ทางอันดีสำหรับนักลงทุนไทยที่อยากเข้าไปทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวได้แก่ธุรกิจโรงแรมร้านอาหารร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกสถานีบริการน้ำมันที่มีร้านสะดวกซื้อศูนย์ซ่อมรถและจุดพักรถซึ่งยังขาดแคลนมากตลอดเส้นทางโดยเฉพาะที่เมืองพินในแขวงสะหวันนะเขต (สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์กลางข่าวสารด้านคมนาคม, 2555)

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) แม้จะไม่มีเนื้อหาที่กล่าวถึงประเด็นด้านสังคมโดยตรงทว่าก็ก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมในแง่มุมต่าง ๆ อย่างไม่ต้องสงสัยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในฐานะส่วนหนึ่งของโลกาภิวัตน์ตอกย้ำให้เห็นบทบาทของการขยายตัวทางการค้าการลงทุนและการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิต ฯลฯ ขณะเดียวกันก็ย้ำเตือนให้เราตระหนักถึงผลกระทบทางสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อมแรงงานเด็กความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ฯลฯ ที่จะเกิดขึ้นตามมาในเวลาที่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมีแนวโน้มลดลง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจภายในประเทศทั้งกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยและยากจนกลับเพิ่มสูงสุดอย่างน่าประหลาดใจปรากฏการณ์ข้างต้นมักถูกโจมตีว่าเป็นผลด้านลบประการหนึ่งของโลกาภิวัตน์และหากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นส่วนหนึ่งกระบวนการดังกล่าวก็จำเป็นอย่างยิ่งที่เราต้องกลับมาทบทวนว่าอาเซียนจะได้รับผลกระทบอย่างไรจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าทั้งนี้ การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมของ AEC โดยใช้ผลต่อรายได้ประชาชาติมาเป็นแนวทางวิเคราะห์เชื่อมโยงถึงผลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามสมการแบบ Panel Regression พบว่ายิ่งมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจมากก็ยิ่งส่งผลดีต่อสังคมทั้งในแง่ความยากจนการกระจายรายได้สุขภาพของประชาชนและการศึกษายกเว้นก็เพียงด้านสิ่งแวดล้อมที่การเพิ่มขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะนำมาซึ่งปริมาณการใช้ก๊าซคอร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มขึ้นตามมาประเด็นที่น่าสนใจก็คือในมิติของการกระจายรายได้ภายในประเทศของกลุ่มประเทศอาเซียนกลุ่มประเทศ CLMV กลับมีความเหลื่อมล้ำมากขึ้นกว่าเดิมขณะที่ประเทศอื่น ๆ แม้ความเหลื่อมล้ำจะลดน้อยลงแต่ก็ลดลงในระดับที่ไม่มากนัก จนอาจกล่าวได้ว่า อาเซียนยังคงต้องเผชิญหน้ากับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้อย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอีกทางหนึ่งแม้ทุกประเทศจะได้รับประโยชน์ด้านสังคมในเกือบทุกมิติ ทว่าระดับการได้ประโยชน์ก็ขึ้นอยู่กับรายได้ของประเทศนั้น ๆ ขณะที่ช่องว่างทางสังคมระหว่างประเทศก็จะยิ่งเพิ่มขึ้นตามระดับการรวมตัวทางเศรษฐกิจเพราะการส่งผ่านประโยชน์ทางเศรษฐกิจสู่ทางสังคมย่อมขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของแต่ละประเทศเมื่อประเทศนั้น ๆ มีรายได้สูงถึงระดับหนึ่ง ๆ ช่องว่างทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้นตามการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทำให้อาเซียนต้องสร้างมาตรการรองรับทั้งในระดับภูมิภาคและระดับประเทศกระนั้นก็ดีหากเรานับว่าข้อตกลงประชมคมอาเซียนด้านสังคมวัฒนธรรม (ASEAN Social and Cultural Community) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่แสดงให้เห็นความตระหนักของอาเซียนในเรื่องดังกล่าวก็ดูเหมือนมาตรการที่มีจะยังขาดทั้งความชัดเจนและไม่ได้คืบหน้ามากไปกว่าความคิดในแผ่นกระดาษอย่างไรก็ดีหากพิจารณาถึงแนวนโยบายด้านสังคมของประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียนก็พบว่านโยบายด้านการพัฒนาคนที่ประกอบด้วยการพัฒนาด้านการศึกษาพัฒนาการจ้างงานและแรงงานการพัฒนาคนในระบบราชการ ฯลฯ เป็น

สิ่งที่อาเซียนให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกขณะที่นโยบายด้านการคุ้มครองทางสังคมประกันสังคมและการช่วยเหลือทางสังคมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้อาเซียนสามารถได้รับประโยชน์จาก AEC ได้มากขึ้นเนื่องจากระบบคุ้มครองทางสังคมที่ทั่วถึง และมีประสิทธิภาพจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของประเทศสมาชิกได้ในอนาคต

ด้วยแรงบันดาลใจจากสโลว์ฟ้ด้วยนายกเทศมนตรีของเมืองเล็ก ๆ 4 แห่ง ในอิตาลีจึงจับมือกันก่อตั้งขบวนการเมืองเนิบช้าที่เรียกว่า “ซิตต้าสโลว์” (Cittaslow) ขึ้นในปี ค.ศ. 1999 เพื่อพัฒนาและสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้เหมาะกับวิถีชีวิตแบบเนิบช้าก่อนจะขยายเครือข่ายจนมีเมืองสมาชิกทั้งหมดถึง 70 เมือง ทั่วอิตาลี ในวันนี้กลุ่มซิตต้าสโลว์ต้องการเปลี่ยนวิธีคิดของผู้คนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองว่าไม่จำเป็นต้องเร่งรีบและแก่งแย่งแข่งขันกันเสมอไปเมืองวิถีชีวิตช้าปฏิเสธตามกระแสกระแสโลกาภิวัฒน์ แต่เลือกที่จะเดินไปอย่างช้า ๆ ไม่รีบเร่งแต่ก็ไม่ล้าสมัยด้วยการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่อย่างเป็น ระบบด้วยความร่วมมือร่วมใจและมิตรภาพระหว่างคนในชุมชนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและไม่ลืมที่จะทะนุบำรุงวัฒนธรรมท้องถิ่นและอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของการพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิตและความกินดีอยู่ดีของทั้งผู้อยู่อาศัยและผู้มาเยือน ปัจจุบันมีเมืองซิตต้าสโลว์อยู่ 141 แห่งใน 23 ประเทศทั่วโลก โดยเมืองที่จะเป็นสมาชิกได้นั้นต้องมีประชากรน้อยกว่า 50,000 คน และต้องผ่านข้อกำหนดกว่า 50 ข้อ ที่ครอบคลุมเรื่องนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมระบบขนส่งมวลชนคุณภาพชีวิตไปจนถึงการส่งเสริมให้คนอุดหนุนสินค้าในท้องถิ่นในปี ค.ศ. 2007 เกาหลีใต้เป็นประเทศในทวีปเอเชียประเทศแรกที่เข้าร่วมเครือข่ายเมือง เนบิชาโดยมีเมืองซิตตาสโลว์ทั้งหมด 6 แห่ง เช่น ฮาดง (Hadong) ในจังหวัดเคียงซางนัมโดที่ขึ้นชื่อด้านการเพาะปลูกชาเขียวและชีนัน (Shinan) ได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่งผลิตเกลือสมุทรที่ดีที่สุดในเกาหลีใต้ ล่าสุดเมื่อปลายปี ค.ศ. 2010 เมืองยาซี่ (Yaxi) ในมณฑลเจยิงซูประเทศจีนก็เพิ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มเมืองเนบิช้าอย่างเป็นทางการ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) หรือสัญศาสตร์ (Semiotics) หรือศาสตร์แห่งเครื่องหมาย มาใช้ในการวิเคราะห์ตีความ จากแนวคิดที่ว่า Sign คือ เครื่องมือ เช่น ป้าย เครื่องหมาย ถ้อยคำ รูปภาพ ฯลฯ ที่ใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง ส่วน Semio แปลว่า ความหมาย ส่วน “สัญญะ คือ บางสิ่งซึ่งนอกเหนือจากตัวเนื้อหาที่สัมผัสได้โดยผัสสะ (Senses) แล้วยังเกิดการระลึกถึงสิ่งอื่นในใจเราด้วย” (ธีรยุทธ บุญมี,2551, หน้า 4) และยังใช้แนวคิดทางสังคมในเรื่องการเป็นสมัยใหม่ (Modernization) หลังสมัยใหม่ (Post Modernization) ท้องถิ่นนิยม (Local ratings) โลกาภิวัตน์ (Globalization) ทุนนิยมข้ามชาติ (Multinational capitalism) ลัทธิทุนนิยมบริโภค (Consumer capitalism) วัฒนธรรมลูกผสม (Hybrid cultures) และการสื่อสารข้าม

วัฒนธรรม (Cross-cultural communication) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการนำมาใช้อธิบายความหมายที่มีอยู่ในตราสัญลักษณ์ จากบริบทต่าง ๆ ที่หลอมรวมกันทั้งความหมายและลักษณะทางศิลปะที่แฝงเร้นอยู่ พื้นที่ในการวิจัยคือจังหวัดที่มีความสำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัด ตาก มุกดาหาร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ส่วนแรกเป็นแบบสำรวจภาคสนาม ได้แก่ การหาแนวความคิดและอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทฤษฎีการออกแบบที่จะพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์สากล ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์และการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากลส่วนที่ 3 การทดลองออกแบบและพัฒนาชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว Slow Town ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก

การมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการรวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นนอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ (1) การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการได้แก่การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นการบริหารจัดการการคิดตามประเมินผลรวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ (2) การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามรถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 37) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมหมายถึงการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 22) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมคือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาคมิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วย

อย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร (2532, หน้า 42) ได้ระบุว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทหมายถึงการที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์ จะเอื้ออำนวย วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531, หน้า 31) ได้สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบการมีส่วนเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริงและมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวจึงควรมีการวิจัยในเรื่องการออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทยเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วมแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อพัฒนาสร้างเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์
3. เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ขอบเขตของการวิจัย

แหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ศึกษาบนเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกหรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทยซึ่งประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 คือเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

1. แหล่งข้อมูล

1.1 เอกสาร ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ และ ข้อมูลตติยภูมิแล้วนำมาทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้นำ ชุมชนอำเภอต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัย (นายอำเภอ) ปราชญ์ด้านชุมชนประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนการพัฒนา (นายก อบจ.)

โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องด้วยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นพัฒนาและต้องศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมจากการวิจัยในครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างตรงไปตรงมาและเกี่ยวข้องกับเมืองต่าง ๆ โดยตรง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ประกอบไปด้วยกระบวนการแสดงข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเมืองสโลว์ทาวน์อันนำไปสู่การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร

ช่วงที่ 2 คือ เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

แหล่งข้อมูลประกอบไปด้วยแบบประเมินรูปแบบอัตลักษณ์องค์กรที่ทำการออกแบบโดยใช้การวัดระดับความคิดเห็น

ตัวแปรที่ศึกษาคือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนชุมชนที่มีต่อรูปแบบอัตลักษณ์องค์กรที่ทำการออกแบบ

ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวคิดในการวิจัย

1. คุณสมบัติการคัดเลือก เมืองสบาย สบาย (สโลว์ทาวน์) หรือเมืองที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเรียบง่าย และมีเอกลักษณ์โดดเด่นการที่จะได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบาย สบาย ของกระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1.1 มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

1.2 เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

1.3 มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ

1.4 มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย สงบสุข และมีคุณค่า

1.5 มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

1.6 มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ

2. เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Cittaslow เมืองเคปทาวน์ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

2.1 เป็นที่สำหรับชีวิตหลังเกษียญอายุ

2.2 มีการถนอมรักษาอาหารแบบดั้งเดิม

2.3 มีเครือข่ายชุมชน

2.4 มีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

2.5 มีการควบคุมการวางผังเมือง

2.6 มีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและสภาเมือง

2.7 ดูแลคุณภาพชีวิตของทั้งหมด

2.8 มีชีวิตและสุขภาพที่ดี

2.9 มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

2.10 มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง

2.11 มีการส่งเสริมการศึกษา

2.12 มีการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

3. เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Slow City เมืองชิซุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น

3.1 Slow Pace สนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์

3.2 Slow Wear รณรงค์ให้ใส่ชุดกิโมโนยูกาตะ และเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น

3.3 Slow Food รับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

3.4 Slow House อยู่บ้านแบบญี่ปุ่นที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ

3.5 Slow Industry ทำธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม

3.6 Slow Educationให้ความสำคญักับศิลปะงานอดิเรกกีฬาและวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

3.7 Slow Aging ใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง

3.8 Slow Life ซึ่งรวมปรชัญาการใช้ชีวิตเนิบช้าทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อการรดำเนินชีวิตในจังหวะที่เหมาะสมและเป็นสุข

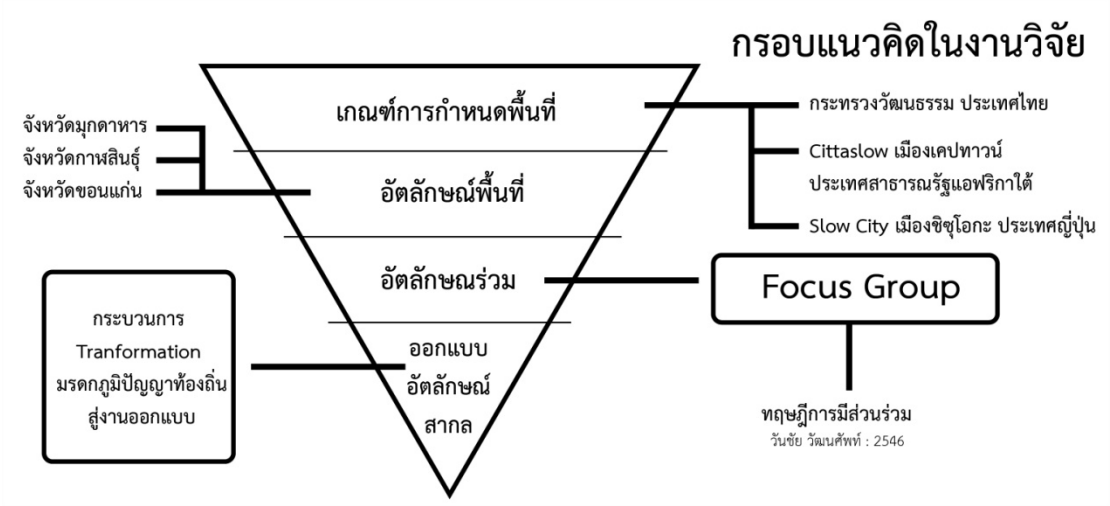

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้วิจัยแบบประยุกต์และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพถ่ายโดยรวบรวมเอกสาร เชิงสำรวจแหล่งท่องเที่ยว Slow Town ในพื้นที่ศึกษาภายในเส้นทาง EWEC ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น มารวบรวมเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่าย

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ คติความเชื่อในพื้นที่ศึกษาภายในจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น การสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบลและจังหวัด เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ

2.2 การสำรวจ บันทึกภาพถ่ายพื้นที่และบริเวณที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่ายสงบสุขและมีคุณค่ามีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติที่ปรากฏหลักฐานในปัจจุบัน

3. กลุ่มตัวอย่าง ด้านแหล่งข้อมูลพื้นที่ศึกษาภายในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบสังเกตุ แบบสำรวจ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ แบบจดบันทึก และบันทึกภาพนิ่ง

5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์องค์ประกอบในพื้นที่ที่ทำการสำรวจที่ทำให้เกิดคุณค่าความงามในผลงานภาพถ่ายด้วยหลักสุนทรียศาสตร์และหลักองค์ประกอบศิลป์

5.2 สรุปผลการวิเคราะห์และจัดทำรายงาน

การวิจัยครั้งเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed method) ใช้การวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1-1 วิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	**วิธีดำเนินการวิจัย**	**ผลลัพธ์**
1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วมแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก	1. การวิจัยเชิงคุณภาพ 2. การศึกษาจากแหล่งข้อมูลการใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล	ได้แนวความคิดและอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทฤษฎีการออกแบบที่จะพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์สากล
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อพัฒนาสร้างเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์	1. การวิจัยเชิงปปริมาณ 2. การศึกษาจากแหล่งข้อมูลการใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูล	ได้เกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์

ตารางที่ 1-1 วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการวิจัย	ผลลัพธ์
3. เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก	1. การวิจัยเชิงปริมาณ 2. ศึกษาทฤษฎีและหลักการออกแบบ 3. สร้างแบบร่าง 4. ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข 5. ความเป็นไปได้ในการออกแบบ 6. สร้างอัตลักษณ์สโลว์ทาวน์ 7. ความสอดคล้องกับเมืองสโลว์ทาวน์ 8. ประเมินรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 9. ปรับปรุงแก้ไข 10. ประเมินความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วม	ได้ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก

แผนดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 1-2 แผนดำเนินการวิจัย

การดำเนินงาน	ระยะเวลา											
	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย												
2.ศึกษาข้อมูลภาคสนาม												
3.ทำการร่างแบบและออกแบบอัตลักษณ์องค์กร												

ตารางที่ 1-2 แผนดำเนินการวิจัย (ต่อ)

การดำเนินงาน	ระยะเวลา											
	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
4.นำแบบร่างให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพและตรวจสอบแล้วนำไปปรับปรุง												
5.สร้างแบบจำลอง												
6.นำแบบอัตลักษณ์องค์กรที่สร้างขึ้นไปสอบถามความคิดเห็นจากชุมชนผู้มีส่วนร่วม												
7.เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล												
8.จัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัย												
9.สรุปผลงานวิจัยและนำเสนอ												
10. จัดแสดงนิทรรศการ												

นิยามศัพท์เฉพาะ

Slow Town (สโลว์ทาวน์) หมายถึง เมืองที่มีลักษณะเป็นเมืองสบาย ๆ ไม่เร่งรีบใช้ทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติให้มากขึ้นมีวัฒนธรรมความเป็นไทยที่เข้มแข็งไม่รับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามากจนกลืนวัฒนธรรมดั้งเดิม

การออกแบบอัตลักษณ์ (Corporate identity design หรือ CI Design) หมายถึง การออกแบบสัญลักษณ์ขององค์กรหรือแบรนด์สินค้าที่ไม่ได้หมายถึงการสร้างแบรนด์หนึ่ง ๆ โดยตรงแต่เป็นการกำหนดหน้าตาและทิศทางของแบรนด์นั้น ๆ ได้

อัตลักษณ์สากล หมายถึง สัญลักษณ์ที่สามารถอธิบายและสื่อความหมายไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสัญลักษณ์นั้นจะมีหน้าที่บอกอธิบายถึงอารมณ์และความรู้สึกของเนื้อหาสาระนั้น ๆ

ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หมายถึง เชื่อมโยง 4 ประเทศ คือ พม่า ไทย สปป. ลาว และเวียดนาม มีระยะ

ทางยาว 1,450 กิโลเมตร หรือเชื่อมโยงระหว่างทะเลอันดามันกับทะเลจีนใต้ขณะนี้ทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย สปป. ลาว เมียนม่า และเวียดนาม ได้เปิดการใช้เส้นทางอย่างคึกคักโดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยวและจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทยที่อยู่ในเส้นทางนี้ประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหาปรับตัวเรียนรู้และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่หรือคือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวความคิดและอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทฤษฎีการออกแบบที่จะพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์สากล

2. ได้อัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในประเทศไทย

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากลแหล่งท่องเที่ยว Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย” จำเป็นต้องบูรณาการจากศาสตร์หลาย ๆ แขนงเพื่อหาคำตอบการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยมีแนวทางในการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับใช้ประกอบการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว
2. ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก
3. ความรู้เกี่ยวกับบริบทของพื้นที่วิจัย
4. ข้อมูลด้านการออกแบบ
5. การมีส่วนร่วม

การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยว

ชิดจันทร์ หังสสูต (2535, หน้า 12) กล่าวว่า เพื่อให้เข้าใจการท่องเที่ยว (Tourism) น่าจะรู้ความหมาย 2 คำนี้ ก่อน คือ นันทนาการ (Recreation) กับการเดินทาง (Travel) นันทนาการ คืองานบันเทิงหรือการพักผ่อนหย่อนใจทั่วไปจะทำขึ้นโดยเฉพาะในยามว่างเป็นความสนุกสนานเฉพาะตัวที่สามารถเลือกได้ จึงเป็นกิจกรรมเฉพาะอย่างที่เป็นความพอใจหรือเกิดความสุขใจแก่คนบางคน บางกลุ่ม บางเหล่าเท่านั้น เช่น คนหนึ่งอาจเลือกเล่นสกี เล่นหมากรุก อ่านหนังสือ ดูโทรทัศน์ อีกคนหนึ่งอาจเล่นดนตรี เล่นกีฬา เล่นการพนัน หรือการเดินทางไกลไปเที่ยวต่างประเทศ เป็นต้น สิ่งที่น่าสังเกตก็คือ นันทนาการนี้รวมเอาความสนุกสนานกลางแจ้งที่ทำในเวลาว่างเข้าไปด้วย ส่วน คำว่า การเดินทางนั้น หมายถึง การเดินทางผ่านหรือการวางแผนเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งโดยใช้ยานพาหนะนำไป เป็นระยะทางใกล้ ๆ หรือไปยังสถานที่ต่างประเทศ รวมทั้งการเคลื่อนไหวทุกชนิดโดยไม่สนใจในจุดมุ่งหมายแต่อย่างใด

การท่องเที่ยวเป็นได้หลายอย่างและมีความหมายหลายอย่าง โดยการท่องเที่ยวจะต้องประกอบด้วย ปัจจัยอย่างน้อย 3 ปัจจัย คือ การเดินทาง การพักแรม และการกินอาหารนอกบ้าน จะกำหนดว่าการท่องเที่ยวคืออะไร จะต้องกระทำจากทัศนะของปัจจัย ทั้ง 3 อย่างนี้ กล่าวคือ การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง ซึ่งการเดินทางที่นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวจะต้องมีเงื่อนไขอย่างน้อยครบถ้วน 3 ประการ คือ (ตุ้ย ชุมสาย และญิบพัน พรหมโยธี, 2527, หน้า 18) ต้องเป็น

การชั่วคราว ต้องเป็นไปตามความสมัครใจของผู้เดินทาง และต้องไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพ เงื่อนไข 3 ประการนี้ เป็นไปตามหลักสากลโดยเฉพาะอย่างขององค์กร International Union of Official Travel Organizations (IUOTO) ส่วนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้อธิบายศัพท์ “การท่องเที่ยว” ไว้ว่า เป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้างเพราะมิได้หมายความแต่เฉพาะเพียงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสุขสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ ดังที่คนส่วนใหญ่เข้าใจกัน การเดินทางเพื่อการประชุม สัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้เพื่อการกีฬาเพื่อการติดต่อธุรกิจ (นิคม จารุมณี, 2544, หน้า 26)

Lawson and Baud (1997, p. 97) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเป็นนันทนาการว่าเป็นรูปแบบหนึ่งเกิดขึ้นในเวลาว่างที่มีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการเดินทางจากที่หนึ่งที่มักหมายถึง ที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว

McIntosh (1998, p. 101) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมโดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านปฏิสัมพันธ์และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

วรรณา วงษ์วานิช (2539, หน้า 93) ได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่านอกจากจะเป็นการเดินทางเพื่อการพักผ่อนและสนุกสนานแล้ว การท่องเที่ยวยังหมายถึงประเทศและเดินทางระหว่างประเทศการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกันมีกิจกรรมร่วมกันมีความสัมพันธ์ร่วมกัน ได้รับรู้ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

การท่องเที่ยวหมายถึงการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานตื่นเต้นหรือเพื่อหาความรู้ องค์กรการท่องเที่ยวของสหประชาชาติ (World Tourism Organization: WTO) กำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางโดยระยะทางมากกว่า 80 กิโลเมตร จากบ้าน เพื่อจุดประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2552)

จากที่กล่าวมานั้น พอสรุปได้ว่า “การท่องเที่ยว” หมายถึง การเดินทางจากที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่งหรือเป็นการเดินทางมากกว่า 80กิโลเมตรจากบ้านรวมถึงการเดินทางทั้งภายในประเทศและ/ หรือเป็นนันทนาการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความสุขสนุกสนานบันเทิงเริงรมย์ เปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม สร้างความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์ร่วมกันใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในยามว่างโดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรมด้านปฏิสัมพันธ์และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ ซึ่งผู้ที่เดินทางต้องเป็นไปตามความสมัครใจและการเดินทางมิใช่เพื่อประกอบอาชีพ รวมไปถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง โดยการเดินทางอาจมีวัตถุประสงค์เช่น การเดินทางเพื่อการประชุม

สัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬาเพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น

1. การท่องเที่ยวแบบ Slow Town

Cittaslow (ที่แท้จริงหมายถึง “เมืองช้า”) เกิดขึ้นในอิตาลีในปี ค.ศ. 1999 และแสดงให้เห็นถึงเกือบ 100 เมืองทั่วโลก ปฏิบัติตามรายการของค่าที่มุ่งเป้าไปที่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตเมือง Cittaslow จดทะเบียนเฉลิมฉลองความหลากหลายของวัฒนธรรม และส่งเสริมความเชี่ยวชาญของคนของตัวเองและสภาพแวดล้อม

“เมืองช้าหลังจากที่คนดูผู้เข้าชมของพวกเขาและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนโดยตัวแทนเทศบาลสูงสุด ในกรณีของผู้บริหารนายกเทศมนตรี Eleanore Bouw และสมาชิกสภาและชาวเมืองช้าทำให้ความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องมุ่งมั่นสู่การชนิดของการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสภาพแวดล้อม มันไม่ได้เป็นองค์กรการระดมทุน แต่เริ่มต้นโครงการที่ดีขึ้นของเมือง เมืองก่อตั้งเมืองเป็นถิ่นที่อยู่ของสมาชิกเมือง ได้มีนักธุรกิจชื่อว่ André Gauche (2010) กล่าวว่า แนวคิดนี้ร่วมด้วยกับเพื่อนคนหนึ่งที่เคยไปเยือนเมืองช้าหลายแห่งในอิตาลี “ผมรู้ทันทีว่าเมือง Sedgefield อาจมีคุณสมบัติเป็นไปตามเป้าหมายตามหลักการเมือง Cittaslow ที่องค์กร Ascribes หลังจากที่การสอบถามในเชิงลึกลงไปได้มีการเคลื่อนไหวและสอบถามต้องการที่ชัดเจนว่าต้องการที่จะเป็นเมืองช้า ๆ”

ภาพที่ 2-1 หลักฐานแสดงความเป็น Super Slow Town ในเมือง Cittaslow สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ (http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

เมืองที่มีเต่าเป็นโลโก้และการใช้ชีวิตช้ามาตามธรรมชาติมีอยู่อาศัยที่มีความงามอันน่าทึ่งแบบธรรมชาติ มีผู้คนที่เป็นมิตร มีที่อยู่อาศัยที่ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมใช้พลังงานอย่างยั่งยืนประชากรมีขนาดเล็กไม่มีอุตสาหกรรมหนัก จำกัด ไม่มีการขยายตัวของเมืองและชุมชน

เมือง Cittaslow มีประชากร ไม่เกิน 50,000 คน มีความตื่นตาระหว่างทะเลสาบที่เป็นแหล่งน้ำสำรองตามธรรมชาติและมีมหาสมุทรอินเดียในเมืองมีความพยายามหลายครั้งที่จะสร้างเอกลักษณ์เมืองเมืองช้ารวมทั้งอาคารหอคอยเต่าหลายแห่งมี เสาซีเมนต์มุงหลังคาด้วยรูปปั้นของเต่าและสะดุดตาด้วยสถานที่ที่บ่งบอกว่าเป็นเมืองช้าซึ่งแสดงถึงความเป็นท้องถิ่น มีการจัดตั้งงานเทศกาลประจำปี ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งแรกที่ผ่านมาเมษายน (ค.ศ. 2010)

คุณสมบัติอื่น ๆ ที่ได้รับการรับรองให้เป็นเมืองช้าคือการรวมเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จของเมืองและตลาดงานฝีมือแรงงานที่แข็งแกร่งและมีเอกลักษณ์การท่องเที่ยวกลางแจ้งและโปรแกรมการยกระดับชุมชนหลายแห่งโดยเฉพาะโครงการโมเสคที่อยู่อาศัยที่ด้อยโอกาสก่อนหน้านี้ได้รับการอบรมในการตกแต่งสถานที่สำคัญของเมืองเฟอร์นิเจอร์กลางแจ้งและ ป้ายด้วยกระเบื้องโมเสค

André Gauche (2010) กล่าวว่าการที่จะได้รับการรับรองเป็นเมือง Cittaslow จะกลายเป็นส่วนหนึ่งที่แข็งแกร่งของตลาดของตราสินค้าของเมือง และใช้เป็นพื้นฐานในการขยายการทำงานของกิจกรรมและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่สำนักงานใหญ่ของแอฟริกาเมืองยังจะได้รับการยอมรับระหว่างประเทศที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

โดยเฉพาะที่เรายังคงที่จะส่งเสริมและสร้างความเป็นมิตรของคุณค่าเมืองช้าในทุกท้องถิ่นที่อยู่และมีการดำเนินการโครงการที่จะดีกว่าเก่า

ตั้งอยู่ 25 กิโลเมตร จากคินส์นา และ 40 กิโลเมตร จากจอร์จ Sedgefield ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1929 และเป็นที่รู้จักกันในหมู่บ้านผ่อนคลายกับสภาพภูมิอากาศและแข็งแรงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลางแจ้งเป็นที่ภูมิใจ มีชายหาดทิ่งดงามและมีปากน้ำ Swartvlei มีแม่มีน้ำทะเลสาบเล็ก ๆ และอีกหลากหลายแหล่งน้ำสำรองตามธรรมชาติมีป่าพื้นเมือง และสวนที่หลากหลายของกิจกรรมกลางแจ้งรวมทั้งกิจกรรมดูนก ตกปลา แล่นเรือใบโต้คลื่น เล่นว่าว พายเรือ และอื่น ๆ เมืองนี้เป็นที่ตั้งของเหล่าศิลปินที่มีความสามารถประดิษฐ์และช่างฝีมือในขณะที่รับรางวัลชนะเลิศหลายแขนงและมีตลาดหัตถกรรมอีกด้วย

สัญลักษณ์การยืนยันความเป็นเมืองช้า ๆ

1. คุณภาพชีวิตของทุกคน
2. ชีวิตมีวิถีชีวิตที่มีสุขภาพดี

3. มองตามหลังผู้สูงอายุ
4. รักษาอาหารแบบดั้งเดิม
5. การดูแลรักษาสภาพแวดล้อม
6. การตัดสินใจของชุมชนทำให้
7. มีเครือข่ายชุมชน
8. การส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง
9. ส่งเสริมให้คนหนุ่มสาว
10. การทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน
11. รักษามรดกทางวัฒนธรรมของเมือง
12. สละเวลาสำหรับการพักผ่อนและมีความสุข
13. การเจริญเติบโตของการควบคุมและการวางผังเมือง
14. ส่งเสริมการรับรู้และการศึกษา
15. ชุมชนและสภาของเราทำงานร่วมกัน
16. การสร้างสภาพแวดล้อมที่ผู้คนในเมืองที่เป็นมิตร
17. การส่งเสริมการตลาดในประเทศและผลิตภัณฑ์ที่ไม่ซ้ำกัน
18. สนับสนุนผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของเราและธุรกิจ

Take It Slow

ณัฐพร ศรีศิริรังสิมากุล (2554, หน้า 1) กล่าวไว้ว่า โลกที่เทคโนโลยีรุดหน้าจนสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้ในเสี้ยววินาที อาจทำให้หลายคนสนุกกับการค้นพบความสามารถในการทำสิ่งใหม่แต่ไม่ใช่ทุกคนที่พอใจจะอยู่กับอัตราเร่งที่เอื้อให้เราทำอะไรได้มากขึ้นในเวลาเท่าเดิมตรงกันข้าม กลับมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่พอใจจะทำอะไรเท่าเดิมด้วยเวลาที่มากขึ้น และเลือกใช้ชีวิตในจังหวะที่พวกเขาปรารถนา รวมถึงใช้เวลาชื่นชมความสวยงามในระหว่างการรอคอย จากการริเริ่มของคนกลุ่มเล็ก ๆ แนวคิดการใช้ชีวิตแบบเนิบช้ากลับกลายเป็นอีกหนึ่งความเคลื่อนไหวที่ส่งอิทธิพลกับสังคมโลกไม่น้อยในวันนี้

Slow Food

อาหารจานช้าสำหรับชาวอิตาเลียนที่แสนภาคภูมิใจกับมื้ออาหารสุดพิถีพิถันจึงไม่น่าแปลกใจที่ปรากฏการณ์ Slow Movement หรือขบวนการเนิบช้าจะเริ่มนับหนึ่งจากเรื่องอาหารการกินโดยเมื่อแมคโดนัลด์วางแผนจะมาเปิดสาขาในกรุงโรมในปี ค.ศ. 1986 คาร์โล เปตรินี นักเขียนคอลัมน์อาหารในเมืองเล็ก ๆ ที่ชื่อบรา ทางตอนเหนือของประเทศอิตาลี ก็ลุกขึ้นมาเป็น

ตัวตั้งตัวตีคัดค้านการมาถึงของเจ้าพ่อฟาสต์ฟู้ด เขารวมตัวกับกลุ่มเพื่อนร่วมอุดมการณ์ตั้งสมาคมสโลว์ฟู้ดขึ้นมาสวนกระแสโดยมีสัญลักษณ์เป็นรูปหอยทากที่เป็นเครื่องหมายของการใช้ชีวิตอย่างช้า ๆ ไม่รีบเร่ง สนับสนุนให้คนเห็นความสำคัญของศิลปะการทำอาหารและใช้เวลาชื่นชมกับรสชาติของอาหารไปพร้อม ๆ กับการสังสรรค์กับเพื่อนฝูงปรัชญาของกลุ่มอาหารจานช้า คือ “ดี” (Good) “สะอาด” (Clean) และ “เป็นธรรม” (Fair) นั่นคืออาหารที่รับประทานนอกจากจะรสชาติดีแล้วยังควรจะต้องผ่านกระบวนการ ผลิตที่สะอาดใส่ใจต่อสุขภาพ ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม ราคาสมเหตุสมผล และในขณะเดียวกันเกษตรกรและผู้ผลิตอาหารก็ควรจะได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมสมกับหยาดเหงื่อแรงงานที่ลงไปด้วยสำหรับชาวสโลว์ฟู้ด อาหารไม่ใช่เพียงแค่สิ่งที่เรากินเข้าไปแต่ยังเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมวิถีชีวิตและภูมิปัญญาของคนแต่ละท้องถิ่น ผู้บริโภคมีหน้าที่และความรับผิดชอบมากกว่าการตักอาหารเข้าปากเพราะพฤติกรรมการเลือกซื้อของผู้บริโภคคือตัวกำหนดตลาดและชะตากรรมของสินค้าผู้บริโภคจึงควรศึกษากระบวนการผลิตและความเป็นมาของอาหาร สนับสนุนเกษตรกรรายย่อยในท้องถิ่นที่ผลิตวัตถุดิบตามฤดูกาล และช่วยรักษาความหลากหลายของพืชพันธุ์ธรรมชาติ ดังนั้นแทนที่จะใช้คำว่า “ผู้บริโภค” เปตรินี่จึงนิยามคำนี้ใหม่ว่า “ผู้ร่วมผลิต” (Co-producer) เพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างเกษตรกร ผู้อยู่ต้นทางของการผลิตอาหารกับปลายทางที่โต๊ะอาหารของผู้รับประทานจากจุดเริ่มต้นเล็ก ๆ ปัจจุบันสโลว์ฟู้ดมีสมาชิกกว่าหนึ่งแสนคนทั่วโลก โดยเป็นแม่งานจัดงานประชุมชุมชนอาหารโลก Terra Madre ทุก ๆ 2 ปี ณ เมืองตูริน ประเทศอิตาลี ที่เปิดโอกาสให้เกษตรกร ชาวประมง คนเลี้ยงสัตว์ นักวิชาการ ไปจนถึงผู้ที่สนใจจากทั่วโลกได้มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมเวิร์กช็อปเกี่ยวกับการผลิตแบบยั่งยืนและการอนุรักษ์พืชพรรณท้องถิ่นที่ใกล้สูญหาย แถมยังเปิดมหาวิทยาลัย University of Gastronomic Sciences เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับศาสตร์และศิลป์ของอาหารและกระบวนการผลิตตามหลักสโลว์ฟู้ดด้วย

Slow City

เมืองวิถีชีวิตช้าด้วยแรงบันดาลใจจากสโลว์ฟู้ด นายกเทศมนตรีของเมืองเล็ก ๆ 4 แห่งในอิตาลี จึงจับมือกันก่อตั้งขบวนการเมืองเนิบช้าที่เรียกว่า “ซิตต้าสโลว์” (Cittaslow) ขึ้นในปี ค.ศ. 1999 เพื่อพัฒนา และสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้เหมาะกับวิถีชีวิตแบบเนิบช้าก่อนจะขยายเครือข่ายจนมีเมืองสมาชิกทั้งหมดถึง 70 เมือง ทั่วอิตาลีในวันนี้กลุ่มซิตต้าสโลว์ต้องการเปลี่ยนวิธีคิดของผู้คนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองว่าไม่จำเป็นต้องเร่งรีบและแก่งแย่งแข่งขันกันเสมอไป เมืองวิถีชีวิตช้าปฏิเสธการวิ่งตามกระแสโลกาภิวัฒน์แต่เลือกที่จะเดินไปอย่างช้าๆ ไม่รีบเร่ง แต่ก็ไม่ล้าสมัยด้วยการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่อย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือร่วมใจและมิตรภาพระหว่างคนในชุมชนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ลืมที่จะ

ทะนุบำรุงวัฒนธรรมท้องถิ่นและอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของการพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิต และความกินดีอยู่ดีของทั้งผู้อยู่อาศัย และผู้มาเยือนปัจจุบันมีเมืองซิตต้าสโลว์อยู่ 141 แห่ง ใน 23 ประเทศ ทั่วโลก โดยเมืองที่จะเป็นสมาชิกได้นั้นต้องมีประชากรน้อยกว่า 50,000 คน และต้องผ่านข้อกำหนดกว่า 50 ข้อ ที่ครอบคลุมเรื่องนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ระบบขนส่งมวลชนคุณภาพชีวิต ไปจนถึงการส่งเสริมให้คนอุดหนุนสินค้าในท้องถิ่นในปี ค.ศ. 2007 เกาหลีใต้เป็นประเทศในทวีปเอเชียประเทศแรกที่เข้าร่วมเครือข่ายเมืองเนิบช้า โดยมีเมืองซิตต้าสโลว์ทั้งหมด 6 แห่ง เช่น ฮาดง (Hadong) ในจังหวัดเคียงซางนัมโดที่ขึ้นชื่อด้านการเพาะปลูกชาเขียว และชีนัน (Shinan) ที่ได้รับยกย่องให้เป็นแหล่งผลิตเกลือสมุทรที่ดีที่สุดในเกาหลีใต้ ล่าสุดเมื่อปลายปี ค.ศ. 2010 เมืองย่าซี่ (Yaxi) ในมณฑลเจียงซู ประเทศจีน ก็เข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มเมืองเนิบช้าอย่างเป็นทางการ

ถึงจะไม่ได้เป็นเมืองซิตต้าสโลว์อย่างเป็นทางการ แต่เมืองคาเคะงาวะ ในจังหวัดชิซุโอกะ ของญี่ปุ่นก็ได้ประกาศตนเป็น Slow City และนำวิถีชีวิตแบบเนิบช้ามาเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนาเมือง พร้อมออกปฏิญญาการใช้ชีวิตแบบช้า ๆ ทว่ามีคุณภาพ 8 ข้อ (Slow Life City Declaration) ได้แก่

1. Slow Pace ที่สนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์
2. Slow Wear รณรงค์ให้ใส่ชุดกิโมโนยูกาตะ และเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
3. Slow Food รับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล
4. Slow House อยู่บ้านแบบญี่ปุ่นที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ
5. Slow Industry ทำธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม
6. Slow Education ให้ความสำคัญกับศิลปะ งานอดิเรก กีฬา และวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ
7. Slow Aging ใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง และสุดท้าย
8. Slow Life ซึ่งรวมปรัชญาการใช้ชีวิตเนิบช้าทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อการดำเนินชีวิตในจังหวะที่เหมาะสมและเป็นสุข

ภาพที่ 2-2 เมืองคาเคะงาวะ เมืองต้นแบบ Slow Town ประเทศญี่ปุ่น
(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

ภาพที่ 2-3 เมือง Bra เมืองที่เป็นต้นกำเนิดแนวคิดชีวิต Slow Town
(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

ภาพที่ 2-4 เมือง Noerdlingen เมือง Cittaslow ในแถบบาวาเรีย เยอรมนี
(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

ภาพที่ 2-5 เมือง Hadong เมือง Cittaslow ในประเทศเกาหลีที่ขึ้นชื่อด้านการเพาะปลูกชาเขียว
(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

Slow Travel ละเลียดทัวร์จริงอยู่ที่การท่องเที่ยวแบบชะโงกทัวร์ที่อัดโปรแกรมแน่นเอี้ยดเพื่อให้ไปได้หลาย ๆ ที่ในทริปเดียวนั้นประหยัดเวลา แถมยังได้รูปคู่กับสถานที่ Must-see ที่แนะนำในไกด์บุ๊กกลับมาโชว์คนทางบ้านเพียบ แต่แทนที่จะสนุกกลับเหนื่อยแทบขาดใจและได้รู้จัก

สถานที่เหล่านั้นเพียงผิวเผินจนแทบจำไม่ได้ด้วยซ้ำว่าได้ไปที่ไหนมาบ้าง กลุ่มนักเดิน (สวน) ทาง จึงหันมาเที่ยวทีละก้าวแบบ Slow Travel เพื่อละเลียดความสุขที่แท้จริงจาก “การเดินทาง” มากกว่าเอาแต่รีบเร่งไปให้ถึง “จุดหมาย” นักท่องเที่ยวแบบเนิบช้าให้คำนิยามตัวเองว่าเป็น “ผู้อยู่อาศัยชั่วคราว” พวกเขาจะใช้เวลาอยู่ที่เมืองใดเมืองหนึ่งเป็นเวลาอย่างน้อยหนึ่งสัปดาห์ เพื่อซึมซับรายละเอียดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น อาหาร ศิลปะ และวัฒนธรรมของเมืองนั้น ๆ ไปพร้อม ๆ กับการชมความงามของเมือง และสนุกสนานกับการค้นพบสถานที่โปรดเป็นของตัวเอง การท่องเที่ยวแบบสโลว์ทราเวลยังครอบคลุมความหมายไปถึงการเดินทางโดยเรือ รถไฟ จักรยาน แทนเครื่องบินด้วย ในเมื่อชื่อก็บอกอยู่แล้วว่า “พักร้อน” จะรีบร้อนไปทำไม จริงไหม

Slow Design คิดสักนิดก่อนสร้างในยุควัตถุนิยมที่สิ่งก่อสร้างและสินค้าผุดขึ้นมามากมายไม่เว้นวันเพื่อตอบสนองผู้บริโภคในยุค I Shop, Therefore I am ทรัพยากรถูกใช้อย่างฟุ่มเฟือยจนนำมาซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมนานัปการ เพื่อแลกกับผลงานที่สร้างขึ้นอย่างฉาบฉวย ตามกระแสไม่คงทนถาวรกลุ่มนักออกแบบที่เรียกตัวเองว่า “Slow creative activist” จึงได้รวมตัวกันตั้ง Slow Lab ขึ้นในปี ค.ศ. 2003 ณ กรุงนิวยอร์ก เพื่อกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของ Slow Design พูดง่าย ๆ ก็คือการออกแบบที่ใส่ใจในรายละเอียด ใช้เวลา และสติมากขึ้นหลักการทำงานของสโลว์ดีไซน์ให้ความสำคัญกับการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีผ่านงานออกแบบ เพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้ มากกว่าการผลิตผลงานตามกระแสเพื่อให้ขายออกไว ๆ โจทย์หลักของนักออกแบบคือจะทำอย่างไรให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุดแต่เกิดประโยชน์สูงสุด โดยผลงานจะต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่สำคัญนอกจากความสวยแล้ว งานสโลว์ดีไซน์ยังต้องกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดแรงบันดาลใจ รู้จักใช้ความคิด และอยากร่วมมือกันเพื่อสังคมด้วย

ตัวอย่างผลงานจากนักออกแบบในกลุ่ม Slow Lab เช่น Broken White คอลเล็กชั่นจานเซรามิกจาก ไซมอน ฮีจเดนส์ ที่ออกแบบให้ลวดลายบนจานค่อย ๆ ปรากฏเมื่อถูกใช้งาน เพื่อสร้างความผูกพันระหว่างผู้ใช้และสิ่งของ ไม่ให้ใช้อย่างทิ้งๆ ขว้าง ๆ และ Guerrilla Graphics โปรเจกต์ โดยแอนนา ฮิลแมน กับการขีดเขียนข้อความต่าง ๆ ลงบนพื้นถนนในกรุงลอนดอนด้วยชอล์ก เช่น “วันนี้ก้อนเมฆหน้าตาอย่างไรนะ” เพื่อให้คนเดินถนนหยุดแหงนมองท้องฟ้า หรือ “เคยแวะมาหาฉันหรือยัง” หน้าทางเข้าสวนสาธารณะรวมถึง “สัมผัสฉันสิ” ที่เขียนไว้ข้าง ๆ กอมอสบนกำแพงอิฐ ข้อความเหล่านี้จะเปลี่ยนไปเรื่อยๆและโผล่ไปตามสถานที่ต่าง ๆ ที่อาจนึกไม่ถึงเพื่อให้คนในเมืองได้หยุดเพื่อสัมผัสความงามเล็ก ๆ น้อย ๆ ในชีวิตที่อาจหลงลืมไป ทั้งยังทำให้รู้จักย่านที่ตนอยู่อาศัยได้ดีขึ้นข้ามไปยังเมืองคาลการี ในรัฐแอลเบอร์ตาประเทศแคนาดา สถาปนิก จอห์น บราวน์ ก็ออกมาปลุกกระแส Slow Home ผ่านเว็บไซต์ theslowhome.com ของเขา

บราวน์บอกว่าบ้านที่ออกแบบและวางผังอย่างลวก ๆ หน้าตาเหมือน ๆ กันทุกหลังนั้น ไม่ต่างอะไรจากอาหารฟาสต์ฟู้ดที่มีแต่ก่อให้เกิดผลเสียต่อทั้งสุขภาพกายและจิตของผู้อยู่อาศัย บ้านแบบสโลว์โฮมที่บราวน์ต้องการนำเสนอ คือบ้านที่ออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม แสงสว่างส่องเข้าได้ทั่วถึงเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและขนาดไม่ใหญ่เกินความจำเป็นเพื่อให้สมาชิกในบ้านไม่ห่างเหินกัน เขายังอัพโหลดคลิปที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการออกแบบและตกแต่งบ้านแบบสโลว์โฮมให้ชมกันในส่วน Design Minutes ในเว็บไซต์ของเขาด้วย

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยในประเทศ

อรศิริ ปาณินท์ (2546) เรื่อง ประเมินสถานภาพไทศึกษาสาขาสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม หัตถกรรม โดยได้รับทุนจาก สกว. ปี พ.ศ. 2541 จากการวิจัยพบว่า นักวิชาการตะวันออกเน้นกรอบความคิดทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมท้องถิ่น (อดีต-ปัจจุบัน) เป็นหลัก ส่วนนักวิชาการตะวันตกเน้นกรอบความคิดเชิงพัฒนา (ปัจจุบัน-อนาคต) แนวคิดในการศึกษาข้อมูลทางด้านศิลปกรรม มีดังนี้คือ ศึกษาด้าน ประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ปรัชญาการออกแบบ ความเชื่อ คตินิยม อิทธิพลที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ รูปแบบงานศิลปกรรม รูปทรง วัสดุ กระบวนการผลิต การประดับตกแต่ง สุนทรียภาพ เอกลักษณ์ และการอนุรักษ์ การประเมินคุณค่าผลงานศิลปกรรม ซึ่งเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างครบถ้วนถือเป็นแบบอย่างการวิเคราะห์ศิลปกรรมที่ดีฉบับหนึ่ง

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2551) ศึกษาเรื่องหลวงพระบางเมืองมรดกโลก: พื้นที่พิธีกรรมและการต่อรองเชิงอัตลักษณ์ในกระแสโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยพบว่าเมืองหลวงพระบางเป็นพื้นที่ทางกายภาพที่มีลักษณะเฉพาะตัว รองรับพื้นที่ทางสังคม และพื้นที่พิธีกรรมของผู้คนหลายกลุ่มชาติพันธุ์สืบเนื่องมาตั้งแต่บรรพกาล ในอดีตหลวงพระบางเคยเป็นราชธานีแห่งราชอาณาจักรลาวปัจจุบันเป็นเมืองหลักของแขวงหลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรมของ UNESCO และเป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก เมืองหลวงพระบางมีพัฒนาการ 3 ช่วงเวลาสำคัญ คือสมัยราชอาณาจักร ปกครองด้วยระบบกษัตริย์ สมัยสังคมนิยมระยะแรก ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมอย่างเข้มงวดกวดขันและสมัยจินตนาการใหม่ ซึ่งรัฐชาติลาวได้สร้างความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลก ภายใต้บริบทใหม่รัฐชาติลาวกำหนด และสร้างให้หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรมควบคู่กับเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในระดับโลกหลวงพระบางจึงตกอยู่ใน”จินตนาการ” และ “ปฏิบัติการ” ของ 3 อำนาจหลัก คือ รัฐชาติลาว สำนักงานมรดกโลก และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อบริโภคอดีต เงื่อนไขจากไตรภาคีแห่งอำนาจข้างต้นได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สังคม และพิธีกรรม นำไปสู่การรื้อฟื้น

และประดิษฐ์สร้างประเพณีพิธีกรรมการทำให้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์กลายเป็นพื้นที่สามานย์ การต่อรองเชิงอัตลักษณ์ และการสร้างพื้นที่เพื่อคืนดีกันทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ จนกลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ และประดิษฐ์สร้างความทรงจำใหม่ทางสังคมให้กับคนหลวงพระบางในปัจจุบัน

พลับพลึง คงชนะ (2549) ชุดโครงการวิจัยเรื่อง “ชุมชนลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาชุมชนเมืองสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” โครงการวิจัยย่อยที่ 4: การสำรวจและประเมินองค์ความรู้ของนิทานพื้นบ้านลาวในแขวงสะหวันนะเขต องค์ความรู้ที่พบในนิทานพื้นบ้านจัดเป็นกลุ่มองค์ความรู้แต่ละด้าน ซึ่งประกอบกันเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คน ได้ 5 ส่วน ได้แก่ (1) องค์ความรู้ในด้านการทำมาหากิน (2) องค์ความรู้ในด้านการรักษาสุขภาพอนามัย (3) องค์ความรู้ในด้านงานประเพณีทางศาสนา (4) การเคารพบูชาสิ่งเหนือธรรมชาติ (5) องค์ความรู้ในด้านการสร้างสรรค์ทางศิลปะและค่านิยมในนิทานพื้นบ้านลาวนั้น ยกย่องวีรบุรุษผู้กล้าหาญ ยกย่องผู้มีความขยันหมั่นเพียรและพึ่งตนเอง ยกย่องผู้มีความฉลาดมีไหวพริบ และยกย่องคนดีมีคุณธรรมในด้านความเชื่อมีทั้งความเชื่อแบบดั้งเดิมได้แก่ ความเชื่อเรื่องผี เทวดาอารักษ์ และการบนบานศาลกล่าว ความเชื่อเรื่องงู เงือก สัตว์ประหลาดที่มีอิทธิฤทธิ์ ความเชื่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ความเชื่อเรื่องยักษ์ ความเชื่อด้านโหราศาสตร์ฤกษ์ยาม เชื่อของวิเศษ และที่เด่นชัดคือ ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลอยู่ในจิตใจของประชาชนลาวอย่างแน่นแฟ้น และอย่างมั่นคงยึดตามฮีตคองประเพณี เรื่องประเพณีมีทั้งประเพณีเกี่ยวกับครอบครัวและส่วนรวม มีการทำบุญที่วัดที่บ้าน และการทำบุญตามประเพณี

ชวลิต ว่องวารีทิพ (ม.ป.ป.) สัญลักษณ์บนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ค.ศ. 1855-1954) การศึกษาสัญลักษณ์บนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ค.ศ. 1855-1954) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของทั้งประเทศไทยและประเทศลาว (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการให้และการใช้ความหมายของสัญลักษณ์บนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของประเทศไทยและประเทศลาวทั้งความเหมือนและความต่างโดยกรอบคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ศาสตร์ที่ใช้ศึกษาเหรียญโดยตรงอย่าง Numismatics และแนวคิดสัญลักษณ์มาอ่านความหมายที่แฝงเร้นภายในเหรียญผลการศึกษาพบว่าในระยะเวลาหนึ่งศตวรรษนั้น เหรียญกระษาปณ์ และเหรียญที่ระลึกของประเทศไทยมีจำนวนหลากหลายกว่าเหรียญกระษาปณ์ที่ใช้ในลาวสิ่งนี้สะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์แนบแน่นระหว่างตัวเหรียญกับการปกครองดังจะเห็นได้ว่าไทยได้เปลี่ยนรัชกาลขององค์พระมหากษัตริย์มากถึง 5 พระองค์ ในช่วงเวลาดังกล่าวเหรียญจึงมีรูปแบบและลวดลายมากมายตามไปด้วย ในทาง

ตรงกันข้ามลาวจะมีเหรียญกระษาปณ์ใช้เพียง 2 ช่วง ตามยุคสมัยของผู้ปกครองเท่านั้น กล่าวคือ ช่วงที่ตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส (ค.ศ. 1893-1954) กับอีกช่วงคือยุคพระราชอาณาจักรลาว (ค.ศ. 1947-1975) นอกจากนี้ลาวในช่วงตั้งแต่ฝรั่งเศสปกครองจนถึงปี ค.ศ. 1954 อันเป็นปีที่ลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการนั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีการออกเหรียญที่ระลึก ทั้งหมดนี้ชี้ชัดแล้วว่าสัญลักษณ์ต่าง ๆ บนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกมิได้ปลอดจากการเมือง หากแต่เป็นผลผลิตทางการเมืองและมีหน้าที่ทางการเมือง ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจว่าต้องการจะส่งผ่านความคิด ความเชื่อ หรืออุดมการณ์อะไรสู่คนภายใต้บังคับอย่างไรก็ตาม สัญลักษณ์บนเหรียญกระษาปณ์ก็มิได้ แสดงออกถึงอำนาจของผู้ปกครองอย่างแจ่มแจ้งชัดเจนจนไร้ความจัดเจน ทว่า คติความเชื่อทางศาสนา เช่น ฮินดูและพุทธที่รองรับความชอบธรรมแห่งอำนาจของผู้ปกครองกลับถูกนำมาใช้อย่างชาญฉลาดและกลมกลืนดังที่ไทยและลาวยุคหลังได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสได้นำคติไตรภูมิกถาที่สื่อให้เห็นถึงพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์มาแปรให้เป็นสัญลักษณ์บนเหรียญ

ธิญาดา ยอดแก้ว (2547) เรื่อง การศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของประเทศในกลุ่มอาเซียน ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านการศึกษาสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้จัดแบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อการวิเคราะห์สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในประเทศต่าง ๆ ให้เกิดเป็นรูปธรรมและความหมายได้ชัดเจนถูกต้อง โดยผู้วิจัยได้จัดแบ่งประเภทของวัฒนธรรมออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ สาขามนุษยศาสตร์ สาขาศิลปกรรม สาขาช่างฝีมือ สาขากีฬาและนันทนาการ สาขาคหกรรมศิลป์ (2) แนวทางการออกแบบภาพสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมจากการทดลองออกแบบเพื่อหาแนวทางในการออกแบบภาพสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมฯ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการออกแบบภาพสัญลักษณ์ของ Kuwayama (1973) และหลักการประเมินสัญลักษณ์เครื่องหมายภาพของ Follis และ Hammer (1979) ซึ่งได้แนวทางการออกแบบภาพสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดังนี้ หลักในการออกแบบภาพสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมควรศึกษา และถ่ายทอดลักษณะเฉพาะของแต่ละ วัฒนธรรมที่เด่นชัดที่สุดเพื่อสร้างภาพลักษณ์ของชาติที่มีแบบฉบับเฉพาะตัว หลักการใช้สีสำหรับการออกแบบควรคำนึงถึงลักษณะของสีที่นิยมนำมาใช้หรือนำเสนอจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ของสีในวัฒนธรรมนั้น ๆ การเลือกสีในการออกแบบต้องคำนึงถึงหลักความเป็นจริงการใช้สีที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมย่อมก่อให้เกิดการสื่อความหมายที่ดีและเป็นการส่งเสริมงานออกแบบให้ดียิ่งขึ้น หลักการจัดวางองค์ประกอบในการจัดวางองค์ประกอบของภาพมีความสำคัญอย่างยิ่งการออกแบบควรนำเสนอในส่วนที่สำคัญเพียงเรื่องเดียวหรือเน้นจุดสนใจเพียงจดเดียวเท่านั้นเพื่อการตีความหมายภาพที่ชัดเจนถูกต้องสามารถสื่อความหมายได้อย่างตรงประเด็นที่สุด

พีระพล ชัชวาลย์ (ม.ป.ป) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการออกแบบตราสัญลักษณ์ของสายการบินระดับชาติ ตราสัญลักษณ์ของสายการบินระดับชาติ เป็นผลงานการออกแบบที่มีคุณค่าทางเนื้อหา สามารถใช้เป็นสื่อเพื่อแสดงออกต่อสาธารณะชนถึงความเป็นอยู่ที่ดีสะท้อนถึงรสนิยมระเบียบแบบแผน ความเจริญรุ่งเรืองของสังคมความนิยมของยุคสมัย และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชนชาตินั้น ๆ โดยทั่วไปแล้วสายการบินส่วนมากจะมีตราสัญลักษณ์เป็นของตัวเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการระบุถึงองค์กรและเพื่อให้สายการบินนั้นสร้างความแตกต่างจากสายการบินอื่น ผลการวิจัยพบว่า ตราสัญลักษณของสายการบินแห่งชาติ สามารถจำแนกประเภทรูปลักษณะได้ 6 ประเภท ได้แก่ รูปลักษณะธรรมชาติ รูปลักษณะตัวอักษร รูปลักษณะอิสระหรือนามธรรม รูปลักษณะความเชื่อหรืออุดมคติ รูปลักษณะเรขาคณิต และรูปลักษณะวัตถุสิ่งของ

วิสิทธิ์ โพธิวัฒน์ (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ทฤษฎีไร้ระเบียบในการออกแบบเอกลักษณ์องค์กร ผลวิจัยจากวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า เกณฑ์ของทฤษฎีไร้ระเบียบมีทั้งหมด 6 ข้อ ดังนี้คือ (1) ไม่มีความมั่นคงหรือคงที่ (ไม่มีความเสถียร) (2) องค์ประกอบแต่ละหน่วยไม่เหมือนกัน ร้อยเปอร์เซ็นรูปลักษณ์แต่ละภาพมีความคลาดเคลื่อนไปบ้าง (3) มีรายละเอียดอย่างไม่สิ้นสุด (4) ระบบการกระจายไม่เป็นเส้นตรง องค์ประกอบในที่ว่างไม่เป็นเส้นตรง (5) คาดเดาสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้ยากเป็นเหตุการณ์ต่อเนื่องในระยะยาวไม่เป็นระบบในระยะสั้นมีปฏิกิริยาสะท้อนกลับทั้งด้านบวกและด้านลบ

บัวไข เพ็งพระจันทร์ (ม.ป.ป) เรื่องการฟื้นฟูคัมภีร์ใบลานในยุคจินตนาการใหม่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่าการฟื้นฟูคัมภีร์ใบลานในสังคมลาวทั้งในช่วงก่อนและหลังยุคจินตนาการใหม่ เป็น “การเมืองเรื่องวัฒนธรรม” (Politics of culture) เป็นการนำคัมภีร์ใบลานซึ่งเป็นมรดกทางปัญญา (Knowledge heritage) ความทรงจำอดีต (Memory of the past) สำนึกประวัติศาสตร์ (Historical sensibility) หรือเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนลาวยุคก่อนสมัยใหม่ (Lao identity in pre-modern past) มาใช้ในการสร้าง “อัตลักษณ์แห่งชาติ” ของรัฐลาวสมัยใหม่ นั้นคือการฟื้นฟูคัมภีร์ใบลานเป็น “กลไกของอำนาจ” (Technology of power) และการสร้างความชอบธรรม (Legitimization) ของรัฐในการจัดการกับวัฒนธรรมและประเพณีที่มีอยู่ในวิถีชีวิตของชาวบ้าน ภายใต้เงื่อนไขบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคอาณานิคมฝรั่งเศส (ค.ศ. 1893-1953) การฟื้นฟูคัมภีร์ใบลานเป็นพื้นที่แห่งการช่วงชิงความหมายระหว่างเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสและปัญญาชนลาว กล่าวคือ ฝรั่งเศสส่งเสริมฟื้นฟูพุทธศาสนาและคัมภีร์ใบลาน เพื่อเปลี่ยนแปลงการศึกษาทางพุทธศาสนาของลาวออกจากแบบฉบับของสยามต่อต้านลัทธิไทยเป็นใหญ่ของจอมพล ป.พิบูลสงคราม ที่ต้องการรวมลาวเข้าไปเป็นไทย รวมทั้งฝรั่งเศสต้องการรวมลาวเข้าในสหพันธ์อินโดจีนฝรั่งเศสและต้องการเป็นเจ้าอาณานิคมทางปัญญาของลาว โดยนำคัมภีร์

ใบลานที่รวบรวมได้ไปศึกษาเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมลาว และเสนอให้นำอักษรโรมันมาใช้เขียนภาษาลาว ขณะเดียวกันปัญญาชนลาวซึ่งนำพาโดยเจ้ามหาอุปราชเพชรราชได้นำคัมภีร์ใบลานที่จารด้วยอักษรธรรมและอักษรลาวโบราณมาปริวรรตเป็นอักษรสมัยใหม่ นำมาปรับปรุงภาษาลาวให้เป็นภาษามาตรฐานและให้เป็น “ภาษาแห่งชาติ” ต่อสู้กับแนวคิดของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสที่ต้องการนำอักษรโรมันมาแทนที่อักษรลาว รวมทั้งการปริวรรตและตีพิมพ์เผยแพร่ความรู้ เรื่องราวต่าง ๆ ในคัมภีร์ใบลานออกสู่สังคมเพื่อสร้างสำนึกรักชาติของคนลาวต่อสู้กับลัทธิจักรวรรดินิยมกลางทศวรรษ 1980 พรรคประชาชนปฏิวัติลาวและรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำนโยบาย “จินตนาการใหม่” มาใช้ในการพัฒนาประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นการเปิดประเทศมากขึ้น ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงสังคมลาวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและวัฒนธรรมโลก และทำให้วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศลาว พรรคและรัฐได้มีนโยบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมในระยะใหม่ และนำไปสู่การส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติโดยคัมภีร์ใบลานรวมทั้งประเพณีที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสมบัติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ในช่วงทศวรรษแรกของการเปลี่ยนผ่านสังคมลาวไปสู่สังคมนิยม (ค.ศ. 1975-1985) ได้รับการฟื้นฟูอนุรักษ์และยกฐานะขึ้นเป็น “มรดกวัฒนธรรมของชาติ” หรือเป็นส่วนสำคัญในการสร้าง “อัตลักษณ์แห่งชาติ” (National identity) ของ สปป. ลาว โดยสรุปในยุคจินตนาการใหม่เมื่อโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานซึ่งเป็นโครงการระดับรัฐ (State project) ลงไปปฏิบัติดำเนินงานในท้องถิ่นได้ทำให้ท้องถิ่นมีอัตลักษณ์(Local identity) ขึ้นมา นั้นคือคนในท้องถิ่นเกิดสำนึกและภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นในฐานะเป็น “มรดกวัฒนธรรมของชาติ” รวมทั้งทำให้ท้องถิ่นเชื่อมโยงกับความทันสมัยและโลกาภิวัตน์จากการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานของรัฐ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสากล ขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดการปะทะและการช่วงชิงความหมายเกี่ยวกับคัมภีร์ใบลานระหว่างรัฐกับท้องถิ่น และการต่อรองอำนาจรัฐโดยท้องถิ่นเพื่อรักษาตำแหน่งแห่งที่ทางสังคมและยืนยันความเป็นแก่นแท้ทางวัฒนธรรมในฐานะเป็นอัตลักษณ์ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

สุภาพร คงศิริรัตน์ (ม.ป.ป.) อัตลักษณ์และวิธีการสร้างอัตลักษณ์ของลาวจากวรรณกรรมแบบเรียน ผลการศึกษาพบว่าอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่ปรากฏในแบบเรียนภาษาลาวชั้นประถมศึกษาได้แก่ ความสามัคคี ความรักชาติ และการมีสุขภาพอนามัยที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามัคคี แบบเรียนจะเน้นย้ำเป็นพิเศษเกี่ยวกับความสามัคคีระหว่างชนเผ่า (Ethnic) ต่าง ๆ เนื่องจากประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบไปด้วยหลายชนเผ่าความเป็นเอกภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง อัตลักษณ์ที่เด่นชัดประการที่สองได้แก่ความรักชาติการที่แบบเรียนภาษาลาวให้ความสำคัญแก่อัตลักษณ์ทั้งสองนี้มาก เนื่องจากแบบเรียนนี้เขียนขึ้น หลังจากที่

ลาวฝ่ายซ้ายซึ่งนิยมลัทธิคอมมิวนิสต์ชนะลาวฝ่ายขวาซึ่งนิยมสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ. 1975 รัฐบาลจึงพยายามอย่างมากในการสร้างความความรู้สึกของความเป็นเอกภาพเพื่อความมั่นคงและเอกราชของประเทศส่วนกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่ปรากฏในแบบเรียนนั้น ใช้วิธีการตอกย้ำทางความคิดของผู้เรียน โดยการย้ำที่ชื่อบทเรียน การย้ำที่ตัวเนื้อหาบทเรียน และการกล่าวซ้ำในประเด็นเดียวกันอีกในแบบเรียนต่างระดับ

ระลึก อินเสมียน (2551) ศึกษา เรื่อง การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร: กรณีศึกษา บริษัท บลูมอร์โฟ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของบริษัทซึ่งในขั้นตอนการออกแบบนั้นผู้ศึกษาได้นำหลักการทางสัญวิทยามาใช้ และจากการเก็บข้อมูลนั้นจะช่วยให้ทราบถึงภาพลักษณ์ที่ชัดเจนขององค์กร และพบว่าทั้งมุมมองที่องค์กรประเมินตนเอง และมุมมองที่บุคคลภายนอกส่วนใหญ่มีต่อองคก์ รนั้นตรงกัน ซึ่งผู้ศึกษาสามารถสรุปความคิดรวบยอด (Concept) ออกมาได้เป็นคำหลัก ๆ จำนวน 3 คำ ได้แก่ ทันต่อยุคสมัย ความเป็นมิตร และอิสระเสรี ในการใช้ทฤษฎีสัญวิทยาประกอบกับการออกแบบนั้น ผู้ศึกษาได้เลือกเอาสัญญะประเภทรูปเหมือน (Icon) มาใช้ เนื่องจากสัญญะประเภทนี้เป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญะและความหมายสัญญะในด้านความเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสิ่งที่มันบ่งถึง (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545) ซึ่งตราสัญลักษณ์ขององค์กรที่ผ่านการออกแบบนั้นมีรูปร่างคล้ายกับรูปของปีกผีเสื้อ ทำให้เมื่อมองแล้วเกิดการเชื่อมโยงจากรูปทรงเรขาคณิตไปสู่รูปร่างจริงของผีเสื้อ รูปสัญญะ (Signifier) ที่ผู้ศึกษากำหนดใช้ในการออกแบบคือรูปทรงเรขาคณิตที่ถูกลดทอนเหลือเพียงรูปสามเหลี่ยมสองรูปหันเข้าหากันปลายด้านหนึ่งของแต่ละรูปมีมุมแหลมหันไปในทิศทางตรงกันข้าม สีของสัญลักษณ์ที่เลือกใช้เป็นสีเหลือง และสีส้มตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้เลือกไว้ในแบบสอบถาม ซึ่งเป็นสีที่ให้ความรู้สึกสว่างสดใส ตามหลักการใช้สีสัญลักษณ์ตามหลักจิตวิทยา (ทองเจือ เขียดทอง, 2542) เมื่อมองลักษณะการจัดวางรูปร่างของตราสัญลักษณ์จะคล้ายกับรูปทรงของปีกผีเสื้อ ซึ่งบริษัท บลูมอร์โฟ จำกัด นั้นต้องการจะสื่อความหมายสัญญะ (Signified) ไปที่ความอิสระเสรี ความเป็นมิตร ไม่มีพิษภัยต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ นอกจากนี้ลักษณะการเคลื่อนไหวที่มีความคล่องตัวยังสื่อถึงความทันสมัย และการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี

2.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Christopher and Soren (2003) ศึกษาเรื่อง Contesting visions of the Lao past/ Lao historiography at the crossroads ความซับซ้อนของประเทศลาวที่หลากหลายของกระแสประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมทางภูมิศาสตร์ทำให้เป็นที่ทราบกันดีว่าการเกิดประเทศลาวเป็นชาติรัฐสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 20 มีอิทธิพลอันซับซ้อนของกองกำลังทั้งภายในและภายนอกคอยกดดันลาว ประวัติศาสตร์ของลาวนอกจากนี้ยังจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจในบริบทที่กว้างกว่านี้ ลาวได้

เขียนแนวคิดชาตินิยมของ ตัวเองและการชำระประวัติศาสตร์ในภายในพวกเขายังตรวจสอบแนวคิดวิธีการอื่น ๆ จาก ฝรั่งเศส เวียดนาม และไทย มีความพยายามที่จะเขียนประวัติศาสตร์ของลาว พวกเขามีการเชื่อมโยงระหว่างประวัติศาสตร์ชาติเช่นเดียวกับการก่อตัวของรัฐชาตินั้นไม่เกิดสูญญากาศภายในชาติ แต่ถูกโต้แย้งแทนจากภายในและภายนอก

Boike Rehbein (2007) เป็นศาสตราจารย์ด้านสังคมวิทยา และหัวหน้าหลักสูตรการศึกษาระดับโลกที่ University of Freiburg ศึกษาเรื่องโลกาภิวัตน์วัฒนธรรมและสังคมในประเทศลาว จากการวิจัยงานภาพรวมของวัฒนธรรมลาวร่วมสมัยและสังคมในขณะที่การเชื่อมโยงปรากฏการณ์ท้องถิ่นและระดับชาติถึงแนวโน้มของกระแสโลกาภิวัตน์และประวัติศาสตร์ของพื้นที่ แนวทางทฤษฎีใหม่โดยยึดตามสังคมวิทยาของ Pierre Bourdieu ใช้แนวคิดทางสังคมวิทยานี้ตีความประวัติศาสตร์ลาว นอกจากนี้ยังจะตรวจสอบด้านต่าง ๆ ของวัฒนธรรมลาวและสังคมรวมทั้งเศรษฐกิจการเมือง ภาษา การศึกษา โดยสังเคราะห์องค์ประกอบทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้รับผลกระทบของโลกาภิวัตน์

Annette (2005) ศึกษาเรื่อง Corporate visual identity management: current practices, impact, and assessment วิทยานิพนธ์นี้จะเกี่ยวกับภาพอัตลักษณ์องค์กร (CVI) การจัดการมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ CVI และผลกระทบของกิจกรรมเหล่านี้กับผลลัพธ์ที่ออกมาและ ระดับของความสอดคล้องกันใน CVI

Melewar and John (1999) ศึกษาเรื่อง International corporate visual identity: Standardization or localization? การศึกษาครั้งนี้เกี่ยวกับมาตรฐานสากลของรูปลักษณ์ขององค์กรสำหรับตัวอย่างของ บริษัท ข้ามชาติสหราชอาณาจักรผลการวิจัยแนะนำว่าแบบฟอร์มการเข้าสู่ตลาดและการถือครองหุ้นที่เกี่ยวข้องของมาตรฐานเอกลักษณ์องค์กรที่มองเห็น ผลการวิจัยแสดงอิทธิพลของคุณลักษณะของวัฒนธรรมชาตินิยมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับมาตรฐานเอกลักษณ์องค์กรที่มองเห็น

Philip and Mary (2004) ศึกษาเรื่อง M & As and Corporate visual identity: An exploratory study สรุปได้ว่า ตัวตนของบริษัท รวมถึงองค์ประกอบภาพเป็นหนึ่งในทรัพย์สินที่มีค่ามากที่สุดจึงควรมีการจัดการอย่างระมัดระวังหนึ่งในที่สุดการทดสอบครั้งสำหรับระบบภาพประจำตัวคือเมื่อการควบรวมกิจการหรือซื้อกิจการเกิดขึ้น เป็นคำถามที่สำคัญที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่รูปลักษณ์องค์กร (CVI) องค์กรที่โพสต์ควบรวมกิจการควรนำมาใช้? ควรเป็นหนึ่งในบริษัท CVIs ดำเนินต่อไปและถ้าเป็นเช่นนั้นมันควรจะเป็นที่ได้มาหรือกำหนดเป้าหมายได้อย่างไร หรือควรจะไฮบริดใหม่ที่สมบูรณ์แบบหรือ CVI ได้รับการพัฒนาสำหรับองค์กรใหม่หรือไม่การปฏิบัติของบริษัท CVI จะตรวจสอบในการศึกษาสำรวจจาก 90 การควบรวมกิจการที่เกิดขึ้นเป็นระยะเวลากว่า

6 ปี ในร้อยละ 80 ของกรณีที่ CVI ของบริษัทที่มาซื้อถูกจ้างมาโพสต์ควบรวมกิจการ เมื่อเป้าหมายของ CVI ถูกเก็บรักษาไว้นี้เป็นปกติสำหรับ บริษัท ย่อยหรือแบรนด์หลักของกิจการใหม่ ไม่กี่กรณีจาก CVIs ไฮบริดใหม่หรือถูกค้นพบตัวอย่างกรณีที่จะให้ผลการหารือและทิศทางการวิจัยในอนาคต

John and Kim ศึกษาเรื่อง Corporate visual identity in local government: The role of the logo ภายในงานวิจัยภาพอัตลักษณ์องค์กรโลโก้ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถเป็นตัวแทนขององค์กร เพื่อผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอก บทบาทของโลโก้เป็นส่วนหนึ่งของรูปลักษณ์ขององค์กรในบริบทที่ไม่แสวงหาผลกำไร จุดเน้นของการวิจัยที่เป็นรัฐบาลท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของการสำรวจของการทำงาน การวิเคราะห์เนื้อหาของทุกโลโก้ที่ใช้โดยสภาท้องถิ่นในแทสมาเนีย ออสเตรเลีย อักษรจะถูกวาดขึ้นมา ซึ่งไฮไลท์องค์ประกอบที่อยู่ภายในโลโก้ การเกิดขึ้นขององค์ประกอบเหล่านี้และ ผลของการออกแบบโลโก้ และรูปลักษณ์องค์กร ยังกล่าวจะแสดงความแตกต่างสามารถสังเกตได้ภายในหน่วยของการวิเคราะห์ ความหมายของชิ้นส่วนของการทำงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานนี้ถูกตั้งไว้ออก การวิจัยเป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งเมื่อตรวจสอบภาพนี้และความรู้สึกที่ถือโดยผู้ที่เป็นลูกจ้างในรัฐบาลท้องถิ่นและเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ของพวกเขา

Nadihezda and Stephen (2006) ศึกษาเรื่อง Corporate visual identity: The communicational role of the brand name and the logo การสร้างแบรนด์ ได้กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับองค์กรในการสื่อสารให้กับลูกค้าในสภาพแวดล้อมของการแข่งขันทางธุรกิจในปัจจุบัน หมายความว่าการสื่อสารนี้มีข้อได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ในการสร้างค่านิยมความแตกต่างของสมาคมและสำหรับบริษัท ในระยะยาววัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือเพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการสร้างรูปลักษณ์องค์กร การพัฒนาในองค์กร รูปลักษณ์ขององค์กรประกอบด้วยห้าองค์ประกอบ คือ ชื่อ โลโก้ ตัวอักษรสี และสโลแกน เป็นวิธีการสำหรับองค์กรในการสื่อสารเป็นภาพที่สามารถจะจัดตั้งขึ้น การศึกษานี้มุ่งเน้นเนื้อหาที่ทั้งสององค์ประกอบที่รู้จักมากที่สุดของตัวตนขององค์กรและคำถามการวิจัยมีส่วนร่วม ในวิธีการที่ใช้ชื่อแบรนด์และโลโก้ที่สามารถอธิบาย การทบทวนวรรณกรรมได้ดำเนินการขึ้นอยู่กับสองคำถามการวิจัยที่ก่อให้เกิดกรอบแนวคิดที่สนับสนุนการเก็บรวบรวมข้อมูล คุณภาพกรณีศึกษาวิธีการเดียวที่ถูกนำมาใช้สำหรับการตรวจสอบนี้กับข้อมูลหลักที่เก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ที่เน้นการจัดการกับข้อมูลของ บริษัท สวีเดน Polarbröd AB ผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าสมาคมชื่อแบรนด์และความหมายมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญ และชื่อแบรนด์ที่ไม่คุ้นเคยสามารถทำงานได้ในตลาดต่างประเทศเมื่อมันมีการดึงดูดความสนใจให้กับลูกค้า ผลการวิจัยยังพบว่าโลโก้ที่เป็นการพิจารณาให้เป็นตัวแทนของการลงทุนการสื่อสารเป็นภาพ

ที่ใช้เวลานานมากในการสร้างและได้รับการยอมรับและความคุ้นเคยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับโลโก้ที่ออกแบบขึ้น

Melewar and John (2000) ศึกษาเรื่อง Global corporate visual identity systems: using an extended marketing mix กล่าวว่านักออกแบบได้ใช้ระบบภาพอัตลักษณ์องค์กร (Corporate visual identity systems: CVIS) เพื่อขยายการผสมผสานการสื่อสาร โดยใช้ชื่อสัญลักษณ์และ/หรือโลโก้ของตัวอักษรสีและสโลแกน CVIS จะช่วยให้การส่งผ่านรูปลักษณ์ของบริษัทที่ผ่านสินทรัพย์ถาวรเช่นอาคารยานพาหนะและหลักประกันทางธุรกิจอื่น ๆ ของตลาดบริการ: ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่ โปรโมชั่นเข้าร่วมหลักฐานทางกายภาพและกระบวนการ แสดงให้เห็นว่า บริษัท ที่ได้มาตรฐานของพวกเขาคาดหวัง CVISการสื่อสารที่นอกเหนือจากส่วนประสมการตลาดตามปกติ ผลประโยชน์ การเปรียบเทียบของบริษัทข้ามชาติที่มีและไม่มี CVIS มาตรฐานสนับสนุนมุมมองนี้

Melewar, John, and John (2001) ศึกษาเรื่อง Cause, effect and benefits of a standardized corporate visual identity system of UK companies operating in Malaysia สรุปว่าในปีล่าสุดโลกาภิวัตน์ของบรรษัทข้ามชาติได้กลายเป็น ประเด็นสำคัญในหมู่นักวิชาการด้านกลยุทธ์การตลาดระหว่างประเทศมาตรฐานระดับโลกของระบบภาพอัตลักษณ์องค์กร (CVIS) ในการดำเนินงานข้ามชาติ มีความสำคัญเป็นพิเศษของงานวิจัยนี้ กล่าวถึง บริษัทของ สหราชอาณาจักรที่ดำเนินงานในประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาพยายามที่จะเปิดเผยสาเหตุของการพัฒนามาตรฐาน CVIS ปัญหาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ CVIS และความมุ่งมั่นในการเลือกบริษัท ออกแบบกราฟิก การค้นพบของการวิจัยพบว่าบริษัทข้ามชาติในนำมาใช้เป็นมาตรฐานขององค์กรมากขึ้น ด้วยเหตุผลหลายประการซึ่งรวมถึงการช่วยงานการขายของสินค้า และบริการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่น่าสนใจสำหรับการจ้างพนักงานและการเพิ่มความสูงของ บริษัทฯ และการแสดงอัตลักษณ์ การค้นพบแสดงให้เห็นว่านอกจากความสนใจในทั่วโลกถูกกระตุ้นโดยการปรับโครงสร้างทั่วโลก การควบรวมกิจการ แนวโน้มดังกล่าวข้างต้นช่วยอธิบายว่าทำไมการให้ความสำคัญแก่ CVIS มากขึ้น ที่ผ่านมาห้าปีโดย บริษัท อังกฤษจำนวนมากในการดำเนินงานในประเทศมาเลเซีย พบว่าหน่วยงานการออกแบบพัฒนา CVIS เพิ่มมากขึ้น

Russell (2011) ศึกษาเรื่อง Mobility, globalization and modernity in Luang Prabang, Laos: Re-thinking heritage and tourism สรุปว่า ในปีล่าสุดมีการศึกษาที่สำคัญของจำนวนของเว็บไซต์การท่องเที่ยวในหลวงพระบางมรดกโลกในลาวและการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อการรับรู้ที่มีค่าเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของเมือง มีการวิพากษ์วิจารณ์ทั่วไปเกี่ยวข้องกับการบุกรุกของอาคารใหม่ที่เป็นประวัติศาสตร์สำคัญของเมือง การสูญเสียที่อยู่อาศัย แนวโน้มที่เพิ่มขึ้นของชาวต่างชาติเช่าคุณสมบัติและการเรียกคืนจากนั้นพวกเขาเป็นเกสต์เฮาส์และร้านอาหาร และ

การเคลื่อนไหวของประชากรในท้องถิ่นออกจากแกนประวัติศาสตร์ (และผลที่เกิดขึ้นนี้เป็น มีในการสนับสนุนชุมชนสำหรับชุมชนสงฆ์ที่สร้างศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมและสภาพทางภูมิศาสตร์ของเมือง) การสูญเสียความหลากหลายของชุมชนภายในมรดกโลกมีการพัฒนาของเกสต์เฮ้าส์ใหม่ และร้านอาหารเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การวิจัยสรุปถึง “มรดก” การท่องเที่ยวและ “ชุมชน” จะถือว่าเป็นตัวเองชัดเจนและหน่วยงานการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งที่คนต่างด้าว ที่เป็นสาเหตุของการหยุดชะงัก และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นที่ถกเถียงกัน เราเสนอวิธีที่แตกต่างจากแนวคิด ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนและการท่องเที่ยวโดยการตรวจสอบการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงระดับโลก ระดับภูมิภาค และท้องถิ่นในบริบทของกระแสโลกาภิวัตน์ และภายใต้โล่ของโมเดิร์น เช่น มุมมองไฮไลท์ Paradox ที่เป็นหัวใจของสถานการณ์ปัจจุบันหลวงพระบางของมรดกทางวัฒนธรรมและความพยายามในการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว และสร้างลักษณะของภาวะหยุดนิ่ง: เมืองที่มีการป้องกันและอนุรักษ์การตั้งค่าสำหรับการท่องเที่ยวที่ในการเปิดส่งเสริมและจินตนาการ “แช่แข็ง” ในเรื่องเล่าและการปฏิบัติของอย่างไรก็ตามหลวงพระบางเป็น “City Living” มันเป็นแบบไดนามิกที่เปลี่ยนแปลงและกระแสขาออก (เงินทุน คน วัฒนธรรม สินค้าและอื่น ๆ) ดังกล่าวอีกครั้งหลวงพระบางผลิตความเข้าใจที่สำคัญน้อยกว่าของทางพาหะของมรดกทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและชุมชนอย่างต่อเนื่องรีเมคสถานที่ของคนและผู้เข้าชมและในขณะนี้อาจเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับมรดกทางวัฒนธรรมและการปฏิบัติที่ท่องเที่ยว มันแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นค่าคงที่และที่มรดก/ การท่องเที่ยวพัวพันเป็นกระบวนการที่เปิดกว้างของการเป็น และ บางทีอาจจะน้อยกว่าที่เต็มไปนักวิจารณ์จะแนะนำ

ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก

เมื่อพูดถึงความเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์ระหว่างจีนกับอาเซียนคงต้องมุ่งไปที่กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-Region) เป็นหลักเพราะมีการเชื่อมโยงเครือข่ายโลจิสติกส์เกิดขึ้นอย่างมากในบริเวณนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงทศวรรษที่ผ่านอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เป็นความร่วมมือกันระหว่าง 6 ประเทศ (GMS) ได้แก่ จีน พม่า เวียดนาม ลาว กัมพูชา และไทย ในกรณีของจีนนั้นน่าสนใจเพราะจีน (ทั้งประเทศ) ไม่ได้เป็นสมาชิกโดยตรงแต่ให้มณฑลยูนนานและกวางสีเป็นสมาชิก ปัจจุบันกลุ่มประเทศทั้งหกนี้ให้ความสำคัญกับเรื่องโลจิสติกส์เป็นอย่างมาก เพราะมองว่าถ้าสามารถบูรณาการระบบโลจิสติกส์เข้าด้วยกันได้จะสามารถกระตุ้นการบูรณาการทางเศรษฐกิจของภูมิภาคได้ ที่ผ่านมา เมื่อมีการกล่าวถึการพัฒนาอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง เรามักจะพูดถึงเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะโครงข่ายถนน/ทางรถไฟ ซึ่งช่วงที่ผ่านมา มีการเข้ามาสนับสนุนในเรื่องนี้กันมาก ไม่ว่าจะเป็นธนาคารเพื่อ

การพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) และประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฯลฯ ส่วนประเทศไทยเองก็ค่อนข้างกระตือรือร้นในการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอนุภูมิภาคเช่นกัน การเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับจีนตอนใต้กระทำโดยผ่านระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) ซึ่งถ้ามองจากประเทศไทยแล้วระเบียงนี้จะเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ขึ้นมาทางภาคเหนือที่เชียงรายหลังจากนั้นจะมีเส้นทางที่ตัดผ่านไปสู่จีนอยู่ 3 เส้นทาง คือเส้นทางที่ 1 เป็นเส้นทางที่ตัดผ่านประเทศพม่าบริเวณแม่สาย-ท่าขี้เหล็ก เส้นทางที่ 2 (ซึ่งได้รับการสนับสนุนมากในปัจจุบัน) เป็นเส้นทางที่ตัดผ่านเชียงของ-ห้วยทราย-บ่อเต็น ส่วนเส้นทางที่ 3 เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำโดยผ่านแม่น้ำโขง ซึ่งเส้นทางนี้ไทยจะเสียเปรียบเนื่องจากต้องเดินทางทวนกระแสน้ำ อย่างไรก็ตามในมุมมองของจีนระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ไม่ใช่เพียงเส้นทางจากคุนหมิง-กรุงเทพฯ แต่ยังรวมถึงเส้นทางคุนหมิง-ฮานอย-ไฮฟอง และคุนหมิง-หนานหนิง-ฮานอย ซึ่งมุมมองดังกล่าวของจีนเกิดจากความต้องการให้มณฑลทางตอนใต้มีทางเลือกในการออกสู่ทะเลและถ้าจะเปรียบเทียบกันแล้วเส้นทางคุนหมิง-กรุงเทพฯ ค่อนข้างเสียเปรียบเส้นทางอื่น ๆ ในแง่กายภาพ เพราะเป็นเส้นทางที่ยาวถึงประมาณ 1,800 กิโลเมตร แต่เส้นทางคุนหมิง-ฮานอย-ไฮฟองนั้นมีระยะทางเพียงประมาณ 900 กิโลเมตรเท่านั้น นอกจากนั้น เส้นทางคุนหมิง-กรุงเทพฯ ยังต้องผ่านชายแดนหลายครั้ง ซึ่งทุกครั้งมักจะเกิดความล่าช้าและต้นทุนที่สูงขึ้นเสมอซึ่งตรงนี้เองเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการบูรณาการระบบโลจิสติกส์ของอนุภูมิภาคในปัจจุบัน

1. แนวคิดระเบียงเศรษฐกิจ

คำว่าระเบียงเศรษฐกิจนั้นไม่ใช่สิ่งใหม่เพราะเป็นคำที่ใช้มาตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. 1991-1992 อย่างไรก็ตามยังมีความเข้าใจต่อความหมายของระเบียงเศรษฐกิจในทางที่แตกต่างกัน เช่น ถ้ามองในแง่โครงสร้างพื้นฐานแล้ว ระเบียงเศรษฐกิจก็เป็นเพียงเส้นทางคมนาคมขนส่ง โดยทั่วไปเราสามารถแบ่งวิวัฒนาการของระเบียงเศรษฐกิจได้เป็น 4 ระดับ คือ

1. ระเบียงการขนส่ง (Transport corridor) นั่นคือเป็นเส้นทางที่มีการเชื่อมโยงทางกายภาพ เช่น การสร้างถนน สะพานเชื่อมต่อกัน

2. ระเบียงที่เชื่อมโยงหลายจุด (Multi-modal corridor) หมายถึง เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงพื้นที่หรือภูมิภาคต่าง ๆ เข้าด้วยกันด้วยการบูรณาการระบบขนส่งหลายรูปแบบ เช่น ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้

3. ระเบียงโลจิสติกส์ (Logistics corridor) คือเป็นเส้นทางที่มีการเชื่อมโยงทางด้านกฎระเบียบมีกรอบข้อตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกให้คน สินค้าและยานพาหนะสามารถ

เคลื่อนย้ายได้อย่างเสรี เช่น ข้อตกลง CBTA (Cross-Border Transport Agreement) ภายใต้กรอบความร่วมมือของ GMS

4. ระเบียงเศรษฐกิจ (Economic corridor) คือเป็นเส้นทางที่มีการดึงดูดการลงทุนและการสร้างกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจให้กับหน่วยเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนระนาบของระเบียงเศรษฐกิจ ซึ่งถือเป็นเป้าหมายสูงสุดของการสร้างระเบียงทางเศรษฐกิจตามหลักทฤษฎี อย่างไรก็ดีการที่จะบรรลุถึงจุดนี้นี้ จะต้องมีการเชื่อมโยง/บูรณาการในเชิงกายภาพและระบบโลจิสติกส์ที่ดีเสียก่อน ในปี ค.ศ. 1992 ซึ่งเป็นปีเริ่มต้นของกรอบความร่วมมือของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง การเชื่อมโยงการคมนาคมหลัก ๆ อยู่ในประเทศไทย ซึ่งนโยบายของประเทศไทยในขณะนั้นคือการเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า ตรงนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการมองว่าเราจะสามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างไร ตลอดกว่าทศวรรษที่ผ่านมา มีการเชื่อมโยงทางโครงสร้างพื้นฐานกันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางด้านถนนการสื่อสารพลังงาน ฯลฯ ซึ่งถึงแม้จะเป็นการเชื่อมโยงที่ยังไม่สมบูรณ์ แต่สามารถมองได้ว่ายังมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor) มีการสร้างเกือบเสร็จสิ้นแล้วโดยมีการบูรณะถนนในประเทศลาว ให้ไทยสามารถเชื่อมไปถึงท่าเรือดานังของเวียดนามได้ แต่ในส่วนของระเบียงเศรษฐกิจเหนือใต้ยังติดอยู่ที่ประเทศลาวและประเทศพม่าซึ่งไทยยังไม่สามารถเชื่อมโยงไปได้อย่างสมบูรณ์นัก

ปัจจุบัน (ค.ศ. 2012) ไทยสามารถเชื่อมโยงกับประเทศลาวได้เกือบสมบูรณ์แล้วยังขาดแค่เพียงสะพานเชื่อมระหว่างเชียงของกับห้วยทราย และตามแผนการบูรณาการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 การเชื่อมโยงทางกายภาพทั้งหมดจะครบสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามจุดที่น่าเป็นห่วงคือประเทศพม่าซึ่งหลายฝ่ายมองว่าการดำเนินการตามแผนบูรณาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพม่าอาจจะไม่ราบรื่นนัก สำหรับประเทศอื่น ๆ ไม่น่าจะมีปัญหาอะไรมากนัก อันที่จริงแล้วดูเหมือนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภายจะไม่ใช่ข้อจำกัดมากเท่ากับเรื่องของการบูรณาการกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติของประเทศสมาชิก เพราะในความเป็นจริง การสร้างโครงสร้างพื้นฐานนั้นถ้ามีเงินทุนก็สามารถสร้างได้ (นอกจากนี้ยังมีองค์การระหว่างประเทศและหลายหน่วยงานที่แสดงความพร้อมที่จะให้การสนับ-สนุนด้านการเงิน) แต่สิ่งที่ท้าทายที่สุดก็คือเรื่องของกรอบข้อตกลงที่จะนำมาใช้เพื่อที่จะทำให้สินค้า ยานพาหนะ และคน สามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างเสรีในอนุภูมิภาค

2. ประสิทธิภาพของระเบียงเศรษฐกิจ

ทฤษฎีด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานมองว่าความเข้มแข็งและความสามารถของโซ่อุปทานทั้งระบบนั้น ขึ้นอยู่กับข้อต่อที่อ่อนที่สุด นั้นคือ สมาชิกคนไหน (หรือจุดใดจุดหนึ่ง)

ในโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุดจะส่งผลต่อประสิทธิภาพโดยรวมของห่วงโซ่อุปาทานทั้งระบบ ซึ่งแนวคิดนี้อาจสามารถนำมาใช้มองระเบียงทางด้านเศรษฐกิจได้ เช่น หากมีการเชื่อมต่อระบบโลจิสติกส์ 4 ประเทศ คือ จีน พม่า ลาว ไทย ตามโครงการระเบียงเศรษฐกิจและหากเกิดมีปัญหาในพม่าซึ่งทำให้สินค้าหรือยานพาหนะไม่สามรถผ่านไปได้เพียงจุดเดียวแล้ว ก็จะส่งผลกระทบต่อความสามรถ และประสิทธิภาพโดยรวมของระเบียงเศรษฐกิจนี้

ซึ่งจำเป็นที่ทุกประเทศต้องปรับกฎระเบียบและแนวปฏิบัติของหน่วยงานและของเจ้าหน้าที่ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน กรณีตัวอย่างที่เห็นคือสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สองที่สร้างเสร็จแล้วยังไม่สามารถใช้ได้เพราะทั้งสองประเทศ (ไทยและลาว) ยังไม่สามารถตกลงกันได้ในระเบียบและแนวปฏิบัติบางเรื่องจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าผลกระทบด้านต้นทุนจากการเคลื่อนย้ายสินค้าข้ามแดนมีค่อนข้างมาก โดยเมื่อพิจารณาจากสถิติของกรมศุลกากรจะพบว่ายางพาราเป็นสินค้าที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในด้านการส่งออกโดยเฉพาะที่ท่าเรือเชียงแสน จังหวัดเชียงราย แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะทาง และต้นทุนในการขนส่งยางพาราจากกรุงเทพฯ ถึงคุนหมิง ได้แก่ เส้นทางบกผ่านพม่า เส้นทางบกผ่านลาว และเส้นทางแม่น้ำโขง โดยรวมแล้วการใช้เส้นทางขนส่งทางบกผ่านพม่านั้นมีต้นทุนที่สูงที่สุดอยู่ที่ประมาณ 470 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตัน รองลงมาคือเส้นทางที่ผ่านประเทศลาว (392 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตัน) ส่วนการขนส่งผ่านแม่น้ำโขงมีต้นทุนน้อยที่สุดเพียง 270.5 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อตัน ดังนั้น ถ้ามองในแง่ของต้นทุนแล้ว ควรเลือกใช้การขนส่งทางแม่น้ำโขงเป็นหลัก

3. GMS Economic Corridors (ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง)

หลังจากกระแสประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เริ่มมาแรง ช่วงหลังมานี้คนไทยอาจได้ยินชื่อ “อีสต์-เวสต์คอริดอร์ส” หรือ “นอร์ธ-เซาธ์คอริดอร์ส” บ่อยมากขึ้นโครงการที่มีชื่อแปะท้ายว่า “คอริดอร์ส” (Corridors) เหล่านี้คือเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างเมืองสำคัญ ๆ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง(Greater Mekong Subregion) ประกอบด้วย 6 ประเทศคือ ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า กลุ่มประเทศเหล่านี้มีประชากรรวมกัน 250 ล้านคน มีพื้นที่รวมกัน 2.3 ล้านตารางกิโลเมตร (เทียบได้กับยุโรปตะวันตก) มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และเป็นภูมิภาคสำคัญทางภูมิรัฐศาสตร์ของเอเชียชื่อเต็ม ๆ ของโครงการนี้คือ GMS Economic Corridors หรือแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง” มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนในภูมิภาคนี้โครงการนี้ได้รับเงินอุดหนุนจาก ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชียหรือ ADB (Asian-Development Bank) ในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานหลายแขนงโดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมทางถนน แต่ก็รวมถึงระบบไฟฟ้า โทรคมนาคม สิ่งแวดล้อม และ

กฎหมายโครงการเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 ในที่ประชุมรัฐมนตรีของประเทศลุ่มน้ำโขงที่มะนิลา และประเทศไทยได้ลงนามในกรอบความร่วมมือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535

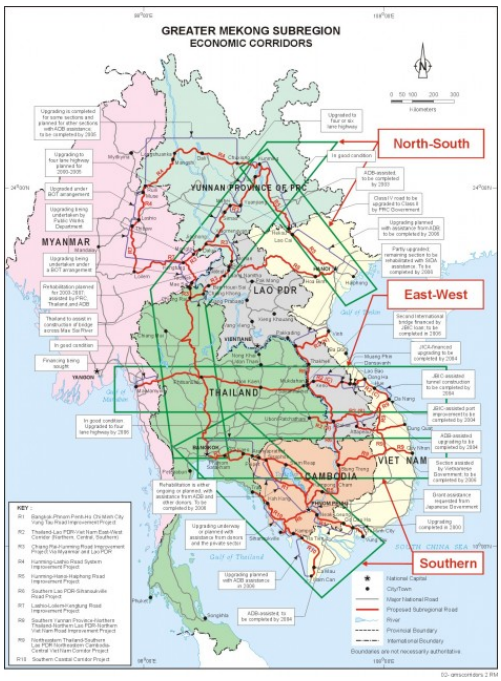

ภาพที่ 2-6 แผนที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

เส้นทางคมนาคมใน GMS Economic Corridors ADB ได้แบ่งส่วนของเส้นทางการคมนาคมใน GMS Economic Corridors ออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ตามภูมิภาค ได้แก่

1. North-South Economic Corridor
2. East-West Economic Corridor
3. Southern Economic Corridor

แต่ละส่วนจะมีเส้นทางย่อย ๆ ของตัวเอง (ที่น่าสนใจก็คือเส้นทางเกือบทุกเส้นผ่านประเทศไทย) ซึ่งจะขอกล่าวเป็นส่วน ๆ ดังนี้

North-South Economic Corridor (NSEC)

เส้นทางนี้เป็นเส้นทางหลักของ GMS Economic Corridors โดยจะเน้นการเชื่อมต่อจีนตอนใต้ (มณฑลยูนนาน) เข้ากับภูมิภาคแหลมทองผ่านถนนในแนวเหนือ-ใต้ จุดเริ่มต้นของถนนในแนวเหนือ-ใต้ คือ เมืองคุนหมิง ส่วนจุดปลายจะแยกเป็นสองสายคือประเทศไทยและประเทศ

เวียดนามมูลค่าการค้าตามแนวชายแดนในเส้นทาง R3 เส้นทาง R3จะช่วยให้การค้าตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้นอีกมาก โดยเฉพาะเขต “สี่เหลี่ยมมรกต” ระหว่างไทย-ลาว-พม่า-จีน เพิ่มขึ้น

East-West Economic Corridor (EWEC) เส้นทางที่สองแนวตะวันออก-ตะวันตกเป็นการ “ตัดขวาง” เชื่อมระหว่างสองมหาสมุทรคือมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออกและมหาสมุทรอินเดียทางตะวันตกเส้นทางกลุ่ม EWEC มีเส้นเดียวไม่มีเส้นย่อยจุดเริ่มต้นคือเมืองดานังในเวียดนาม (ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญของเวียดนาม) ตัดผ่านลาวและไทยมายังเมืองเมาะละแหม่งหรือเมาะลำไย (Mawlamyine) ในพม่า

ภาพที่ 2-7 แผนที่ East-West Economic Corridor (EWEC)

(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

จุดข้ามแดนสำคัญในเส้นทาง R2 คือสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่สองที่จังหวัดมุกดาหาร (สร้างเสร็จแล้ว) กับสะหวันนะเขต และด่านที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก กับเมืองเมียวะดีของพม่าจังหวัดที่มีเส้นทาง R2 ผ่านคือ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก อำเภอหล่มสัก อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร

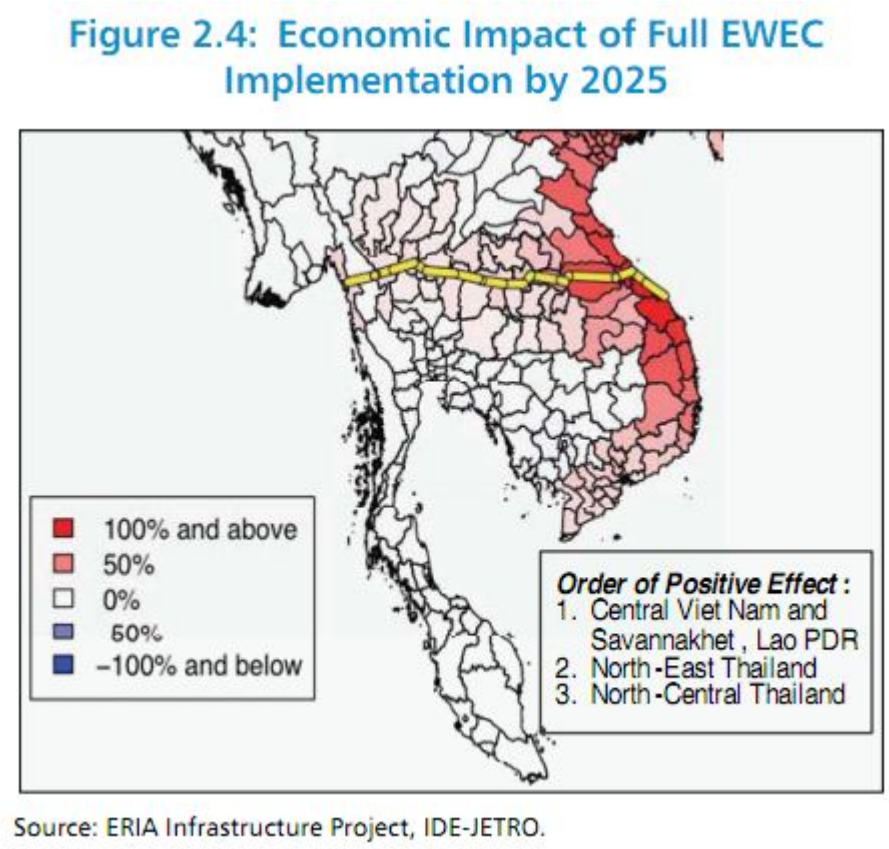

ภาพที่ 2-8 แผนที่ East-West Economic Corridor (EWEC)
(http://www.cittaslow.orgCopyright © 2016)

เส้นทาง R2 เป็นเส้นทางที่มีผลกระทบทางเศรษฐกิจมากโดยจะส่งผลให้หลายจังหวัดของเวียดนามมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากกว่า 100 % ส่วนในประเทศไทยจะอยู่ในระดับ 0-50 % ส่วนผลกระทบทางการค้า จะช่วยให้การค้าระหว่างภูมิภาคตามเส้น R2 ขยายตัวขึ้น โดยเฉพาะการค้าจากไทย-เวียดนามที่ยังไม่เยอะมาก เมื่อเทียบกับการค้าระหว่างประเทศที่อยู่ติดกัน

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิ มีความหมายว่า พื้น ชั้น พื้นเพปัญญา หมายความว่า ความรอบรู้ ความรู้ทั่ว ความฉลาดเกิดแต่การเรียนและคิดภูมิปัญญา หมายถึง พื้นความรู้ ความสามารถภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ความสามารถในการใช้พื้นความรู้สร้างสรรค์งานเพื่อพัฒนาและดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่นการถ่ายทอดความรู้หรือการสอนหมายถึง บอกวิชาความรู้ให้แสดงเข้าใจโดยวิธีบอก หรือทำให้เห็นเป็นตัวอย่างเพื่อให้รู้ดีรู้ชั่ว

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนแต่พอทำความเข้าใจได้ดังนี้ หมายถึง ความรู้หรือประสบการณ์ดั้งเดิมของประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษหรือถ่ายทอดต่อกันจากสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน เช่น จากสถาบันครอบครัว สถาบันความเชื่อและศาสน สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ นอกจากนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียนให้ความหมายคำว่า “ภูมิปัญญาชาวบ้าน” นั้นเป็นการเชื่อมโยงไปถึงความรู้ประสบการณ์ตรงของคนในท้องถิ่นที่ได้จากการสะสมประสบการณ์จากการทำงาน การประกอบอาชีพและการเรียนรู้จากธรรมชาติแวดล้อมต่าง ๆ และถ้าจะพิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่นเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีแล้วนั้น หมายถึงเทคนิควิทยาพื้นบ้านได้ด้วยโดยสถานวิจัยสังคมได้ให้คำจำกัดความว่า เทคโนโลยีนั้นเป็นความรู้ว่าจะทำสิ่งต่าง ๆ อย่างไร โดยมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ เครื่องมือในการทำสิ่งนั้น ๆ และกระทบกันขั้นตอนในการทำสิ่งนั้น ๆ ซึ่งสามารถแยกได้ในลักษณะความรู้ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและความจำเป็นในท้องถิ่น เช่น การประยุกต์ใช้พลังคน สัตว์ และธรรมชาติ ตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นหรือชุมชน ในอันที่จะเป็นทางเลือกในการดำรงชีวิตของมนุษย์เช่นการประยุกต์ใช้พลังคน สัตว์ และธรรมชาติ ตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นหรือชุมชนในอันที่จะเป็นทางเลือกในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น การประยุกต์แนวความคิดที่เป็นมรดกของคนไทยในการประกอบอาชีพ โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเป็นหลักพิจารณากิจกรรมหรืออาชีพของชุมชน เช่นแถบพื้นที่หรือท้องถิ่นใดเป็นที่ราบลุ่มกิจกรรมของชุมชนก็คือ การทำนา หรือการปั้นโอ่ง และตุ่มน้ำจากดินเหนียว หรือการแกะสลักไม้เป็นเครื่องใช้ต่าง ๆ โดยใช้ไม้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นต้น ในการสัมมนาทางวิชาการโดยศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสุรินทร์ ในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างเครือข่ายนั้นได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน (Local wisdom หรือ Popular wisdom) คือพื้นฐานของความรู้ของชาวบ้านหรือคือความรอบรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้ และมีประสบการณ์สืบต่อกันมาทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเรียนรู้จากผู้ใหญ่หรือที่เป็นความรู้สะสมสืบต่อกันมาจากการศึกษาความหมายที่ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการต่าง ๆ ซึ่งครอบคลุมคำว่า ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย สามารถรวบรวมได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญา คำว่า ภูมิปัญญา ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์

2. ภูมิปัญญาพื้นบ้าน คำว่าภูมิปัญญาพื้นบ้าน ให้ความหมายว่าเป็นองค์ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่สั่งสมและสืบทอดกันมาอันเป็นความสามารถและศักยภาพในเชิง

แก้ปัญหาการปรับตัวเรียนรู้และสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ เพื่อการดำรงอยู่รอดของเผ่าพันธุ์จึงเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ เผ่าพันธุ์หรือเป็นวิถีของชาวบ้าน

3. ภูมิปัญญาชาวบ้านภูมิปัญญาชาวบ้านเกิดจากการสะสมการเรียนรู้ มาเป็นระยะเวลายาวนาน มีลักษณะเชื่อมโยงกันไปหมดในทุกสาขาวิชาไม่แยกเป็นวิชา ๆ แบบที่เราเรียน ฉะนั้นวิชาเกี่ยวกับเศรษฐกิจอาชีพ ความเป็นอยู่เกี่ยวกับการใช้จ่ายกับการศึกษาวัฒนธรรมมันจะผสมผสานกลมกลืนเชื่อมโยงกันไปหมด

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่น กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหา ปรับตัว เรียนรู้และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ คือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบันศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านคือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตของคนเราผ่านกระบวนการศึกษา สังเกต คิดวิเคราะห์จนเกิดปัญญาและตกผลึกมาเป็นองค์ความรู้ที่ประกอบกันขึ้นมาจากความรู้เฉพาะหลาย ๆ เรื่องความรู้ดังกล่าวไม่ได้แยกย่อยออกมาให้เห็นเป็นศาสตร์เฉพาะสาขาวิชาต่าง ๆ อาจกล่าวได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่มีอยู่ทั่วไปในสังคม ชุมชน และในตัวของผู้รู้เองหากมีการสืบค้นหาเพื่อศึกษา และนำมาใช้ก็จะเป็นที่รู้จักกันเกิดการยอมรับถ่ายทอดและพัฒนาไปสู่คนรุ่นใหม่ตามยุคตามสมัยได้

5. ภูมิปัญญาไทยเป็นผลของประสบการณ์สั่งสมของคนที่เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มชนเดียวกันและระหว่างกลุ่มชุมชนหลาย ๆ ชาติพันธุ์ รวมไปถึงโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ ภูมิปัญญาเหล่านี้เคยเอื้ออำนวยให้คนไทยแก้ปัญหาได้ดำรงอยู่และสร้างสรรค์อารยธรรมของเราเองได้อย่างมีดุลยภาพกับสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะในระดับพื้นฐานหรือระดับชาวบ้าน ภูมิปัญญาในแผ่นดินนี้มิได้เกิดขึ้นเป็นเอกเทศแต่มีส่วนแลกเปลี่ยนเลือกเฟ้นและปรับให้ภูมิปัญญาจากอารยธรรมอื่น ตลอดมากลุ่มเป้าหมายที่รับการถ่ายทอดภูมิปัญญาจากผู้รู้ในท้องถิ่นส่วนมากจะเป็นคนในครอบครัวเป็นญาติโดยสายเลือดเนื่องจากความรู้บางอย่างผู้รู้ทั้งหลายยมักหวงแหนมาก จะไม่แพร่งพรายให้คนอื่นๆรู้ ที่เป็นอย่างนี้เพราะสาเหตุหลายประการ คือ

1. กลัวการแก่งแย่งการทำมาหากินโดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่จะต้องผลผลิตเพื่อค้าขาย

2. กลัวเรื่องชื่อเสียง เกียรติภูมิและกลัวคนอื่นขโมยภูมิปัญญาถ้าถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่นแล้วเขาทำดีกว่า เจ้าตำรับก็จะไม่มีชื่อเสียง

3. มีความเชื่อและถือสัจจะจากปู่ ย่า ตา ทวด ที่ต้องการปกปิดเคล็ดลับหรือกลวิธีการผลิต

4. สื่อและเทคโนโลยียังไมท่พัฒนาเท่าที่ควรปัจจุบันนี้กลุ่มเป้าหมายของการถ่ายทอดความรู้ของภูมิปัญญาท้องถิ่นขยายไปสู่สาธารณชนทั่วไปบ้างแล้ว อาจเนื่องจากสาเหตุต่าง ๆ ต่อไปนี้

4.1 ได้รับการกระตุ้นและการสร้างความตระหนักจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเช่น หน่วยงานพัฒนาชุมชนกรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเกษตร ฯลฯ

4.2 การถ่ายทอดความรู้ได้รับค่าตอบแทน ภูมิปัญญาท้องถิ่นบางคนจะตั้งราคาวิชาไว้มากน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดสำหรับวิชา อาชีพนั้น ๆ

4.3 สื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันมีมากมายหลายประเภทภูมิปัญญาสามารถถ่ายทอดความรู้โดยใช้สื่อต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก หน่วยงานต่างๆที่ให้ การสนับสนุนภูมิปัญญาก็สามารถถ่ายทอดสืบทอดความรู้ได้อย่างกว้างขวาง

4.4 ความจำเป็นในการผลิต ทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากคนในครอบครัวหรือผู้สืบสายเลือด เพื่อ ต้องการเพิ่มผลผลิตสู่ตลาด

สาขาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการทำงานนั้น ๆ มาอย่างมากมาย ความรู้ดังกล่าวเป็นความรู้ที่นำมาปฏิบัติมีผลผลิตที่เป้นรูปธรรมเป็นความรู้ที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น ความรู้ ความสามารถดังกล่าวเป็นสิ่งที่สะสมมานานเป็นโครงสร้างความรู้ที่มีหลักการ มีเหตุผลในตัวเองที่น่าศึกษา ควรอนุรักษ์ และสืบทอดผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมีอยู่มากมายในท้องถิ่น แต่ละคนต่างมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีผลงานเพื่อการดำรงชีวิตทีแตกต่างออกไปหลายด้านหลายสาขา ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์และมีผลงานด้านการทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์ ประมง ทำไร่นาสวนผสม ฯลฯ โดดเด่น เลี้ยงตัวเอง และครอบครัวได้อย่างพอเพียง มีรายได้จากผลผลิตด้านนี้ มีแนวคิดที่ดี แปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ และช่วยพัฒนาอาชีพด้านนี้ได้อย่างน่าสนใจ เช่น เป็นผู้คิดริเริ่มการทำการเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรแบบพอเพียง เกษตรที่เอื้อประโยชน์ต่อ ชีวิต และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

2. สาขาคหกรรม คือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณและมีผลงานโดเด่นในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ด้านอาหาร เป็นต้นตำรับการปรุงอาหารที่มีรสชาติอร่อย ให้คุณค่าด้านโภชนาการ ใช้วัสดุที่มีราคาไม่แพง วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น รู้จักคิด ดัดแปลงสูตรอาหารได้

แปลกใหม่หรือเป็นผู้ที่สืบสานตำรับตำราที่มีอาหารรสเลิศ สามารถผิตเป็นสินค้าจำหน่ายได้ เช่น การทำปลาร้า การทำส้ม หรือแหนม ขนมต่าง ๆ ฯลฯ

2.2 ด้านงานประดิษฐ์เครื่องนุ่งห่ม สามารถทำเป็นอาชีพจำหน่ายได้ สามารถทำเลี้ยงตัวเองและครอบครัวได้ เช่น การทำผ้านวม การตัดเย็บเสื้อผ้า ฯลฯ

3. สาขาศิลปกรรม คือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีผลงานโดดเด่นในเรื่องต่อไปนี้

3.1 ด้านจิตรกรรม คือการวาดภาพฝาผนัง การเขียนภาพลงบนผ้า หน้าผา การสักลาย ฯลฯ

3.2 ด้านประติมากรรม คือ ผู้มีความรู้ ความสามารถมีประสบการณ์ และมีฝีมือในการปั้นแกะสลัก การหล่อ เช่น หล่อพระพุทธรูป ปั้นโอ่ง สลักลวดลาย ประดับต้นเทียน สิ่งก่อสร้าง ฯลฯ

3.3 ด้านสถาปัตยกรรม คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถประสบการณ์เรื่องการก่อสร้างอาคารบ้านเรือน โบสถ์ ศาลา ศาลพระภูทิ ฯลฯ

3.4 ด้านหัตถกรรม (งานช่างฝีมือ) คือผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีผลงานในสิ่งที่ทำมือ เช่น เครื่องจักสานต่าง ๆ

3.5 ด้านงานประดิษฐ์ คือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ด้านการจัดทำผลงานเลียนแบบธรรมชาติเช่นการประดิษฐ์ดอกไม้บายศรีการแต่งลวดลายบนแผ่นผ้าฯลฯ

3.6 ด้านดนตรี นาฏศิลป์และการเล่นพื้นบ้านคือผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเล่นดนตรีการขับลำการฟ้อนรำการคิดวิธีการเล่นพื้นบ้านหมอลำการเล่นหนังปราโมทัยลิเก เพลง กันตรึม เจรียง ฯลฯ

4. สาขาสาธารณสุข คือผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ด้านการใช้ยาสมุนไพร การรักษาโรคแผนโบราณ การรักษาสุขภาพอนามัยร่างกาย การสืบสานตำราสมุนไพร หมอนวดแผนโบราณ หมอตำแย ฯลฯ

5. สาขาภาษาและวรรณกรรม คือ ผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ในการแต่งวรรณกรรมพื้นบ้าน การคิดประดิษฐ์อักษรภาษาถิ่น การสืบสานอักษรโบราณ วรรณกรรมท้องถิ่น ฯลฯ

6. สาขาศาสนาและประเพณี

6.1 ด้านพิธีกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีผลงานเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น หมอสูตรขวัญ

6.2 ด้านโหราศาสตร์ ได้แก่ ผู้มีความรู้ ความสามารถประสบการณ์และมีผลงานด้านโหราศาสตร์หรือหมอดู ฯลฯ

6.3 ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ผู้มีความรู้ความสามารถประสบการณ์ในการปฏิบัติตามขนบประเพณีของท้องถิ่นนั้น ๆ

6.4 ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ

6.5 สาขาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ได้แก่ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้นโดยชาวบ้าน เพื่อใช้งานอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ

ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่

1. แหล่งท่องเที่ยว Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก

1.1 จังหวัดมุกดาหาร

เจ้าจันทรสุริยวงษ์และพรรคพวกได้ตั้งอยู่ที่บ้านหลวงโพนสิมใกล้พระธาตุอิงฮังทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง (ดินแดนลาว) ต่อมาอีกหลายสิบปี จนได้ถึงแก่กรรม เจ้าจันทกินรี ผู้เป็นบุตรได้เป็นหัวหน้าปกครองต่อมา จนถึง พ.ศ. 2310 ได้มีนายพรานคนหนึ่งข้ามโขงมาทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงตรงปากห้วยบังมุก ได้พบเมืองร้าง วัดร้าง และพบต้นตาล 7 ยอด อยู่ริมฝั่งโขงเห็นว่าเป็นทำเลที่อุดมสมบูรณ์กว่าดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง อีกทั้งในแม่น้ำโขงตรงปากห้วยบังมุกมีปลาชุมชุมอีกด้วย จึงกลับไปรายงานให้เจ้าจันทกินรีหัวหน้าทราบเจ้าจันทกินรีได้พาพรรคพวกข้ามโขงมาดูก็เห็นว่าคงเป็นที่ตั้งเมืองโบราณมาก่อน และเป็นทำเลที่อุดมสมบูรณ์กว่าทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงจึงได้พากันอพยพจากบ้านหลวงโพนสิมมาตั้งบ้านเรือนอยู่ทางฝั่งขวาแม่น้ำโขงตรงปากห้วยบังมุก

เมื่อเริ่มถากถางหักร้างพงเพื่อตั้งเมืองขึ้นใหม่ ได้พบพระพุทธรูป 2 องค์ อยู่ใต้ต้นโพธิ์ริมฝั่งโขง พระพุทธรูปองค์ใหญ่เป็นพระพุทธรูปก่ออิฐถือปูนส่วนพระพุทธรูปองค์เล็กเป็นพระพุทธรูปโลหะหล่อด้วยเหล็กเนื้อดี จึงได้พร้อมกันสร้างวัดขึ้นใหม่ในบริเวณวัดร้างริมฝั่งโขง และขนานนามวัดที่สร้างขึ้นใหม่นี้ว่า วัดศรีมุงคุณ (ศรีมงคล) และได้ก่อสร้างกุฏิวิหารขึ้นในบริเวณวัดพร้อมกับได้อัญเชิญพระพุทธรูปทั้ง 2 องค์ ที่อยู่ใต้ต้นโพธิ์ริมฝั่งโขงขึ้นไปประดิษฐานบนพระวิหารของวัดต่อมาปรากฏว่าพระพุทธรูปโลหะ (องค์เล็ก) เกิดปาฏิหาริย์กลับลงไปประดิษฐานอยู่ใต้ต้นโพธิ์ที่ตั้งเดิมอีกถึง 3-4 ครั้ง ในที่สุดพระพุทธรูปองค์เล็กนั้นก็ค่อย ๆ จมหายลงไปใต้ดินคงเห็นแต่ยอดพระเกศโผล่ขึ้นมาให้เห็นอยู่ใต้ต้นโพธิ์ริมฝั่งโขง จึงได้พร้อมกันสร้างแท่นสักการะบูชาครอบไว้ในบริเวณนั้นและขนานนามพระพุทธรูปองค์นั้นว่า พระหลุบเหล็กปัจจุบันบริเวณที่พระหลุบเหล็กจมดินได้ถูกกระแสน้ำเซาะตลิ่งโขงพังลงไปหมดแล้ว (คงเหลือแต่แท่นสักการะบูชาที่ยกเข้ามาเก็บรักษาไว้หน้าพระวิหารของวัดศรีมงคลใต้ในปัจจุบัน) ส่วนพระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่

ก่ออิฐถือปูนและได้อัญเชิญขึ้นไปประดิษฐานอยู่บนพระวิหารของวัดศรีมุงคุณ ชาวเมืองได้ขนานนามว่า “พระเจ้าองค์หลวง” เป็นพระประธานของวัดศรีมุงคุณซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนนามเป็นวัดศรีมงคลใต้ ตลอดมาจนถึงปัจจุบันเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองตลอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เมื่อครั้งตั้งเมืองขึ้นใหม่ในเวลากลางคืนได้มีผู้พบเห็นแก้วดวงหนึ่งสีสดใสเปล่งแปลงเป็นประกายแวววาวเสด็จ (ลอย) ออกจากต้นตาล 7 ยอด ริมฝั่งโขงล่องลอยไปตามลำน้ำโขงแทบทุกคืน จวบจนใกล้รุ่งสว่างแก้วดวงนั้นจึงเสด็จ (ลอย) กลับมาที่ต้นตาล 7 ยอด เจ้าจันทกินรีจึงได้ขนานนามแก้วศุภนิมิตดวงนี้ว่า แก้วมุกดาหารเพราะตั้งเมืองขึ้นริมฝั่งโขงตรงปากห้วยบังมุกอีกทั้งได้มีผู้พบเห็นไข่มุก อยู่ในหอยกาบ (หอยกี้) ในลำน้ำโขงอีกด้วย เจ้าจันทกินรีจึงให้ขนานนามเมืองที่ตั้งขึ้นใหม่นี้ว่า เมืองมุกดาหาร ตั้งแต่เดือน 4 ปีกุน จุลศักราช 1132 (พ.ศ. 2313) อาณาเขตเมืองมุกดาหารครอบคลุมทั้ง 2 ฝั่งแม่น้ำโขงจนจรดแดนญวน (รวมเขตของแขวงสุวรรณเขตของดินแดนลาวด้วย)

ครั้นถึงสมัยกรุงธนบุรีเมื่อพระเจ้าตากสินมหาราช ได้แผ่แสนยานุภาพขึ้นมาถึงแถบลุ่มแม่น้ำโขงจนถึง พ.ศ. 2321 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกฯ และเจ้าพระยาจักรียกกองทัพขึ้นมาตามลำน้ำโขงเพื่อปราบปราม และรวบรวมหัวเมืองใหญ่น้อยใน 2 ฝั่งแม่น้ำโขงให้รวมอยู่ในข้าขอบขัณฑสีมาของกรุงธนบุรี และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้เจ้าจันทกินรีเป็นพระยาจันทรศรีสุราชอุปราชามันธาตุราช เจ้าเมืองมุกดาหารคนแรกและได้พระราชทานนามเมืองว่า เมืองมุกดาหาร ภายในมีปราสาทชื่อ สองนางสถิตย์ ภายในปราสาทองค์กลางมีแก้วมุกดาหารอยู่บนพาน ใต้พานมีผ้าทิพย์รองรับ หน้าผ้าทิพย์มีอักษรไขว้ชื่อย่อจังหวัดในปราสาทองค์ริมทั้ง 2 ข้าง มีบายศรียนตะลุ่มอันเป็นเครื่องบูชาของชาวอีสานเบื้องหลังมีพระธาตุพนมซึ่งจังหวัดมุกดาหารแยกมา และเคยอยู่ในอาณาจักรโคตรบูรณ์เดียวกัน มีแนวแม่น้ำโขงอยู่ด้านหลัง ด้านตะวันออก พระอาทิตย์กำลังทอแสงหลังหมู่ก้อนเมฆ 2525 เป็นปีที่ตั้งจังหวัดมุกดาหาร

ดอกไม้ประจำจังหวัดมุกดาหาร: ดอกช้างน้าว

แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมืองมุกดาหาร

หอแก้วมุกดาหาร ตั้งอยู่บนถนนมุกดาหาร-ดอนตาล ห่างจากอำเภอเมือง 2 กิโลเมตร สร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสทรงครองราชย์ครบ 50 ปี มีพื้นที่ประมาณ 3 ไร่ ส่วนฐานของหอมีลักษณะเป็นอาคาร 2 ชั้น ทรง 9 เหลี่ยม ชั้น 1 จัดแสดงเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ชั้น 2 เป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติเมืองมุกดาหาร วัตถุโบราณล้ำค่าของแผ่นดินภาพถ่ายเก่า ตลอดจนเครื่องแต่งกายชาวไทยมุกดาหารทั้ง 8 เผ่า ชั้น 6

เป็นหอชมทัศนียภาพรอบเมืองมุกดาหารและแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ชั้น 7 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธนวมิ่งมงคลมุกดาหารและพระประจำวันเกิดให้ประชาชนได้สักการะ หอแก้วมุกดาหารเปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 08.00 น. -18.00 น. บัตรเข้าชมคนละ 20 บาท

ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้องเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองมุกดาหารอีกแห่งหนึ่งตั้งอยู่ถนนสำราญชายโขงริมแม่น้ำ ติดกับท่าด่านตรวจคนเข้าเมือง จังหวัดมุกดาหาร ชาวมุกดาหารจะจัดให้มีพิธีบวงสรวงเจ้าแม่สองนางพี่น้องในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี

วัดศรีมงคลใต้ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงตรงบริเวณถนนสำราญชายโขง ในย่านตลาดสินค้าอินโดจีนเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป “พระเจ้าองค์หลวง” สร้างก่อนตั้งเมืองมุกดาหารองค์มีขนาดหน้าตักกว้าง 2.20 เมตร ส่วนสูงเฉพาะองค์ถึงยอดพระเมาลี 2 เมตร สูงจากฐาน 3 เมตร วัดนี้เป็นพระอารามหลวงประจำจังหวัดมุกดาหารด้วย

ตลาดสินค้าอินโดจีนตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำโขงเป็นที่รวมของสินค้าเครื่องใช้ในประเทศและจากต่างประเทศ รวมทั้งสินค้าOTOP ของมุกดาหารเอง

1.2 จังหวัดกาฬสินธุ์

สภาพทั่วไปของจังหวัด กาฬสินธุ์ เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์จังหวัดหนึ่งในภาคอีสานจากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่าเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าละว้า ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ 1,600 ปี จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งเป็นเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2336 โดยท้าวโสมพะมิตร ได้อพยพหลบภัยมาจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงพร้อมไพร่พลและมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำปาว เรียกว่า “บ้านแก่งสำโรง” แล้วได้นำเครื่องบรรณาการเข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ยกฐานะบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า “เมืองกาฬสินธุ์” หรือ “เมืองน้ำดำ” ซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล “กาฬ” แปลว่า “ดำ” “สินธุ์” แปลว่า “น้ำ” กาฬสินธุ์จึงแปลว่า “น้ำดำ” ทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น “พระยาชัยสุนทร” ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก

จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 519 กิโลเมตร มีพื้นที่ 6,947 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4.3 ล้านไร่ อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง 100-300 เมตร ฝนตกเฉลี่ย 1,400 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 19 องศาเซลเซียส และสูงสุด 31.9 องศาเซลเซียส ภูมิประเทศเป็นป่าไม้ เทือกเขา และเนินเขามีพื้นที่ราบที่ใช้ทางการเกษตรไม่มากนัก สภาพดินมีศักยภาพทางการเกษตรปานกลาง ประกอบด้วยดินไร่ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกของจังหวัด ดินนาส่วนใหญ่อยู่ทางตอนล่างของ

จังหวัดและดินไร่ คละดินนา กระจายทั่วไป มีดินที่มีปัญหาคือ ดินเค็มประมาณร้อยละ 10 ของพื้นที่ของจังหวัด และดินทรายซึ่งอยู่กระจัดกระจายบริเวณซีกตะวันออกของจังหวัด พื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีประมาณ 2.3 ล้านไร่ ร้อยละ 65.2 เป็นที่นา ร้อยละ 30.4 เป็นที่ไร่ ที่เหลือเป็นไม้ยืนต้นและพืชอื่น กาฬสินธุ์ มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ลำน้ำปาว ลำน้ำชี และลำน้ำยัง และยังมีลำห้วยอีกหลายสายที่สำคัญ ได้แก่ ห้วยโพธิ์ ห้วยสีทน ห้วยแกง และห้วยผึ้ง แหล่งน้ำชลประทานมีโครงการขนาดกลางและขนาดใหญ่ 17 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ชลประทานทั้งสิ้น 406,500 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.3 ของพื้นที่การเกษตร โครงการชลประทานขนาดใหญ่ได้แก่โครงการชลประทานลำปาว ซึ่งมีความจุเก็บกักน้ำ 1,430 ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถส่งน้ำไปยังพื้นที่เพาะปลูก 338,000 ไร่ และ ในฤดูแล้งสามารถช่วยพื้นที่เพาะปลูกได้ 212,000 ไร่ โครงการชลประทานขนาดกลาง 16 โครงการเก็บกักน้ำได้ 76 ล้าน ลูกบาศก์เมตร ส่งน้ำเพื่อการเพาะในฤดูฝนได้ 65,830 ไร่ และฤดูแล้งได้ประมาณ 20,000 ไร่นอกจากนี้ยังมีสถานีน้ำด้วยไฟฟ้า 16 สถานี มีพื้นที่ส่งน้ำรวม 26,400 ไร่ ปริมาณน้ำสำรองสำหรับทุกกิจกรรมของจังหวัดประมาณ 1,500 ล้านลูกบาศก์เมตร หรือประมาณ 4,800 ลิตรต่อคนต่อวัน กาฬสินธุ์มีพื้นที่ป่าไม้ 1.14 ล้านไร่ แต่เหลือพื้นที่ที่คงสภาพป่าเพียง 375,254 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.6 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่ โปรแตส และเกลือหินใต้แอ่งโคราช พบมากที่อำเภอยางตลาด และแร่ลิกไนต์ พบที่อำเภอสหัสขันธ์และอำเภอกุฉินารายณ์

1.3. จังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่นเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่รองจากจังหวัดนครราชสีมาและอุบลราชธานีตามลำดับ มีเศรษฐกิจ และความเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งอยู่ในจุดที่ถนนมิตรภาพ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2) และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ถนนสายเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก) ตัดผ่านซึ่งเป็นเส้นทางสำคัญในการเดินทางจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเข้าไปสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนไปเข้าภาคเหนือที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และเดินทางเข้าสู่ประเทศลาวทั้งทางด้านทิศใต้และทิศตะวันตกของลาว อาณาเขตทางทิศเหนือติดกับจังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดกาฬสินธุ์ทิศใต้ติดกับจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดนครราชสีมา ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเพชรบูรณ์ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ขอนแก่นอยู่ภายใต้การปกครองของมณฑลอุดรธานีหรือจังหวัดอุดรธานีในปัจจุบัน ซึ่งเมืองทั้งสองนี้เป็นเมืองที่ถูกก่อตั้งโดยกรมหลวงประจักรศิลปาคม ดังนั้นเมืองทั้งสองนี้ถือได้ว่าเป็นเมืองพี่น้องกันประวัติศาสตร์

การตั้งถิ่นฐาน

แม้ขอนแก่นจะเป็นบ้านเมืองที่ตั้งขึ้นใหม่ เมื่อราวสองร้อยกว่าปีมานี้ก็ตามแต่ในอดีตกาลยุค ก่อนประวัติศาสตร์ในบริเวณเขตจังหวัดขอนแก่น เคยมีชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ได้เข้ามาอาศัยก่อนแล้ว เช่น การค้นพบแหล่งโบราณคดีที่บ้านโนนนกทา อำเภอภูเวียง พบว่ามีเครื่องปั้นดินเผาที่มีอายุใกล้เคียงกับแหล่งโบราณคดีบ้านเชียงคือมีอายุราว 5,500 ปี มาแล้วต่อมาชุมชนเหล่านี้ก็ได้วิวัฒนาการมาสู่ชุมชนแห่งรัฐ และกลายเป็นบ้านเมืองขึ้นในสมัยทวารวดี ก่อนที่ขอมจะมามีอำนาจในดินแดนส่วนนี้ เช่น พบแหล่งโบราณคดีที่วัดศรีเมืองแอม อำเภอเขาสวนกวาง ซึ่งปรากฏจารึกศรีเมืองแอมที่ขอมได้เข้ามามีอำนาจในดินแดนส่วนนี้หรือที่ปรากฏเป็นปรางค์กู่ต่าง ๆ ในเขตจังหวัดขอนแก่น เป็นต้น

ประวัติศาสตร์การสร้างเมืองขอนแก่นได้เริ่มเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2322 ขณะนั้นเมืองเวียงจันทน์ได้เกิดเหตุพิพาทกับกลุ่มของเจ้าพระวอจนถึงกับยกทัพไปตีค่ายของเจ้าพระวอแตกที่บ้านดอนมดแดง (อุบลราชธานีปัจจุบัน) และจับเจ้าพระวอประหารชีวิตสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีทรงถือว่าฝ่ายเจ้า พระวอเป็นข้าขอบขัณฑสีมาของไทยจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกกับเจ้าพระยาสุรสีห์ยกทัพขึ้นไปตีเวียงจันทน์ จากนั้นจึงได้ยกทัพกลับมายังกรุงเทพมหานคร พร้อมกับได้อัญเชิญพระแก้วมรกต พระพุทธปฏิมากร และพระบางกลับมาถวายแต่สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีด้วยในปัจจุบัน บางบ้านก็อยู่ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น บางบ้านก็อยู่ในเขตอำเภอน้ำพอง บางบ้านก็อยู่ในเขตอำเภออาจสามารถ (จังหวัดร้อยเอ็ด) บางบ้านก็อยู่ในเขตจังหวัดยโสธร บางบ้านก็อยู่ที่อำเภอมัญจาคีรี และบางบ้านก็อยู่ที่อำเภอคำเขื่อนแก้ว (จังหวัดยโสธร) เป็นต้นทั้งนี้เป็นเพราะได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตเมืองในสมัยหลัง ๆ ต่อมานั่นเอง

เจ้าแก้วบุฮมได้อพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านโพธิ์ชัยพระยาเมืองแพนอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ในบ้านชีโหล่น คุมไพร่พลคนละ 500 คน ขึ้นกับเมืองท่งหรือเมืองสุวรรณภูมิครั้นต่อมาอีกราว 9 ปี ในปี พ.ศ. 2331 เพี้ยเมืองแพนก็ได้พาราษฎรและไพร่พลประมาณ 330 คน ขอแยกตัวออกจากเมืองสุวรรณภูมิไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ฝั่งบึงบอน ยกขึ้นเป็นเมืองที่บ้านดอนพยอม เมืองเพี้ย (ปัจจุบันคือ บ้านเมืองเพี้ย ตำบลเมืองเพี้ย อำเภอบ้านไผ่)

บึงบอนหรือดอนพยอมในปัจจุบันได้ตื้นเขินเป็นที่นาไปหมดแล้ว แต่ก็ยังปรากฏเป็นรูปของบึงซึ่งมีต้นบอนขึ้นอยู่มากมาย ต่อมาก็ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เมืองแพนเป็นพระนครศรีบริรักษ์ เจ้าเมืองขอนแก่น ดังปรากฏข้อความในพงศาวดารหัวเมืองมณฑลอีสานของหม่อมอมรวงศ์วิจิตรว่า

เอกสารพงศาวดารอีสานฉบับพระยาขัติยวงศา (เหลา ณ ร้อยเอ็ด) ได้กล่าวถึงการตั้งเมืองขอนแก่นว่า

"...ได้ทราบข่าวว่าเมืองแพน บ้านชีโล่น แขวงเมืองสุวรรณภูมิ พาราษฎร ไพร่พล ประมาณ 330 คน แยกจากเมืองสุวรรณภูมิไปขอตั้งฝั่งบึงบอนเป็นเมือง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เมืองแพนเป็นพระนครศรีบริรักษ์ ผู้ว่าราชการเมืองขอนแก่น..."

ขอนแก่นจึงได้ที่มาว่าเป็นเมืองคู่กับมหาสารคามนั้นเอง

การย้ายถิ่นฐานเมืองขอนแก่น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อ พ.ศ. 2339 ได้มีการย้ายเมืองขอนแก่นไปตั้งอยู่ที่บ้านหนองเหล็ก (ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามในปัจจุบัน) โดยได้ขอขึ้นตรงกับกรุงเทพมหานคร คือจะขอส่งส่วยต่อกรุงเทพมหานครโดยตรง ไม่ผ่านเมืองสุวรรณภูมิ เพราะให้เหตุผลว่า บ้านดอนพยอมเมืองเพี้ยอยู่ใกล้กับแขวงเมืองนครราชสีมา ซึ่งก็เป็นจริง เพราะอยู่ใกล้กับเมืองชนบทอันเป็นแขวงเมืองนครราชสีมาอยู่ขณะนั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วเข้าใจว่าเจ้าเมืองในขณะนั้นอยากจะแยกตัวออกเป็นอิสระคืออยากจะแยกออกมาเป็นเมืองใหญ่อีกต่างหากการย้ายเมืองครั้งนี้ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวคำบัง (บุตรเจ้าแก้วบุฮม) เป็นพระนครศรีบริรักษ์ เจ้าเมืองขอนแก่นต่อมา

ในปี พ.ศ. 2352 ได้ย้ายเมืองจากบ้านหนองเหล็กไปตั้งเมืองอยู่ที่บ้านดอนพันชาด (เขตตำบลบ้านแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม) พระนครศรีบริรักษ์ (คำบ้ง) ได้ถึงแก่กรรมจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าราชบุตร (ท้าวคำยวง) น้องชายของพระนครศรีบริรักษ์ (คำบ้ง) ซึ่งมีความดีความชอบจากการไปราชการสงคราม ขับไล่กองทัพพม่าออกไปจากเมืองเชียงใหม่ในขณะนั้นเป็นที่ "พระนครศรีบริรักษ์ บรมราชภักดี ศรีศุภสุนทร" เจ้าเมืองขอนแก่น

ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2381 เมืองขอนแก่นก็ได้ย้ายจากบ้านดอนพันชาดไปตั้งอยู่ที่ริมฝั่งบึงพระลับโนนทอง คือบ้านเมืองเก่า ตำบลในเมือง อำเภอเมืองขอนแก่นในปัจจุบัน ซึ่งเมื่อก่อนเรียกว่า "บ้านโนนทอง" ต่อมาเมื่อย้ายเมืองไปอยู่ที่นั่นจึงเรียกว่าบ้านเมืองเก่า สาเหตุที่ย้ายเมืองนั้นเล่ากันว่า เกิดการแย่งราษฎรไพร่พลขึ้นและเกิดแผ่นดินแยกที่ถนนกลางเมืองมีโรคภัยไข้เจ็บผู้คนล้มป่วยกันมาก จึงถือว่าที่ตรงนั้นไม่เป็นมงคลต่อการอยู่อาศัยจึงย้ายเมืองอีกครั้งหนึ่ง จากบึงพระลับโนนทองไปตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกที่บ้านโนนทัน (อยู่ในตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่นปัจจุบัน) ในปี พ.ศ. 2398 พอดีพระนครศรีบริรักษ์ (คำยวง) ได้ถึงแก่อนิจกรรม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวอินธิวงษ์ บุตรคนเล็กของพระยานครศรีบริรักษ์ เป็นเจ้าเมืองขอนแก่น เพราะมีวิชาความรู้ดีกว่าพี่ชายคนอื่น ๆ โดยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยาในราชทินนามเดิมของบิดาสืบมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2407 ท้าวอินธิวงษ์เจ้าเมืองขอนแก่นได้ถึงแก่อนิจกรรมลงอีกจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวคำบุ่ง (พี่ชายท้าวอินธิวงษ์) ผู้เป็นอุปฮาดแต่เดิมให้เป็นเจ้าเมืองขอนแก่นสืบแทนน้องชายต่อมาอีก 3 ปี เพราะชราภาพมากแล้ว

ในปี พ.ศ. 2410 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ท้าวอุ (ราชบุตร) ซึ่งเป็นหลานท้าวอินธิวงษ์ (พระยานครศรีบริรักษ์) ขึ้นเป็นเจ้าเมืองขอนแก่น และได้ย้ายเมืองขอนแก่นจากบ้านโนนทัน กลับไปตั้งอยู่ที่บ้านเมืองเก่าอีก (บ้านโนนทองเดิม) พอถึงปี พ.ศ. 2413 ก็ได้ย้ายเมืองขอนแก่นจากบ้านเมืองเก่าไปตั้งอยู่ที่บ้านดอนบม (บ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมืองขอนแก่น) แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานบรรดาศักดิ์ท้าวอุ (ราชบุตร) เจ้าเมืองขอนแก่นในขณะนั้น เป็นพระนครศรีบริรักษ์ และให้ท้าวหนูหล้า บุตรคนเล็กของท้าวอินธิวงษ์เป็นปลัดเมืองขอนแก่น (หรืออุปฮาด)

ในปี พ.ศ. 2439 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เปลี่ยนการปกครองหัวเมืองไกลใหม่ โดยเปลี่ยนเป็นบริเวณหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือให้เป็นหัวเมืองไกลใหม่ โดยเปลี่ยนเป็นบริเวณหัวเมืองลาวฝ่ายเหนือให้เป็นหัวเมืองลาวพวน ดังนั้นเมืองขอนแก่นจึงอยู่ภายใต้การปกครองของเมืองอุดรธานีหรือมณฑลอุดรธานี โดยมีกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมเป็นผู้ปกครองมณฑลในสมัยนั้นได้มีสายโทรเลข ที่เดินจากเมืองนครราชสีมา ผ่านเมืองชนบท เข้าเขตเมืองขอนแก่นข้ามลำน้ำชีที่ท่าหมากทัน ตรงไปท่าพระ บ้านทุ่ม โดยไม่เข้าเมืองขอนแก่น และตรงไปข้ามลำน้ำพองไปบ้านหมากแข้งเมืองอุดรธานี ศูนย์กลางมณฑลอุดร กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม (ผู้ปกครองมณฑลอุดรธานีในขณะนั้น) ซึ่งเป็นข้าหลวงใหญ่ประจำมณฑลอุดรธานีทรงดำริว่า ที่ว่าการเมืองขอนแก่นที่ตั้งอยู่ที่บ้านดอนบม ไม่สะดวกแก่ราชการ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ย้ายเมืองขอนแก่นไปตั้งอยู่ที่บ้านทุ่ม (อำเภอเมืองขอนแก่นในปัจจุบัน) ในปลาย พ.ศ. 2439 และเปลี่ยนนามตำแหน่งเจ้าเมืองเป็นผู้ว่าราชการเมืองและตั้งชื่อเมืองว่า “ขอนแก่น” จนถึงปัจจุบัน

ในปี พ.ศ. 2440 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานบรรดาศักดิ์ท้าวหนูหล้าปลัดเมืองขอนแก่นเป็นพระพิทักษ์สารนิคม และในปี พ.ศ. 2441 ก็ได้ย้ายเมืองขอนแก่นจากบ้านทุ่มกลับไปตั้งอยู่ที่บ้านเมืองเก่าตามเดิม โดยตั้งศาลากลางขึ้นที่ริมบึงเมืองเก่าทางด้านเหนือ (หน้าสถานีโทรทัศน์ในปัจจุบัน) ด้วยเหตุผลที่ว่า บ้านทุ่มนั้นกันดารน้ำในฤดูแล้ง

ในปี พ.ศ. 2444 ทางราชการได้เกณฑ์แรงงานของราษฎรที่เคยหลงผิดไปเชื่อผีบุญผีบาปที่เขตแขวงเมืองอุบลราชธานีในตอนนั้น โดยให้พากันมาช่วยสร้างทำนบกั้นน้ำขึ้นเป็นถนนรอบบึงเมืองเก่า เพื่อกักน้ำไว้ใช้สอยในฤดูแล้ง เพราะบึงนี้เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของชาวเมืองขอนแก่น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2447 พระนครบริรักษ์ (อุ นครศรี) เจ้าเมืองขอนแก่น ได้กราบถวายบังคมลาออกจากราชการ เหตุเพราะชราภาพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนตำแหน่งพระพิทักษ์สารนิคม (หนูหล้า สุนทรพิทักษ์) ปลัดเมืองขอนแก่นขึ้นเป็นผเจ้าเมืองขอนแก่น และในปีนั้นเอง ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เปลี่ยนนามตำแหน่งข้าหลวงประจำเมืองขอนแก่นเป็นข้าหลวงประจำ บริเวณพาชี ส่วนเมืองต่าง ๆ ที่ขึ้นต่อนั้น ก็ให้เปลี่ยนเป็นอำเภอ และผู้เป็นเจ้าเมืองนั้น ๆ ก็ให้เปลี่ยนเป็นนายอำเภอ ตำแหน่งอุปฮาดก็เป็นปลัดอำเภอไป แต่ขึ้นตรงต่อเมืองอุดรธานี มณฑลอุดรธานีในขณะนั้นต่อมาในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2459 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกเลิกระบบมณฑลในประเทศ ให้เปลี่ยนคำว่าเมืองเป็นจังหวัดแทน ตำแหน่งผู้ว่าราชการเมืองจึงกลายเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด และศาลาว่าการเมืองก็เปลี่ยนมาเป็นศาลากลางจังหวัด นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาขอนแก่นจึงได้กำเนิดเป็น “จังหวัดขอนแก่น”

ที่มาของชื่อขอนแก่น

เหตุที่เมืองนี้มีนามว่า เมืองขอนแก่นนั้นได้มีตำนานแต่โบราณเล่าขานสืบต่อกันมาว่าก่อนที่เพี้ยเมืองแพนจะอพยพไพร่พลมาตั้งบ้านตั้งเมืองขึ้นนั้น ปรากฏว่าบ้านขามหรือตำบลบ้านขาม อำเภอน้ำพองปัจจุบัน ซึ่งเป็นเขตแขวงร่วมการปกครองกับบ้านชีโล้น มีตอมะขามขนาดใหญ่ที่ตายไปหลายปีแล้ว กลับมีใบงอกงามเกิดขึ้นใหม่อีกและหากผู้ใดไปกระทำมิดีมิร้ายหรือดูถูกดูหมิ่นไม่ให้ความเคารพยำเกรงก็จะมีอันเป็นไปในทันทีทันใดเป็นที่น่าประหลาดและมหัศจรรย์ยิ่งนักดังนั้นบรรดาชาวบ้านชาวเมืองในแถบถิ่นนั้นจึงได้พร้อมใจกันก่อเจดีย์ครอบตอมะขามนั้นเอาไว้เสีย เพื่อให้เป็นที่สักการะของคนทั่วไป พร้อมกับได้บรรจุพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า 9 บท เข้าไว้ในเจดีย์ครอบตอมะขามนั้นด้วย ซึ่งเรียกว่า พระเจ้า 9 พระองค์ แต่เจดีย์ที่สร้างในครั้งแรกเป็นรูปปรางค์ หลังจากได้ทำการบูรณะใหม่เมื่อราว 50 ปีที่ผ่านมานี้ จึงได้เปลี่ยนเป็นรูปทรงเจดีย์และมีนามว่า พระธาตุขามแก่น ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตวัดเจติยภูมิ บ้านขามตำบลบ้านขาม อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พระเจดีย์ขามแก่นถือว่าเป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์ของชาวจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะมีงานพิธีบวงสรวง เคารพสักการะกันในวันเพ็ญเดือน 6 ทุกปี

ส่วนทางด้านทิศตะวันตกของเจดีย์พระธาตุขามแก่นนั้น มีซากโบราณที่ปรักหักพังปรากฏอยู่ โดยอยู่ห่างจากเจดีย์ราว 15 เส้น หรืออยู่คนละฟากทุ่งของบ้านขาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบริเวณแถบนี้น่าจะเป็นที่ตั้งของเมืองมาก่อน แต่ได้ร้างไปนาน ดังนั้น จึงได้ถือเอานิมิตนี้มาตั้งนามเมืองว่าขามแก่น แต่ต่อมาจึงเรียกเพี้ยนมาเป็นเมืองขอนแก่น จนกระทั่งทุกวันนี้

ภูมิประเทศ

จังหวัดขอนแก่นมีสภาพพื้นที่ลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออกและทิศใต้ บริเวณที่สูงทางด้านตะวันตกมีสภาพพื้นที่เป็นเขาหินปูนตะปุ่มตะป่ำสลับกับพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีระดับความสูงประมาณ 200-250 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีภูเขารูปแอ่งหรือภูเวียงวางตัวอยู่ติดอำเภอภูเวียง บริเวณที่สูงตอนกลางและด้านเหนือมีสภาพพื้นที่เป็นเทือกเขา ได้แก่ ภูเก้า ภูเม็ง ภูพานคำ เป็นแนวขวางมาจากด้านเหนือ แล้ววกลงมาทางตะวันตกเฉียงใต้ ไหล่เขาด้านนอกมีความสูงและลาดชันมาก สูงประมาณ 300-660 เมตร ไหล่เขาด้านในมีความลาดชันน้อย มีระดับความสูงประมาณ 220-250 เมตร

บริเวณแอ่งโคราช ครอบคลุมพื้นที่ทางด้านใต้จังหวัด สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความสูงประมาณ 150-200 เมตร มีบางส่วนเป็นเนิน สูงประมาณ 170-250 เมตร และลาดต่ำไปทางราบลุ่มที่ขนานกับลำน้ำชี มีความสูงประมาณ 130-150 เมตร จากนั้นพื้นที่จะลาดชันไปทางตะวันออก มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาดมีความสูงประมาณ 200-250 เมตร และค่อนข้างราบ มีความสูงประมาณ 170-180 เมตร

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดเลย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดมหาสารคาม

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดบุรีรัมย์

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิและจังหวัดเพชรบูรณ์

ภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของขอนแก่น โดยทั่วไปเป็นแบบทุ่งหญ้าในเขตร้อน คือมีฝนตกสลับกับแห้งแล้ง ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีอุณหภูมิสูงสุดโดยเฉลี่ย 36.35 องศาเซลเซียส และมี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศร้อนจัดในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม โดยจะมีฝนตกชุกในช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ สภาพอากาศจะหนาวเย็น โดยทั่วไปจะหนาวจัดในช่วงเดือนธันวาคมจนถึงเดือนมกราคมของทุกปี อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 15.4 องศาเซลเซียส

ข้อมูลด้านการออกแบบ

1. อัตลักษณ์

อัตลักษณ์ (Identity) เป็นความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเองว่า “ฉันคือใคร” ซึ่งจะเกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ระหว่างตัวเรากับคนอื่นโดยผ่านการมองตนเองและการที่คนอื่นมองเรา อัตลักษณ์ต้องการความตระหนัก (Awareness) ในตัวเราและพื้นฐานของการเลือกบางอย่าง นั่นคือเราจะต้องแสดงตนหรือยอมรับอย่างตั้งใจกับอัตลักษณ์ที่เราเลือกความสำคัญของการแสดงตนก็คือการระบุได้ว่าเรามีอัตลักษณ์เหมือนกลุ่มหนึ่งและมีความแตกต่างจากกลุ่มอื่นอย่างไร และ “ฉันเป็นใคร” ในสายตาคนอื่น (นัทธนัย ประสานนาม, 2550)

คำว่า “อัตลักษณ์” มีความแตกต่างจากคำว่า “บุคลิกภาพ” เนื่องจากบุคคลอาจมีความเหมือนกันได้ในแง่ของบุคลิกภาพ เช่นการมีนิสัยหรือลักษณะบางอย่างที่อาจจะเหมือนกันได้ แต่การเหมือนกันในด้านอัตลักษณ์ของบุคคลนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีความรู้สึกร่วมกันในด้านการตระหนักรู้ บางอย่างเกี่ยวกับตัวตนของเรา หมายถึง การยอมรับในความเป็นตัวตนประกอบเข้ากับการแสดงตัวตน (Making oneself) ให้เห็นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไรกับกลุ่มอื่นหรือบุคคลอื่น

การที่เราเลือกนิยามความหมายของตนเองและแสดงตนเองต่อบุคคลหรือสังคมว่าเราเป็นใครนั้นเป็นกระบวนการของการเลือกใช้และแสดงออก ซึ่งจะทำให้รู้ว่าเราเหมือนหรือแตกต่างจากคนอื่นหรือกลุ่มอื่นอย่างไรโดยผ่านระบบของการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) ซึ่งเป็นสิ่งที่ประกอบกันทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึกภายในตัวเราและกระบวนการ ของโลกภายนอกที่เราเกี่ยวพัน เพราะมนุษย์เลือกใช้ความหมายหรือเปลี่ยนแปลงความหมายที่เกี่ยวกับตนเองทั้ง ในกระบวนการที่เขาสัมพันธ์กับโลก และในส่วนของตัวตนที่มันซ้อนทับกันอยู่ ดังนั้นจึงมีการจัดแบ่งประเภทของอัตลักษณ์เป็น 2 ระดับ คือ ระดับอัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal identity) และระดับอัตลักษณ์ทางสังคม (Social identity) เช่น การที่สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และตำแหน่งทางสังคมให้กับเราบทบาทความเป็นลูก ความเป็นเพื่อน หรือตำแหน่งในที่ทำงาน ระบบคุณค่าที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิดทำให้เราเรียนรู้และเลือกที่จะนิยามตนเองให้เหมาะสมในสังคมและมีการเลื่อนไหลปรับเปลี่ยนไปตามบริบทเช่นเมื่ออยู่ในครอบครัวก็จะมีบทบาทเป็นลูก เป็นพี่น้อง บางครั้งบทบาทและตำแหน่งอาจซ้อนทับกัน เช่น เราเป็นนักศึกษาในขณะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อนในชั้นเรียน เป็นต้น สัญลักษณ์ที่เราเลือกหยิบมาใช้ในการนิยามตนเองทั้งต่อสังคมและต่อตัวเองนั้น เกิดขึ้นได้โดยผ่านระบบการสร้างภาพแทนความจริง (Representation) เพราะการแสดงออกซึ่งความสัมพันธ์ต่าง ๆ จะกระทำโดยผ่านระบบสัญลักษณ์ที่หลายรูปแบบ เช่นบุคคลเลือกแต่งกายเพื่อแสดงความเป็นสมาชิกของสถาบัน หรือแต่ละสถานศึกษามีการเลือกใช้สี สัญลักษณ์หรือเครื่องแบบที่แตกต่างกัน

ออกไปก็เพื่อแสดงความเป็นตัวตนให้กับบุคคลรับรู้แต่อย่างไรก็ตามการที่เรามองตัวเราและพยายามเลือกนิยามความหมายเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของแต่ละบุคคลกับสิ่งที่คนอื่นมองเห็นในตัวเราว่าอย่างไรนั้นมันอาจไม่สอดคล้องกันเสมอไป

อัตลักษณ์เกิดขึ้นจากการปฏิสังสรรค์ทั้งระหว่างบุคคลในสังคมและภายในตัวบุคคลเอง ในแต่ละบุคคลอาจมีอัตลักษณ์ที่หลากหลาย แต่จะมีการเลือกเอาเพียงอัตลักษณ์ใดอัตลักษณ์หนึ่งที่ตนยอมรับเพื่อนำมาใช้ ภายใต้เงื่อนไขของบริบทในช่วงเวลาและพื้นทีและอัตลักษณ์นี้อาจถูกกำหนดได้ทั้งจากบุคคลเป็นผู้กำหนดตนเองหรือถูกกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของบุคคลโดยสังคมก็ได้ การกำหนดอัตลักษณ์นี้เกิดขึ้นบนกระบวนการคิดเกี่ยวกับระบบของความแตกต่าง ระบบของความหลากหลาย และการตั้งคำถามว่าอัตลักษณ์ที่จะสร้างขึ้นนั้นมีความเชื่อมโยงกับ สังคมอย่างไร

ดังนั้นอัตลักษณ์กับสังคมจึงเป็นเรื่องที่แยกกันไม่ออก เนื่องจากการนิยามความเป็นตัวตนของอัตลักษณ์นั้นต้องมีการอ้างอิงกับสังคม แม้จะเป็นในระดับตัวบุคคลก็ยังต้องมีการนิยามตนเองว่ามีตำแหน่งแห่งที่ หรือมีบทบาทอย่างไรในสังคมที่บุคคลอาศัยอยู่

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (2543) กล่าว ว่าอัตลักษณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นลอย ๆ ตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการสร้างของวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่ง และวัฒนธรรมก็เป็นสิ่งก่อสร้างทางสังคม (Social construct) นอกจากนี้วัฒนธรรมก็ไม่ใช่สิ่งที่หยุดนิ่งหรือตายตัว หากแต่มีรูปแบบเป็นวงจรที่เรียกว่า “วงจรแห่งวัฒนธรรม” (Circuit of culture) ดังนั้นอัตลักษณ์ทั้งหลายจึงมีกระบวนการถูกผลิต (Produced) ให้เกิดขึ้น สามารถถูกบริโภค (Consumed) และถูกควบคุมจัดการ (Regulated) อยู่ในวัฒนธรรมเหล่านั้น และทั้งนี้ยังมีการสร้างความหมายต่าง ๆ (Creating meanings) ผ่านทางระบบต่าง ๆ ของการสร้างภาพตัวแทน (Symbolic systems of representation) ที่เกี่ยวกับตำแหน่งแห่งที่ต่าง ๆ ทางอัตลักษณ์อันหลากหลายที่เราเลือกใช้หรือนำเอามาสร้างเป็นอัตลักษณ์ของเรา

2. ข้อมูลเกี่ยวกับตราสัญลักษณ์

การออกแบบตราสัญลักษณ์เป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพออกแบบกราฟิกและควรมีความเข้าใจในเรื่องพื้นฐานของการออกแบบสัญลักษณ์เพื่อพัฒนาไปสู่ความซับซ้อนในการออกแบบอย่างเป็นระบบในวิธีการแบบการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร

การออกแบบเลขนศิลป์ (Graphic design)

การออกแบบกราฟิกเป็นการผสมผสานระหว่างวิชาการทำตัวพิมพ์ (Typography) การออกแบบภาพประกอบ (Illustration design) วิชาการถ่ายรูป (Photography) และการพิมพ์ (Printing) เพื่อนำเสนอความรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้คำนิยามดังนี้

การออกแบบกราฟิก หมายถึง การแก้ปัญหาโดยการใช้ภาพ สี และตัวอักษรในการถ่ายทอดข้อมูลที่ซับซ้อนให้สามารถรับรู้และเข้าใจได้ง่ายอย่างรวดเร็ว เพื่อถ่ายทอดข้อมูลให้กลุ่มเป้าหมายจำนวนมากสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ตรงกัน (ศิริพรณ์ ปีเตอร์, 2549)

การออกแบบกราฟิกมีลักษณะผลงานสำคัญที่ออกมาเป็นลายเส้น การขีดเขียนหรืองานพิมพ์ เป็นการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางทัศนภาพ (Visual communication) ที่ประกอบเป็นตัวอักษร ลวดลาย

การออกแบบกราฟิกมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการออกแบบนิเทศศิลป์ ซึ่งต้องนำเสนอข่าวสารต่อผู้ดูผู้อ่านให้สามารถรับรู้ความหมายได้ทางสายตาโดยการออกแบบสื่อต่าง ๆ เพื่อการโน้มน้าวจิตใจกลุ่มเป้าหมาย (ประชิด ทินบุตร, 2530, หน้า 2)

การออกแบบกราฟิก คือ ผลงานศิลปะประยุกต์ (Applied art) เพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสารข้อมูลสู่กลุ่มเป้าหมายด้วยรูปลักษณ์ที่สวยงาม ต้องมีขั้นตอนการวางแผนและเป้าหมายในการสร้างผลงานอย่างชัดเจน (สกนธ์ ภู่งามดี, 2547, หน้า 5)

การออกแบบกราฟิก หมายความถึง การถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นโครงสร้างระเบียบแบบแผนต่าง ๆ ทางทัศนสัญลักษณ์ (วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์, 2540, หน้า 19)

จากการค้นคว้าได้พบว่ามีการบัญญัติศัพท์ สร้างคำจำกัดความอยู่ 2 คำ และสามารถใช้ได้ตามความเหมาะสม คือคำว่า เลนขศิลป์ (เล-ขะ-นะ-สิน) และเรขศิลป์ (เร-ขะ-สิน)

เลขนศิลป์ “เลขนะ + ศิลป์” หมายถึง ศิลปะที่มีลักษณะเป็น “รอยขูดเขียนหรือลวดลาย” และคำว่า ศิลป์ หรือศิลปะ หมายถึง การประดับ การทำให้วิจิตรพิสดารต่าง ๆ การหัตถกรรม การฝีมือ เมื่อรวมกันแล้วหมายถึงศิลปะที่เกี่ยวกับตัวอักษรหรือศิลปะที่มีรูปลักษณะเป็นลายเส้นเป็นลวดลายต่าง ๆ โดยแบ่งได้เป็นหลายประเภทดังนี้ (มาโนช กงกะนันท์, 2549)

1. เลขนศิลป์ของการพิมพ์ (Printing graphics) คือ ผลงานการออกแบบสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

2. เลขนศิลป์ของสิ่งแวดล้อม (Environmental graphics) คือ ผลงานออกแบบสัญลักษณ์บนตัวอาคารและสถานที่ต่าง ๆ

3. เลขนศิลป์ของภาพยนตร์ โทรทัศน์ และแถบบันทึกภาพ (Film, T.V. & Video graphics) คือผลงานออกแบบ ตัวอักษรพร้อมภาพนำเรื่อง (Title) และลงท้ายเรื่อง ภาพนิ่งในโทรทัศน์ ภาพยนตร์

ทรงคุณ อัตถากร (2556) กล่าวว่า เรขศิลป์ หมายถึง งานขีด-เขียน-พิมพ์ ในความต้องการที่แตกต่างการประดับ-การศึกษา-การเผยแพร่ อีกความหมายหนึ่งคือ เป็นการออกแบบศิลปะในการสื่อสารกับกลุ่มชนด้วยภาษาที่ตีความได้ โดยการดูด้วยตาทั้งที่เป็น “ภาษาอักษร” และ “ภาษาภาพ” (ภาพถ่าย ภาพวาด ลายเส้นสีสัน และอื่น ๆ) โดยตอบสนองการสื่อสารเป็นสำคัญ เช่น

งานออกแบบตราสัญลักษณ์ งานสิ่งพิมพ์เพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ งานออกแบบเว็บไซต์ งานออกแบบสื่อผสมโครงสร้างเพื่อแสดงนิทรรศการ เป็นต้น (สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย, 2547) และเอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา (2543, หน้า 52) ได้แบ่งงานเรขศิลป์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. กลุ่มงานที่มีลักษณะ 2 มิติ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออื่น ๆ ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และมัลติมีเดีย

2. กลุ่มงานที่มีลักษณะ 3 มิติ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ ห้องแสดงสินค้า และหน้าร้านค้า

สรุปความหมายของการออกแบบกราฟิก

จากการศึกษาถึงที่มา นิยาม และความเกี่ยวข้องกับศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีต่อวิชาชีพออกแบบกราฟิกแล้วพอจะสรุปถึงความหมายได้ดังนี้

1. การออกแบบกราฟิกเป็นการใช้หลักการทางทัศนศิลป์นำมาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ใช้สอยในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารด้วยภาพและตัวอักษร เพื่อการสื่อสารทางการมองเป็นหลัก

2. การออกแบบกราฟิกตอบสนองต่อกลไกทางการตลาด ความต้องการเชิงพาณิชย์ หรือองค์กรต่าง ๆ ในการสื่อสารตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

3. การออกแบบกราฟิกเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อหาทางแก้ปัญหา พัฒนารูปแบบและวิธีการจากสิ่งเดิมให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและเทคโนโลยี

4. การออกแบบกราฟิกเป็นการสร้างสรรค์ผลงานอย่างมีระบบ มีกระบวนการ การคิดค้นคว้า ทดลอง วิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบ และวางแผนเลือกสรรวัสดุและกรรมวิธีที่ตอบสนองต่อการผลิตในระบบอุตสาหกรรม

ประเภทของการออกแบบกราฟิก

การออกแบบกราฟิกสามารถแบ่งได้ตามลักษณะของความยากง่ายของกระบวนการคิดตามความซับซ้อนของการผลิต ตามคุณค่าของความงามได้ดังนี้

1. การออกแบบวัตถุดิบในงานกราฟิก (Graphic material design) หมายถึง การออกแบบองค์ประกอบหลักที่สามารถนำไปใช้กับงานกราฟิกอื่น ๆ ซึ่งต้องใช้ทักษะทางศิลปะและสุนทรียศาสตร์ขั้นสูงมีความเป็นเฉพาะตัวที่โดดเด่นใช้ความคิดสร้างสรรค์และแตกต่างจากรูปแบบทั่วไปที่มีอยู่จะต้องคำนึงถึงลักษณะการนำไปใช้งานในรูปแบบใดได้อย่างชัดเจน ได้แก่

1.1 การออกแบบสัญลักษณ์ (Symbol design) ครอบคลุมตั้งแต่การออกแบบ Sign, Logo, Icon, Button, Clip art

1.2 การออกแบบตัวพิมพ์ (Type face design) หรือการออกแบบ Font ที่สามารถนำไปใช้งานกับระบบคอมพิวเตอร์ได้

1.3 การออกแบบลวดลาย (Ornamental design) ได้แก่ ลายธรรมชาติ ลายตัดทอน ลายนามธรรม อาจเป็นรูปร่าง หรือเส้นต่าง ๆ มาประกอบกัน

1.4 การออกแบบภาพประกอบ (Illustration design) อาจใช้เทคนิคหลายอย่างมาประกอบกัน ส่วนมากสร้างสรรค์จากการวาดเขียนหรือการประดิษฐ์เป็นภาพ 3 มิติ ด้วยมือหรือตกแต่งภาพถ่ายหรือวาดขึ้นมาใหม่ด้วยคอมพิวเตอร์เมื่อผลงานเสร็จแล้วอาจเรียกรวมกันว่าเป็น Image & Photo

ภาพที่ 2-9 ตัวพิมพ์ โลโก้ ลวดลาย ภาพประกอบ

2. การออกแบบกราฟิกสิ่งพิมพ์ (Printing graphic design) คือการรวมเอาวัตถุดิบทางกราฟิกมาจัดวาง เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้เกิดความงามการอ่านสื่อความได้ และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ได้แก่ หนังสือ วารสาร นิตยสาร แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ บรรจุภัณฑ์ กราฟิกในงานนิทรรศการ ภาพโฆษณา รวมถึงการฟิกบนผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ส่วนมากเป็นงานที่พิมพ์ในระนาบ 2 มิติ ด้วยระบบบนวัสดุที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 2-10 การออกแบบสิ่งพิมพ์ (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550)

3. การออกแบบกราฟิกสิ่งแวดล้อม (Environmental graphic design) คือการนำวัตถุดิบกราฟิกต่าง ๆ มาประกอบกับวัตถุ 3 มิติ บนพื้นผิววัสดุแบบต่าง ๆ เพื่อใช้งานทั้งภายในและภายนอกอาคาร ซึ่งต้องมีความรู้ด้านการออกแบบโครงสร้าง วัสดุ การผลิต รูปแบบ ที่เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบตกแต่งภายใน การนำเสนอผลงาน การเขียนแบบตามมาตราส่วนการสร้างหุ่นจำลองเพื่อสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ได้แก่ การออกแบบระบบป้ายสัญลักษณ์ ป้ายร้านค้า ป้ายบอกข้อมูลสถานที่ การออกแบบนิทรรศการ การออกแบบกราฟิกตกแต่งร้านค้า

4. การออกแบบกราฟิกสื่ออิเล็กทรอนิค (Electronic graphic design) คือการนำวัตถุดิบกราฟิกต่าง ๆ มาประกอบกัน ในโปรแกรมคอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย เพื่อสามารถนำไปใช้งานได้ในระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งบันทึกในแผ่นเก็บข้อมูล และการนำไปใช้ในระบบเครือข่ายอินเตอร์เน็ตต่าง ๆ ซึ่งมีความซับซ้อนในด้านคำสั่งการใช้งานที่มีทั้งภาพนิ่ง ตัวอักษร ลวดลาย ภาพเคลื่อนไหว เสียงประกอบ ให้เกิดกระทำงานตามความประสงค์ ถือว่าเป็นสื่อที่กำลังมีการพัฒนา และจะเป็นรูปแบบการสื่อสารที่สำคัญต่อไปในอนาคตซึ่งได้แก่ การออกแบบเว็บไซต์ การออกแบบสื่อ Interactive การออกแบบสื่อการเรียนการสอน การออกแบบ Title ภาพยนตร์ โทรทัศน์ แอนนิเมชั่น Motion Graphic

ภาพที่ 2-11 สื่ออิเล็กทรอนิค (คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

โดยความเป็นจริงแล้วนั้นนักออกแบบกราฟิกมักมีความสามารถหลายด้านและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หลากหลายลักษณะหรือมีความชำนาญเฉพาะด้านตามแต่ประสบการที่สั่งสมมาในบางกรณีอาจต้องร่วมงานกับคนหลากหลายอาชีพ เช่น ช่างพิมพ์ในโรงพิมพ์ ช่างพิมพ์อิงค์เจ็ท

โฆษณาขนาดใหญ่ ช่างเฟอร์นิเจอร์ตกแต่งภายในโปรแกรมเมอร์โปรแกรมกราฟิกต่าง ๆ วิศวกรด้านการผลิต ทีมงานการตลาด AE ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ฉะนั้นจะต้องมีทักษะในการประสานงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายได้

การออกแบบสัญลักษณ์ (Symbol design)

สัญลักษณ์ (Symbol) เครื่องหมาย (Sign/ mark/ logotype) หมายถึง ลักษณะของสิ่งใด ๆ ที่กำหนดขึ้นมาใช้แทนความหมายอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อใช้สื่อสารข้อมูลที่ใช้แทนคำพูดที่ยาวและยากได้ และเป็นศัพท์ที่ครอบคลุมการใช้เรียกสัญลักษณ์รูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่สามารถแยกย่อยเพื่อใช้เรียกตามรายละเอียดการใช้งานได้อีก ซึ่งมีชื่อเรียกหลากหลายตามลักษณะของการใช้งาน เช่น เครื่องหมายภาพ (Pictographs/ pictograms) ตราสัญลักษณ์ (Logo) เครื่องหมายการค้า (Trade mark) ป้ายสัญลักษณ์ (Signage) สัญลักษณ์นำโชค (Mascot) พระราชลัญจกร หรือตราประทับ (Seal) ตราประจำแผ่นดิน (Emblem) ตราประจำตระกูล (Coat of arms) ฯลฯ

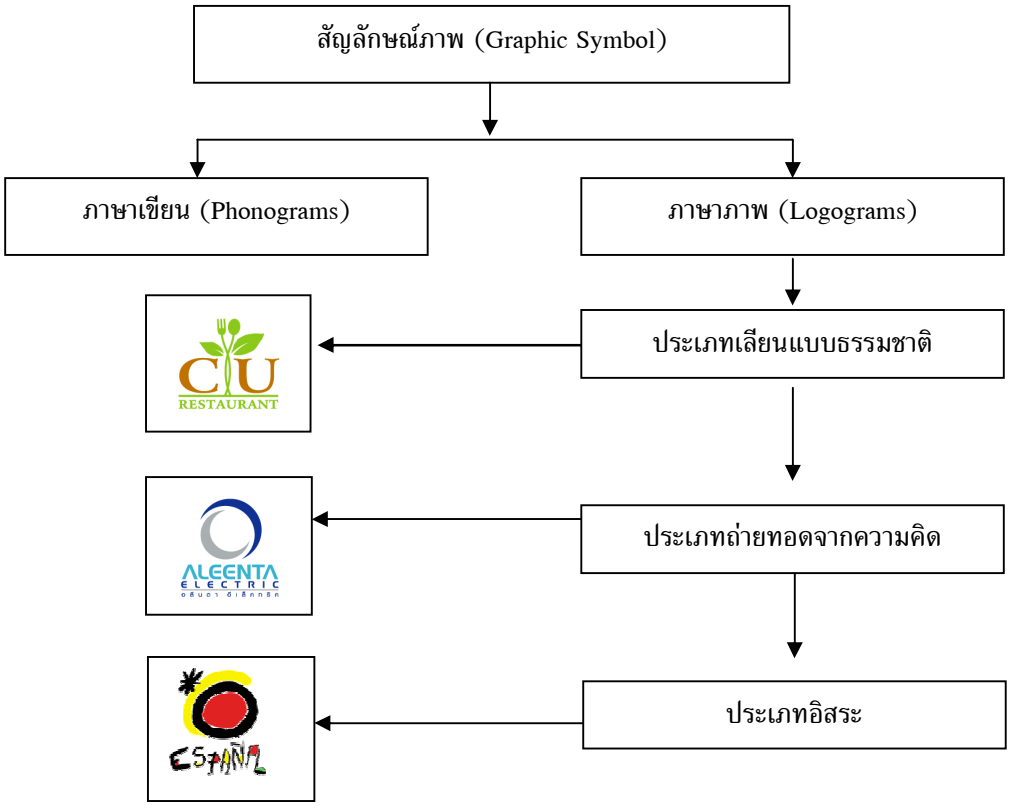

ภาพที่ 2-12 สัญลักษณ์ภาพ

ประเภทและการใช้งานของสัญลักษณ์

ภาษาภาพ (Pictographs) หมายถึง ภาพเขียนสัญลักษณ์ที่ใช้แทนเรื่องราวแทนความหมายของคน สัตว์ สิ่งของ เป็นรูปแบบดั้งเดิมของการสื่อสารของมนุษย์ ปรากฏพบเห็นในลักษณะของศิลปะถ้ำซึ่งมีอายุหลายพันปีมาแล้ว ใช้ประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อในการล่าสัตว์บูชาเทพเจ้าและภูตผี บรรพบุรุษ เจ้าป่าเจ้าเขา หรืออีกความหมายหนึ่งคือ คือ แผนภูมิและกราฟ

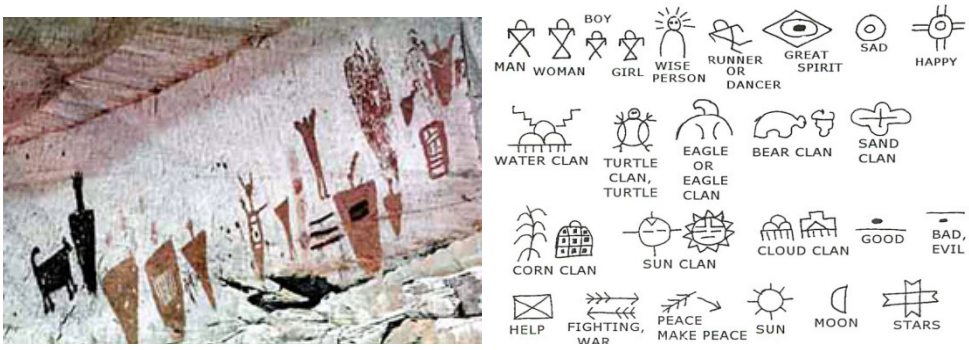

ภาพที่ 2-13 Pictograph

เครื่องหมายภาพ (Pictograms) หมายถึง สัญลักษณ์เพื่อการสื่อสารที่บ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ กิจกรรมการกระทำหรือแนวคิดที่เป็นสากล (ทองเจือ เขียดทอง, 2542) เหมาะกับการสื่อสารที่คนทุกชนชาติสามารถเข้าใจได้ โดยไม่ต้องใช้ตัวหนังสือ ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งในการออกแบบสิ่งพิมพ์และระบบป้ายสัญลักษณ์

เครื่องหมาย (Mark) พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 (สวัสดิการกรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2544, หน้า 1-2) ได้กล่าวว่า “เครื่องหมาย” หมายความว่า ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพประดิษฐ์ ตรา ชื่อคำข้อความตัวหนังสือ ตัวเลข ลายมือชื่อ กลุ่มของสี รูปร่างหรือรูปทรงของวัตถุ หรือสิ่งเหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันและได้ให้คำจำกัดความถึงเครื่องหมายต่าง ๆ ที่มีผลต่อกฎหมายซึ่งมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องดังนี้

“เครื่องหมายการค้า” หมายความว่า เครื่องหมายที่ใช้หรือจะใช้เป็นที่เครื่องหมายเกี่ยวข้องกับสินค้าเพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้านั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น (Trade mark ใช้ตัวย่อ TM ส่วนมากเป็นชื่อของบริษัทผู้ผลิตสินค้า อาจเป็นคนละชื่อกับสินค้า หรือถ้ามีจำนวนสินค้าในบริษัทไม่มากก็ใช้ชื่อเดียวกัน) ตัวอย่างเช่น บริษัท โอสถสภา จำกัด

ภาพที่ 2-14 เครื่องหมายการค้า (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

แนวทางการออกแบบตราสัญลักษณ์

การออกแบบสัญลักษณ์สำหรับองค์กร โครงการ สินค้าต่าง ๆ นั้นในปัจจุบันถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างภาพลักษณ์องค์กร สร้างอัตลักษณ์องค์กร (Corporate identity) หรือเป็นการสร้างแบรนด์ (Brand building) เนื่องจากถือว่าตราสัญลักษณ์นั้นมีความเป็นรูปธรรมและแสดงออกถึงตัวองค์กรและสินค้าได้ดีเพราะถูกนำไปใช้เผยแพร่ในรูปแบบสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งนักออกแบบควรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เนื้อหาจึงมีเรื่องราวทางด้านการคิดสร้างที่มาให้กับองค์กรสินค้าอีกด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

องค์ประกอบของตราสัญลักษณ์

ตราสัญลักษณ์ต่าง ๆ ล้วนมีรายละเอียดที่จะสื่อ “ชื่อ” ของตนแตกต่างกันออกไปตามความต้องการ ซึ่งตราสัญลักษณ์ในปัจจุบันควรมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

- **ชื่อ**
- **เครื่องหมาย**
- **ตัวอักษร**
- **สี**
- **ข้อความประกอบ**

ภาพที่ 2-15 องค์ประกอบของตราสัญลักษณ์ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

1. ชื่อ เป็นกรณีที่สร้างองค์กร หรือสินค้าขึ้นมาใหม่

1.1 ชื่อบุคคล (Personal names)

ชื่อผู้ก่อตั้ง เช่น Alan Chan, สมศักดิ์ ชลาชล , Mr. Toru Kumon

ภาพที่ 2-16 ชื่อผู้ก่อตั้ง เช่น Alan Chan, สมศักดิ์ ชลาชล , Mr. Toru Kumon (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

ภาพที่ 2-17 ชื่อบุคคลในประวัติศาสตร์ เช่น น้ำพริกเผาพันท้ายนรสิงห์ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

ภาพที่ 2-18 ชื่อในเทพนิยายหรือวรรณคดี เช่น ไม้ขีดไฟตราพญานาค (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

ภาพที่ 2-19 ชื่อบุคคลทั่วไป เช่น แม่ช้อยนางรำ สุดสัปดาห์ นายอินทร์ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

1.2 ชื่อที่อธิบายคุณลักษณะ (Descriptive names) ห้ามตั้งชื่อทั่ว ๆ ไป (Generic names) ที่แสดงคุณสมบัติของสินค้า เช่น ห้ามตั้งชื่อว่ายี่ห้อปลากระป๋อง ต้องตั้งว่า ปุ้มปุ้ย แต่ต้องใช้อย่างอื่น เช่น น้ำปลาตราทิพรส ตราปลาหมึก

ภาพที่ 2-20 ชื่อที่อธิบายคุณลักษณะ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

1.3 ชื่อที่เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ (Coined names) ชื่อสั้น จำง่าย อ่านง่าย ไพเราะน่าสนใจ ออกแบบสวยง่าย อาจไม่มีความหมายใด ๆ

ภาพที่ 2-21 ชื่อที่เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

1.4 ชื่อที่ความหมายดี (Meaning ful) เช่น ชื่อตามพจนานุกรมที่มีคำแปลที่ชัดเจน สละสลวย มีความหมายดี มีภาษาที่สวยงาม ไพเราะ

ภาพที่ 2-22 ชื่อที่ความหมายดี (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

1.5 ชื่อตามภูมิศาสตร์ (Geographical names) คือชื่อเมือง อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ฯลฯ อาจเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงหรือมีความสัมพันธ์กันกับองค์กรที่เป็นเจ้าของ

ภาพที่ 2-23 ชื่อตามภูมิศาสตร์ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

1.6 ชื่อย่อ (Acronym) เป็นชื่ออักษรย่อจากชื่อ เพราะ ชื่อจริงยาวเกินไป โดยนำเอาส่วนหนึ่งของชื่อเต็มมาใช้ ควรย่อหลังจากที่ประชาชนรู้จักดีแล้ว

ภาพที่ 2-24 ชื่อย่อ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

2. เครื่องหมาย (Marks)

2.1 แบบตัวอักษร (Letter form-logo type) ออกแบบโดยใช้อักษรหรือตัวเลข จำง่าย ไม่ต้องตีความมาก

ภาพที่ 2-25 แบบตัวอักษร (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

2.2 แบบรูปภาพ (Pictorial form) เป็นภาพที่อยู่ในหมวดหมู่ความทรงจำและความเข้าใจของคนโดยเลียนแบบธรรมชาติซึ่งอาจตัดทอนได้เช่นกัน

ภาพที่ 2-26 แบบรูปภาพ (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

2.3 แบบนามธรรม (Abstract form) ในรูปของเรขาคณิตหรือรูปร่างอิสระ แต่มักมีที่มาของความหมายแฝงอยู่

ภาพที่ 2-27 แบบนามธรรม (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

2.4 แบบผสมผสาน (Combination form) ใช้ทั้งรูปภาพ ตัวอักษร ทั้งเหมือนจริงหรือนามธรรม ปรับประยุกต์ให้เข้ากัน

ภาพที่ 2-28 แบบผสมผสาน (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

3. ตัวอักษร (Typeface) สามารถเลือกได้หลายแบบซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ ตัวเนื้อและตัวตกแต่งตามความเหมาะสม ดังนี้

ภาพที่ 2-29 ตัวอักษร (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

4. สี (Color) การเลือกสีอัตลักษณ์ หมายถึง สีหลักที่จะสามารถสื่อถึงองค์กร สินค้าได้อย่างชัดเจนที่สุดและเลือกโครงสีรองที่จะทำให้กลมกลืนหรือแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ส่วนต่อมาคือการกำหนดระดับขั้นของสีเพื่อนำไปใช้ในงานกราฟิกให้งานอื่น ๆ มีความสัมพันธ์กันเป็นชุดเดียวกัน

ภาพที่ 2-30 สี

5. ข้อความ (Tag line/ Slogan) Tag line คือ การระบุถึงลักษณะขององค์กรว่าบริการหรือทำอะไร มักวางอยู่ใต้โลโก้ ส่วน Slogan คือ วลีสั้น ๆ ที่กระตุ้น เพื่อเจาะใจกลุ่มลูกค้าที่ต่างกัน ควรสั้นกระชับ ความหมายดี เร้าอารมณ์ แตกต่างจากคู่แข่ง

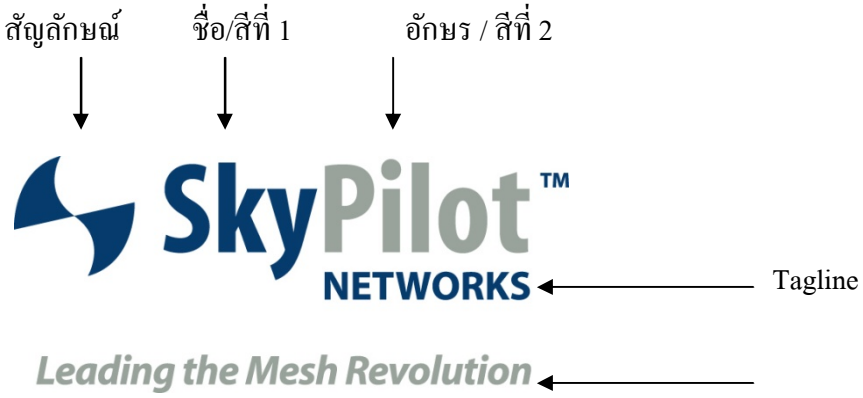

ภาพที่ 2-31 ข้อความ (www.skypilot.com)

แนวทางการเขียน Slogan

- ท้าทายพฤติกรรม: ไม่มีลิมิต ชีวิตเกินร้อย
- อธิบายคุณค่า: เวลาเปลี่ยนความสดชื่นไม่เคยเปลี่ยน
- บอกถึงความเหนือกว่า: ลูกผู้ชายตัวจริง
- กระตุ้นให้คิด: แรงใจไม่มีวันหมด
- เฉพาะเจาะจงว่าเป็นผู้นำคนอื่น: เชิดชูนักสู้ผู้ยิ่งใหญ่

ภาพที่ 2-32 Slogan (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

- คุณสมบัติของตราสัญลักษณ์ที่ดี
- มีเอกลักษณ์แตกต่าง มีลักษณะเฉพาะตัว ไม่ซ้ำแบบใคร ไม่ธรรมดา น่า สนใจ
- มีเอกภาพหนึ่งเดียว สามารถสร้างความรู้สึกที่ชัดเจนได้
- เรียบง่าย จำง่าย ด้วยรูปลักษณ์ที่ตีความได้ และน่าประทับใจ น่าจดจำ
- เป็นสัญลักษณ์ที่บอกรายละเอียด สามารถเชื่อมโยงถึงสินค้า หรือ การให้บริการ
- ความหมายดีเป็นมงคล เป็นสัญลักษณ์อันทรงคุณค่า มีพลัง มีความหมาย มีเหตุผลส่งเสริมการขาย
- เป็นสากลเข้าใจร่วมกัน มีเนื้อหาที่สื่อสารได้ชัดเจนถึงธุรกิจและองค์กร เช่น สง่างาม ท้าทาย หรูหรา ธรรมดา แข็งแรง บอบบาง เป็นมนุษย์นิยม เป็นเครื่องจักรกล เทคโนโลยี อนุรักษ์นิยม หรือเป็นสมัยใหม่
- ร่วมสมัยใช้ได้นาน ไม่ตกยุค อย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป มีความสวยงามเป็นเลิศน่าชื่นชม
- ใช้งานง่ายกับสื่อต่าง ๆ มีประโยชน์ใช้สอย มีความเรียบง่าย ใช้งานได้ง่าย อาจใช้สีและรายละเอียดไม่มากนัก สามารถนำใช้กับงานป้าย ของที่ระลึกได้ง่าย

การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร (Corporate identity design)

หมายถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่เหมาะสมให้กับองค์กรด้วยการออกแบบงานกราฟิกต่าง ๆ ให้สามารถสื่อถึงองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม นิยมเรียกชื่อย่อว่า CI ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การออกแบบตราสัญลักษณ์ (Trademark/ Brand logo) ซึ่งต้องมีคู่มือใช้งาน (Corporate identity manual) ระบุสัดส่วน ขนาด ค่าสี การใช้สีเดียว วิธีการนำสี ลวดลาย ตรา

2. ตัวอักษร ในการนำไปใช้กับสื่อต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดจะมีการกำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อสามารถสร้างความสร้างการรับรู้ (Awareness) ผลกระทบทางความรู้สึก (Impact) การจดจำที่เป็นหนึ่งเดียว (Unique) ให้กับองค์กรได้

3. การออกแบบสิ่งพิมพ์สำหรับสำนักงาน (Stationery) ได้แก่ นามบัตร หัวจดหมาย กระดาษจดหมาย กระดาษบันทึก เป็นการสร้างความทรงจำ ความประทับใจ ความภาคภูมิใจ ความเป็นทางการ ให้กับองค์กร

4. รายงานประจำปี (Annual report) สำหรับองค์กรที่มีการดำเนินกิจการค่อนข้างใหญ่จำต้องมีการนำเสนอผลการดำเนินงานในทุก ๆ ปี ซึ่งมักมีการออกแบบให้เกิดความน่าเชื่อถือ แสดงวิสัยทัศน์ต่อการดำเนินงาน ซึ่งมักใช้รูปภาพแสดงความคิดขององค์กรมีการออกแบบตกแต่งเอกสารให้ดูเป็นระเบียบ ทำให้ข้อมูลมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

5. กราฟิกสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กราฟิกเพื่อการตกแต่งอาคารสถานที่ ได้แก่ ป้าย สัญลักษณ์ภายนอกและภายในอาคาร การตกแต่งร้าน คือกราฟิกที่มีระบบระเบียบในการสื่อความหมายที่เป็นสากลสามารถบ่งบอกสถานที่และยังมีความสวยงามเข้ากันกับสภาพแวดล้อมของสถานที่ขององค์กร

6. กราฟิกตกแต่งยานพาหนะ สำหรับองค์กรขนาดใหญ่มักมียานพาหนะรูปแบบต่าง ๆ ไว้ใช้งาน เช่น รถผู้บริหาร รถพนักงาน รถขนส่ง เรือ เครื่องบิน มอเตอร์ไซค์ ซึ่งปัจจุบันได้นำมาเป็นสื่อประชาสมพันธ์เคลื่อนที่อีกประเภทหนึ่ง เนื่องจากสามารถสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนได้ในทุกที่ทุกเวลา ซึ่งต้องมีการออกแบบให้เข้ากันกับอัตลักษณ์ส่วนอื่น ๆ อีกด้วย

ตัวอย่าง คู่มืออัตลักษณ์องค์กรของ Unilever

ภาพที่ 2-33 ภาพแสดงคู่มืออัตลักษณ์องค์กร (ขาม จาตุรงคกุล, 2550)

สัญรูป (Icon) ในโลโก้ แสดงองค์ประกอบต่าง ๆ และความหมายที่มาของโลโก้ เช่น พืช แสดงถึง การเจริญเติบโตและการทำฟาร์ม นก แสดงถึง อิสระ หิมะ แสดงถึง การแช่แข็ง การขนส่งสินค้า รูปเสื้อ แสดง ถึง สินค้า การซักรีด จุด ฟอง แสดงถึง เคมีภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ ประกายไฟ แสดงถึง พลังงาน ริมฝีปาก แสดงถึง ความงาม รสนิยมที่ดี ไอศกรีม แสดงถึง ความสนุกสนาน ช้อน แสดงถึง การปรุงอาหาร ลูกศร แสดงถึง สัญญาที่จะรู้จักรักษ์โลกตลอดไป ปลา แสดงถึง อาหารทะเล หัวใจ แสดงถึง ความรัก หรือ การดูแลสุขภาพ เป็นต้น

การใช้สีของโลโก้

- การใช้สีเดียว กำหนดให้ใช้สีใน Pantone หรือรหัสมาตรฐานแถบสี

- การใช้สีในหน้าจอคอมพิวเตอร์ ให้ใช้ค่าของสีตามมาตรฐาน Red Green Blue

- การใช้สีในการทำสิ่งพิมพ์ ให้ใช้มาตรฐานสี CMYK ฟ้า แดง เหลือง ดำ ไม่ให้เกิดการผิดเพี้ยนไป จากนี้เพื่อสร้างความเป็นมาตรฐานเดียวกันในการสร้างความจดจำให้กับผู้พบเห็น และการผลิตสื่อชนิดต่าง ๆ

ภาพที่ 2-34 การใช้สีของโลโก้

ข้อห้ามต่าง ๆ ในการใช้โลโก้

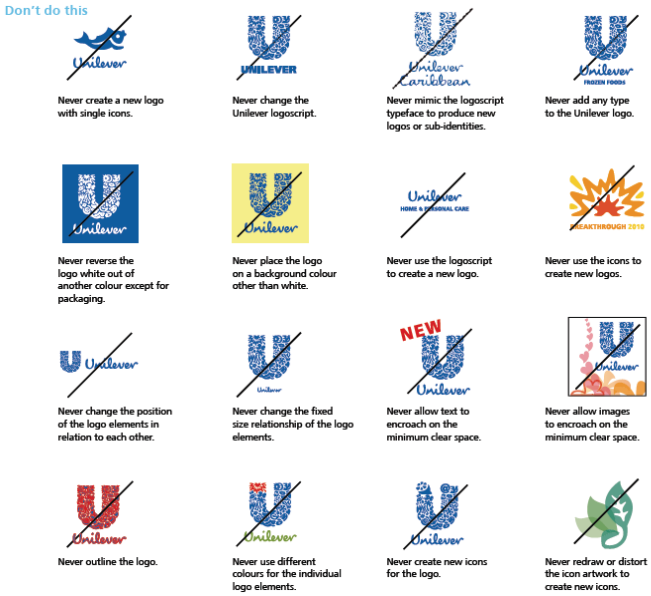

ภาพที่ 2-35 Corporate Identity Manual (www.unilever.com)

ภาพที่ 2-36 Stationery

ภาพที่ 2-37 Annual Report (www.parksforum.org)

(www.penrosetouring.co.uk)

(www.display-graphics.co.uk)

(www.fd2s.com)

(www.display-graphics.co.uk)

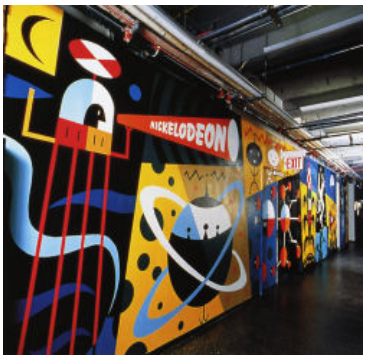

(www.designarchives.aiga.org)

(www.display-graphics.co.uk)

ภาพที่ 2-38 กราฟิกสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 2-39 กราฟิกตกแต่งยานพาหนะ (www.willhobbsdesign.com)

3. การวิเคราะห์ผลงานการออกแบบตราสัญลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ภาพที่ 2-40 ตราสัญลักษณ์: Slow Town สาธารณรัฐแอฟริกาใต้
(www.cittaslow.orgCopyright©2016)

ภาพที่ 2-41 การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก (www.cittaslow.orgCopyright©2016)

แนวความคิดในการออกแบบ

หอยทากเป็นสัญลักษณ์ของความเชื่องช้า ความอุตสาหะ ปล่อยชีวิตให้ไหลไปตามวิถีของมัน อันเป็นความหมายของ ความเจริญรุ่งเรือง ประชาชน อยู่เย็นเป็นสุข ไปอย่างช้า ๆ

รูปแบบอัตลักษณ์

หอยทาก หมายถึง ความดำเนินชีวิตแบบช้า ๆ

อาคารบ้านเรือน หมายถึง การใช้ชีวิตในรูปแบบเมืองเล็ก ๆ

ภาพที่ 2-42 การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก (www.cittaslow.orgCopyright©2016)

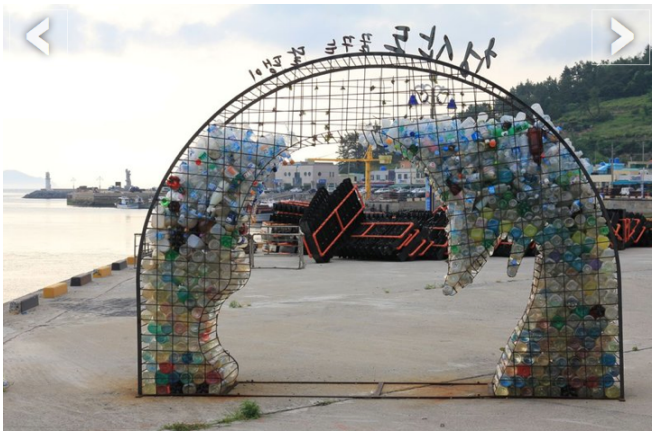

ภาพที่ 2-43 การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก (www.cittaslow.orgCopyright©2016)

ภาพที่ 2-44 การใช้งานของสัญลักษณ์หอยทาก (www.cittaslow.orgCopyright©2016)

การใช้งาน

มีการนำตราสัญลักษณ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแผ่นพับ โปสเตอร์ ใบปลิว Land Mark ระบบป้ายสัญลักษณ์ ตลอดจนเวปไซด์ของหน้าโฮมเพจเมือง Slow Town

การมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่ายเพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่งกล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความคิดเห็นถูกรับฟัง และนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่ายและที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครื่อข่ายที่ดีที่สุด

ผลดีต่อการบริหารจัดการเครื่อข่าย

1. ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหามีความหลากหลายเป็นไปอย่างถี่ถ้วนรอบคอบเพราะเป็นการระดมแนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งความรอบรู้และประสบการณ์

2. ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกันโดยมิให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่เครือข่ายได้

3. เป็นการขจัดปัญหามิให้การดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากหรือน้อยเกินไปซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้

4. ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดี ทำให้การบริหารเครือข่ายเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพของความร่วมมือง่าย

5. การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็งสามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ

หลักการมีส่วนร่วม

หลักของการมีส่วนร่วมในความหมายของการบริหารจัดการจะมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับ “การตัดสินใจ” นั่นคือการมีส่วนร่วมจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีคุณค่าและอย่างชอบธรรมและต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Meaningful participations) ไม่วางระบบไว้ให้ดูเหมือนว่าได้จัดกระบวนการให้มีส่วนร่วมแล้วเท่านั้น ถ้าการตัดสินใจที่เกิดจากการมีส่วนร่วมมีความสมเหตุสมผลและชอบธรรมก็ต้องนำไปปฏิบัติ แต่ถ้าผู้มีอำนาจเห็นว่าการตัดสินใจนั้นไม่เหมาะสม ขัดกับการตัดสินของการมีส่วนร่วมก็จะต้องอธิบายได้โดยมีมาตรฐานแห่งความชอบธรรมที่จะเลือกตัดสินใจเช่นนั้นโดยที่สังคมส่วนใหญ่ยอมรับได้ หากจะดูแผนภูมิของการมีส่วนร่วม (ดูแผนภูมิการมีส่วนร่วม Participation continuum) จะเห็นว่ามีตั้งแต่น้อยที่สุดของการมีส่วนร่วม คือ “แจ้งเพื่อทราบ” นั่นคือ ได้ตัดสินใจไปแล้วจึงมาแจ้งให้ทราบ ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยอาจไม่สร้างปัญหา

ถ้าเห็นว่าการตัดสินใจนั้นอาจมีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก็ควรจะต้องมี “การปรึกษาหารือ” ก็ถือว่ามีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้นมาอีกเล็กน้อย คือได้รับฟังความคิดเห็นก่อนตัดสินใจวิธีการที่มักจะหยิบขึ้นมาทำกันบ่อย ๆ ในระดับนี้คือ “การทำประชาพิจารณ์” หรือ “การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน” ต้องเน้นย้ำว่ากระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องทำตั้งแต่เริ่มคิดและตระหนักถึงปัญหา (ไม่ใช่ทำเมื่อได้ตัดสินใจไปแล้วและได้รับการประท้วง) เช่น ตระหนักว่ามีปัญหาเรื่องจำนวนขยะที่เพิ่มขึ้นมีความจำเป็นที่จะต้องหาที่ทิ้งขยะจึงจัดการให้คนมามีส่วนร่วมเพื่อคิดหาวิธีแก้ปัญหาร่วมกันกระบวนการมีตั้งแต่จัดเวทีคุยกันในกลุ่มเล็กเคาะประตูบ้าน ใช้แบบสอบถามแล้วประมวลข้อมูลเพื่อเนำเสนอต่อผู้มีอำนาจเพื่อตัดสินใจ การตัดสินใจก็ต้องฟังประเด็นต่าง ๆ พิจารณาทุกประเด็น และตอบคำถามให้ได้ทุกประเด็น การตัดสินใจต้องมีคุณธรรมและเป็นที่ยอมรับได้ หากไม่ทำกระบวนการมีส่วนร่วมเหล่านี้ แต่มาทำเพียงวิธีการรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการครั้งเดียวหรือสองครั้งก็จะเกิดเป็นปัญหา เพราะกลายเป็นเวทีที่แต่ละฝ่าย คือ ฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายค้านมาแสดงจุดยืน ตอกย้ำความเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย มายืนยันว่าฉันถูกเธอผิดเวทีนี้จึงมักจะไม่เหมาะที่จะเป็นเวทีแห่งการมาพูดคุยกันหากมีข้อขัดแย้งกันมาก การปรึกษาหารือหรือการรับฟังความคิดเห็นเฉย ๆ จะไม่เหมาะสม จำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่ระดับสูงกว่า คือการร่วมเจรจาหาข้อยุติ

(Negotiation) หรือเจรจาโดยมีคนกลางกำกับกระบวนการ (Mediation) คนกลางที่มากำกับกระบวนการจะต้องไม่ใช่ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้ที่จะทำหน้าที่ตัดสินใจคือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายหรือคู่เจรจา หาทางออกที่ดีที่สุดโดยกระบวนเรียนรู้ร่วมกันจนทุก ๆ ฝ่ายพอใจ

ส่วนกระบวนการมีส่วนร่วมระดับสูงสุดคือการลงประชามตินั้น แม้จะดูดีที่แต่ละคนสามารถลงมติ แต่ละคนทีละคนได้ แต่การลงมติลงได้เพียง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” หรือ “เอา” หรือ “ไม่เอา” อาจจะยิ่งก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยกขึ้นอีก ถ้าสังคมยังไม่เข้าใจกระบวนการประชาธิปไตยอย่างแท้จริง “กระบวนการมีส่วนร่วม” เป็นกระบวนการที่จะกระจายอำนาจจากผู้มีอำนาจที่ แต่เดิมมักจะใช้อำนาจเหนือ (Power over หรือ Power against) ตามทฤษฎีผู้มีอำนาจจะชอบที่จะใช้อำนาจเหนือ เช่น แม่ซึ่งมีอำนาจมากกว่าลูกก็มักจะใช้อำนาจเหนือลูก สั่งให้ลูกกลับบ้านก่อนค่ำ มาถึงวันหนึ่งลูกซึ่งโตขึ้นมาเป็นหนุ่มเป็นสาวแล้วก็จะขอกลับบ้านดึก เพราะจะไปงานวันเกิดเพื่อนแม่ก็ยังใช้อำนาจเหนือให้กลับบ้านภายในหกโมงเย็น ถามว่าลูกสาวจะยังเชื่อและปฏิบัติตามไหมตามทฤษฎีแล้วหากผู้มีอำนาจยิ่งใช้อิทธิพลเหนือไปเรื่อย ๆ อำนาจนั้น ๆ ก็จะใช้ไม่ได้ เพราะอำนาจที่มีหรือไม่มีนั้นไม่ใช่ว่าเรา “มี” หรือ “ไม่มี” “อำนาจ” อย่างเดียว แต่อยู่ที่คนอื่น ๆ ที่อยู่รอบข้างหรือที่เราใช้อำนาจเหนือเขานั้นเขามองว่าเราเหมาะสมที่จะมีอำนาจเหนือหรือไม่ ซึ่งบางครั้งสำคัญกว่าด้วยซ้ำไปฉะนั้นแทนที่แม่จะใช้อำนาจเหนือ หันมาใช้อำนาจร่วมกับ (Power with) ลงมาพูดคุยกับลูกหาทางออกที่ดีกว่าแทนการสั่งอย่างเดียว ลูกก็จะยินดีปฏิบัติและเชื่อฟังแม่ต่อไป

การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับองค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจเต็มใจ และสบายใจได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมหลังจากพยายามด้วยวิธีการใช้ไม้เรียว ใช้กฎกติกาที่ครูอาจารย์ออกกฎ หรือวางระเบียบให้นักเรียนปฏิบัติ แต่การยอมรับก็ยังไม่ได้ผลดีนัก ครูประจำชั้นได้ชวนนักเรียนในห้องให้ร่วมกัน “ตระหนัก” ถึงปัญหาในห้องเรียน เช่น ความสกปรก การแต่งกายนักเรียน การไม่มีระเบียบในห้องเรียน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมที่จะวางกติกากันเอง จนในที่สุดได้ระเบียบปฏิบัติประจำห้องที่ครูรับเอามาจัดพิมพ์ติดไว้ในห้องปรากฏว่าได้รับการยอมรับและการปฏิบัติตามอย่างดีกว่ากฎกติกาที่ครูกำหนดกติกานั้น ตัวอย่างเช่นนี้ เป็นตัวอย่างที่สามารถจะนำไปใช้ในองค์การหรือรัฐวิสาหกิจที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะเป็นเครื่องมือของการมีส่วนร่วมอย่างมีคุณภาพต่อไป (วันชัย วัฒนศัพท์, 2546, หน้า 44)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน “ความสำเร็จ” ของการมีส่วนร่วมก็คือการทำให้เจ้าของโครงการกับประชาชนองค์กรและบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทำงานร่วมกันได้มีโอกาสรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง ก่อนการนำไปสู่การตัดสินใจที่ดีที่สุดที่จะมีผลประโยชน์โดยรวมต่อชุมชน ต่อสังคม และต่อประเทศชาติ

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น และได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชนประชาชนไม่สามารถที่จะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพในการตัดสินใจถ้าหากว่าเขาไม่ได้มีการรับรู้ข้อมูลอย่างเพียงพอถึงทางเลือกและผลที่ตามมาเพราะฉะนั้นการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนอย่างเพียงพอจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชนรายการใด ๆ เป้าหมายของกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่นำเสนอหรือนโยบายของรัฐ และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุก ๆ คน แต่ถ้าเราต้องการให้การตัดสินใจนั้น “มีคุณค่า” การตัดสินใจนั้นจะต้องมีความชอบธรรมซึ่งไม่ได้มีหมายความเพียงเนื้อหาจากการตัดสินใจแต่หมายถึงกระบวนการในการตัดสินใจนั้นต้องเป็นกระบวนการที่ยุติธรรมเปิดเผยและเป็นประชาธิปไตย การทำประชาพิจารณ์ การรับฟังความคิดเห็นได้สร้างโอกาสให้กับสาธารณชนในการที่จะแสดงความคิดเห็นก่อนการตัดสินใจโดยทั่วไปการรับฟังความคิดเห็นมักจะเกิดขึ้นในระยะท้าย ๆ ของกระบวนการตัดสินใจและหลังจากที่หน่วยงานของรัฐได้กำหนดทิศทางอย่างใดอย่างหนึ่งเรียบร้อยแล้วด้วยซ้ำไปนอกจากนั้นกว่าจะถึงเวลา การทำประชาพิจารณ์อะไรหลาย ๆ อย่างก็ได้ผ่านเลยไปจนเหลือทางเลือกเพียงน้อยนิด การตัดสินใจจึงเหลือเพียงแต่จะทำต่อหรือหยุดทำโดยสิ้นเชิงเท่านั้น ไม่มีทางเลือกอื่นยกเว้นแต่ว่าจะแสดงการคัดค้านโครงการทั้งโครงการเท่านั้น

ทำไมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นแต่ว่าหลายชุมชนในทุกวันนี้ประชาชนโดยเฉลี่ยไม่ได้มีความรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของระดับท้องถิ่นการตัดสินใจจะดำเนินการโดยเทศบาล “โดยการแต่งตั้ง” หรือโดย “นักการเมือง” ค่านิยมเหล่านี้ค่อนข้างที่จะเป็นสากลซึ่งปรากฏขึ้นทุก ๆ แห่ง มันทำให้สูญเสียความรู้สึกที่ว่ารัฐบาลเป็น “ของประชาชนและเพื่อประชาชน” เป็นความสูญเสียของชุมชน ประชาชนรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองดีขึ้นเมื่อเขารู้สึกว่าได้ควบคุมโชคชะตาของเขาเองเขาเมื่อเขารู้สึกว่าการตัดสินใจได้กระทำโดย “ผู้อื่น” ที่พวกเขาไม่รู้จักเขารู้สึกสูญเสียการควบคุมเขารู้สึกสูญเสียอำนาจ ในบรรยายกาศเช่นนี้ประชาชนซึ่งรวมตัวกันเพื่อที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งมักจะแสดงจุดยืนอย่างสุดโต่ง โดยการดำเนินการ

อย่างรุนแรงด้วยการสร้างสัมพันธภาพกับคนอื่น ๆ และความสนใจต่อชุมชนผลจากการการะทำนี้จะก่อให้เกิดการแบ่งแยกกันขึ้นจากความรู้สึกของการสูญเสียอำนาจ ชุมชนเกิดการแบ่งเป็นสองค่าย

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถสร้างภูมิคุ้มกันต่อความรู้สึกสูญเสียอำนาจเป็นช่องทางที่จะนำประชาชนมาร่วมกันเพื่อที่จะแก้ปัญหาของส่วนรวมสร้างความรู้สึกว่านี่เป็นปัญหา “ของเรา” กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนคือช่องทางที่จะสร้างให้เกิดการสื่อสารระหว่างกลุ่มในชุมชน เพื่อที่เขาจะได้มาทำความเข้าใจ ถึงความต้องการของแต่ละกลุ่มในชุมชน เพื่อที่เขาจะได้มาทำความเข้าใจถึงความต้องการของแต่ละกลุ่ม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่จะยับยั้งการกระทำที่สุดโต่งเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างชุมชนชนิดต่าง ๆ การฝึกอบรมผู้ที่จะเป็นผู้นำในอนาคตการฝึกอบรมจะเป็นการฝึกการทำงานร่วมกัน

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่ สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่มในการนี้ก็จะช่วยลดความขัดแย้ง ระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณีลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้นกลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่ร้ายแรงที่สุด” การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้อย่างไรก็ดีการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณะ ในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชนในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อยๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชน

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนผู้มีส่วนร่วม ไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาแต่เขายังได้เรียนด้วยว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร เวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

1. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการมีส่วนร่วม
2. เพื่อให้เกิดความรู้เข้าใจในรูปแบบการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม
3. เพื่อให้เกิดแนวคิดในอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ขั้นสูงต่อไป

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุน ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้นจำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อม ๆ กันในทุกระดับต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบเพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรมและผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลาย รูปแบบ

บทสรุป

การประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชนมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐประชาชนในท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเพื่อการพัฒนาตั้งแต่เริ่มดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้มีโอกาสร่วมรับทราบข้อมูลและแสดงความคิดเห็นอันจะทำให้โครงการนั้นๆเกิดประโยชน์สูงสุดและส่งผลกระทบทางสังคมให้น้อยที่สุดนอกจากนี้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัวระดับชุมชนหรือระดับประเทศนั้นถือเป็นกระบวนทัศน์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในปัจจุบันเพราะจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด ทิศทางของการพัฒนาวางแผนโครงการพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของและยินยอมปฏิบัติตามได้อย่างสมัครใจและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปในแนวทางที่สนองต่อความต้องการ ของประชาชนอย่างแท้จริง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วมการจัดทำงบประมาณนั้น มีหลายขั้นตอนฉะนั้นจึงต้องมีการมีส่วนร่วมในการทำงานของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณของสำนักงบประมาณ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับเปลี่ยนงบประมาณวิธีการทำงานและบทบาทของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณ อันจะส่งผลให้ประสิทธิผลและความสำเร็จในการปฏิบัติงานของสำนักงบประมาณ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ (อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 45) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass persuation) Maslow (อคิน รพีพัฒน์, 2527, หน้า 29) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึงการใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้เกิดผลดีผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมโดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่าสำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) คือความต้องการของคนจะเป็นไปตามสำดับจากน้อยไปมาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1.1 ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival need) ได้แก่ ความต้องการทางด้านอาหาร ยา เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

1.2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and security needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

1.3 ความต้องการทางด้านสังคม (ฆocial needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

1.4 ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความเคความสามารถและความสำคัญของบุคคล

1.5 ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization needs) เป็นความต้องการในระบบสูงสุด ที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อจะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ความต้องการนี้จึงเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (NationalMorale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วยทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้รวมงาน เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นเป็นต้นและเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบอันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคลและขวัญของกลุ่มดังนั้นจะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเรา โดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 42)

3. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่นำสู่การมีส่วนร่วมคือการสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้ เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อท้องถิ่น (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 42)

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกันทั้งนี้ เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคนจูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำ อาจจะมีทั้งผู้นำที่ดี เรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive leader) ผู้นำพลวัตคือเคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำจึงทำ

ให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ยอมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 44)

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and method) การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ง่ายเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการแต่อย่างใดก็ตามผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดดีที่ชุดในเรื่องการใช้บริหารเพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอยางตั้งใจไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไป ตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐเพราะการใช้ระบบบริหารเป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์ (ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 47)

แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ และทบวงมหาวิทยาลัย (2546) ได้ระบุว่าการมีส่วนร่วมคือการที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนใน การควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผนการตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผลรวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น2ประเภทคือการส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามรถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออก ซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนา โดยรัฐมาเป็นการพัฒนาที่ประชาชนมีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาคเป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527, หน้า 77) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลของ

การเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 28) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วม การตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ชิต นิลพานิชและกุลชน ธนาพงศธร (2532, หน้า 23) ได้ระบุว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทหมายถึงการที่ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน แล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531, หน้า 31) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึงการเข้าร่วมอย่างแข็งขัน และอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมี ส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มากขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริงและมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

โกวิทย์ พวงงาม (2545, หน้า 54) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่นกล่าว คือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้วการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรมเพราะการวางแผนดำเนินงานเป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงานแม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจนแต่ก็มีแรงงานของตนที่สามารถใช้เข้าร่วมได้การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงานถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดีได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างใด การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไปจึงอาจจะประสบความยากลำบาก นอกจากนี้สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ยังได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการพัฒนา 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ

2. ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3. ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพย์วัสดุอุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหารงานประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4. ขั้นการมีส่วนร่วมในการับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุ และจิตใจ

5. ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาเป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

หลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังนี้ (ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร, 2532, หน้า 56)

1. หลักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชนโดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

2. หลักการขจัดความขัดแรง ความขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์และความคิดจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานพัฒนาเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้งานหยุดชะงักและลมเหลว

3. หลักการสร้างอุดมการณ์และค่านิยมในด้านความขยัน ความอดทนการร่วมมือการซื่อสัตย์ และการพึ่งตนเอง เพราะอุดมการณ์เป็นเรื่องที่จะจูงใจประชาชนให้ร่วมสนับสนุนนโยบายและเป้าหมายการดำเนินงานและอาจก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน

4. การให้การศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมให้คนมีความรู้ความคิดของตนเองช่วยให้ประชาชนมั่นใจในตนเองมากขึ้น การให้การศึกษาอบรมโดยให้ ประชาชนมีโอกาสทดลองคิด ปฏิบัติ จะช่วยให้ประชาชนสามารถคุ้มครองตนเองได้ รู้จักวิเคราะห์เห็นคุณค่าของงานและน่าไปสู่การเข้าร่วมในการพัฒนา

5. หลักการทำงานเป็นทีม สามารถน่ามาใช้ในการแสวงหาความร่วมมือในการ พัฒนาได้

6. หลักการสร้างพลังชุมชน การรวมกลุ่มกันทำงานจะทำให้เกิดพลังในการ ทำงานและทำให้งานเกิดประสิทธิภาพ อนึ่งสำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาและทบวงมหาวิทยาลัย (2545) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประการคือ

1. การจัดกระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1.1 จัดเวทีวิเคราะห์สถานการณ์ของหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ

1.2 จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือจัดทัศนศึกษาระหว่างกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน

1.3 แก่อบรมเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะด้านต่าง ๆ

1.4 ลงมือปฏิบัติจริง

1.5 ถ่ายถอดประสบการณ์และสรุปบทเรียนที่จะนำไปสู่การปรับปรุงกระบวนการทำงานที่เหมาะสม

2. การพัฒนาผู้นำเครือข่ายเพื่อให้ผู้นำเกิดความมั่นใจในความและความสามารถที่มีจะช่วยให้สามารถริเริ่มกิจกรรมการแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมการ พัฒนาได้ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธีดังนี้

2.1 แลกเปลี่ยน เรียนรระหว่างผู้นำทั้งภายในและภายนอกชุมชน

2.2 สนับสนุนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนเอย่างต่อเนื่องและสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง

2.3 แลกเปลี่ยนเรียนและดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องจะทำให้เกิดกระบวนการจัดการและจัดองค์กรร่วมกัน

กรรมวิธีในการมีส่วนร่วมของประชาชน

กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถทำได้หลายวิธี ที่สำคัญมี ดังต่อไปนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2545, หน้า 89)

1. การเข้าร่วมประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมถกปัญหาหรือเนื้อหาสาระของแผนงานหรือโครงการพัฒนาเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน

2. การถกเถียงเป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งตามวิถีทางประชาธิปไตยเพื่อให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นที่มีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อความเป็นอยู่ของเขา

3. การให้คำปรึกษาแนะนำ ประชาชนต้องร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหารโครงการเพื่อให้ความมั่นใจว่ามีเสียงของประชาชนที่ลูกผลกระทบเข้ามีส่วนร่วมรับรู้และร่วมในการตัดสินใจและการวางแผนด้วย

4. การสำรวจเป็นวิธีการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

5. การประสานงานร่วม เป็นกรรมวิธีที่ประชาชนเข้าร่วมตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มเข้าไปเป็นแกนนำในการจัดการหรือบริหาร

6. การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ประชาชนได้เข้าร่วมตรวจสอบข้อเท็จจริง ณ จุดดำเนินการ ก่อนให้มีการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

7. การสัมภาษณ์หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ รวมทั้งประชาชนที่ได้รับผลกระทบเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่น

8. การไต่สวนสาธารณะ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นต่อนโยบาย กฎ ระเบียบในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยรวม

9. การสาธิต เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารทุกรูปแบบเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจนอันจะเป็นแรงจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม

10. การรายงานผลเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทบทวนและสะท้อนผลการตัดสินใจต่อโครงการอีกครั้งหนึ่ง หากมีการเปลี่ยนแปลงจะได้แก้ไขได้ทันท่วงที

บทที่ 3
การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทยผู้วิจัยได้วางแนวทางและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1. ประชากร

ตัววัตถุ ได้แก่ อัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวบุคคล ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำในท้องถิ่นปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่น

2. กลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ที่ปฏิบัติงานภาคสนามหลัก เพื่อการสำรวจรูปแบบและแนวความคิดอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่

อัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในเมืองคาดว่าจะเป็นเมือง สโลว์ทาวน์

ผู้เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ล่ะจังหวัด ได้แก่ ผู้นำในท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่น

3. เขตพื้นที่ทางกายภาพของกลุ่มเป้าหมาย

สโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ศึกษาบนเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกหรือเส้นทางหมายเลข 12 (R9) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย

ประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหารกาฬสินธุ์ และขอนแก่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญจากอดีตจนปัจจุบันทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการท่องเที่ยวมีการปฏิสังสรรค์กันระหว่างผู้คนจากทั่วโลกทั้งคนท้องถิ่น กลุ่มองค์กรข้ามชาตินักท่องเที่ยวที่กำลังสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นตลอดเวลา

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยโดยมีหลักการดังต่อไปนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม (พิสณุ ฟองศรี, 2554, หน้า 218)

1.1 พิจารณาหัวข้อปัญหาและวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบว่าต้องการข้อมูลชนิดใดและอะไร

1.2 พิจารณารูปแบบว่าจะใช้แบบใด

1.3 ร่างแบบสอบถามโดยเขียนข้อความให้สอดคล้องกับข้อปัญหาและวัตถุประสงค์

1.4 ตรวจสอบแบบสอบถามฉบับร่างเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

1.5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

1.6 ทำการปรับปรุงแบบสอบถาม

1.7 สร้างแบบสอบถามสมบูรณ์

2. การสร้างแบบสัมภาษณ์ (พิสณุ ฟองศรี, 2554, หน้า 246)

2.1 ศึกษาพฤติกรรมที่จะสัมภาษณ์

2.2 นิยามพฤติกรรมที่จะวัด

2.3 ร่างข้อคำถาม

2.4 ตรวจสอบด้วยตนเองและผู้เกี่ยวข้อง

2.5 ปรับปรุงเบื้องต้น

2.6 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ

2.7 ปรับปรุงผลจากการตรวจของผู้เชี่ยวชาญ

2.8 ทดลองใช้เพื่อหาความเที่ยงตรง

2.9 ปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ ๆคือ

1. แบบสำรวจ มีขอบเขตการสำรวจในด้านอัตลักษณ์ต่าง ๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยสำรวจจากสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม และหัตถกรรมต่าง ๆ จากภาพถ่ายในสถานที่จริง สื่อ

1.1 แบบสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างโดยการเลือกอัตลักษณ์ที่มีความน่าสนใจที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยถามความเป็นมาและแนวคิดในแง่มุมต่าง ๆ โดยให้อิสระในการนำเสนอข้อมูลอย่างเต็มที่เพื่อมุมมองที่หลากหลายในสื่อสารอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนด้วยการสัมภาษณ์ในเชิงลึกต่อเจ้าของอัตลกัษณ์ลงพื้นที่ภาคสนามตามเส้นทางหลวงหมายเลข 12 หรือ R9 ได้แก่

1.2.1 อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

1.2.2 อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

1.2.3 อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

1.2.4 อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.5 อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.6 อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2.7 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1.2.8 อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น

1.2.9 อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

1.2.10 อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

2. อิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบด้านต่าง ๆ ของอัตลักษณ์ต่าง ๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สื่อถึงวัฒนธรรมและมีความน่าสนใจ

3. แบบสอบถามชนิดมีโครงสร้างเพื่อถอดรหัสจากมุมมองในหลายมิติที่มีต่ออัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารได้ดี กลุ่มเป้าหมายสำหรับผู้รับสื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นนำภาพการจัดกลุ่มอัตลักษณ์และคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มอัตลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อการสอบถามแบบมีโครงสร้างกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นายอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำศาสนา และปราชญ์ชาวบ้าน

ทัศนคติต่อกลุ่มอัตลักษณ์ต่าง ๆ

1. ทัศนคติด้านการสื่อสาร (ความหมาย/ ระดับความยากง่ายต่อความเข้าใจ)

2. ทัศนคติด้านการออกแบบ (องค์ประกอบศิลป์/ สี/ รูปร่าง/ การจัดวาง/ สุนทรียภาพ/ ความคิดสร้างสรรค์)

จากตัวอย่างภาพการจัดกลุ่ม 3 ลักษณะ

1. กลุ่มสถาปัตยกรรม แบ่งตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ (สมัยก่อนประวัติศาสตร์/ ปัจจุบัน)

2. กลุ่มศิลปกรรม แบ่งตามลักษณะขององค์กร (องค์กรรัฐ/ องค์กรทางสังคม/ องค์กรธุรกิจ)

3. กลุ่มหัตถกรรม แบ่งตามลักษณะของรูปแบบ (สัญลักษณ์/ ผสมผสาน/ เหมือนจริง/ ตัดทอน/ นามธรรม)

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือตามลำดับต่อไปนี้

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ร่างแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม ตามกรอบที่กำหนด

3. ให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมของถ้อยคำ

5. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องเพื่อใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้แบ่งการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในแต่ละแบบ โดยแบ่งหัวข้อดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

การวัดค่าความตรงเชิงเนื้อหาผู้วิจัยจะใช้ผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยาม (Item objective congruence index: IOC) โดยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหาจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถาม ประกอบด้วย

ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหานั้น ๆ ด้านวัดผลประเมินผลหรือวิจัย เพื่อพิจารณาด้านภาษาที่ใช้ในข้อคำถาม จำนวนที่ใช้ ประมาณ 3-5 คน ลักษณะการตรวจจะเป็นการพิจารณา 3 ประเด็นคือ เหมาะสม ไม่เหมาะสม และไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้น ๆ วัดได้ตรงหรือสอดคล้องกับนิยามหรือไม่ พร้อมทั้งมีช่องว่างให้เสนอแนะทั้งรายข้อ รายด้าน และรวมทั้งฉบับ โดยกำหนดคะแนนเป็น ถ้าเห็นด้วย = 1 ไม่เห็นด้วย = -1 และไม่แน่ใจ = 0 โดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2. การตรวจสอบคุณภาพการสัมภาษณ์

ในการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์ที่จะต้องทำการตรวจสอบ คือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้ใช้หลักการตรวจสอบของ วาโร เพ็งสวัสดิ์ (2551, หน้า 265)

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

วัดได้ตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมครบถ้วนตามเนื้อหาที่ต้องการวัด โดยการตรวจสอบทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญทางเนื้อหาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ

ความเชื่อมั่น

วิธีการตรวจสอบจะใช้วิธีการสัมภาษณ์คนเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง 2 ครั้ง แล้วนำผลการวัดทั้ง 2 ครั้ง มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้าพบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงแสดงว่าการสัมภาษณ์นั้นมีความเชื่อมั่นสูง โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบง่ายของเพียร์สัน (อ้างถึงในวาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551, หน้า 304) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือผลการวัด 2 ชุด ที่เกิดจากสิ่งเดียวกันในการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันมีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1. ตัวแปรทั้งสองต้องเป็นข้อมูลต่อเนื่อง
2. ข้อมูลแต่ละชุดต้องเป็นอิสระต่อกัน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองเป็นแบบเส้นตรง สูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ

$$r_{xy} = \frac{n\sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{[n\sum x^2 - (\sum x)^2][n\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับ y

n แทน จำนวนคู่ของข้อมูล

$\sum x$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน x

$\sum y$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน y

$\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนน x แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum y^2$ แทน ผลรวมของคะแนน y แต่ละตัวยกกำลังสอง

$\sum xy$ แทน ผลรวมของผลคูณระหว่าง x กับ y

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลยึดหลักข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายสามารถตอบคำถามการวิจัยได้ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีวิธีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะ คือ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคเอกสารและจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

1. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัย ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลของ (พิสณุ ฟองศรี, 2553) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผนการเก็บข้อมูลโดยที่ผู้ทำวิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างและวิธีการที่เหมาะสมของแต่ละข้อมูลว่าควรใช้การบันทึกจากข้อมูลประเภทใดบ้าง

2. เก็บข้อมูลตามแผนที่กำหนดไว้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เนื่องจากมีความเข้าใจในพื้นที่มากกว่า

3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ในการให้ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลผู้วิจัยจะทำการเลือกช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อไม่เป็นการรบกวนผู้ให้ข้อมูลมากจนเกินไป

4. ทวงถามในขั้นตอนการทวงถามข้อมูล ส่วนของการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะดำเนินการด้วยตนเองในระหว่างการเก็บข้อมูลจะสามารถทำให้อัตราการตอบกลับเกิดความผิดพลาดน้อย

5. ตรวจดูความสมบูรณ์ครั้งสุดท้าย ขั้นตอนของการตรวจความสมบูรณ์ของข้อมูลผู้วิจัยจะดำเนินการแยกประเภทของเครื่องมือวิจัยและทำการประมวลผลตามรูปแบบและจำนวนของกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้ตั้งไว้ตั้งแต่ตอนต้น

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยทั้งแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบการสำรวจ ทำให้ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันออกไปตามเครื่องมือดังรายละเอียดดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถาม ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการแจกแบบสอบถามที่เป็นคำถามแบบปลายปิด พร้อมทั้งเก็บในเวลาเดียว หลังจากนั้นทำการแยกประเภทของข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งมีแนวทางในการเก็บข้อมูลตามหลัก 6 ประการของ พิสณุ ฟองศรี (2553)

1. มีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าจะสัมภาษณ์ใคร
2. มีการวางแผนก่อนไปสัมภาษณ์ นัดหมายวัน เวลา สถานที่และยืนยันการสัมภาษณ์
3. เตรียมตัวให้พร้อมในวันสัมภาษณ์
4. การปฏิบัติตนระหว่างสัมภาษณ์ ด้วยการสนทนาที่เป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์ ครอบคลุมประเด็นในการสัมภาษณ์มากที่สุด
5. ปฏิบัติตนเมื่อปิดการสัมภาษณ์ ควรปิดการสัมภาษณ์อย่างเป็นกันเอง
6. จดบันทึกรายละเอียดจากการสัมภาษณ์ทันทีพร้อมทั้งจัดแยกข้อมูลไว้เป็นหมวดหมู

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เบื้องต้น จากแบบสำรวจอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการจำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูล เช่น แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสื่อความหมาย รูปแบบและอิทธิพลทางศิลปกรรม หัตถกรรมและสถาปัตยกรรมที่ส่งผลต่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล

2. การวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงผู้ส่งสาร โดยเฉพาะเกี่ยวกับทฤษฎีสัญวิทยาเพื่อแปลความหมายที่ซ่อนอยู่ ทฤษฎีการออกแบบเพื่อจำแนกองค์ประกอบ ได้แก่ ภาษา สี รูปสัญลักษณ์ ทฤษฎีสื่อสาร เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสาร

ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์มิติทางด้านคุณค่าของความงามและทฤษฎีทางวัฒนธรรมเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) ประกอบภาพอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยง Slow Town องค์ประกอบต่าง ๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว Slow Town โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการจัดหมวดหมู่ตามหลักขององค์กรเป็น 3 หมวดใหญ่ คือหมวดที่ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่ วัดหรือพุทธสถาน บ้านเรือน สถานที่ราชการ หมวดที่ 2 ศิลปกรรม ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง ประติมากรรม หมวดที่ 3 หัตถกรรม ได้แก่ เครื่องมือจับสัตว์ ภาชนะใส่ของ

2. ประภทของอัตลักษณ์ที่อยู่ในภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักทัศนธาตุ เช่น จุด เส้น ลวดลาย รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว

3. ประเภทของอัตลักษณ์สากลในการใช้งานการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรในปัจจุบัน

ตารางที่ 3-1 การเปรียบเทียบเพื่อค้นหาเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ ทาวน์

ลำดับที่	เกณฑ์การคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบายสบายของกระทรวงวัฒนธรรม (ไทย)	เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Cittaslow เมืองเคปทาวน์ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้	เกณฑ์การคัดเลือก เมือง Slow City เมืองชิซุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น	สรุปเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ ทาวน์
1	มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	เป็นที่สำหรับชีวิตหลังเกษียญอายุ	สนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์	มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
2	เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	มีการถนอมรักษาอาหารแบบดั้งเดิม	รณรงค์ให้ใส่ชุดกิโมโนยูกาตะ และเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น	มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข
3	มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ	มีเครือข่ายชุมชน	รับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล	มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
4	มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย สงบสุขและมีคุณค่า	มีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน	อยู่บ้านแบบญี่ปุ่นที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ	มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5	มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์	มีการควบคุมการวางผังเมือง	ทำธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม	มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรม

ตารางที่ 3-1 การเปรียบเทียบเพื่อค้นหาเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ ทาวน์ (ต่อ)

ลำดับที่	เกณฑ์การคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบายสบายของกระทรวงวัฒนธรรม (ไทย)	เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Cittaslow เมืองเคปทาวน์ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้	เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Slow City เมืองชิซุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น	สรุปเกณฑ์การคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ ทาวน์
6	มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ	มีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและสภาเมือง	ให้ความสำคญักับศิลปะงานอดิเรกกีฬาและวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ	มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7		ดูแลคุณภาพชีวิตของทั้งหมด	ใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง	มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8		มีชีวิตและสุขภาพที่ดี	ซึ่งรวมปรชัญาการใช้ชีวิตเนิบช้าทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อการดำเนินชีวิตในจังหวะที่เหมาะสมและเป็นสุข	การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9		มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม		มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10		มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง		ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล
11		มีการส่งเสริมการศึกษา		
12		มีการรักษามรดกทางวัฒนธรรม		

บทที่ 4
การออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย

ในการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันออก ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และกลั่นกรองเพื่อหาข้อสรุปในพื้นที่เพื่อหาพื้นที่วิจัยและแนวคิด ในการออกแบบอัตลักษณ์สากลโดยได้แบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์พื้นที่วิจัย

การวิเคราะห์พื้นที่วิจัยตามกรอบแนวคิด

ในการวิเคราะห์พื้นที่วิจัยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาถึงความสำคัญในด้านต่าง ๆ ที่แสดงถึงคุณสมบัติอันโดดเด่นของเมืองแบบ สโลว์ ทาวน์ โดยใช้กรอบแนวคิดของเมืองแบบสโลว์ ทาวน์ทั้ง 3 แบบ ซึ่งประกอบด้วย คุณสมบัติการคัดเลือก เมืองสบาย สบาย (สโลว์ทาวน์) ของกระทรวงวัฒนธรรม เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Cittaslow เมืองเคปทาวน์ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ และเกณฑ์การคัดเลือกเมือง Slow City เมืองชิซุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเกณฑ์ของการคัดเลือกนั้นเป็นเกณฑ์ของคณะกรรมการคัดเลือกเมือง สโลว์ ทาวน์ ดังต่อไปนี้

1. คุณสมบัติการคัดเลือกเมืองสบาย สบาย (สโลว์ทาวน์) หรือเมืองที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเรียบง่าย และมีเอกลักษณ์โดดเด่นการที่จะได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบาย สบาย ของกระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

    1.1 มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน

    1.2 เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

    1.3 มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ

    1.4 มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย สงบสุขและมีคุณค่า

    1.5 มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์

    1.6 มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ

2. เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Cittaslow เมืองเคปทาวน์ ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้

    2.1 เป็นที่สำหรับชีวิตหลังเกษียณอายุ

2.2 มีการถนอมรักษาอาหารแบบดั้งเดิม

2.3 มีเครือข่ายชุมชน

2.4 มีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

2.5 มีการควบคุมการวางผังเมือง

2.6 มีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและสภาเมือง

2.7 ดูแลคุณภาพชีวิตของทั้งหมด

2.8 มีชีวิตและสุขภาพที่ดี

2.9 มีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม

2.10 มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง

2.11 มีการส่งเสริมการศึกษา

2.12 มีการรักษามรดกทางวัฒนธรรม

3. เกณฑ์การคัดเลือกเมือง Slow City เมืองชิซุโอกะ ประเทศญี่ปุ่น

3.1 Slow Pace สนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์

3.2 Slow Wear รณรงค์ให้ใส่ชุดกิโมโนยูกาตะ และเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น

3.3 Slow Food รับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

3.4 Slow House อยู่บ้านแบบญี่ปุ่นที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ

3.5 Slow Industry ทำธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม

3.6 Slow Educationให้ความสำคญักับศิลปะงานอดิเรกกีฬาและวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

3.7 Slow Aging ใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง

3.8 Slow Lifeซึ่งรวมปรชัญาการใช้ชีวิตเนิบช้าทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อการรดำเนินชีวิตในจังหวะที่เหมาะสมและเป็นสุข

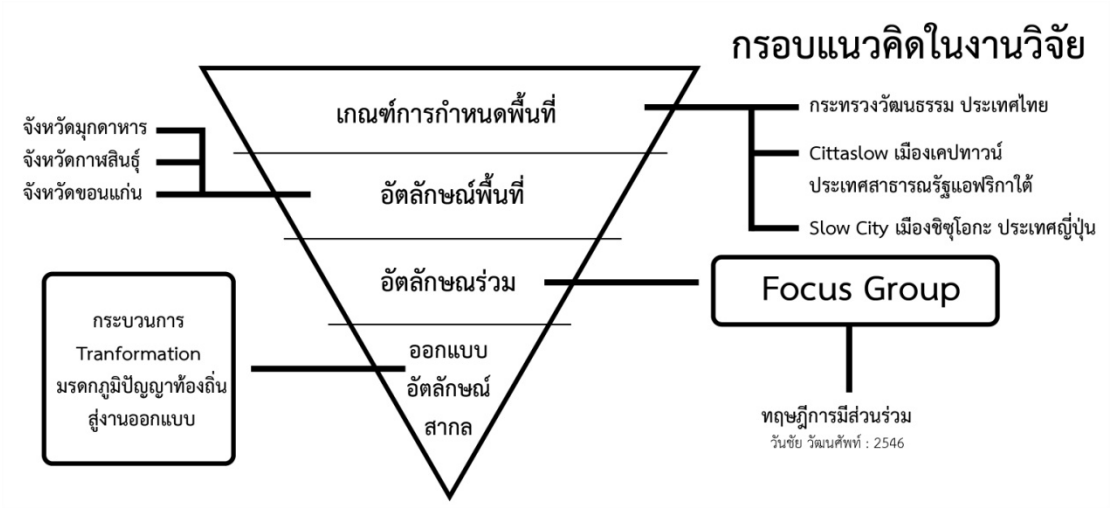

ภาพที่ 4-1 กรอบแนวคิดในการวิจัยที่บ่งบอกการกำหนดพื้นที่วิจัย

ชนิดมีโครงสร้างเพื่อถอดรหัสจากมุมมองในหลายมิติที่มีต่อพื้นที่การวิจัยจากเกณฑ์การคัดเลือกเมืองสโลว์ ทาวน์กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัยนำแบบสอบถามและเกณฑ์การคัดเลือกเมืองสโลว์ ทาวน์ แบบต่าง ๆ เพื่อการสอบถามแบบมีโครงสร้างกับกลุ่มเป้าหมายได้แก่ นายอำเภอ หรือผู้แทนนายอำเภอ ดังนี้

1. นายอำเภอ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
2. นายอำเภอ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
3. นายอำเภอ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร
4. นายอำเภอ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
5. นายอำเภอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
6. นายอำเภอ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์
7. นายอำเภอ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
8. นายอำเภออำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น
9. นายอำเภอ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น
10. นายอำเภอ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
	แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน	1	2	3	4	5	สรุป
1.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้นประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ ลม	10	-	30	40	20	มีมาก
2.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากถูกใช้ในทางที่ผิด เช่น ที่ดิน น้ำ ลักษณะภูมิประเทศ	-	50	30	20	-	มีน้อย
3.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า		20	60	20		มีพอสมควร
4.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ไม่อาจทำให้มีใหม่ได้ เช่น คุณสมบัติธรรมชาติของดิน ไม้พุ่ม ต้นไม้ใหญ่ ดอกไม้ป่า		60	40			มีน้อย
5.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ เมื่อใช้แล้วหมดไป แต่ยังสามารถนำมาขุบให้ กลับเป็นวัตถุเช่นเดิม แล้วนำกลับมาประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เช่น โลหะต่าง ๆ	40	60				มีน้อย
6.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นไปนำกลับมาใช้อีกไม่ได้ เช่น ถ่านหิน น้ำมันก๊าซ อโลหะส่วนใหญ่	90		1			ไม่มี
7.	อำเภอในการปกครองของท่านได้มีการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ		20	60	20		มีพอสมควร
8.	อำเภอในการปกครองของท่านได้มีการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ		30	30	40		มีมาก

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
พื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์		1	2	3	4	5	สรุป
9.	อำเภอในการปกครองของท่านมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องการดำเนินชีวิต		40	40		20	มีน้อย มีพอสมควร
10.	อำเภอในการปกครองของท่านมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องวัฒนธรรม		20	40	20	20	มีพอสมควร
11.	อำเภอในการปกครองของท่านมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องความเชื่อ		40		40	20	มีน้อย - มีมาก
12.	อำเภอในการปกครองของท่านเคยมีการศึกษาประวัติศาสตร์ในชุมชน		10	30	40	20	มีมาก
13.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นโบราณสถานซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์		30	50	20		มีพอสมควร
14.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นโบราณวัตถุซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์		50	30	20		มีน้อย
15.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นแบบจำลองซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์	40	20	20	20		ไม่มี
16.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นการบันทึกลายลักษณ์อักษรหลักฐานจากคำบอกเล่า ซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์	20	40	20	20		มีน้อย
17.	อำเภอในการปกครองของท่านได้นำคุณค่าของประวัติศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต			60	20	20	มีพอสมควร

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
	เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่างๆ	1	2	3	4	5	สรุป
18.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการกำหนดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้สถาปัตยกรรม **ชื่อสถาปัตยกรรม** หอแก้วมุกดาหาร อ.เมือง จ.มุกดาหาร เจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์ อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร เขมหัตตเจดีย์ วัดบรรพตคีรี อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร สิมน้ำ อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ วัดศรีบุญเรือง(วัดหนือ) อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ วัดกลาง อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ วัดหนองแวงพระอารามหลวง อ.เมือง จ.ขอนแก่น พุทธมณฑลอีสาน ต.ศิลา อ.เมือง จ.ขอนแก่น กู่แก้ว(กู่บ้านดอนช้าง) อ.เมือง จ.ขอนแก่น สิมอีสาน วัดป่าแสงอรุณ องเมือง จ.ขอนแก่น	30	30	20	20		ไม่มี - มีน้อย

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
	เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่างๆ	1	2	3	4	5	สรุป
19.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการกำหนดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้ศิลปกรรม **ชื่องานศิลปกรรม** พระเจ้าองค์หลวง อ.เมือง จ.มุกดาหาร พระวัดถ้ำภูผาขาว อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยโคกโก่ง อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ ศูนย์หัตถกรรมผู้ไทยหนองห้าง อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ พุทธสถานภูปอ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดไชยศรี ต.สาวะถี อ.เมือง จ.ขอนแก่น พระพุทธไสยาสน์ อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น บ้านโนนเมือง อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น	40	20	20	20		ไม่มี
20.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม		30	20	10	40	มีมากที่สุด
21.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของเอกลักษณ์วัฒนธรรม		30	10	40	20	มีมาก
22.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจลักษณะของเอกลักษณ์วัฒนธรรม		30	30	20	20	มีน้อย -มีพอสมควร
23.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจอิทธิพลของเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของสังคมไทย		10	50	20	20	มีพอสมควร
24.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจอิทธิพลของเอกลักษณ์วัฒนธรรมของต่างชาติที่เผยแพร่เข้ามา และมีอิทธิพลต่อสังคมไทย		40	20	40		มีพอสมควร

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่างๆ		1	2	3	4	5	สรุป
25.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจความหมายความสำคัญของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย		30	30	40		มีมาก
26.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจเอกลักษณ์เด่นของวัฒนธรรมไทย		30	10	40	20	มีมาก
27.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความเข้าใจเอกลักษณ์ที่สำคัญของไทยที่ควรอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการสืบสานต่อเติมพัฒนาเอกลักษณ์สังคมไทย		30	10	40	20	มีมาก
รูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย สงบสุขและมีคุณค่า		1	2	3	4	5	สรุป
28.	อำเภอในการปกครองของท่านมีรูปแบบวัฒนธรรมที่เรียบง่าย		20	40	20	20	มีพอสมควร
29.	อำเภอในการปกครองของท่านมีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข		20	20	20	40	มีมากที่สุด
30.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง		30	30		40	มีมากที่สุด
31.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง		20	20	20	40	มีมากที่สุด
32.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเล็งเห็นคุณค่ารูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย		20	20	40	20	มีมาก
33.	อำเภอในการปกครองของท่านมีวิธีการที่จะประพฤติปฏิบัติตนของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมและยอมรับในวิธีการดังกล่าว		20	20	40	20	มีมาก
34.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม		20	20	20	40	มีมากที่สุด

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
การรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์		1	2	3	4	5	สรุป
35.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์	20	20	20		40	มีมากที่สุด
36.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ **ชื่อชาติพันธุ์** เผ่าผู้ไท อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์ เผ่าผู้ไท อ.หนองสูง จ.กาฬสินธุ์ เผ่าไท-ลาว อ.เมือง จ.ขอนแก่น เผ่าไท-ลาว อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น เผ่าไท-ลาว อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น เผ่าไท-ลาว อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น	20	30		50		มีมาก
37.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเชื่อมองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนกับประชาชน	20	20		60		มีมาก
38.	อำเภอในการปกครองของท่านมีข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูลทางชาติพันธุ์	20	20	20	40		มีมาก
39.	อำเภอในการปกครองของท่านมีอัตลักษณ์ของแต่ล่ะชาติพันธุ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์	20	20	20	40		มีมาก
40.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการธำรงชาติพันธุ์ และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์	20	20	40	20		มีพอสมควร
41.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการพัฒนาชาติพันธุ์	20	20	40	20		มีพอสมควร
42.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชนของท่าน		20	20		60	มีมากที่สุด

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
การรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์		1	2	3	4	5	สรุป
43.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน	20	20	60			มีพอสมควร
44.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน	20	20		20	40	มีมากที่สุด
45.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการ**การจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์**	20	20		60	มีมาก	
โครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ		1	2	3	4	5	สรุป
46.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชน มีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		20	40	20	20	มีพอสมควร
47.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงระบบระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		40	20	20	20	มีน้อย
48.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ		20	40	20	20	มีพอสมควร
49.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น		30	50		20	มีพอสมควร
50.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน		30	40	10	20	มีพอสมควร
51.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริม บำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ		30	20	30	20	มีพอสมควร

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
โครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ		1	2	3	4	5	สรุป
52.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการเกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบ และกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		30	50		20	มีพอสมควร
53.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี		20	20	40	20	มีมาก
54.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีการใช้สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม		20	40	20	20	มีพอสมควร
เกณฑ์การคัดเลือกเมืองแบบชิต้าสโลว์		**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**สรุป**
55.	อำเภอในการปกครองของท่านเป็นที่อยู่สำหรับชีวิตหลังเกษียณอายุ		20		40	20	มีมาก
56.	อำเภอในการปกครองของท่านมีเครือข่ายชุมชน เช่น สหกรณ์ชุมชน ศาลาประชาคม		20	10	50	20	มีมาก
57.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน		10	20	70		มีมาก
58.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการควบคุมการวางผังเมือง		10	50	40		มีพอสมควร
59.	มีอำเภอในการปกครองของท่านการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		20	20	40	20	มีมาก
60.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการดูแลคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งหมด		20	10	50	20	มีมาก
61.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีชีวิตและสุขภาพที่ดี		20	40	20	20	มีพอสมควร
62.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม		20	40	20	20	มีพอสมควร

ตารางที่ 4-1 การวิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อการหาพื้นที่วิจัย (ต่อ)

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น					
เกณฑ์การคัดเลือกเมืองแบบซิต้าสโลว์		**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**สรุป**
63.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง		20	20	40	20	มีมาก
64.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการส่งเสริมการศึกษา		20	20	40	20	มีมาก
65.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการรักษามรดกทางวัฒนธรรม	20	10	10	40	20	มีมาก
เกณฑ์การคัดเลือกเมืองแบบสโลว์ซิตี้		**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**สรุป**
66.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการสนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์		40	60			มีพอสมควร
67.	อำเภอในการปกครองของท่านรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น		20	10	30	40	มีมากที่สุด
68.	อำเภอในการปกครองของท่านประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล		20	10	30	40	มีมากที่สุด
69.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนอยู่บ้านแบบไทยๆ ที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ		30		50	20	มีมาก
70.	อำเภอในการปกครองของท่านทำธุรกิจ เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม		30		50	20	มีมาก
71.	อำเภอในการปกครองของท่านให้ความสำคัญกับศิลปะงานอดิเรก กีฬาและวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ		30	10	40	20	มีมาก
72.	อำเภอในการปกครองของท่าน ประชาชนใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง		30	30	20	20	มีน้อย - มีพอสมควร
73.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการรวมปรัชญาการใช้ชีวิตเนิบช้าทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อการดำเนินชีวิตในจังหวะที่เหมาะสมและเป็นสุข		50	30		20	มีน้อย

จากตารางที่ 4-1 สรุปผลการวิเคราะห์พื้นที่วิจัยจากแบบสอบถามนายอำเภอและปลัดอำเภอต่าง ๆ โดยจะเลือกแต่หัวข้อที่มีระดับพอสมควรจนถึงมากที่สุด ดังนี้ อำเภอในพื้นที่วิจัยมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้นประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ ลม มีจำนวนมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า มีจำนวนพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยได้มีการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มีจำนวนพอสมควรอำเภอในพื้นที่วิจัยได้มีการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่มาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องวัฒนธรรมในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องความเชื่อในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยเคยมีการศึกษาประวัติศาสตร์ในชุมชนในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีหลักฐานที่เป็นโบราณสถานซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยได้มีการนำคุณค่าของประวัติศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคตในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการการสงวนประชาชนมีความเข้าใจในระดับมากถึงความสำคัญของเอกลักษณ์วัฒนธรรม อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจพอสมควรในลักษณะของเอกลักษณ์วัฒนธรรม อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจพอสมควรในอิทธิพลของเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของสังคมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจพอสมควรในอิทธิพล อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจมากถึงความหมายความสำคัญของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจมากถึงเอกลักษณ์เด่นของวัฒนธรรมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจมากในเอกลักษณ์ที่สำคัญของไทยที่ควรอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการสืบสานต่อเติมพัฒนาเอกลักษณ์สังคมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยมีรูปแบบวัฒนธรรมที่เรียบง่าย มีจำนวนพอสมควรอำเภอในพื้นที่วิจัยมีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุขในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง ในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการปลูกจิตสำนึกในระดับมากที่สุดในรูปแบบ วัฒนธรรมของตนเอง อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเล็งเห็นคุณค่ามากในรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย อำเภอในพื้นที่วิจัยมีวิธีการที่จะประพฤติปฏิบัติตนของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมและยอมรับในวิธีการดังกล่าวในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการที่แสดงในระดับมากที่สุดถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเชื่อมองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนกับประชาชนในระดับมาก อำเภอในพื้นที่

วิจัยมีข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูลทางชาติพันธุ์ในระดับมาก อำเภอในพ้นที่วิจัยมีอัตลักษณ์ในระดับมากของแต่ล่ะชาติพันธุ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการธำรงชาติพันธุ์และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการพัฒนาชาติพันธุ์ ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชนของท่านในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการเกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบและกระบวนการคิดในประชาชนมีการปรับตัวในระดับมากให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีการใช้สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยเป็นที่อยู่สำหรับชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีเครือข่ายชุมชนในระดับมาก เช่น สหกรณ์ชุมชน ศาลาประชาคม อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการควบคุมการวางผังเมืองในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการดูแลคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งหมดในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีชีวิตและสุขภาพที่ดีในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการส่งเสริมการศึกษาในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการรักษามรดกทางวัฒนธรรมในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการสนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่นในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาลในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนอยู่บ้านแบบไทย ๆ ที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยทำธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อมในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยให้ความสำคัญในระดับมากกับศิลปะงานอดิเรกกีฬา

และวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง ในระดับพอสมควรแต่การที่จะนำหัวข้อต่างๆมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเมืองแบบสโลว์ ทาวน์นั้น โดยผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะหัวข้อที่ได้คะแนนระดับมากที่สุด จึงได้หัวข้อที่ผ่านการประเมินจากนายอำเภอและปลัดอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข
3. มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
4. มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม
6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

การกำหนดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้สถาปัตยกรรม ตามรายชื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. หอแก้วมุกดาหาร อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
2. เจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์ อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร
3. เขมหัตตเจดีย์ วัดบรรพตคีรี อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร
4. สิมน้ำ อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
5. วัดศรีบุญเรือง(วัดหนือ) อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
6. วัดกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์
7. วัดหนองแวงพระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
8. พุทธมณฑลอีสาน ต.ศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
9. กู่แก้ว (กู่บ้านดอนช้าง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
10. สิมอีสาน วัดป่าแสงอรุณ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

การกำหนดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้ศิลปกรรม ตามรายชื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. พระเจ้าองค์หลวง อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร
2. พระวัดถ้ำภูผาขาว อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร
3. หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทยโคกโก่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์
4 .ศูนย์หัตถกรรมผู้ไทยหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

5. พุทธสถานภูปอ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

6. ภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดไชยศรี ต.สาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

7. พระพุทธไสยาสน์ อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

8. หมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

9. บ้านโนนเมือง อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

การกำหนดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้หัตถกรรม ตามรายชื่อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทอผ้าบ้านหนองน้ำเต้า เลขที่ 8 บ้านหนองน้ำเต้า ตำบลนาโสก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

2. ทอผ้าบ้านหนองน้ำเต้า ตำบลนาโสก อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

3. ผ้าไหมทอบ้านภู อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร

4. ผ้าทอพื้นเมือตำบลบัวขาว อำเภอกุฉินารายณ์ กาฬสินธุ์

5. ทอผ้าลายขิดและย้อมสีธรรมชาติตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ กาฬสินธุ์

6. จักสานไม้ไผ่ ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ กาฬสินธุ์

7. ทอผ้าเกล็ดเต่า ตำบลสามขา อำเภอกุฉินารายณ์ กาฬสินธุ์

8. ทอผ้าบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ กาฬสินธุ์

9. ดอกไม้ประดิษฐ์และของที่ระลึกจากใบกล้วย ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง กาฬสินธุ์

10. หัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์จากผ้าไหม ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง กาฬสินธุ์

11. พราวพรแพรวา ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง กาฬสินธุ์

12. ประดิษฐ์ดอกไม้ จากรังไหม ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

13. หัตถกรรมหม้อดิน ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

14. ทอผ้าฝ้ายย้อมสี ธรรมชาติ ตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

15. ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลหนองเสาเล้า อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

การวิจัยการออกแบบอัตลักษณ์สากลแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทำการสรุป รวบรวมและตรวจสอบข้อมูลจากแบบสอบถามโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งนายอำเภอและปลัดอำเภอ เพื่อรวบรวมและคัดเลือกเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ ทาวน์ ที่มีลักษณะเด่น ใน 3 ด้าน คือ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านศิลปกรรม ด้านหัตถกรรม ดังนี้

สถาปัตยกรรมอำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร	จำนวน	1	แห่ง
สถาปัตยกรรม อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร	จำนวน	1	แห่ง
สถาปัตยกรรม อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร	จำนวน	1	แห่ง

สถาปัตยกรรม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	จำนวน	1	แห่ง
สถาปัตยกรรม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	จำนวน	2	แห่ง
สถาปัตยกรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	4	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร	จำนวน	1	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	จำนวน	5	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	จำนวน	3	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	2	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	1	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	1	แห่ง
หัตถกรรม อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร	จำนวน	3	แห่ง
หัตถกรรม อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร	จำนวน	1	แห่ง
ศิลปกรรม อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์	จำนวน	2	แห่ง
หัตถกรรม อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์	จำนวน	1	แห่ง
หัตถกรรม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	1	แห่ง
หัตถกรรม อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	1	แห่ง
หัตถกรรม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	จำนวน	1	แห่ง

การทำประชาวิจารณ์ร่วมกับชุมชนในพื้นที่วิจัยแบบมีส่วนร่วม

ภาพที่ 4-2 พื้นที่บ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจานหรือแก่งน้ำต้อน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากการสรุปการวิเคราะห์พื้นที่วิจัย ในการเลือกคือ บ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจานหรือแก่งน้ำต้อน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพราะปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข
3. มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
4. มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม
6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

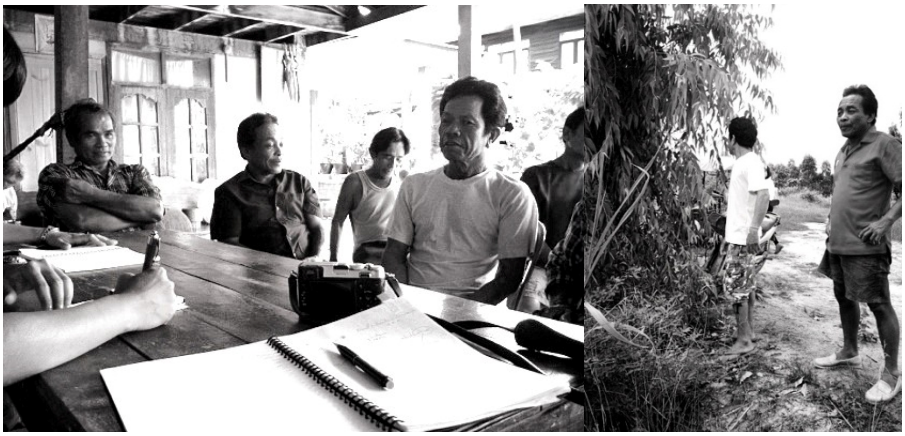

ภาพที่ 4-3 การทำประชาวิจารณ์กับชาวบ้าน บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จึงเป็นที่มาของการทำประชาวิจารณ์กับชาวบ้าน บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามปัจจัยที่กล่าวในข้างต้นจนได้รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มีการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

การสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม กล่าวไว้ดังนี้คือเอกลักษณ์หรือลักษณะประจำชาติ ในทางวิชาการมีความหมาย 2 ประการ คือ ประการแรก หมายถึง ลักษณะที่เป็นอุดมคติซึ่งสังคมต้องการให้คนในสังคมนั้น ยึดมั่นเป็นหลักในการดำเนินชีวิต เป็นลักษณะที่

สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งดีงามและให้การเทิดทูนยกย่อง อีกประการหนึ่ง หมายถึงลักษณะนิสัยที่คนทั่วไปในสังคมนั้นแสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในการทำงานการพักผ่อนหย่อนใจ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นและในการดำเนินชีวิตทั่วไปในสังคมเป็นลักษณะนิสัยที่พบในคนส่วนใหญ่ของประเทศ และส่วนมากมักจะแสดงออกโดยไม่รู้ตัวเพราะเป็นเรื่องของความเคยชินที่ปฏิบัติกันมาอย่างนั้นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยที่เด่น ๆ มีดังนี้

1. ความรักอิสรภาพหรือความเป็นไท คนไทยมีลักษณะนิสัยไม่ต้องการอยู่ในอำนาจบังคับของผู้อื่นไม่ชอบการควบคุมเข้มงวดไม่ชอบการกดขี่หรือให้ผู้อื่นเข้ามายุ่งเกี่ยวสั่งการในรายละเอียดในการทำงานและการดำเนินชีวิตส่วนตัว คนไทยเป็นคนที่หยิ่งและรักศักดิ์ศรีของตนเอง การบังคับน้ำใจกันหรือฝ่าฝืนความรู้สึกของกันและกันถือว่าเป็นสิ่งไม่ควรทำ

2. การย้ำการเป็นตัวของตัวเองหรือปัจเจกบุคคลนิยม คือการให้คุณค่าในความเป็นตัวของตัวเอง ความนิยมนี้ส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลของพุทธศาสนาซึ่งย้ำความสำคัญของตัวบุคคลเป็นพิเศษ ถือว่าบุคคลจะเป็นอย่างไรย่อมแล้วแต่กรรมของบุคคลนั้นในอดีต การย้ำสอนให้พึ่งตนเอง ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ส่วนการที่จะดีหรือชั่วนั้นอยู่ที่การกระทำของตนเองมิได้อยู่ที่ชาติกำเนิด

3. ความรู้สึกมักน้อย สันโดษและพอใจในสิ่งที่มีอยู่คนไทยไม่มีความดิ้นรนทะเยอทะยานที่จะเอาอย่างคนอื่น ถือเสียว่าความสำเร็จของแต่ละคนเป็นเรื่องของบุญวาสนา ทุกคนอาจมีความสุขได้เท่าเทียมกันทั้งนั้น เพราะเป็นเรื่องภายในใจ

4. การทำบุญและการประกอบการกุศลคนไทยส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องกรรมและการเวียนว่ายตายเกิด จึงมักนิยมทำบุญและประกอบการกุศลโดยทั่วไป โดยถือว่าเป็นความสุขทางใจและเป็นการสะสมกุศลกรรมในปัจจุบันเพื่อหวังจะได้รับผลประโยชน์ในอนาคต

5. การย้ำการหาความสุขจากชีวิตคนไทยมองชีวิตในแง่สวยงามความกลมกลืนและพยายามหาความสุขจากโลก ซึ่งตรงกันข้ามกับชาวตะวันตกที่มักจะมองชีวิตในแง่ของความขัดแย้งระหว่างอำนาจฝ่ายต่ำในร่างกายมนุษย์และอนาจฝ่ายสูง ซึ่งได้แก่ศีลธรรมและความรับผิดชอบในใจคนไทยจึงไม่มีความขัดแย้งในใจเกี่ยวกับการปล่อยตนหาความสำราญ เพราะถือว่าอยู่ในธรรมชาติมนุษย์

6. การย้ำการเคารพเชื่อฟังอำนาจ คนไทยนิยมการแสดงความนอบน้อมและเคารพบุคคลผู้มีอำนาจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปตามแบบพิธีซึ่งแสดงฐานะสูงต่ำของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

7. การย้ำความสุภาพอ่อนโยนและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คนไทยเป็นมิตรกับทุกคนและมีชื่อเสียงในการต้อนรับคนไทยนิยมความจริงและช่วยเหลือกันในการมีความสัมพันธระหว่างกันและไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น มีความเมตตาสงสารไม่ซ้ำเติมผู้แพ้ ถือเป็นคุณธรรมสำคัญยิ่งของคนไทย

8. ความโอ่อ่า ลักษณะนี้สืบเนื่องมาจากความเชื่อมั่นและหยิ่งในเกียรติของตนเอง คนไทยนั้นถึงแม้ภายนอกจะดูฐานะต่ำ แต่ในใจจริงเต็มใจยอมรับว่าตัวเองต่ำกว่าผู้อื่น ถือว่าตัวเองมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้อื่นถ้าตนมีโอกาสเช่ยเดียวกัน คนไทยไม่ยอมให้มีการดูถูกกันง่าย ๆ และถือว่าตนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้อื่นในฐานะเป็นมนุษย์คนหนึ่ง

ลักษณะที่กล่าวมานี้มักจะพบเห็นในพฤติกรรมและบุคลิกภาพของคนไทยลักษณะพิเศษของวัฒนธรรมไทยและประสบการณ์ที่คล้าย ๆ กัน ทำให้คนไทยมีลักษณะบางอย่างคล้ายกัน ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ความสำคัญของวัฒนธรรมไทยอาจสรุปได้ดังนี้

1. วัฒนธรรมเป็นเครื่องสร้างระเบียบแก่สังคมมนุษย์วัฒนธรรมไทยเป็นเครื่องกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมไทยให้มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจนรวมถึงบผลของการแสดงพฤติกรรมตลอดจนถึงการสร้างแบบแผนของความคิด ความเชื่อและค่านิยมของสมาชิกให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน

2. วัฒนธรรมทำให้เกิดความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสังคมที่มีวัฒนธรรมเดียวกันย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันเดียวกันเกิดความเป็นปึกแผ่นจงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอด

3. วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน เช่น รูปแบบของครอบครัวจะเห็นได้ว่าลักษณะของครอบครัวแต่ละสังคมต่างกันไป ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมในสังคมเป็นตัวกำหนดรูปแบบ เช่น วัฒนธรรมไทยกำหนดเป็นแบบสามีภรรยาเดียวในอีกสังคมหนึ่งกำหนดว่าชายอาจมีภรรยาได้หลายคนหรือหญิงอาจมีสามีได้หลายคนความสัมพันธ์ทางเพศก่อนแต่งงานเป็นสิ่งที่ดีหรือเป็นเรื่องขัดต่อศีลธรรม

4. วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาและสนองความต้องการของมนุษย์ มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตภายใต้สิ่งแวดล้อมได้อย่างสมบูรณ์ดังนั้นมนุษย์ต้องแสวงหาความรู้จากประสบการณ์ที่ตนได้รับการประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใช้ทรัพยากรนั้นให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไปได้โดยวัฒนธรรมของสังคม

5. วัฒนธรรมช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าหากสังคมใดมีวัฒนธรรมที่ดีงามเหมาะสม เช่น ความมีระเบียบวินัย ขยัน ประหยัด อดทน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

6. วัฒนธรรมเป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติคำว่า เอกลักษณ์ หมายถึง ลักษณะพิเศษหรือลักษณะเด่นของบุคคลหรือสังคม ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น วัฒนธรรมการพบปะกันในสังคมไทย จะมีการยกมือไหว้กันแต่ในสังคมญี่ปุ่นใช้การคำนับกันเป็นต้น

2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข

คำว่า “วัฒนธรรม” มาจากภาษาอังกฤษคำว่า “Culture” คำนี้มีรากศัพท์มาจาก “Cultura” ในภาษาละตินมีความหมายว่าการเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง (อานนท์ อาภาภิรม, 2519, หน้า 99) ซึ่งอธิบายได้ว่ามนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม ในด้านภาษาศาสตร์ “วัฒนธรรม” เป็นคำที่ได้มาจากการรวมคำ 2 คำเข้าด้วยกัน ได้แก่ วัฒนะ หรือวัฒน หมายถึง ความเจริญงอกงาม รุ่งเรือง ธรรมะ หรือธรรม หมายถึง กฎ ระเบียบ หรือข้อปฏิบัติ ฉะนั้น เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมตามความหมายนี้จึงหมายถึง ความเป็นระเบียบ การมีวินัย เช่น ก็มักจะหมายความว่าเป็นที่มีระเบียบวินัยเป็นต้วัฒนธรรมมีความหมายกว้างขวางมากกล่าวคือวัฒนธรรมหมายถึง วิถีชีวิต (Way of life) ของมนุษย์ในสังคมและแบบแผนในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุก ๆ อย่าง รวมทั้งบรรดาผลงานทั้งมวลที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นตลอดจนความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและความรู้ต่าง ๆ เป็นต้น ในด้านนิติศาสตร์แบบไทยพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 (บรรจง สกุลชาติ, 2526, หน้า 56) กล่าวไว้ดังนี้ “วัฒนธรรมหมายถึงลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีงามของประชาชน”ความหมายนี้ทางราชการและวงการทั่วไปยังคงใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นักวิชาการไทยบางท่านได้ให้ความหมายวัฒนธรรมคล้าย ๆ กัน เช่น พระยาอนุมานราชธน (ม.ป.ป., หน้า 6) กล่าวว่า “วัฒนธรรม คือสิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่นรวมที่ถ่ายทอดกันได้เลียนแบบกันได้เอาอย่างกันได้” อุทัย หิรัญโต (2543, หน้า 55) กล่าวว่า “วัฒนธรรมคือมรดกทางสังคมที่ได้ตกทอดมาเป็นสมบัติของมนุษย์ในสมัยปัจจุบัน และนำมาใช้ในการครองชีวิตเป็นแบบแผนแห่งการครองชีวิต (Design of living) หมายความว่าวัฒนธรรมเป็นแบบฉบับบที่ทำการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ไปว่าจะต้องทำอย่างไร และทำอย่างไร คิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร อะไรดี อะไรชั่ววัฒนธรรมมิได้หมายความถึงการเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติงานได้เหมาะสม หรือความเป็นผู้มีจิตใจสูงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างและรับมาปฏิบัติสืบต่อมา” ยุทธ ศักดิ์เดชยันต์ (2522, หน้า 9) ได้กล่าวว่า “วัฒนธรรม รวมถึงและแบบแผนพฤติกรรมทุกอย่างที่ตกทอดสืบต่อกันมาโดยทางการสื่อสารหรือส่งสัญลักษณ์ไม่ตกทอดโดยกรรมพันธุ์ เราเรียนรู้ วัฒนธรรมโดยอาศัยคำพูด ท่าทาง เช่น การที่นกรู้จักสร้างรังได้นั้นเป็นการตกทอดทางกรรมพันธุ์แต่การที่มนุษย์รู้จักสร้างบ้านพันที่อยู่อาศัยนั้นเป็นถ่ายทอดทางวัฒนธรรม” จากความหมายของวัฒนธรรมทั้งในด้านทั่ว ๆ ไป ด้านภาษาศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ด้านนิติศาสตร์และนักวิชาการบางท่านได้กล่าวไว้อาจหลอมรวมเข้าด้วยกันและสรุปได้คือวัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคมของกลุ่มดกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งซึ่งมนุษย์ได้สร้างสงระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีใน

การปฏิบัติ รวมทั้งการจัดระเบียบ ตลอดจนระบบความความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยได้วิวัฒนาการสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผน

มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง

มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า "วัฒนธรรม" ไว้มากมายแต่เมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญแล้วสรุปได้ว่า วัฒนธรรม หมายถึง แบบอย่างหรือวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนแต่ละกลุ่ม เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการอยู่ร่วม กันอย่างปกติสุขในสังคม วัฒนธรรมแต่ละสังคมจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์ และทรัพยากรต่าง ๆ ลักษณะอีกประการหนึ่งของวัฒนธรรมคือเป็นการสั่งสมความคิด ความเชื่อ วิธีการ จากสังคมรุ่นก่อน ๆ มีการเรียนรู้ และสามารถถ่ายทอดไปยังรุ่นต่อ ๆ ไปได้ วัฒนธรรมใดที่มีรูปแบบ หรือแนวความคิดที่ไม่เหมาะสม ก็อาจจะเลือนหายไป วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่แสดงความเป็นชาติให้ปรากฏชัดเจนขึ้น ประเทศไทยมีวัฒนธรรมที่โดดเด่นทำให้คนไทย แตกต่างจากชาติอื่น ๆ มีเอกลักษณ์ประจำชาติที่เห็นได้จากภาษาที่ใช้ อุปนิสัยใจคอ ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนการ แสดงออกที่นุ่มนวล อันมีผลมาจากสังคมไทยที่เป็นสังคมแบบประเพณีนำ และเป็นสังคมเกษตรกรรม เนื่องจาก ประชากรส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในชนบท สภาพของสิ่งแวดล้อมที่ดี กล่อมเกลาจิตใจมีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดมาหากแบ่งวัฒนธรรมด้วยมิติทางการท่องเที่ยวแล้ว จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม หมายถึง สิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ ไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้ เป็นการแสดงออกในด้าน ความคิด ประเพณี ขนบธรรมเนียม แบบแผนของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มของตนว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสม เช่น ศาสนา ความเชื่อ ความสนใจ ทัศนคติ ความรู้ และความสามารถ วัฒนธรรม ประเภทนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมขึ้นได้และในบางกรณีอาจพัฒนาจนถึงขั้นเป็นอารยธรรม (Civilization) ก็ได้ เช่น การสร้างศาสนสถานในสมัยก่อนเมื่อเวลาผ่านไปจึงกลายเป็นโบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หากพิจารณาความหมายและลักษณะของวัฒนธรรมที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทที่ 2 เป็นผลผลิตของวัฒนธรรมที่มีตัวตน เป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน ส่วนประเภทที่ 3 มีสภาพแรกเริ่มมาจากแนวความคิด ความเชื่อและวิถีชีวิต ซึ่งเป็นนามธรรม แต่ได้มีการพัฒนาจนมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบขึ้นมาทำให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ได้โดยตรงจึงเห็นได้ชัดเจนว่า ฒนธรรมที่เป็นแนวความคิด ความเชื่อ เป็นนามธรรมล้วน ๆ แต่เพียงอย่างเดียว ไม่ถือว่าเป็น ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น จึงจะสามารถพัฒนาให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ตัวอย่างวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน อุทยาน ประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน โบราณวัตถุ งานศิลปกรรม

สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน เทศกาลและงาน ประเพณี งานศิลปหัตถกรรมที่พัฒนามาเป็นสินค้าประจำท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และอัธยาศัยไมตรีของคนไทยล้วนแล้วแต่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย เป็นเสมือนตัวเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสมบูรณ์เป็นจุดเด่นหรือจุดขายของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพิ่มความประทับใจให้นักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ถึงแม้ว่า ประเทศไทยจะมีทรัพยากรประเภทศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายแต่ก็มีการผสมผสานสอดคล้องเป็นวัฒนธรรมไทย ได้อย่างกลมกลืนแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ แม้กระทั่งศาสนสถาน หรือโบราณวัตถุและสถาปัตยกรรมต่างๆ แสดงอดีตความเป็นมาของชาติไทย ที่มีความเจริญรุ่งเรืองตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอายุ 3-4 พันปีมาแล้ว โดยมีหลักฐานเป็นแหล่งโบราณคดีกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศ ต่อมาในยุคสมัยประวัติ ศาสตร์อาณาจักรของชนชาติไทยก็รวมกลุ่มเป็นปึกแผ่นมั่นคงยิ่งขึ้นตั้งแต่สมัยทวารวดี เชียงแสน สุโขทัย อยุธยา และรัตนโกสินทร์เป็นลำดับ ระยะเวลาอันยาวนานนี้ ทำให้มีการสั่งสมความเจริญทางวัฒนธรรมแต่ละยุคแต่ละสมัย ต่อเนื่องกันมาโดยตลอดแหล่งศิลปกรรมที่มีคุณค่ายิ่งเหล่านี้ นอกจากจะมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์แล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศอีกด้วย บางแห่งถือเป็นแหล่งอารยธรรมระยะแรก ๆ ที่ปรากฏขึ้นในโลก มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของนักโบราณคดี ได้แก่ แหล่งชุมชนโบราณที่บ้านเชียงจังหวัดอุดรธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูง โดยเฉพาะกลุ่ม นักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษ (Special interest group) ในภูมิภาคเดียวกับแหล่งชุมชนโบราณบ้านเชียงยังมีแหล่งท่องเที่ยวในรูปของสถาปัตยกรรมอันยิ่งใหญ่เป็นปราสาทที่ก่อสร้างด้วยอิฐหรือหิน มีอาณาเขตกว้างขวาง การจัดองค์ประกอบรูปทรงเป็นระเบียบ มีการกำหนดรูปแบบทางภูมิสถาปัตย์ที่สวยงามตลอดจนการจำหลักลายที่ประณีตละเอียดอ่อน ปราสาทที่สำคัญ ได้แก่ ปราสาทหิน พิมาย จังหวัดนครราชสีมา ปราสาทหินพนมรุ้ง และปราสาทหินเมืองต่ำ จังหวัดบุรีรัมย์ส่วนพื้นที่ภาคเหนือ มีปราสาทที่สำคัญ ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชฌนาลัย จังหวัดสุโขทัย และอุทยาน ประวัติศาสตร์ จังหวัดกำแพงเพชร ภาคใต้มีหลักฐานของชุมชนโบราณที่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมอันเก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของโลก

4. มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง

แบ่งเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

4.1 วัฒนธรรมที่เน้นบทบาท (Apollo หรือ Role culture) เป็นวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นตำแหน่งบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่กำหนดไว้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร มีลักษณะที่ชอบด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ โครงสร้างขององค์กรกำหนดไว้ชัดเจนตามลำดับขั้นทางการบริหารที่ลดหลั่นกันไป และมีกฎระเบียบข้อบังคับในกระบวนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ชัดเจนทั่ว

องค์กร ซึ่งวัฒนธรรมแบบนี้จะปรากฏชัดทั่วไปในหน่วยงานใหญ่ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งค่อนข้างล่าช้าต่อการปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อความเจริญ ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผลและความอยู่รอดต่อไปขององค์กร มักใช้การประชุมเป็นส่วนใหญ่ในการทำงานร่วมกัน การตัดสินใจแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานใด ๆ

4.2 วัฒนธรรมเน้นที่งาน (Athena หรือ Task oriented culture) เป็นวัฒนธรรมที่เน้นการทำงานร่วมกันเป็นทีม สนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกแต่ละคนพัฒนาและใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อผลงานและการพัฒนาที่ริเริ่มใหม่อยู่เสมองานที่ปฏิบัติกันเป็นทีมจะถูกจัดเป็นโครงการ โดยไม่ยึดติดกับโครงสร้างขององค์กร วัฒนธรรมองค์กรแบบนี้เหมาะสมกับหน่วยงานที่ต้องเร่งรีบพัฒนาปรับปรุง โดยเฉพาะในสภาวะที่ต้องแข่งขัน

4.3 วัฒนธรรมที่เน้นบทบาทอิสระเฉพาะตัวบุคคล (Dionysus หรือ Existential) ผู้ที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่มีวัฒนธรรมแบบนี้ จะกำหนดกฎเกณฑ์ของตนเองมีความเป็นอิสระสูง ความรู้ความสามารถของบุคคลที่หลากหลายจำเป็นและมีผลต่อประสิทธิภาพและชื่อเสียงขององค์กรเป็นอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัยที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการจะสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมองค์กรแบบนี้อย่างชัดเจน

4.4 วัฒนธรรมแบบเป็นผู้นำ (Zeus หรือ Leader culture) รูปแบบวัฒนธรรมที่ผู้นำจะมีกลุ่มผู้บริหารที่สามารถเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นผู้สนองรับหรือนำการตัดสินใจ นโยบายแนวทางและแผนงานไปปฏิบัติให้บรรลุผลความสำเร็จของทีมบริหารเกิดจากความสามารถของผู้นำที่พัฒนาและสร้างระบบการติดต่อสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจโครงสร้างองค์กรมีขนาดกะทัดรัดแต่ครอบคลุม มีความรวดเร็วในการตอบสนองต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ผู้บริหารที่มีความสามารถมักมีประสบการณ์ผ่านงานในองค์กรที่มีวัฒนธรรมอย่างนี้มาก่อนเสมอ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่กล่าวมาในข้างต้นเป็นวัฒนธรรมที่แบ่งตามพื้นฐานของตัวแปรที่แตกต่างกันไปและผู้เขียนจะกล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Cooke and Lafferty (1989 อ้างถึงใน จารุวรรณ ประดา, 2545)

5. มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม

5.1 มีการสั่งสมและการสืบต่อตกทอดกันไปไม่ขาดตอนมีมรดกแห่งสังคมอันเกิดจากผลิตผลของสังคมที่สร้างสมไว้

5.2 ต้องมีแปลกมีใหม่มาเพิ่มเติมของเดิมให้เข้ากันได้

5.3 ต้องส่งเสริมเพื่อให้แพร่หลายไปในหมู่ของตนและตลอดไปถึงชนหมู่อื่นด้วย

5.4 ต้องปรับปรุงและแก้ไขให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม และสภาพของเหตุการณ์

หน้าที่ของวัฒนธรรมที่สำคัญมีดังนี้คือ

1. เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน มนุษย์สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยอาศัยการก่อตั้งสถาบันต่าง ๆ ขึ้นมา สถาบันต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้มนุษย์จัดระเบียบพฤติกรรมของตนเองและการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยมีวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน ตัวอย่างเช่น รูปแบบของครอบครัวของสถาบันครอบครัว เป็นต้น

2. เป็นตัวกำหนดบทบาทความสัมพันธ์หรือพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการอบรมให้รู้ระเบียบสังคม ซึ่งกลุ่มสังคมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มครอบครัวซึ่งได้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมเกี่ยวกับบทบาทตามฐานะตำแหน่งของความสัมพันธ์ทางสังคม เช่น แบบการมีครอบครัว แบบของการเลี้ยงดูบุตรหลาน และแบบของการแต่งงาน วัฒนธรรมอันเป็นตัวกำหนดแบบของความสัมพันธ์พฤติกรรมของมนุษย์นี้จะเป็นเครื่องชี้ทางและแนะแนว รวมทั้งกำหนดบทลงโทษและให้รางวัลแก่สมาชิกด้วย

3. ทำหน้าที่ควบคุมสังคมการควบคุมทางสังคมเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการใช้ชีวิตการแสดงออกของบุคคลและสิ่งที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติหรือประพฤติตามมาตรฐานที่ตั้งเอาไว้ โดยสังคมหรือกลุ่มของคนการควบคุมทางสังคมนี้อาจอยู่ในรูปที่เป็นทางการโดยอาศัยกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่วางไว้ หรือตรากฎหมายสามารถอ้างอิงและยึดถือเป็นหลักฐานยืนยันได้ทุกเวลา และการควบคุมที่ไม่เป็นทางการ อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมและกฎศีลธรรม เป็นต้น

4. ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่งวัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของสังคมเช่นเดียวกันกับบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคน ส่วนที่เป็นนามธรรมของบุคลิกภาพก็คือความเชื่อ ความสนใจ ทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเปรียบได้กับวัฒนธรรมแบบไม่ใช่วัตถุของสังคมส่วนที่มองเห็นได้ของบุคลิกภาพ เช่น รูปลักษณ์ การนุ่งห่มสวมใส่เสื้อผ้า ตลอดจนท่าทางการเดิน การพูดเป็นเสมือนวัฒนธรรมประเภทวัตถุธรรมของสังคม

5. ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เกิดความเป็นปึกแผ่น ความจงรักภักดี และอุทิศตนให้กับสังคม ทำให้สังคมอยู่รอดทั้งนี้เพราะการมีลักษณะวัฒนธรรมเดียวกันของกลุ่มคนในสังคม ย่อมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของจึงก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และพร้อมที่จะปกป้องเพื่อให้วัฒนธรรมอันเป็นส่วนร่วมของตนยังคงอยู่ตลอดไป

6. เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้าง หล่อหลอม บุคลิกภาพทางสังคมให้กับสมาชิก บุคลิกภาพเป็นผลรวมความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย สภาพและการแสดงออกของจิตใจ และประสบการณ์ทางวัฒนธรรม กล่าวคือ บุคลิกภาพของบุคคลส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากลักษณะ

ทางชีวภาพอันเป็นส่วนของกรรมพันธุ์ที่ได้จากยีนส์ ของบิดามารดาอีกส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการอยู่ร่วมติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น เพราะทำให้บุคคลได้รับการอบรมขัดเกลาทางสังคมจากกลุ่มและตัวแทนในการขัดเกลาที่ถ่ายทอดวัฒนธรรม สิ่งที่ถ่ายทอดก็คือแบบแผนหรือวิธีการและกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม

7. ทำให้สมาชิกแต่ละสังคมตระหนักถึงความหมายและวัตถุประสงค์การมีชีวิตของตน อันเป็นความหมายของสถานการณ์และที่เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม และจุดหมายปลายทางการเรียนรู้ความหมายของสถานการณ์ ดังเช่น การยิ้ม การหัวเราะ แสดงความหมายถึงความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน หรือการชูกำปั้น หน้าบึ้ง แสดงความหมายในทางตรงกันข้าม คือ ความไม่พอใจ ไม่เป็นมิตร เหล่านี้เป็นผลของวัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละอย่างมีวิธีการที่ละเอียดลออแตกต่างกัน ซึ่งช่วยอธิบายความหมายของแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันด้วยวัฒนธรรมอธิบายความหมายเกี่ยวกับทัศนคติค่านิยม และจุดหมายปลายทางของคน กล่าวคือบุคคลย่อมอยู่ในภาวะที่มีแนวโน้มที่จะรู้สึกและปฏิบัติด้วยวิธีการบางอย่าง (ทัศนคติ) โดยมีวัฒนธรรมเป็นตัวแบบที่กำหนดว่าสิ่งใดเป็นสิ่งที่ดีงาม เป็นสิ่งที่น่าปรารถนา(ค่านิยม) ซึ่งกลายมาเป็นจุดหมายหรือสิ่งที่บุคคลพึงจะบรรลุถึงและเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต

8. สร้างหรือจัดแบบความประพฤติเพื่อว่าบุคคลจะได้ปฏิบัติตามโดยไม่จำเป็นจะต้องคิดหาวิธีการประพฤติปฏิบัติโดยไม่จำเป็นทั้งนี้โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดหรืออบรมให้รู้ระเบียบทางสังคมเกี่ยวกับบทบาท ความคาดหวัง บรรทัดฐานทางสังคมต่าง ๆ เป็นต้น

6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์

การแบ่งแยกกลุ่มคนตามลักษณะทางชีวภาพนี้ ที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น ความแตกต่างระหว่างคนผิวขาวกับคนผิวดำในสังคมที่มีกลุ่มคนที่มีลักษณะทางชีวภาพต่างกันและประวัติความเป็นมาตลอดจน บทบาทในสังคมต่างกันความแตกต่างทางชีวภาพอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันได้ แต่ในบางสังคม เช่น สังคมไทย ความแตกต่างทางชีวภาพไม่มีความหมายเท่าใดนัก

การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีนลาว เป็นต้นกลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่นคือ เป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปพรรณ (เชื้อชาติ) เหมือนกันรวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อม ๆ กันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกันความรู้สึกผูกพันนี้อาจ เรียกว่า “สำนึก” ทางชาติพันธุ์ หรือและที่แสดงเอกลักษณ์ออกมาโดยการผูกพันลักษณาการของเชื้อชาติ และสัญชาติเข้าด้วยกัน ประสานกันเข้าจนสมาชิกของกลุ่มเอง ไม่รู้สึกถึงพันธะของทั้งสองนี้ และคนภายนอก ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญจะไม่แลเห็นถึงความแตกต่างกัน

การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ คือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันนั้นอธิบายได้ว่า เมื่อคนกลุ่มเล็กอาศัยอยู่ด้วยกัน ก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้ โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีคนหลายครอบครัวอาศัย อยู่ในบริเวณเดียวกันการดำเนินวิถีชีวิตอาจแตกต่างกันบ้าง ความคิดอาจไม่สอดคล้องกัน และปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็คงจะตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมี ระบบระเบียบมากขึ้นต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำข้อตกลงเกี่ยวกับวิถีชีวิต การประพฤติปฏิบัติ และความคิดความเชื่อจึงเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ และเรียกรวม ๆ ว่า “วัฒนธรรม” กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันเรียกว่าเป็นคนชาติพันธุ์เดียวกันนอกจากนี้ คนบางคนยังไม่อาจจะยึดในกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ตลอดไป เมื่ออยู่ในสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ก็มีความสำนึกอย่างหนึ่ง เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปก็มีความสำนึกอีกอย่างหนึ่งเช่น คนจีนที่เกิดในประเทศไทย และเรียนที่โรงเรียนคนไทยเมื่ออยู่ในหมู่เพื่อนที่โรงเรียนก็มักจะมองว่าตัวเองเป็นคนไทย แต่เมื่อกลับบ้าน ไปอยู่ในหมู่ญาติพี่น้อง ซึ่งพูดภาษาจีน ก็จะมองว่า ตัวเองเป็นคนจีนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เขาอาจจะมองว่า ตัวเองเป็นชาวเขา หรือ “คนเมือง” (คนที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่พื้นราบในภาคเหนือ) หรือคนไทยก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมคนเชื้อสายกุยในประเทศไทยอาจจะเป็นคนกุย คนอีสาน หรือ คนไทยก็ได้เช่นเดียวกัน

การที่คนคนเดียวมีความรู้สึกว่า เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มได้ ไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาด และไม่ใช่เรื่องที่ผิดหรือถูก แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่า ความสำนึกในเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ และไม่ถาวรเมื่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมีความสำนึกในกลุ่มชาติพันธุ์อย่างชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง คนกลุ่มนั้นก็มักจะ เป็นคนที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และสัญชาติ สอดคล้องกัน

7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน

กลุ่มชนที่มีลักษณะรูปพรรณ เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาพูดเดียวกัน ตลอดจนมีความรู้สึกในเผ่าพันธุ์เดียวกัน ตัวอย่างของกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มคนไทย กลุ่มคนจีน กลุ่มคนพม่า กลุ่มคนลาว กลุ่มคนเขมร กลุ่มคนอินเดีย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการจำแนกหรือแบ่งแยกชาติพันธุ์ สามารถทำได้โดยการเปรียบเทียบด้านเชื้อชาติได้แก่รูปลักษณ์หรือลักษณะทางชีวภาพ เช่น สีผิว สีผม สีนัยน์ตา และด้านสัญชาติ คือ การเป็น

สมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งตามกฎหมาย ปัจจัยทางด้านภาษาอย่างเดียวไม่สามารถจำแนกหรือกำหนดชาติพันธุ์ได้ ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเป็นตัวจำแนกและกำหนดที่สำคัญกว่า ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มคนจีนหรือกลุ่มคนอินเดีย มีสำนึกในความเป็นคนจีน หรือความเป็นคนอินเดีย โดยคนทั้ง 3 กลุ่มนี้ ต่างรวมกันโดยเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์ ทั้ง ๆ ที่มีภาษาพูดหลายภาษา คนจีนที่พูดภาษาไหหลำ กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน ต่างก็เรียกตัวเองว่าเป็นคนจีน คนอินเดียที่พูดภาษาฮินดี เบงกาลี และทมิฬ ต่างก็เรียกตัวเองว่าเป็นคนอินเดีย ดังที่พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาให้ความหมายของชาติพันธุ์ ไว้ว่า หมายถึง กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมาโดยการผูกพันลักษณาการของเชื้อชาติและสัญชาติเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ยังเชื่อกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกันซึ่งบรรพบุรุษในที่นี้หมายรวมถึงบรรพบุรุษทางสายเลือดและบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย โดยธรรมชาติของผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กัน นับเป็นการช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ให้เด่นชัดจนเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกัน ความรู้สึกผูกพันจะยิ่งลึกซึ้งแน่นแฟ้นมากขึ้นจนอาจเรียกว่าเป็น “สำนึก” ทางชาติพันธุ์หรือชาติลักษณ์นั่นเอง (สมิง จงกะสิกิจ, 2558)

8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน

“อัตลักษณ์” คุณลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคม อื่น ๆ พูดง่าย ๆ คือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่น ๆ

“อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลีว่า อตฺต + ลักษณ โดยที่ “อัตตะ” มีความหมายว่าตัวตนของตน ส่วน “ลักษณะ” หมายถึง สมบัติเฉพาะตัว หากมองเพียงแค่รูปศัพท์ “อัตลักษณ์” จึงเหมาะจะนำมาใช้หมายถึงลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าอัตตลักษณ์ อะไร ทำไม ที่ไหน อย่างไร สิ่งที่ถูกเรียกว่าอัตตลักษณ์นั้นเป็นเพียงคำที่ต้องการสื่อถึงคำพูดบางประการเพื่อแสดงความเป็นตัวตนของบุคคลซึ่งความเป็นตัวตนนั้นเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคลที่แสดงการกระทำออกมาโดยแนวคิดหลักของอัตลักษณ์ก็คือแนวคิดหลังสมัยใหม่ ซึ่งส่งผลทำให้อัตลักษณ์ของบุคคลมีลักษณะเลื่อไหลได้ตามกระแสวัฒนธรรมทั่วไปหรือกระแสวัฒนธรรมนิยมที่เป็นบริบทหลักของสังคมที่บุคคลอยู่ ดังนั้นคำว่าอัตลักษณ์จึงอาจหมายรวมถึง “เอกลักษณ์” ในรูปความหมายดังเดิมที่เป็นมา เช่น เอกลักษณ์ของชาติเอกลักษณ์ของนักเรียน เอกลักษณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย เป็นต้น โดยทั้งนี้คำว่า อัตลักษณ์นั้นหรือ Identity จึงเป็นคำที่อยู่ในคาบเกี่ยวของสหวิชาการต่าง ๆ มากมาย ผู้เขียนจึงให้คำนิยามว่าอัตลักษณ์นั้นจึงเป็นอะไรที่ต้องขึ้นอยู่ว่าสถานที่พูดนั้นอยู่ที่ไหน และใครเป็นผู้พูดและพูดถึงใคร และพูดเพื่ออะไรในการพูดครั้งนั้นพูดอย่างไรนั่นเอง

โดยนัยยะที่ผู้เขียนได้สื่อมานั้น ทำให้เห็นว่าความหลากหลายจึงเกิดขึ้นกับคำนิยามของอัตลักษณ์ ว่าเป็นปรัชญา มานุษยวิทยา รัฐศาสตร์ จิตวิทยา เป็นต้น โดยที่สิ่งที่สำคัญสำหรับงานเขียนในชิ้นนี้จะเน้นที่อัตลักษณ์ในมุมมองของนักสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ซึ่งมีคำที่เป็นคาบเกี่ยวกับความหมายโดยนัยของอัตลักษณ์ เช่น ตัวแทน (Agency) องค์ตัวแทน (Representative) องค์ประธาน (Subject/ Subjective) ปัจเจกชน (Individual) เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วคำต่าง ๆ เหล่านี้พยายามที่จะสื่อสภาพของตัวตนของบุคคลขึ้นมา โดยอาศัยความเป็นเหมือนกันก็คือความเป็นปัจเจก และการแสดงออกที่มีนัยสำคัญ โดยอาจกล่าวได้ว่าเมื่อดูจากภาพรวมแล้วศาสตร์แรก ๆ ที่ให้การสนใจในการศึกษาเรื่องของการแสดงออกพฤติกรรมของมนุษย์ก็น่าจะเป็นจิตวิทยาโดยผู้ที่ให้ความใจในการศึกษาเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังก็คือ ลูกศิษย์คนสำคัญคนหนึ่งของซิกมันด์ ฟรอย นักจิตวิเคราะห์ นั่นก็คือ Erik H. Erikson ซึ่งเป็นนักจิตวิเคราะห์เช่นเดียวกับอาจารย์เขาแต่สิ่งที่เขาเห็นแย้งกับฟรอยคือเรื่องของพัฒนาการทางจิต หรือกระบวนการสร้างบุคลิกภาพหรืออัตลักษณ์นั้นเป็นเรื่องที่เกิดได้ตลอดชีวิต ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดเฉพาะในวัยเด็ก แบบที่ฟรอยอธิบายกระบวนการเกิดอัตลักษณ์นั้น และอีกประการหนึ่งที่ทำให้แนวคิดของคนทั้งสองไม่สู้จะลงรอยกันอย่างมากในเรื่องของอัตลักษณ์ก็คือเรื่องของความเชื่อในคุณค่าของระดับจิต โดยที่ฟรอยนั้นให้คุณค่ากับจิตใต้สำนึกมากกว่าส่วนอื่น ๆ แต่ในทัศนะของอิริคสัน เขากับมองว่าส่วนที่สำคัญคือ Ego หรือสิ่งที่เราเรียกว่าจิตสำนึกนั่นเอง ซึ่งอาจตีความให้เข้ากับสังคมวิทยาได้ว่า กระบวนการขัดเกลาทางสังคมในกระบวนการเหล่านี้อิริคสันอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมมนุษย์โดยอาศัยกฎวิกฤติทางจิตสำนึก

เมื่อเราหันมามองในทางสังคมวิทยาเราก็จะเห็นได้ว่ากระบวนการทางจิตที่นักจิตวิทยาจิตวิเคราะห์ได้ให้คำอธิบายนั้น ไม่เพียงพอกับการอธิบายการเปลี่ยนแปลงในระดับสังคมอย่างที่นักสังคมวิทยาต้องการได้ ดังนั้นนักสังคมวิทยาในยุคต้น ๆ จึงปฏิเสธความเป็นศาสตร์ของจิตวิทยาอย่างสิ้นเชิงโดยเฉพาะเดอร์ไคม์ ถึงแม้ว่าอิทธิพลของนักสังคมวิทยารุ่นแรก ๆ ในยุคแสงสว่างทางปัญญานั้นจะได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแนวความคิดปัจเจกชนนิยมที่ได้รับจากสายปรัชญาอยู่ไม่น้อย แต่ด้วยความมุ่งมั่นในการหาคำอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้นักสังคมวิทยารุ่นแรก ๆ ให้ความสนใจน้อยมากกับเรื่องเฉพาะบุคคลแต่ก็ยอมรับในความเป็นปัจเจกบุคคล แต่ปัจเจกบุคคลเหล่านั้นถูกหล่อหลอมอย่างมีเงื่อนไข เช่น ในส่วนของกองต์มองว่ามนุษย์มีความเป็นปัจเจกบุคคลอยู่แต่สิ่งทีมนุษย์เป็นเกิดจากกระบวนการต่าง ๆ ทางสังคมทำให้มนุษย์เป็นอย่างที่สังคมอยากให้เป็นและเพื่อรักษาดุลย์แห่งสังคมเอาไว้ ส่วนในทัศนะของมาร์กซ์เองแล้วการเป็นบุคคลนั้นเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการผลิตซึ่งเป็นโครงสร้างรากฐานของสังคม ซึ่งกระบวนการผลิตนี้เองทำให้มนุษย์แยกตัวตนของตนเองออกมาจากความส่วนอื่นของการผลิต สินค้ากับแรงงาน

ไม่ได้เป็นสิ่งเดียวกัน ความรู้สึกขัดแย้งในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของอัตลักษณ์ในแง่ของมาร์กซ์ ส่วนเวเบอร์เอง การสร้างตัวตนนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลเท่านั้น ดังนั้นสังคมวิทยาในมุมมองของเวเบอร์ก็ความเป็นศาสตร์ที่ศึกษาจากมุมมองของการสังเกตพฤติกรรมยอมรับความเป็นจิตวิทยาอย่างเต็มที่ผิดกับรุ่นแรก ๆ อย่างกองต์ และเดอร์ไคม์

ดังนั้นจุดเปลี่ยนของแนวคิดในการสร้างตัวตนของบุคคลในทัศนะแบบสังคมวิทยานั้น อาจถือได้ว่าเวเบอร์ได้วางรากฐานไว้พอสมควรโดยการเข้าไปสังเกตบุคลิกของแต่ละศาสนาแต่ละพื้นที่แล้วนำมาเปรียบเทียบในเชิงโครงสร้างและแบบแผนต่อไป ซึ่งต่อมาจอร์จ ซิมเมลได้กล่าวย้ำในจุดยืนของสังคมวิทยาที่ว่าสังคมวิทยาเป็นส่วนหนึ่งของปัจเจก ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้และจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาควบคู่กัน ดังนั้นบุคคลและสังคม จึงถูกจำแนกได้หลายส่วนในฐานะต่าง ๆ กันไป

ซึ่งต่อมาฐานคิดดังกล่าวนำไปสู่การสร้างทฤษฎีเชิงสัญลักษณ์สัมพันธ์โดยอัตลักษณ์ได้ปรากฏโฉมชัดเจนยิ่งขึ้นและยังเป็นฐานคิดให้กับนักคิดยุคหลังสมัยใหม่อีกด้วย “อัตลักษณ์ คือสิ่งที่เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม” จึงเป็นส่วนที่บรรจบกับระหว่างจิตวิทยากับสังคมวิทยา โดยที่สังคมวิทยาก็ยังยืนยันในแง่ของสังคมที่เกิดจาปฏิสัมพันธ์นั่นเอง ความเป็นเราหรือตัวตนของเรา ถูกสร้างจากความคาดหวังของคนอื่น

ในด้านมโนทัศน์ทางจิตวิทยานั้นอัตลักษณ์อาจเกิดขึ้นได้ในหลายระดับทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองของการศึกษาและการให้ความสำคัญในส่วนต่าง ๆ ที่เข้าไปทำการศึกษา เช่น ในส่วนวัฒนธรรมและบุคลิกภาพ นั้นสิ่งที่สำคัญคือนักมานุษยวิทยาสายจิตวิทยา ซึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดทางจิตวิทยาและแนวคิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม โดยที่คนนำในแนวคิดดังกล่าวคือ รูท เบเนดิกท์ ซึ่งศึกษามนุษย์จากสัณฐานทางวัฒนธรรม ซึ่งผสมผสานกันกับแนวคิดโครงสร้างหน้าที่ ว่าบุคลิกภาพหนึ่ง ๆ จะเป็นไปตามท้องถิ่นหนึ่ง ๆ เพื่อรับใช้หรือแสดงหน้าที่หนึ่ง ๆ โดยการศึกษาของเขานำการศึกษาเปรียบเทียบกับชนเผ่า อินเดียนแดง เทียบกับพฤติกรรมนั้น ๆ

ส่วนอัตลักษณ์ในแง่มุมของแนวคิดหลังสมัยใหม่นั้น เป็นสิ่งที่ได้กล่าวแล้วว่าอิทธิพลสำคัญคือแนวคิดทางทฤษฎีสัญลักษณ์สัมพันธ์ แต่ทัศนะในเรื่องของความตายตัวขององค์ความรู้ในเรื่องอัตลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่ตายตัวและอธิบายได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ความเป็นผู้ศึกษา และผู้ถูกศึกษาเป็นส่วนที่สลับกันไปกันมาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นสิ่งที่เราจะแสดงออกอย่างไรขึ้นอยู่กับวาทกรรมหลักของสังคมในตอนนั้นประกอบด้วย ซึ่งวาทกรรมคือส่วนที่ถูกสร้างให้เป็นความจริงและความถูกต้องของสังคม ซึ่งวาทกรรมหนึ่ง ๆ แสดงออกเพื่อปิดทับวาทกรรมอื่น ๆ ไม่ให้ปรากฏออกมาได้ ในที่นี้บริบททางเวลาและสถานที่จึงเป็นส่วนสำคัญในการสร้างวาทกรรม ดังนั้น

อัตลักษณ์ในที่นี้จึงเป็นสิ่งที่ยืดหยุ่นได้ตามสถานะการณ์ สถานที่ โดยนัยนี้ขึ้นอยู่กับความคิด และวาทกรรมหลักของสังคมในช่วงเวลาและพื้นที่ดังกล่าวนั้นเอง

อาจจะกล่าวสรุปได้ว่า อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่มีส่วนร่วมกันอยู่ หลายประการเช่นอัตลักษณ์เป็นเรื่องของปัจเจกคล อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการสร้างจากบริบทเชิงพื้นที่และเวลา (วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์) อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการให้คำนิยามและตีความ มีความหมายเชิงคุณค่า ซึ่งคุณค่าเหล่านั้นไม่จำเป็นต้องได้รับความเป็นสากล แต่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือการสร้างตัวตนจากวัฒนธรรมย่อยก็ได้ ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งพหุลักษณ์ทางสังคม ซึ่งไม่เหมือนกับเอกลักษณ์ในคำนิยามสมัยแรกที่จะต้องสร้างเพื่อความเป็นปึกแผ่นของสังคมเท่านั้น แต่อัตลักษณ์เป็นเรื่องของการยอมรับในการรมีอยู่ของปัจเจกอย่างจริงจัง

9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น

ชาย นครชัย ผู้อำนวยการสำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย (2554) กล่าวว่าเพื่อเป็นการส่งเสริมสินค้าไทย โดยเฉพาะผ้าไทย สศร.จึงได้ดำเนินโครงการเปิดตลาดผ้าไทยของกลุ่มชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยได้ส่งนักออกแบบไปศึกษาเรียนรู้แหล่งผลิตผ้าสำคัญ จำนวน 23 ชุมชน ใน 5 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น อุบลราชธานี บุรีรัมย์ นครราชสีมา และเชียงใหม่ พร้อมทั้งให้นำองค์ความรู้ทางวิชาการไปพัฒนาผ้าไทย เพื่อให้ผู้ผลิตมีเทคนิคการผลิตและมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้น ก่อนจะนำผลการศึกษามารวบรวมจัดทำเป็นฐานข้อมูลแหล่งผ้าไทยและส่งให้นักออกแบบไปใช้ต่อยอดออกแบบชุดเสื้อผ้าไทยให้คนไทยได้สวมใส่ได้จริงในชีวิตประจำวัน จากการศึกษาข้อมูลแหล่งผลิตผ้า ใน 5 จังหวัด เบื้องต้น พบว่าชาวบ้านประสบปัญหาด้านแหล่งเงินทุนและการทำการตลาดเนื่องจากปัจจุบันคนรุ่นใหม่ไม่นิยมสวมใส่ผ้าไทย ประกอบกับมีแหล่งผลิตผ้าราคาถูกผลิตส่งโรงงานมากขึ้น ขณะที่ผ้าทอฝีมือดีไม่มีตลาดรองรับมากนัก อีกทั้งยังพบว่าการถ่ายทอดงานฝีมือภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นเก่าถึงคนรุ่นใหม่มีน้อยมากทำให้ลวดลายการทอผ้าพื้นเมืองหยาบลงหรืออาจเรียกได้ว่าแหล่งผ้าที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านใกล้ตายลงแล้ว หากไม่มีการร่วมส่งเสริมให้คนไทยใช้ผ้าไทยและช่วยเหลือชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นดี ๆ ต้องสูญหายไปอย่างแน่นอนสศร. ได้คัดเลือกนักออกแบบที่มีชื่อเสียงในวงการแฟชั่นแถวหน้าของประเทศไทย จำนวน 3 คน ได้แก่ นายวชิรวิชญ์ อัครสันติสุข นายพลัฏฐ์ พลาฏิ และนายธีระ ฉันทสวัสดิ์ เพื่อให้สร้างสรรค์และผลิตชุดผ้าไทย คนละ 40 ชุด รวม 120 ชุด ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จแล้วและได้มอบลิขสิทธิ์ให้แก่ สศร. แล้ว ซึ่งหลังจากนี้ สศร. จะนำออกเผยแพร่ โดยจัดแฟชั่นโชว์และจัดนิทรรศการเผยแพร่รวมทั้งเผยแพร่วีดีทัศน์ที่ถ่ายทอดกระบวนการตัดเย็บทั้งหมดให้ประชาชนทั่วประเทศไปใช้ประยุกต์หรือลอกเลียนแบบเพื่อนำไปตัดเย็บและสวมใส่ได้จริงและเพื่อให้เกิดกระแสการรับรู้เรื่องการส่งเสริมให้สวมใส่ผ้าไทยมากขึ้น

10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

ชุมชนหมู่บ้านอีสานใหม่เป็นชุมชนอัตลักษณ์ในความหมายที่ว่าอีสานใหม่เป็นวิถีชุมชนที่เปลี่ยนแปลงตัวเองโดยตอบสนองต่อสถานการณ์ เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมอยู่ตลอดเวลา ชุมชนหมู่บ้านอีสานไม่เคยปฏิเสธการเปลี่ยนแปลงเพราะภายในโครงสร้างและภายในจิตสำนึกของผู้คนมีแรงปรารถนา มีความใฝ่ฝัน ซึ่งล้วนแต่เป็นเชื้อไฟของการเปลี่ยนแปลงที่ทรงพลังเนื้อหาสำคัญของการสรุปการสังเคราะห์ จากการทำประชาวิจารณ์เสนอว่าอัตลักษณ์ลักษณะของวิถีชุมชนอีสานใหม่ประกอบด้วยเงื่อนไขสำคัญ ได้แก่ (1) การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสภาพแวดล้อมกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมแบบใหม่ภาบใต้กรอบเวลาและสถานที่เฉพาะ (2) การผุดบังเกิดขึ้นของแรงปรารถนาความรู้สึก และความหมายใหม่ต่อประสบการณ์ชีวิตใหม่ของผู้คนรุ่นใหม่ของผู้คนใหม่ที่กำลังเติบโตพร้อมทดแทนคนรุ่นเก่า และ (3) สภาพแวดล้อมของอีสานใหม่ได้เติมเชื่อไฟและความคิดของการเปลี่ยนแปลงสำหรับเคลื่อนตัวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง อัตลักษณ์ของวิถีอีสานใหม่จึงมีรากฐานใหม่จึงมีรากฐานใหม่อยู่ที่การมองไปข้างหน้า และการเปลี่ยนแปลงเชิงกระบวนการ ซึ่งเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อเงื่อนไขและปัจจัยสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

แนวความคิดในการออกแบบ

ตารางที่ 4-2 การวิเคราะห์ องค์ประกอบศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่

ลำดับที่ กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบศิลป์	ชื่อที่มาของ องค์ประกอบศิลป์	ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ
1.สถาปัตยกรรม		วัดหนองแวง พระอารามหลวง จ. ขอนแก่น	เป็นรูปแบบ สถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิผลมาจากวัดทางภาคกลาง แต่แฝงความเชื่อในเรื่องของสวรรค์ ที่มีพระสารีริกขธาตุอยู่ชั้นบนสุด

ตารางที่ 4-2 การวิเคราะห์ องค์ประกอบศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

ลำดับที่ กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบศิลป์	ชื่อที่มาของ องค์ประกอบศิลป์	ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ
2.สถาปัตยกรรม		เจดีย์ศรีไตรรัตนานุสรณ์ จ. มุกดาหาร	รูปแบบของเจดีย์เป็นสถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย ไม่หลงเหลือความเป็นอีสานอยู่เลย
3.สถาปัตยกรรม	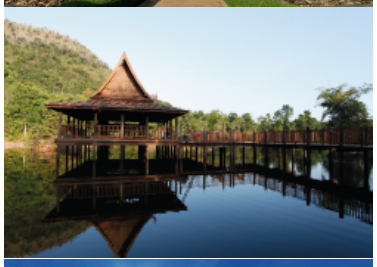	สิมน้ำอีสาน จ. กาฬสินธุ์	รูปทรงของหลังคาและตัวอาคารคงความเป็นอีสานได้อย่างครบถ้วน เพราะอยู่ในแหล่งชุมชนที่อนุรักษ์
4.สถาปัตยกรรม		หอแก้วมุกดาการ จ. มุกดาหาร	รูปแบบของหอเป็นสถาปัตยกรรมแบบร่วมสมัย ไม่หลงเหลือความเป็นอีสานอยู่เลย
5.สถาปัตยกรรม		กู่แก้ว (กู่บ้านดอนช้าง) จ. ขอนแก่น	กู่นี้เป็นสถาปัตยกรรมที่หลงเหลือเรื่องความเชื่อของขอมที่เป็นอโรคยาศาลแต่คงได้เหลือแต่ซากปรักหักพัง
6.สถาปัตยกรรม		เขมหัตตเจดีย์ จ. มุกดาหาร	รูปแบบของเจดีย์เป็นสถาปัตยกรรมแบบทวารวดี ทรงระฆังคว่ำที่แสดงถึงความเชื่อของพุทธศาสนาที่แพร่มาถึงอีสานตอนกลาง

ตารางที่ 4-2 การวิเคราะห์ องค์ประกอบศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

ลำดับที่ กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบศิลป์	ชื่อที่มาของ องค์ประกอบศิลป์	ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ
1.ศิลปกรรม	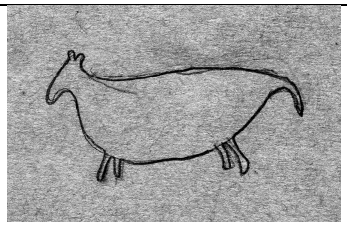	ภูผาแต้ม จ. มุกดาหาร	จิตรกรรมฝาผนังยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงสัตว์เลี้ยงของคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้และที่สำคัญภาพนี้คือวัวหรือควาย
2.ศิลปกรรม	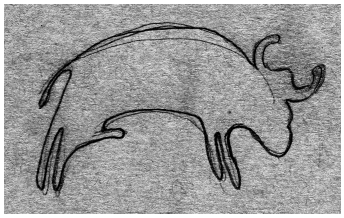	ภูผาแต้ม จ. มุกดาหาร	จิตรกรรมฝาผนังยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงสัตว์เลี้ยงของคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้และที่สำคัญภาพนี้คือวัวหรือควาย
3.ศิลปกรรม	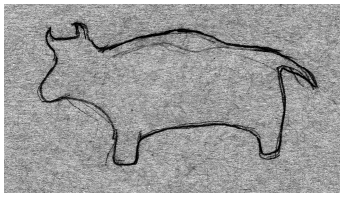	ภูผาแต้ม จ. มุกดาหาร	จิตรกรรมฝาผนังยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงสัตว์เลี้ยงของคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้และที่สำคัญภาพนี้คือวัวหรือควาย
4.ศิลปกรรม	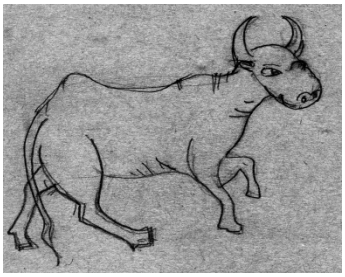	จิตรกรรมฝาผนัง วัดไชยศรี จ. ขอนแก่น	ฮูปแต้มหรือจิตกรรมฝานังอีสาน เป็นรูปแบบภาพลายเส้นแบบชาวบ้านที่มีทั้งเส้นที่ง่ายและสีที่ใช้สีจากธรรมชาติและสิ่งที่หาได้จากรอบตัว

ตารางที่ 4-2 การวิเคราะห์ องค์ประกอบศิลป์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

ลำดับที่ กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบศิลป์	ชื่อที่มาของ องค์ประกอบศิลป์	ข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ
1.หัตถกรรม	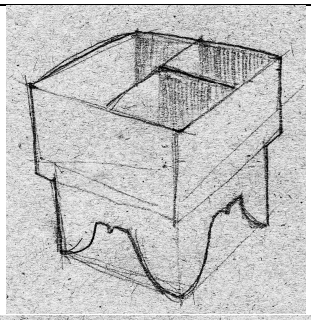	หัตถกรรมไม้ จ. กาฬสินธุ์	เชี่ยนหมากอีสานมีรูปทรงเหมือนรูปสี่เหลี่ยมคางหมูที่ได้รับอิทธิพลมากจากกระโหล่งกระแหล่งที่ผูกคอวัวคอควาย
2.หัตถกรรม	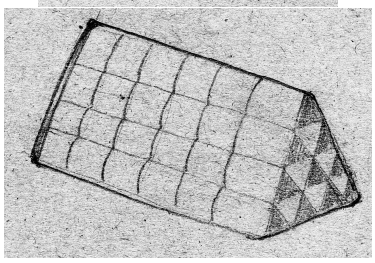	ทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ จ. ขอนแก่น	รูปทรงของหัตถกรรมหมอนขวานได้รับอิทธิพลของการดำรงชีวิตของคนในภูมิภาคนี้โดยมีรูปทรงคล้ายกับกระโหล่งกระแหล่งคอวัวคอควาย
3.หัตถกรรม		ประดิษฐ์ดอกไม้จากรังไหม จ. ขอนแก่น	รูปทรงของหัตถกรรมขันหมากเบ็งได้รับอิทธิพลของการดำรงชีวิตของคนในภูมิภาคนี้โดยมีรูปทรงคล้ายกับกระโหล่งกระแหล่งคอวัวคอควาย
4.หัตถกรรม		หัตถกรรมหม้อดิน จ. ขอนแก่น	รูปทรงของหม้อดิน เป็นหัตถกรรมเป็นแบบที่ยึดถึงของการใช้งานหรือเอาไว้แลกเปลี่ยนกับสินค้าประเภทอื่น ๆ

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์เพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่

ลำดับที่ กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบศิลป์	ชื่อที่มาของ องค์ประกอบศิลป์	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
1.มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม	สี	คติความเชื่อการบูชาเจ้าแม่โพสพ	ความเชื่อกับชุมชนชนบทมีคู่กันมายาวนาน และควรที่จะคงไว้โดยศึกษาจากตำนานต่าง ๆ
2.มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข	รูปร่าง	พิธีการปักเฉลวก่อนการทำนา	อัตลักษณ์ที่สามารถเห็นได้ชัดเจนที่สุดควรคิดให้เป็นรูปธรรมมากที่สุด
3.มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง	สี	คติความเชื่อการบูชาเจ้าแม่โพสพ	ควรย้อนกลับไปดูต้นตอของวัฒนธรรมความเชื่อว่ามาจากที่ได้
4.มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง	รูปร่าง	พิธีการปักเฉลวก่อนการทำนา	วิธีการที่จะให้คงอยู่และยาวนานที่สุดเท่าที่จะนานได้
5.มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรม	เส้น	พิธีการปักเฉลวก่อนการทำนา	การเข้าสู่ AEC นั้นจะต้องแสดงความเป็นตัวตนให้ชัดเจน
6.มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์	สีและเส้น	พิธีการปักเฉลวก่อนการทำนา	ชาติพันธุ์ที่แท้จริงโดนการผสมจากวัฒนธรรมอื่นมากน้อยเพียงใด และเหลืออะไรบ้าง
7.มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน	สี	พิธีการปักเฉลวก่อนการทำนา	ชาติพันธุ์ที่แท้จริงโดนการผสมจากวัฒนธรรมอื่นมากน้อยเพียงใด และเหลืออะไรบ้าง

ตารางที่ 4-3 การวิเคราะห์องค์ประกอบศิลป์เพื่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

ลำดับที่ กลุ่มตัวอย่าง	องค์ประกอบศิลป์	ชื่อที่มาของ องค์ประกอบศิลป์	ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ
8.การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน	สี	พิธีการปักเฉลวก่อนการทำนา	ชาติพันธุ์ที่แท้จริงโดนการผสมจากวัฒนธรรมอื่นมากน้อยเพียงใด และเหลืออะไรบ้าง
9.มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น	สีและพื้นผิว	การใช้ผ้าไหมทอมือ	เรื่องนี้ไม่ห่วงมากเพราะบริบทพื้นที่โดยเฉพาะภูมิภาคอีสานนั้นมีอยู่ในชีวิตประจำวันเพียงจะต้องเพิ่มเติมองค์ความรู้ในเรื่องการออกแบบ
10.ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล	สี	คติความเชื่อการบูชาเจ้าแม่โพสพ	เรื่องนี้ไม่ห่วงมากเพราะบริบทพื้นที่โดยเฉพาะภูมิภาคอีสานนั้นมีอยู่ในชีวิตประจำวันเพียงจะต้องเพิ่มเติมองค์ความรู้ในเรื่องการออกแบบ

ตารางที่ 4-4 การวิเคราะห์อัตลักษณ์เพื่อค้นหาองค์ประกอบศิลป์สู่การออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่

แหล่งที่/ประเภท	ศิลปกรรม	สถาปัตยกรรม	หัตถกรรม	หมายเหตุ
จังหวัดมุกดาหาร				
อ. คำชะอี				
อ. เมือง				
อ. หนองสูง				
จังหวัดกาฬสินธุ์				
อ. กุฉินารายณ์				
อ. เมือง			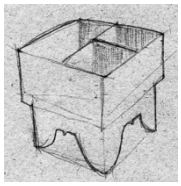	
อ. ยางตลาด				
จังหวัดขอนแก่น				
อ. เมือง	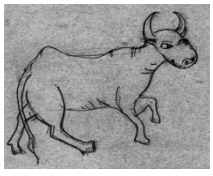			
				

ตารางที่ 4-4 การวิเคราะห์อัตลักษณ์เพื่อค้นหาองค์ประกอบศิลป์สู่การออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

แหล่งที่/ประเภท	**ศิลปกรรม**	**สถาปัตยกรรม**	**หัตถกรรม**	**หมายเหตุ**
อ. หนองเรือ อ .ภูเวียง			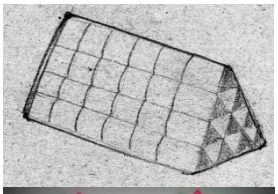	
อ. ชุมแพ				
สรุปแนวความคิดอัตลักษณ์รวม	รูปแบบอัตลักษณ์ที่แสดงถึงการเลี้ยงสัตว์ของคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้และที่สำคัญภาพนี้คือวัวหรือควายในการทำนาโดยแสดงถึงความเชื่อเรื่องพระแม่โพสพ	เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิผลมาจากวัดทางภาคกลางและขอมแต่แฝงความเชื่อในเรื่องของสวรรค์ที่มีพระสารีริกขธาตุอยู่ชั้นบนสุดและการรักษาพยาบาลโดยมีใช้เส้นแนวตั้งและแนวนอนในการออกแบบ	เชี่ยนหมากอีสาน มีรูปทรงเหมือนรูปสี่เหลี่ยมคางหมู รูปทรงของหัตถกรรมหมอนขวาน รูปทรงของหัตถกรรมขันหมากเบ็งที่ได้รับอิทธิพลมาจากการดำรงชีวิตของคนในภูมิภาคนี้ซึ่งมีรูปทรงเหมือนกระโหล่งกระแหล่งที่ผูกคอวัวคอควาย	
การถอดองค์ประกอบของการออกแบบจากอัตลักษณ์ภาพรวม	สีของศิลปกรรมที่บอกถึงเรื่องราวความเชื่อในการใช้แม่สี(น้ำเงิน เหลือง แดง)	โครงสร้างการวางองค์ประกอบที่เน้นถึงเส้นตั้งและเส้นนอน	เส้นการสานของเส้นตอกในงานหัตถรรม	

ตารางที่ 4-4 การวิเคราะห์อัตลักษณ์เพื่อค้นหาองค์ประกอบศิลป์สู่การออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก จากกรอบแนวคิดอัตลักษณ์พื้นที่ (ต่อ)

แหล่งที่/ประเภท	ศิลปกรรม	สถาปัตยกรรม	หัตถกรรม	หมายเหตุ
Element of design	สีเหลือง สีแดง สีน้ำเงิน 	การจัดองค์ประกอบแบบแนวตั้งและแนวนอน 	เส้นเฉียงไขว้กันไปมาเหมือนลวดลายเครื่องจักสาน 	
สรุปแนวความคิดในการหาอัตลักษณ์โดยการใช้ Element ต่าง ๆ	คติความเชื่อการบูชาเจ้าแม่โพสพสีของเครื่องบูชาระลึก คือ สีเหลือง หมายถึง ขมิ้น สีฟ้าหรือน้ำเงิน หมายถึง การพิธีได้ในเฉพาะวันศุกร์ สีแดง หมายถึง เส้นด้ายที่นำมาผูกกับเฉลวเพื่อทำพิธี	การวางองค์ประกอบแบบแนวนอนทำให้สื่อสารได้ง่ายกว่า	อัตลักษณ์ที่ใช้ควรมีรูปร่างและรูปทรงที่มาจากเครื่องจักสานและเครื่องจักสานมีอยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านาน และง่ายต่อการเข้าถึงบริบทพื้นที่	
สรุปแรงบันดาลใจจากแนวความคิด	ชนบทบางท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานในสมัยโบราณนิยมสาน “เฉลว”ที่สานจากตอกไม้ไผ่เป็นแฉกคล้ายดาวขนาดเท่าฝ่าบาตรแล้วใช้ด้ายสีแดง ดำ ขาว	ความเชื่อของคนไทยในอดีตเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวันและจากการทำมาหากินในวิถีชีวิตชนบทของคนไทยมาแต่อดีตอีก	ตอกสำหรับสานเฉลว ยอดไม้ไผ่หรือทางระกำยาวประมาณ2เมตร ตัดกิ่งหรือใบออกไป เกลาให้สวย เหลือใบตอนยอดไว้เล็กน้อย หนึ่งในสามของยอดไม้นี้ผูกติดกับเฉลวสำหรับเอาไปปักในนาข้าว	

ภาพที่ 4-4 เฉลว ผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม

เฉลว คือเครื่องทำด้วยตอก หักขัดกันเป็นมุม ตั้งแต่ห้ามุมขึ้นไป (ลักษณะเป็นตาชะลอม) เช่น เดียวกับเฉลวปักหม้อยาต้มสมัยโบราณเป็นสิ่งที่ใช้ประกอบ พิธีทำขวัญข้าวแต่เฉลวของชาวนาตามประเพณีดังกล่าวเป็นเฉลวขนาดใหญ่ กว้างประมาณ 20 นิ้ว

เฉลว ที่ใช้ไม้ไผ่สานจักเป็นตอกเส้นบาง ๆ สานตาเหลี่ยม หรือตาชะลอมมัดไว้กับไม้ไผ่ปักให้แน่นในแปลงดำนา หมายถึงการปัดรังควานสิ่งชั่วร้ายที่จะทำให้ข้าวไม่งอกงามรวมทั้งเป็นเครื่องหมายที่ทำให้เจ้าของนาเป็นศิริมงคลในการประกอบอาชีพสืบสานตำนานนาต่อไปอย่างไม่รู้สิ้นรู้จบ

อุปกรณ์ในการทำเฉลว ได้แก่ ตอกสำหรับสานเฉลว ยอดไม้ไผ่หรือทางระกำยาวประมาณ 2 เมตร ตัดกิ่งหรือใบออกไป เกลาให้สวยเหลือใบตอนยอดไว้เล็กน้อย หนึ่งในสามของยอดไม้นี้ผูกติดกับเฉลว สำหรับเอาไปปักในนาข้าว หมากพลูหนึ่งคำ ข้าวกระยาสารท ดินเหนียว เมี่ยง มะขาม กล้วย อ้อย ส้ม ขมิ้น ดินสอพอง แป้ง ด้ายยาวสามเส้น รัดต้นข้าวสามกอ และเงินไม่จำกัดจำนวน

กำหนดเวลาปักเฉลว กระทำเมื่อถึงเดือนสิบสิ้น เป็นวันสารทชาวบ้านจะทำกระยาสารทนำไปทำบุญที่วัด และเลี้ยงลูกหลาน ถึงเดือนสิบเอ็ดกลางเดือน จะช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลวและต้องนำไปปักในวันศุกร์ที่นาแปลงใดแปลงหนึ่งของตนเมื่อสานเฉลวและผูกไม้สำหรับปักเรียบร้อยแล้วจะต้องห่อข้าวกระยาสารท และของกินสำหรับคนแพ้ท้องหรือเริ่มตั้งครรภ์ เช่น ดินเหนียว เมี่ยง มะขาม หรือส้ม กล้วย อ้อย เป็นต้น นำไปผูกติดกับเฉลวด้วยและจะต้องมีขมิ้น ดินสอพอง แป้ง ซึ่งเป็นเครื่องทาตัวสำหรับเด็ก มีความหมายว่า ในช่วงระยะนี้ข้าวในนากำลังแตกกองาม และจะเริ่มตั้งท้องแล้วต่อไปก็จะให้ลูก ให้รวงข้าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ เป็นพระคุณของแม่โพสพจึงจำเป็นต้องบูชาระลึกถึง ประหนึ่งในเดือนสิบ เดือนสิบเอ็ดนี้ แพ้ท้องเพราะข้าวเริ่มท้องจึงเตรียมของสำหรับคนมีท้องมาไว้ให้ด้วย ส่วนเครื่องสำหรับเด็กนั้นเตรียมมาให้ไว้เมื่อคลอดลูกแล้วจะได้

ใช้บำรุงเลี้ยงลูกให้อุดมสมบูรณ์ซึ่งหมายความว่าให้ข้าวในนาออกรวงได้อุดมสมบูรณ์ ชาวนาจะได้ข้าวมาก ๆ มิใช่ว่าข้าวออกมาแท้งหรือเป็นโรคมีข้าวลีบมาก ซึ่งชาวนาไม่ปรารถนา ส่วนด้ายขาวสามเส้นนั้นนำไปรัดต้นข้าวสามกอที่ริมโคลนหลักเฉลว สำหรับเครื่องเซ่น จะถูกทิ้งไว้ที่ที่นาเลย ไม่เก็บกลับบ้าน

คำกล่าวในการปักเฉลว แม่โพศรีแม่โพสพ แม่นพดารา แม่จันทร์นารี แม่ศรีสุชาดามาเถิดนะแม่นา มาเถิดนะแม่นา ขวัญเอย ขวัญเอ่ย

นอกจากนี้ในชนบทบางท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานในสมัยโบราณนิยมสาน “เฉลว” ที่สานจากตอกไม้ไผ่เป็นแฉกๆคล้ายดาวขนาดเท่าฝาบาตร แล้วใช้ด้ายสีแดงดำและสีขาว วงรอบ ๆ มุมของเฉลวนำไปผูกติดกับปลายไม้ไผ่ปักไว้เชิงบันไดบ้านเพื่อบอกกล่าวให้ผู้ที่ผ่นไปมารู้ว่าบ้านหลังนี้มีแม่ลูกอ่อนกำลังอยู่ไฟใครจะไปจะมาเยี่ยมเยือนให้พูดจาแต่สิ่งที่เป็นมงคลไม่พูดจาในสิ่งที่อัปมงคลที่อาจเกิดผลร้ายกับแม่และเด็กเกิดใหม่เป็นอีกหนึ่งในงานหัตถกรรมภูมิปัญญาของชาวบ้านในชนบทที่มีมาแต่ครั้งอดีต สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างงานจักสานหรือเครื่องจักสานกับวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่ครั้งโบราณกาลแล้ว พอเด็กเจริญเติบโตขึ้นมาอีกหน่อยคนโบราณก็จะทำเปลแขวนให้เด็กนอนโดยใช้ไม้ไผ่มาสานเป็นเปลกว้างยาวพอเหมาะกับตัวเด็ก ในขณะที่เด็กลงนอนในเปลจะมีอีกหนึ่งในภูมิปัญญาที่เกิดจากการสร้างสรรค์และจินตนาการงานศิลปะและหัตถกรรมของชาวบ้านในชนบทมาแต่ครั้งโบราณ ได้แก่ “ปลาตะเพียนใบลาน” ที่นิยมนำมาแขวนไว้เหนือเปลเพื่อให้เด็กดูเล่นจนเพลินแล้วหลับไป งานจักสานเป็นงานหัตถกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของไทยในแทบทุกเพศทุกวัยในทุกภูมิภาค การดำเนินชีวิตประจำวันของชาวบ้านในชนบทล้วนเกี่ยวข้องกับงานจักสานอย่างหลีกไม่พ้นเพราะเครื่องจักสานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตแทบทั้งสิ้น ตั้งแต่ภาชนะเครื่องใช้ในครัวเรือนประเภท กระบุง ตะกร้า กระจาด กระด้ง กระติบ หวด หมวย เป็นต้น เครื่องมือในการจับสัตว์น้ำ เช่น ลอบ ไซ อีจู้ ตะข้อง กระชัง เป็นต้น ทั้งหลายทั้งสิ้นล้วนเป็นผลงานจักสานทั้งนั้นไม่เว้นแม้แต่เวลาที่ตายไปแล้วก็หนีงานจักสานไปไม่พ้น เช่น ชาวบ้านในภาคเหนือจะทำเฉลวปักไว้ในบริเวณบ้านที่มีคนตาย เมื่อยกศพออกไปจากบ้านแล้วจะทำให้ผีไม่สามารถจำบ้านและกลับมาบ้านได้อีก นอกจากนี้ชาวอีสานยังใช้ไม้ไผ่มาสานขัดกันเป็นแผงทาด้วยยางไม้ให้หนาเพื่อปิดฝาโลงศพเป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่างานจักสานเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายเลยทีเดียว งานจักสานก็เช่นเดียวกับงานหัตถกรรมประเภทอื่น ๆ ของมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาสืบต่อกันเรื่อยมาและเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการใช้สอยในแต่ละด้าน ดังนั้นประโยชน์ในการใช้สอยจึงเป็นจุดประสงค์ที่สำคัญในการสร้างหัตถกรรมพื้นบ้านรวมทั้งงานจักสานด้วย งานจักสานพื้นบ้านนั้นอาจแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ

ตามลักษณะของการใช้สอยได้ดังนี้ งานจักสานที่ทำเพื่อใช้เป็นภาชนะใช้สอยในครัวเรือน งานจักสานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ งานจักสานที่ใช้ในการประมง และงานจักสานที่เกี่ยวเนื่องกับความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเป็นต้นปลาตะเพียนใบลานถือได้ว่าเป็นงานหัตถกรรมประเภทงานจักสานจากภูมิปัญญาของคนไทยในสมัยโบราณที่เกิดขึ้นมาจากความเชื่อของคนไทยในอดีตเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในการดำเนินชีวิตประจำวันและจากการทำมาหากินในวิถีชีวิตชนบทของคนไทยมาแต่อดีตอีกด้วย ในอดีตพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางจัดเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์มากแห่งหนึ่งของประเทศไทย ชาวชนบทในภาคกลางประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการทำนา การประมงพื้นบ้านการหาปลาตามห้วยหนองคลองบึงและในแม่น้ำสายต่าง ๆ ก็เป็นอีกหนึ่งวิถีชีวิตของชาวบ้านในพื้นที่ภาคกลาง สมกับคำขวัญที่ว่าบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางนั้นอุดมสมบูรณ์ในน้ำมีปลาในนามีข้าว วิถีชีวิตผู้คนผูกพันอยู่กับสายน้ำมาโดยตลอดตั้งแต่ครั้งอดีตจนปัจจุบัน

บทที่ 5
รูปแบบผลงานการออกแบบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการวิจัยการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อนำไปพัฒนารูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้านเพื่อนำไปสร้างต้นแบบเป็นลำดับต่อไป ผู้วิจัยได้จัดประเด็นการศึกษาดังนี้

1. รูปแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์กรณีตัวอย่างชุมชนบ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. ประเมินผลการออกแบบ

รูปแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์กรณีตัวอย่างชุมชนบ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีอัตลักษณ์องค์กรที่จะนำมาออกแบบทั้งหมด4 ประเภท จำนวน 34 แบบ โดยแบ่งเป็นแต่ละหัวข้อดังนี้

1. การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร 24 แบบ
2. ระบบป้ายสัญลักษณ์ 5 แบบ
3. การออกแบบร้านค้าเคลื่อนที่ 2 แบบ
4. การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์ (โปสเตอร์) 3 แบบ

1. การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร 24 แบบ

ประกอบด้วยองค์ประกอบที่ทำการวิเคราะห์ สรุปเป็นรายประเด็น ดังนี้

1.1 ชุดแบบสีจำนวน 2 แบบ จากวิเคราะห์ชุดสีที่ได้แรงบันดาลใจจากการลงพื้นที่และตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และปราชญ์ชาวบ้านในพื้นที่ ที่ระบุว่าการรับรู้ของการใช้สีควรที่จะมองแล้วส่งผลกระทบต่อการรับรู้ของผู้รับสื่อ และทำการวิเคราะห์ชุดสีทั้ง 2 แบบ

ตารางที่ 5-1 การวิเคราะห์ค่าสีที่ใช้การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	ชุดแบบสี	ความหมาย
1.		**สีฟ้า คือ** ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลวและต้องนำไปปักในวันศุกร์ที่นาแปลงใดแปลงหนึ่งของตน สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพองซึ่งเป็นเครื่องทาตัวสำหรับเด็กมีความหมายว่าในช่วงระยะนี้ข้าวในนากำลังแตกกองงามและจะเริ่มตั้งท้องแล้วต่อไปก็จะให้ลูกให้รวงข้าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ สีดำและสีแดงคือในสมัยโบราณนิยมสาน “เฉลว” ที่สานจากตอกไม้ไผ่เป็นแฉก ๆ คล้ายดาวขนาดเท่าฝาบาตร แล้วใช้ด้ายสีแดง ดำ และสีขาว
2.	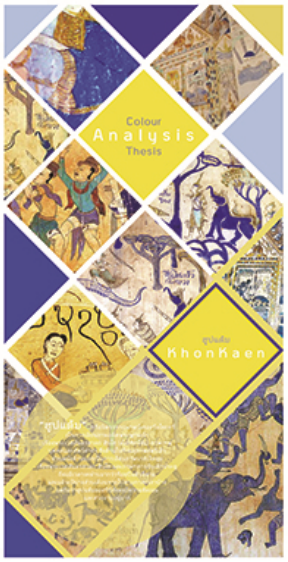	สีโทนเย็นคือสีเขียวสีครามและสีน้ำเงินโดยเริ่มจากการลงพื้นด้วยสีน้ำตาลแล้วร่างเขียนลายเส้นและลงสีบนรูปภาพ

จากตารางที่ 5-1 ผลปรากฏการเลือกใช้ชุดแบบสีชุดที่ 1 เพราะในเชิงของความหมายของชุดสีนั้นเฉพาะเจาะจงในเรื่องของความหมายที่บ่งบอกถึงสีแต่ละสีเชิงคสัญลักษณ์และความเชื่อ สีฟ้า คือช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลวและต้องนำไปปักในวันศุกร์ที่นาแปลงใดแปลงหนึ่งของตน สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพองซึ่งเป็นเครื่องทาตัวสำหรับเด็กมีความหมายว่าในช่วงระยะนี้ข้าวในนากำลังแตกกองงามและจะเริ่มตั้งท้องแล้วต่อไปก็จะให้ลูกให้รวงข้าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์

สีดำและสีแดงคือในสมัยโบราณนิยมสาน “เฉลว” ที่สานจากตอกไม้ไผ่เป็นแฉก ๆ คล้ายดาวขนาดเท่าฝาบาตรแล้วใช้ด้ายสีแดง ดำ และสีขาว

ตารางที่ 5-2 การวิเคราะห์ค่าสีแรงบันดาลใจ/แนวความคิดที่ใช้การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	แรงบันดาลใจ/ แนวความคิด	ความหมาย
1.		**เฉลว**ที่ใช้ไม้ไผ่สานจักเป็นตอกเส้นบาง ๆ สานตาเหลี่ยมหรือตาชะลอมมัดไว้กับไม้ไผ่ปักให้แน่นในแปลงดำนาหมายถึงการปัดรังควานสิ่งชั่วร้ายที่จะทำให้ข้าวไม่งอกงามรวมทั้งเป็นเครื่องหมายที่ทำให้เจ้าของนาเป็นศิริมงคลในการประกอบอาชีพสืบสานตำนานนาต่อไปอย่างไม่รู้สิ้นรู้จบ
2.		ชนบทบางท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานในสมัยโบราณนิยมสาน “เฉลว” ที่สานจากตอกไม้ไผ่เป็นแฉก ๆ คล้ายดาวขนาดเท่าฝาบาตร แล้วใช้ด้ายสีแดง ดำ และสีขาว วงรอบๆมุมของเฉลวนำไปผูกติดกับปลายไม้ไผ่ปักไว้เชิงบันไดบ้านเพื่อบอกกล่าวให้ผู้ที่ผ่านไปมารู้ว่าบ้านหลังนี้มีแม่ลูกอ่อนกำลังอยู่ไฟ ใครจะไปจะมาเยี่ยมเยือนให้พูดจาแต่สิ่งที่เป็นมงคลไม่พูดจาในสิ่งที่อัปมงคลที่อาจเกิดผลร้ายกับแม่และเด็กเกิดใหม่เป็นอีกหนึ่งในงานหัตถกรรมภูมิปัญญาของชาวบ้านในชนบทที่มีมาแต่ครั้งอดีต สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างงานจักสานหรือเครื่องจักสานกับวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่ครั้งโบราณกาลแล้ว

ตารางที่ 5-3 แบบร่างความคิด (ลายเส้น) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	แบบร่างความคิด (ลายเส้น)	ความหมาย
1.	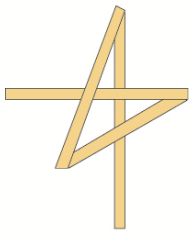	การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวและไม่มีการพลิกตัวของรูปร่าง
2.		การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจที่มีส่วนปลายเกินออกมา
3.	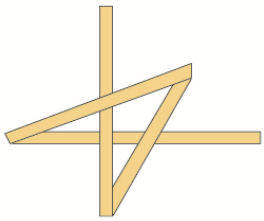	การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวและมีการพลิกตัวของรูปร่างในทางกลับหัว
4.	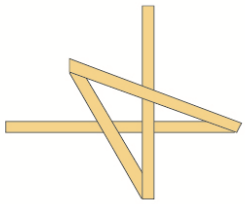	การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวและมีการพลิกตัวของรูปร่างในทางกลับหัวและกลับด้าน
5.	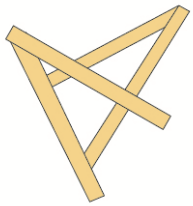	การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจที่ไม่มีส่วนปลายเกินออกมา

จากตารางที่ 5-3 แบบร่างความคิด (ลายเส้น) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ โดยใช้แบบร่างความคิด (ลายเส้น) แบบที่ 1 ซึ่งมีความหมายคือ เฉลว 3 แฉกลงอักขระมะอะอุหมายถึงขอให้อำนาจพระผู้เป็นเจ้าทั้งหลายจงประสาทพรและความอุดมสมบูรณ์ซึ่งเดิมเป็นความเชื่อของศาสนาพราหมณ์

ตารางที่ 5-4 แบบร่างความคิด (ลายเส้น) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	แบบร่างความคิด (ลายเส้น)	ความหมาย
1.	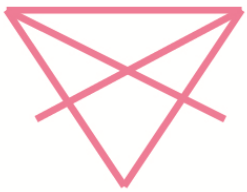	การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวโดยการตัดทอนเป็นรูปร่างเรขาคณิตและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจที่มีส่วนปลายเกินออกมาทั้งสองด้าน
2.	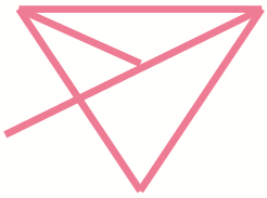	การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวโดยการตัดทอนเป็นรูปร่างเรขาคณิตและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจที่มีส่วนปลายเกินออกมาด้านเดียว
3.		การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวโดยการตัดทอนเป็นรูปร่างเรขาคณิตและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจที่มีส่วนปลายเกินออกมาทั้งสองด้านและปรับรูปร่างให้เป็นรูปร่างหัวใจมากขึ้น

ตารางที่ 5-4 แบบร่างความคิด (ลายเส้น) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ (ต่อ)

ลำดับที่	แบบร่างความคิด (ลายเส้น)	ความหมาย
4.		การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวโดยการตัดทอนเป็นรูปร่างเรขาคณิตและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจโดยไม่มีส่วนปลายเกินออกมา
5.		การใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสานเป็นเฉลวโดยการตัดทอนเป็นรูปร่างเรขาคณิตและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจโดยไม่มีส่วนปลายเกินออกมา

จากตารางที่ 5-4 แบบร่างความคิด(ลายเส้น)ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ โดยใช้แบบร่างความคิด (ลายเส้น) แบบที่ 3 ซึ่งมาการใช้รูปร่างของเฉลวโดยใช้เส้นของตอกที่นำมาสายเป็นเฉลวโดยการตัดทอนเป็นรูปร่างเรขาคณิตและมีรูปร่างเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของรูปหัวใจที่มีส่วนปลายเกินออกมาทั้งสองด้าน และปรับรูปร่างให้เป็นรูปร่างหัวใจมากขึ้น

ตารางที่ 5-5 แบบร่างความคิด (การวางโครงสี) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	แบบร่างความคิด (การวางโครงสี)	ความหมาย
1.		**สีฟ้า คือ** ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพองสีแดงคือด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลืองแดงและน้ำเงิน)
2.		**สีฟ้า คือ** ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพอง สีแดงคือด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ไม่มีการลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลืองแดงและน้ำเงิน)
3.		**สีฟ้า คือ** ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพอง สีแดงคือด้ายในการประกอบพิธีและมีการผสมโทนของสีขั้นที่ 2 (ม่วง ส้ม เขียว)
4.		**สีฟ้า คือ** ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพอง สีแดงคือด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ไม่มีการลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลืองแดงและน้ำเงิน) ที่เรียกว่าพาสเทล
5.		**สีฟ้า คือ** ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพอง สีแดงคือด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ไม่มีการลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลือง แดง และน้ำเงิน) ในบางส่วน

จากตารางที่ 5-5 แบบร่างความคิด (การวางโครงสี) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์โดยใช้แบบร่างความคิด (การวางโครงสี) แบบที่ 4 ซึ่งมีความหมายคือ สีฟ้า คือ ช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองคือขมิ้นดินสอพองสีแดงคือด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ไม่มีการลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลือง แดง และน้ำเงิน) ที่เรียกว่าพาสเทล

ตารางที่ 5-6 แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ)	ความหมาย
1.		การจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือเพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสาร เป็นการแยกหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางตรงกันข้ามกัน
2.		การจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือเพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสาร เป็นการแยกหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์
3.		การจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือเพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสาร เป็นการแยกหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกัน
4.		การจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือเพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสาร เป็นการรวมหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5-6 แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ (ต่อ)

ลำดับที่	แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ)	ความหมาย
5.		การจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือเพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสารเป็นการรวมหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกันแต่ไม่ขนานกันตราสัญลักษณ์

จากตารางที่ 5-6 แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์โดยใช้แบบร่างความคิด (การวางโครงสี) แบบที่ 4 ซึ่งมีความหมายในการจัดองค์ประกอบคือ การจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือ เพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสาร เป็นการรวมหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกัน

ภาพที่ 5-1 แบบร่างความคิด (การจัดองค์ประกอบ) ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ มีความหมายของการวางโครงสี คือ สีฟ้าช่วงที่ชาวนาจะปักเฉลว (วันศุกร์) สีเหลืองขมิ้น ดินสอพอง สีแดง ด้ายในการประกอบพิธีและมีโทนของสีที่ไม่มีการลดลงมาจากแม่สีหลัก (เหลือง แดง และน้ำเงิน) ที่เรียกว่าพาสเทล ซึ่งมีความหมายในการจัดองค์ประกอบคือการจัดองค์ประกอบของตัวหนังสือเพื่อให้มีพื้นที่ในการสื่อสารเป็นการรวมหัวเรื่องและสโลแกนออกจากกันและวางในทิศทางที่เฉียงตามรูปร่างของตราสัญลักษณ์ในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 5-7 แบบระบบป้ายสัญลักษณ์ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	ระบบป้ายสัญลักษณ์	ลักษณะการใช้งาน
1.		ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะมีการบอกข้อมูลต่าง ๆ และแสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย
2.		ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะมีการบอกข้อมูลต่าง ๆ และแสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย
3.		ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะมีการชี้นำทางภายนอกพื้นที่ แสดงทิศทางควบคุมให้แสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย
4.		ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะมีการชี้นำทางภายนอกพื้นที่แสดงทิศทางควบคุมให้แสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย
5.		ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะมีการบอกข้อมูลต่าง ๆ และแสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย

จากตารางที่ 5-7 ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอก ที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะ มีการชี้นำทางภายนอกพื้นที่แสดงทิศทาง ควบคุมให้แสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย

ภาพที่ 5-2 ระบบป้ายสัญลักษณ์ภายนอกที่คำนึงถึงการมองจากการเดินเท้าและยานพาหนะ มีการชี้นำทางภายนอกพื้นที่แสดงทิศทางควบคุมให้แสดงถึงอัตลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย ในแบบต่าง ๆ

ตารางที่ 5-8 การออกแบบร้านค้าเคลื่อนที่ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	การออกแบบร้านค้าเคลื่อนที่	ลักษณะการใช้งาน
1.		ออกแบบสื่อไปถึงร้านที่ใช้โทนสีรูปแบบของอัตลักษณ์รวมถึงออกแบบ Space การวางของและเป็นแบบล้อที่มีขนาดเท่ากันทั้ง 3 ล้อ
2.		ออกแบบสื่อไปถึงร้านที่ใช้โทนสีรูปแบบของอัตลักษณ์รวมถึงออกแบบ Space การวางของและเป็นแบบล้อที่มีขนาดต่างกันคือล้อหน้าเล็กกว่าล้อหลังเพิ่มความสะดวกในการเคลื่อนย้ายในกรณีที่มีพื้นที่ระดับต่างกัน

จากตารางที่ 5-7 การออกแบบร้านค้าเคลื่อนที่ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ซึ่งการร้านค้าเคลื่อนที่ออกแบบสื่อไปถึงร้านที่ใช้โทนสีรูปแบบของอัตลักษณ์รวมถึงออกแบบ Space การวางของและเป็นแบบล้อที่มีขนาดเท่ากันทั้ง3 ล้อ และแบบล้อที่มีขนาดต่างกันคือล้อหน้าเล็กกว่าล้อหลังเพิ่มความสะดวกในการเคลื่อนย้ายในกรณีที่มีพื้นที่ระดับต่างกัน

ตารางที่ 5-9 การออกแบบโปสเตอร์ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์

ลำดับที่	การออกแบบโปสเตอร์	ความหมาย
1.		สามารถเข้าถึงตลาดได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมรวดเร็วเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่ต้องการเข้าถึงในส่วนไหนอีกทั้งยังเป็นสื่อที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาโปสเตอร์โฆษณามีโอกาสถูกพบเห็นได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีขนาด 42 x 594 เซนติเมตร มีโทนสีที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์สโลว์ทาวน์และเทคนิคการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เป็นที่สะดุดตาสะดุดใจได้ง่าย
2.		สามารถเข้าถึงตลาดได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมรวดเร็วเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่ต้องการเข้าถึงในส่วนไหนอีกทั้งยังเป็นสื่อที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาโปสเตอร์โฆษณามีโอกาสถูกพบเห็นได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีขนาด 42x 594 เซนติเมตร มีโทนสีเหลืองซึ่งที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์สโลว์ทาวน์และเทคนิคการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เป็นที่สะดุดตาสะดุดใจได้ง่าย

ตารางที่ 5-9 การออกแบบโปสเตอร์ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ (ต่อ)

ลำดับที่	การออกแบบโปสเตอร์	ความหมาย
3.		สามารถเข้าถึงตลาดได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมรวดเร็วเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่ต้องการเข้าถึงในส่วนไหนอีกทั้งยังเป็นสื่อที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาโปสเตอร์โฆษณามีโอกาสถูกพบเห็นได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีขนาด 42 x 594 เซนติเมตร มีโทนสีน้ำเงินที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์สโลว์ทาวน์และเทคนิคการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เป็นที่สะดุดตาสะดุดใจได้ง่าย

จากตารางที่ 5-9 การออกแบบโปสเตอร์ในการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์สามารถเข้าถึงตลาดได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมรวดเร็วเฉพาะบริเวณพื้นที่ที่ต้องการเข้าถึงในส่วนไหนอีกทั้งยังเป็นสื่อที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาโปสเตอร์โฆษณามีโอกาสถูกพบเห็นได้ตลอด 24 ชั่วโมง มีขนาด 42 x 594 เซนติเมตร มีโทนสีที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์สโลว์ทาวน์และเทคนิคการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เป็นที่สะดุดตาสะดุดใจได้ง่าย

ประเมินผลการออกแบบ

1. ประเมินคู่มือการนำองค์ความรู้การออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
2. ประเมินอัตลักษณ์องค์กรต้นแบบต้นแบบ

ประเมินผลการออกแบบ

เมื่อได้ทำการผลิตต้นแบบซึ่งตอบโจทย์วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แล้วการสร้างต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อให้งานมีความชัดเจนในการสร้างสรรค์ที่สุดผู้วิจัยจึงได้จัดเสวนากลุ่มย่อยกับชุมชนต้นแบบ คือ บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และจัดนิทรรศการในชื่องาน “Slow Town: Slow cities and the slow movement” สามารถสรุปได้ 2 ส่วนงาน ได้แก่ ประเมินคู่มือการนำองค์ความรู้ต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงโดยมีผลการประเมินดังนี้

1. ประเมินคู่มือต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในการประเมินคู่มือต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผู้วิจัยได้จัดนิทรรศการในชื่องาน“Slow Town: Slow cities and the slow movement” ณ หอศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในวันพฤหัวสบดีที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยได้รับเกียรติจากท่านรองศาสตราจารย์ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและชุมชนสัมพันธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นประธานเปิดและมีผู้เข้าร่วมเข้าชมนิทรรศการที่ลงทะเบียน 77 คน ส่งแบบประเมินคู่มือ 52 คน ประกอบด้วยผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะและการออกแบบ ตัวแทนชุมชนบ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น นักศึกษาและผู้ที่สนใจ

ภาพที่ 5-3 การกล่าวเปิดนิทรรศการโดยรองศาสตราจารย์ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและชุมชนสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 5-4 บรรยากาศการจัดนิทรรศการในชื่องาน “Slow Town: Slow cities and the slow movement”

ตารางที่ 5-10 ประเมินคู่มือองค์ความรู้งานวิจัย (N=52)

ประเด็นการของการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1.ด้านเนื้อหาความรู้			
1.1 ความชัดเจนในเนื้อหา	4.65	0.51	มากที่สุด
1.2 รูปแบบการนำเสนอองค์ความรู้สามารถสื่อสารได้ง่าย	4.61	0.56	มากที่สุด
1.3 อัตลักษณ์มีการใช้ทำองค์ความรู้ถูกต้อง	4.63	0.56	มากที่สุด
1.4เนื้อหาที่ใช้ทำองค์ความรู้มีความน่าเชื่อถือ	4.57	0.53	มากที่สุด
1.5 ผู้บริโภคสามารถสื่อสารได้ง่าย	4.46	0.75	มาก
1.6 ให้ความรู้และความเข้าใจในรูปแบบอัตลักษณ์	4.65	0.55	มากที่สุด
1.7 ภาพประกอบมีความคมชัดตัวอักษรอ่านเข้าใจง่าย	4.67	0.55	มากที่สุด
ผลรวม	4.60	0.57	มากที่สุด
2. ด้านการนำองค์ความรู้ไปใช้งาน			
2.1 สามารถนำอัตลักษณ์ไปใช้ประโยชน์ในการสื่อสาร	4.53	0.60	มากที่สุด
2.2 เป็นแหล่งอ้างอิงความรู้แก่ผู้ที่สนใจได้	4.67	0.58	มากที่สุด
2.3เพิ่มประสิทธิภาพในการท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ได้	4.75	0.47	มากที่สุด
ผลรวม	**4.65**	**0.55**	**มากที่สุด**
ภาพรวมของคู่มือ	**4.62**	**0.56**	**มากที่สุด**

จากตารางที่ 5-10 คู่มือองค์ความรู้งานวิจัยจากความคิดเห็นของผู้มีความรู้ทางด้านศิลปะและการออกแบบ ตัวแทนชุมชนบ้านป่าเหลื่อมตำบลดอนช้างอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นนักศึกษาและผู้ที่สนใจจำนวน 52 คนประเมินที่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.62) ทางด้านเนื้อหาความรู้ผลการประเมินที่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) และทางด้านการนำองค์ความรู้ไปใช้งานผลรวมที่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.65)

ข้อเสนอแนะในการสร้างคู่มือองค์ความรู้งานวิจัยของผู้เข้าร่วมชมนิทรรศการ

1. ผู้เข้าร่วมชมนิทรรศการมีความพึงพอใจในการจัดนิทรรศการที่ดีมากให้ความสนใจและกล่าวชมถึงการจัดทำคู่มือองค์ความรู้งานวิจัย

2. อธิบายส่วนต่าง ๆ ของต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้ละเอียดมาก

3. ควรมีการต่อยอดในการใช้งานต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

4. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการกับกลุ่มชาวบ้านและนักท่องเที่ยวจะได้เกิดความเข้าใจเชิงลึกและนำไปต่อยอดได้จริง

5. ควรมีการติดตามผลการนิทรรศการเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 5-5 รูปแบบปกหน้าสูจิบัตรนิทรรศการในชื่องาน “Slow Town: Slow cities and the slow movement”

2. ประเมินต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ผู้วิจัยได้จัดทำประชาวิจารณ์กับชุมชน บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 ณ ศาลาประชาคมกลุ่มผู้พิทักษ์แก่งน้ำต้อน

ภาพที่ 5-6 การทำประชาวิจารณ์กับชุมชน บ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงสถานที่เป็นประชาชนในชุมชนบ้านป่าเหลื่อม ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ภายในวันที่ 15กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 จากประชากรจำนวน 1,402 คน ใช้วิธีการสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental sampling) ปริมาณกลุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชน 300 คน (ขนาดประชากร 1,000 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ของ Yamane, 1970, p. 886) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % มีนัยสำคัญเป็น .05 ความคลาดเคลื่อนเป็นร้อยละ 5)

ตารางที่ 5-11 ประเมินอัตลักษณ์สากลต้นแบบ (N=300)

ประเด็นการของการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1.ต้นแบบอัตลักษณ์			
	4.49	0.64	มากที่สุด
	4.59	0.54	มากที่สุด
	4.61	0.54	มากที่สุด
รวม	4.58	0.55	มากที่สุด

ตารางที่ 5-11 ประเมินอัตลักษณ์สากลต้นแบบ (N=300) (ต่อ)

ประเด็นการของการประเมิน		$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
2. ด้านการนำอัตลักษณ์ไปใช้งาน				
		4.51	0.58	มากที่สุด
		4.65	0.56	มากที่สุด
		4.73	0.45	มากที่สุด
	รวม	4.63	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 5-11 ประเมินต้นแบบอัตลักษณ์องค์กรชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจำนวน 300 คน ที่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.58) ด้านการนำอัตลักษณ์ต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ไปใช้งานที่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.63)

ข้อเสนอแนะในการสร้างคู่มือองค์ความรู้งานวิจัยของผู้เข้าร่วมการทำประชาวิจารณ์

1. อัตลักษณ์ภาพรวมมีความสวยงามสื่อถึงเอกลักษณ์ของความเป็นสโลว์ทาวน์ได้ดี

2. การจัดงานนำเสนอมีความสวยงามมากลำดับเนื้อหาได้ดีมีความน่าสนใจทำให้เกิดความเข้าใจในการออกแบบได้ลึกซึ้งขึ้น

3. ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทางการออกแบบสำหรับผู้ที่สนใจนักเรียนนักศึกษาและประชาชนในชุมชน

บทที่ 6
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอข้อเสนอแนะตามลำดับดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

2. เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แบบหลายวิธี ประกอบด้วย การศึกษาจากเอกสาร การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม จากผลการวิจัยสามารถนำเสนอ สรุปการศึกษา อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ผลการวิจัยพบว่าจากการรวบรวมและคัดเลือกเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโดยใช้แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ ในจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์และจังหวัดขอนแก่น โดยเลือกเฉพาะแหล่งที่มีลักษณะเด่น ใน 3 ด้านคือ ด้านสถาปัตยกรรม ด้านศิลปกรรม ด้านหัตถกรรม ดังนี้ด้านสถาปัตยกรรม 10 แห่ง ด้านศิลปกรรม 13 แห่ง ด้านหัตถกรรม10 แห่ง สรุปผลการวิเคราะห์พื้นที่วิจัย จากแบบสอบถามนายอำเภอและปลัดอำเภอต่าง ๆ โดยจะเลือกแต่หัวข้อที่มีระดับพอสมควรจนถึงมากที่สุด ดังนี้ อำเภอในพื้นที่วิจัยมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้นประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ ลม มีจำนวนมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ใช้แล้วหมดไป แต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า มีจำนวนพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยได้มีการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มีจำนวนพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยได้มีการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในระดับที่มาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษใน

อดีตในเรื่องวัฒนธรรมในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องความเชื่อในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยเคยมีการศึกษาประวัติศาสตร์ในชุมชนในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีหลักฐานที่เป็นโบราณสถานซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์ในระดับพอสมควรอำเภอในพื้นที่วิจัยได้มีการนำคุณค่าของประวัติศาสตร์ มาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคตในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการการสงวนประชาชนมีความเข้าใจในระดับมากถึงความสำคัญของเอกลักษณ์วัฒนธรรม อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจพอสมควรในลักษณะของเอกลักษณ์วัฒนธรรม อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจพอสมควรในอิทธิพลของเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของสังคมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจพอสมควรในอิทธิพล อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจมากถึงความหมายความสำคัญของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจมากถึงเอกลักษณ์เด่นของวัฒนธรรมไทย อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความเข้าใจมากในเอกลักษณ์ที่สำคัญของไทยที่ควรอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการสืบสานต่อเติมพัฒนาเอกลักษณ์สังคมไทยอำเภอในพื้นที่วิจัยมีรูปแบบวัฒนธรรมที่เรียบง่าย มีจำนวนพอสมควรอำเภอในพื้นที่วิจัยมีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข ในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเองในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการปลูกจิตสำนึกในระดับมากที่สุดในรูปแบบ วัฒนธรรมของตนเอง อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเล็งเห็นคุณค่ามากในรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย อำเภอในพื้นที่วิจัยมีวิธีการที่จะประพฤติปฏิบัติตนของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมและยอมรับในวิธีการดังกล่าวในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการที่แสดงในระดับมากที่สุดถึงความเจริญงอกงามทางวัฒนธรรม อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเชื่อมองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชนกับประชาชนในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูลทางชาติพันธุ์ในระดับมาก อำเภอในพ้นที่วิจัยมีอัตลักษณ์ในระดับมากของแต่ล่ะชาติพันธุ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการธำรงชาติพันธุ์ และรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการพัฒนาชาติพันธุ์ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชนของท่าน ในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์ในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีความรู้

ความเข้าใจพอสมควรในการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจพอสมควรในการเกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบและกระบวนการคิดในประชาชนมีการปรับตัวในระดับมากให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีการใช้สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยเป็นที่อยู่สำหรับชีวิตหลังเกษียณอายุในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีเครือข่ายชุมชนในระดับมาก เช่น สหกรณ์ชุมชนศาลาประชาคม อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการควบคุมการวางผังเมืองในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการดูแลคุณภาพชีวิตของประชากรทั้งหมดในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีชีวิตและสุขภาพที่ดีในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการส่งเสริมการศึกษาในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการรักษามรดกทางวัฒนธรรมในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการสนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์ในระดับพอสมควร อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่นในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาลในระดับมากที่สุด อำเภอในพื้นที่วิจัยประชาชนอยู่บ้านแบบไทย ๆ ที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยทำธุรกิจ เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อมในระดับมาก อำเภอในพื้นที่วิจัยให้ความสำคัญในระดับมากกับศิลปะงานอดิเรกกีฬาและวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียงในระดับพอสมควร แต่การที่จะนำหัวข้อต่าง ๆ มาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเมืองแบบสโลว์ทาวน์นั้น โดยผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะหัวข้อที่ได้คะแนนระดับมากที่สุด จึงได้หัวข้อที่ผ่านการประเมินจากนายอำเภอและปลัดอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข
3. มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง

4. มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม
6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

ซึ่งมีบริบทตามแนวคิดของกระทรวงวัฒนธรรม (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เมืองสบาย สบาย หรือเมืองที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเรียบง่ายและมีเอกลักษณ์โดดเด่น การที่จะได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบาย สบายเพราะมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนเป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่าง ๆ มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่ายสงบสุขและมีคุณค่า มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์และมีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ เมืองช้า ๆ ในความหมายของ Cittaslow ไม่ใช่เมืองที่มีรถยนต์น้อย ผู้คนไม่ใช่อินเทอร์เน็ต มีแต่บ้านเก่า ๆ แต่จุดมุ่งหมายของ Cittaslow เพื่อต้องการส่งเสริมชุมชนที่ดำรงตนอยู่โดยไม่โอนเอนตามกระแสโลกคัดง้างการกลืนให้เหมือน ๆ กันไปหมดของโลกาภิวัตน์ ดำรงและส่งเสริมความหลากหลายทางอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณีและสิ่งแวดล้อมของเมืองหรือชุมชนไว้ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืนและจะต้องมีประชากรไม่เกินกว่า 50,000 คน เมืองที่ผ่านการประเมินตามมาตรฐานจะสามารถนำโลโก้ของ Cittaslow ไปใช้ได้เพื่อประกาศให้โลกรู้ว่าเป็นเมืองช้า ๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องหมายเหตุไว้ด้วยว่าแนวคิดและมุมมองต่อความเป็นเมืองช้า ๆ ดังกล่าวก็เป็นมุมมองแบบตะวันตกที่นิยมการจัดประเภทและทำตัวเป็นผู้กำหนดให้ผู้อื่นให้ทำตาม สุนีรัตน์ ไม้ทิม (2553) กล่าวถึงความหมายของ สโลว์ทาวน์ในเชิงอุดมคติว่าเป็นเมืองที่มีวิถีแบบเนิบช้าเป็นลักษณะของการใช้ชีวิตอย่างสบายไม่เร่งรีบ มีเวลาสร้างความสุขจากสิ่งรอบตัวและดำเนินด้วยวิถีแห่งท้องถิ่นยกตัวอย่างว่า“ที่นิวซีแลนด์ชาวบ้านแถวทะเลสาบเทคาโป เขาทำเขตอนุรักษ์แสงดาว ถึงเวลา 2 ทุ่ม เขาปิดไฟหมดทั้งเมืองเพื่อให้ดาวได้ส่องแสงคือชุมชนแถบนั้นเขายังพึงพอใจกับวิถีชีวิตดั่งเดิมเมื่อก่อนผู้คนจะใช้ชีวิตอย่างพื้นถิ่นเลี้ยงสัตว์กัน” ส่วนคำนิยามของสโลว์ทาวน์ อภินันท์ โปษยานนท์ (2553) บอกว่า คือเน้นเรื่องของการเข้าใจพื้นที่เหล่านั้นและปล่อยให้เติบโตไปแบบสบาย ๆ ตามวิถีของตัวเอง

เพื่อแสดงออกถึงการเป็นเมืองต้นแบบที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมตามแบบฉบับเมืองสบาย สบาย ภายในงานจะเปิดพื้นที่แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวจัดการแสดงและกิจกรรม

ที่เสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และเสน่ห์ของชุมชนขบวนแห่ทางวัฒนธรรม การสาธิต และให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์แพทย์แผนไทย ภาษาและวรรณกรรมจากครูภูมิปัญญาอีกทั้งยังมีการจำลองวิถีชิวิตจากกลุ่มชาติพันธุ์ ตลาดย้อนยุคอาหารและหัตถกรรมพื้นเมือง

2. เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงผลการวิจัยพบว่าการใช้เส้นในการออกแบบเส้นตรง ทั้งแนวนอน แนวตั้งหรือแม้กระทั่งเส้นเฉียงแสดงออกถึงความเรียบง่ายตามวิถีของเมืองสโลว์ทาวน์ในการใช้สีในการออกแบบ ใช้สีที่มีเชิงความหมายและความรู้สึกทั้งสีฟ้า แดง และเหลือง สีน้ำเงินหรือสีฟ้า มีความหมายถึง การทำพิธีในการปักเฉลว ในวันศุกร์และสีฟ้าเป็นสีประจำวันศุกร์ มีความรู้สึกถึง ความสดใส ร่มเย็น สดชื่น และเรียบง่ายตามวิถีของสโลว์ทาวน์ สีแดงหรือสีชมู มีความหมายถึง ครั่งที่เป็นตัวเชื่อมอุปกรณ์ที่นำมาทำพิธีการปักเฉลวมีความรู้สึกถึง ความสวยงาม น่าเชื่อถือ และเรียบง่ายตามวิถีของสโลว์ทาวน์สีเหลือง มีความหมายถึง เป็นสีของฝ้ายผูกแขน และดินสอพองที่เป็นอีกหนึ่งอุปกรณ์ในการนำมาทำพิธีปักเฉลวมีความรู้สึกถึง ความอุดมสมบูรณ์ และเรียบง่ายตามวิถีของสโลว์ทาวน์การใช้รูปร่างในการออกแบบ ผู้วิจัยได้เลือกนำรูปร่างของ เฉลว แบบ 5 มุม เฉลว หรือฉลิว หรือตาเหลว เป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่ง ทำด้วยตอก นำมาหักขัดเป็นมุมตั้งแต่ 5 มุม ขึ้นไป มีที่ใช้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะและประโยชน์ใช้สอย ดังเช่น เฉลวขนาดเล็ก หักขัดเป็น 5 มุม ใช้สำหรับปักบนใบตองหรือผ้าขาวบางที่มัดปิดปากหม้อยาต้มของแพทย์แผนโบราณและปล่อยให้มีช่องว่างเหลือไว้พอประมาณ เพื่อให้รินยาออกได้โดยสะดวกเฉลวที่ปักบนหม้อยาเป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าเป็นสิ่งพิเศษ เป็นของต้องห้าม กันไม่ให้คนเล่นหรือเอาสิ่งใดใส่ลงไปในหม้อยา เพราะอาจทำให้ยาเสียหรือป้องกันไม่ให้ผู้อื่นเห็นว่าตัวยาในหม้อมีอะไรบ้าง เมื่อเห็นแล้วอาจทำให้เสื่อมคลายความศักดิ์สิทธิ์ไป เฉลวขนาดใหญ่ ใช้ปักบนพื้นดินเป็นเครื่องหมายบอกเขตห้ามล่วงล้ำละเมิดสิทธิ์เหมือนรั้วหรือใช้เป็นเครื่องหมายบอกขายที่ผืนนั้น เช่นเดียวกับที่ใช้ปักบนสิ่งของอื่น ๆ เช่น เรือ แพ บ้าน เพื่อบอกความประสงค์ให้รู้ว่าต้องการขายสิ่งนั้น ๆ

เฉลวยังอาจใช้เป็นเครื่องป้องกันรังควานหรือเครื่องอาถรรพ์ดังตัวอย่างชาวเหนือและชาวอีสานมีประเพณีปักเฉลวเมื่อยกศพออกจากบ้านไปแล้ว เพื่อเป็นรั้วกั้นไม่ให้ผีกลับเข้ามาได้ เป็นต้น นอกจากนั้น เฉลวยังปรากฏเป็นลายจักสาน อันมีที่มาจากลักษณะของเฉลวอีกหลายลาย เช่น ลายเฉลวโปร่งที่ใช้เป็นลายจักสานสิ่งของหลายอย่าง เช่น สานชะลอม สานกระเช้าตาดอกพิกุล ลายเฉลว 5 มุม ใช้ในการสานตะกร้อ ลายเฉลว 8 มุม ใช้ในการสานพื้นเก้าอี้ พื้นเปล เป็นต้น

การถอดองค์ประกอบของการออกแบบตามหลักการของ Wuclus Wong (1993) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การนำสิ่งต่าง ๆ มาประยุกต์ ดัดแปลง สร้างสรรค์ จัดร่วมเข้าด้วยกัน ตามสัดส่วนรูปร่าง รูปทรงตรงตามคุณสมบัติของสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้เกิดผลงานที่มี ความเหมาะสมส่วนจะเกิดความงดงาม น่าสนใจหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการนำเสนอภาพรวมของงาน ว่ามีการสื่อถึงเรื่องราว วัตถุประสงค์ในงานการออกแบบ

โดยคำนึงถึงปัจจัยที่ใช้ในการออกแบบ ดังนี้

1. สัดส่วนของภาพ (Proportion)
2. ความสมดุลของภาพ (Balance)
3. จังหวะลีลาของภาพ (Rhythm)
4. การเน้นหรือจุดเด่นของภาพ (Emphasis)
5. เอกภาพ (Unity)
6. ความขัดแย้ง (Contrast)
7. ความกลมกลืน (Harmony)

สิ่งต่าง ๆ ที่เราควรนำมาใช้ประกอบเข้าด้วยกัน คือ จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง สี ลักษณะผิว ส่วนประกอบต่าง ๆ ของศิลปะนำมาจัดประสานสัมพันธ์กัน ให้เกิดคุณค่า ทางความงาม เราเรียกว่า องค์ประกอบศิลป์

รูปแบบการจัดองค์ประกอบทางศิลปะการจัดองค์ประกอบ เป็นหลักที่สำคัญสำหรับผู้สร้างสรรค์และผู้ศึกษางานศิลปะ เนื่องจากผลงานศิลปะใด ๆ ก็ตามล้วนมีจุดเด่นที่เน้นเป็นหลักใหญ่ ๆ อยู่ในตัวด้วยกัน 2 ประการ คือ

ทางด้านรูปทรง เกิดจากการนำเอา องค์ประกอบต่าง ๆ ของศิลปะ ได้แก่ เส้น สี แสงและเงา รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความงามทางศิลป์

ทางด้านเรื่องราว หรือสาระของผลงานที่ศิลปินผู้สร้างสรรค์ต้องการที่จะแสดงออก ให้ผู้ชมได้สัมผัส รับรู้ โดยอาศัยรูปลักษณะที่เกิดจากการจัดองค์ประกอบศิลป์นั่นเองหรืออาจกล่าวได้ว่าศิลปินจะนำเสนอเนื้อหาเรื่องราว ผ่านรูปลักษณะที่เกิดจากการรวมองค์ประกอบทางศิลปะเข้าด้วยกัน ถ้าองค์ประกอบที่จัดขึ้นไม่สัมพันธ์กับเนื้อหาเรื่องราวที่นำเสนอ งานศิลปะนั้น ๆ ก็จะขาดความงามของเรื่องราวที่จะเสนอถึงเรื่องที่ต้องการให้ผู้อื่นรับรู้ได้ตรงกับหัวข้อเรื่องหรือชื่อภาพนั้นไป ดังนั้นการจัดองค์ประกอบศิลป์ จึงให้ความสำคัญในการคิด ประยุกต์ ดัดแปลงเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะให้เกิดความสวยงาม ดึงดูดผู้ชม หรือหน้าสนใจในงานนั้น ๆ เพราะจะทำให้ความสำคัญขององค์ประกอบศิลป์

องค์ประกอบศิลป์ เป็นเรื่องที่ผู้เรียนศิลปะทุกคนต้องเรียนรู้เป็นพื้นฐาน เพื่อที่จะนำไปใช้ได้ให้เกิดประสิทธิภาพในการออกแบบโครงสร้างหรือรูปร่างของภาพ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในงานออกแบบต่าง ๆ ได้ เช่น การจัดวางสิ่งของเพื่อตกแต่งบ้าน การจัดสำนักงาน การจัดโต๊ะอาหาร จัดสวน การออกแบบปกรายงาน ตัวอักษร และการจัดบอร์ดกิจกรรมต่าง ๆ สามารถนำไปใช้กับการออกแบบอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี สิ่งเหล่านี้เราต้องอาศัยหลักองค์ประกอบศิลป์ทั้งสิ้น

ส่วนประกอบขององค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญ ซึ่งจะเป็นส่วนที่นำมาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทุกรูปแบบได้ดี ให้น่าสนใจ และมีความสวยงาม ดังนี้

1. จุด (Point/ Dot) คือส่วนประกอบที่เล็กที่สุดเป็นส่วนเริ่มต้นไปสู่ส่วนอื่น ๆ เช่น การนำจุดมาเรียงต่อกันตามตำแหน่งที่เหมาะสม และซ้ำ ๆ กัน จะทำให้เรามองเห็นเป็น เส้น รูปร่าง รูปทรง ลักษณะผิว และการออกแบบที่น่าตื่นเต้นได้ จากจุดหนึ่งถึงจุดหนึ่งมีเส้นที่มองไม่เห็นด้วยตา แต่เห็นได้ด้วยจินตนาการ เราเรียกว่า เส้นโครงสร้าง นอกจากจุดที่เรานำมาจัดวางเพื่อการออกแบบ เราสามารถพบเห็นลักษณะการจัดวางจุดจากสิ่งเป็นธรรมชาติ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราได้ เช่น ข้าวโพด รวงข้าว เมล็ดถั่ว ก้อนหิน เปลือกหอย ใบไม้ ลายของสัตว์นานาชนิด ได้แก่ เสือ ไก่ นก สุนัข งู ม้าลาย และแมว เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ธรรมชาติได้ออกแบบไว้อย่างสวยงาม มีระเบียบ มีการซ้ำกันอย่าง มีจังหวะและมีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์เราเป็นอย่างมาก เช่น การออกแบบลูกคิด ลูกบิดประตู การร้อยลูกปัด สร้อยคอ และเครื่องประดับต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เกิดมาจากจุดทั้งสิ้น

2. เส้น (Line) เกิดจากจุดที่เรียงต่อกันหรือเกิดจากการลากเส้นไปยังทิศทางต่าง ๆ มีหลายลักษณะ เช่น ตั้ง นอน เฉียง โค้ง ฯลฯ เส้นเกิดจากเคลื่อนที่ของจุดหรือถ้านำจุดมาวางเรียงต่อ ๆ กันก็จะเกิดเป็นเส้นขึ้น เส้นมีมิติเดียว คือ ความยาว ไม่มีความกว้างทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง รูปร่าง รูปทรง สี น้ำหนัก รวมทั้งเป็นแกนหลักโครงสร้างของรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ เส้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะทุกชนิด เส้นสามารถให้ความหมาย แสดงความรู้สึกและอารมณ์ด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น เส้นมี 2 ลักษณะ คือ เส้นตรง (Straight line) และเส้นโค้ง (Curve line) เส้นทั้งสองชนิดนี้เมื่อนำมาจัดวางในลักษณะต่าง ๆ กันและให้ความหมายความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปด้วยลักษณะของเส้น เส้นมีจุดเด่นที่นำมาใช้ได้หลากหลายรูปแบบทำให้เกิดรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ มากมาย เพื่อต้องการสื่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์จากการสร้างสรรค์ของงาน (1) เส้นตั้งหรือเส้นดิ่งให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคง แข็งแรง หนักแน่นเป็นสัญลักษณ์ของความซื่อตรง (2) เส้นนอนให้ความรู้สึกทางความกว้าง สงบ ราบเรียบ นิ่ง ผ่อนคลาย (3) เส้นเฉียงหรือเส้นทะแยงมุมให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว รวดเร็ว ไม่มั่นคง (4) เส้นหยัก หรือ เส้นซิกแซก แบบ

ฟันปลา ให้ความรู้สึก คลื่อนไหว อย่างเป็นจังหวะ มีระเบียบ ไม่ราบเรียบ น่ากลัว อันตราย ขัดแย้ง ความรุนแรง (5) เส้นโค้งแบบคลื่นให้ความรู้สึก เคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง สุภาพ อ่อนโยน นุ่มนวล (6) เส้นโค้งแบบก้นหอยให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลี่คลาย หรือเติบโตในทิศทาง ที่หมุนวนถ้ามองเข้าไปจะเห็นพลังความเคลื่อนไหวที่ไม่สิ้นสุด (7) เส้นโค้งวงแคบให้ความรู้สึกถึง พลังความเคลื่อนไหวที่รุนแรง การเปลี่ยนทิศทางที่รวดเร็ว ไม่หยุดนิ่ง (8) เส้นประ ให้ความรู้สึกที่ ไม่ต่อเนื่อง ขาด หาย ไม่ชัดเจน ทำให้เกิดความเครียดความสำคัญของเส้น ใช้ในการแบ่งที่ว่างออก เป็นส่วน ๆ กำหนดขอบเขตของที่ว่าง หมายถึง ทำให้เกิดเป็นรูปร่าง (Shape) ขึ้นมา กำหนด เส้นรอบนอกของรูปทรงทำให้มองเห็นรูปทรง (Form) ชัดขึ้นทำหน้าที่เป็นน้ำหนักอ่อนแก่ของ แสดงและเงา หมายถึง การแรเงาด้วยเส้นให้ความรู้สึกด้วยการเป็นแกนหรือโครงสร้างของรูปและ โครงสร้างของภาพ

3. รูปร่างและรูปทรง (Shape and form) รูปร่าง คือ พื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยเส้นที่แสดง ความกว้าง และความยาว รูปร่างจึงมีสองมิติรูปทรงคือภาพสามมิติที่ต่อเนื่องจากรูปร่างโดยมี ความหนาหรือความลึก ทำให้ภาพที่เห็นมี ความชัดเจน และสมบูรณ์รูปร่างและรูปทรงแบ่ง ออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ รูปเรขาคณิต (Geometric form) มีรูปร่างรูปทรงที่แน่นอนมาตรฐาน สามารถวัดหรือคำนวณได มีกฎเกณฑ์ เช่น รูปสี่เหลี่ยม รูปวงกลม รูปวงรี ห้าเหลี่ยม หกเหลี่ยม พีระมิดเป็นต้นรูปเรขาคณิตเป็นโครงสร้างพื้นฐานของรูปทรงต่าง ๆ ดังนั้น การสร้างสรรค์รูปอื่น ๆ ควรศึกษารูปเรขาคณิตให้เข้าใจถ่องแท้เสียก่อน รูปทรงธรรมชาติ (Nature form) เป็นการเลียนแบบ ธรรมชาติ นำรูปทรงที่มีอยู่ตามธรรมชาติรอบตัวเรา เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ต่าง ๆ สัตว์น้ำ แมลง มนุษย์ เป็นต้น มาใช้เป็นแม่แบบในการออกแบบและสร้างสรรค์โดยยังคงให้ความรู้สึกและรูปทรง ที่เป็นธรรมชาติอยู่ส่วนผลงานบางชิ้น ที่ล้อเลียนธรรมชาติ โดยใช้รูปทรง เช่น ตุ๊กตาหมี การ์ตูน อวัยวะของร่างกายเรา เป็นต้น ยังคงเป็นรูปทรงตามธรรมชาติ ให้เห็นอยู่ บางครั้งได้มีการนำวัสดุที่ มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น เปลือกหอย กิ่งไม้ขนนก ฯลฯ นำมาออกแบบ ดัดแปลงสร้างสรรค์ผลงาน รูปทรงก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงมากนัก รูปทรงอิสระ (Free form) เป็นรูปแบบโครงสร้างที่ไม่แน่นอน ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว เลื่อนไหล ให้ความอิสระ และได้อารมณ์ ความเคลื่อนไหวเป็นอย่างดี รูปอิสระอาจเกิดจากรูปเรขาคณิตหรือรูปธรรมชาติ ที่ถูกกระทำจนมีรูปลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิม จนไม่เหลือสภาพเดิม

3. การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมแหล่ง ท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

3.1 การออกแบบอัตลักษณ์สากลสร้างความน่าเชื่อถือความไว้วางใจในตัวพื้นที่สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่พื้นที่นั้น ๆ รวมถึงสื่อสารกลยุทธ์ให้มีความสัมพันธ์ ให้เป็นที่ยอมรับและเกิดความชัดเจนถึงเป้าหมาย

3.2 การออกแบบอัตลักษณ์สากลนั้นถูกตั้งขึ้นมาใหม่และมีคู่แข่งทำงธุรกิจจำนวนมากทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในทางธุรกิจจึงมีความจำเป็นต้องสร้างการออกแบบอัตลักษณ์สากล ขึ้นใหม่เพื่อพัฒนาภาพลักษณ์ให้ดีขึ้น

3..3 เกิดการขยายองค์กร เช่นการเปิดพื้นที่ใหม่ ๆ มากขึ้นหรือการเกิดธุรกิจใหม่ ๆ ในท้องถิ่น

3.4 เมื่อพื้นที่เป็นที่รู้จักและจดจำได้มากกว่าสัญลักษณ์ขององค์กร เราจึงควรสร้างบอัตลักษณ์สากลให้กับพื้นที่เพื่อตอกย้ำภาพลักษณ์ที่ดีขึ้น

ซึ่งบทสรุปทั้งหมดนี้สอดคล้องกับคำขวัญของประชาคมอาเซียน หมายถึง “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ และหนึ่งประชาคม” แต่กว่าที่ทั้ง 10 ประเทศ จะก้าวไปสู่จุดนั้นได้จำเป็นต้องผ่านประตู 3 บาน สำคัญ ได้แก่

1. สันติภาพ (Peace) การร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อรักษาอาเซียนของเราให้ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้าย โจรสลัด การค้ายา หรือสิ่งที่ไม่ถูกกฎหมายอื่น ๆ ที่สำคัญคืออาเซียนเราจะไม่ขัดแย้งกันเอง เพื่อความสงบสุขของทุกคน

2. ความเจริญรุ่งเรือง (Prosperity) หลังจากที่เราอยู่กันอย่างสันติสุขแล้วสิ่งที่จะตามมาก็คือการพัฒนาเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง ดึงดูดการลงทุนจากภูมิภาคอื่น ๆ ทั่วโลก ธุรกิจจะเติบโตขึ้น เกิดอาชีพและโอกาสใหม่ ๆ มากมาย สายอาชีพบางกลุ่มสามารถเคลื่อนย้ายไปทำที่ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียนได้ การเกษตรกรรมได้รับการพัฒนาเกษตรกรได้รับผลประโยชน์มากขึ้น ประชากรในภูมิภาคมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การคมนาคมที่สะดวกสบายการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เชื่อมต่อกับคนทั่วโลกและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในยามที่เพื่อนบ้านมีปัญหา

3. ประชาชน (People) ถือเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของการรวมประชาคม โดยที่ส่วนบริหารของอาเซียนต่างทำงานหนักเพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนจะมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือกันยามเกิดภัยพิบัติ ต่อสู้กับโรคระบาดหาวิธีให้ประชาชนในประชาคมอาเซียนเข้าใจและเรียนรู้ซึ่งกันและกัน หาทางให้ครอบครัวมั่นคงและอบอุ่น เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วมแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลได้ซึ่งเกณฑ์การคัดเลือกเมืองสโลว์ทาวน์ จากการประเมินจากนายอำเภอและปลัดอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

1. มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข
3. มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
4. มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม
6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

ซึ่งสอดคล้องการทฤษฎีและงานวิจัยของ กนิษฐา อุ่ยถาวร (2556) เรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สาขาหนองแม่นา ที่ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ชาวบ้านท้องถิ่นได้เห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติอันควรแก่การอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวงและภายในท้องถิ่นของตนและเพื่อหาแนวทางในการกระจายรายได้ให้แก่ชาวบ้านท้องถิ่นจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โครงการวิจัยนี้จะเป็นการเน้นการศึกษาองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation-based tourism) และการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ 4 ชุมชน ตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ของ เกศรา ใจจันทร์(2556) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการดำรงชีวิตตามขนบธรรมเนียมเดิมของตนเอง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ชาวบ้านในชุมชนใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย เพราะความเจริญยังแพร่มาไม่มากมายนักและชาวบ้านที่เริ่มพัฒนาการท่องเที่ยวในช่วงนั้นจึงเริ่มหยุดความคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเนื่องจากขาดพี่เลี้ยง ในการหนุนเสริมประกอบกับปัจจุบันมีผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวและนายทุนหลายรายเข้ามาซื้อที่ดินเพื่อสร้างที่พักเพื่อรองรับการท่องเที่ยวที่กำลังจะเกิดขึ้นในชุมชน และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลห้วยแร้ง จังหวัดตราด

ของ อรุณศรี อื้อศรีวงศ์ (2556) ซึ่งได้กล่าววไว้ว่าซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลางผลของการวางแผนการดำเนินงานพัฒนาการท่องเที่ยวของผู้มีส่วนร่วมทำให้สามารถพัฒนาเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นในชุมชนอันประกอบด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวในลำคลองห้วยแร้งที่มีความยาวเป็นระยะ 7 กิโลเมตร การเที่ยวสวนผลไม้ การตกกุ้งหลวง ข้าวห่อกาบหมากและขนมจากจากภูมิปัญญาท้องถิ่น และที่พักแบบโฮมสเตย์การวางแผนดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมไม่เพียงช่วยให้ชุมชนสามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ แต่ยังทำให้เกิดโครงการพัฒนาที่ยั่งยืนอื่น ๆ ในชุมชน เช่น ผลผลิตแปรรูปมังคุด การนวดบำบัด การฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในการปลูกข้าว การละเล่นกลองยาวและเพลงรำพา และยังทำให้เกิดการดำเนินการธุรกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเปลือกผลไม้เป็นสบู่ เครื่องสำอาง และจากวัสดุพืชเป็นยากันยุงและยาดม เป้าหมายในการวิจัยนี้เป็นการนำเสนอแนวความคิดและกรอบในการวางแผนการดำเนินงานและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

ในส่วนของการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจะได้ใช้หลักการออกแบบกราฟิกมีองค์ประกอบหลัก ๆ ที่จะแบ่งออกเป็น 8 ชนิด คือ เส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก พื้นผิว ที่ว่าง สี และตัวอักษรแต่ที่ได้จากการสรุปผลงานวิจัยครั้งนี้นั้นมีดังนี้

1. เส้น การที่จุดหลาย ๆ จุด ถูกนำมาวางต่อเนื่องจนกลายเป็นเส้นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้นมา รูปทรงของเส้นที่จะสื่อออกมาถึงความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไป

- เส้นแนวนอน ให้ความรู้สึกสงบ ราบเรียบ
- เส้นตรงแนวตั้ง ให้ความรู้สึกมั่นคงแข็งแรง
- เส้นทแยง ให้ความรู้สึกไม่มั่นคง รวดเร็ว แสดงถึงเคลื่อนไหว
- เส้นตัดกัน ให้ความรู้สึกประสาน แข็งแกร่ง หนาแน่น
- เส้นโค้ง ให้ความรู้สึกอ่อนช้อย อ่อนน้อม
- เส้นประ ให้ความรู้สึก โปร่ง ไม่สมบูรณ์ หรือในบางกรณีอาจจะใช้เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงถึงส่วนที่ถูกซ่อนเอาไว้
- เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวไม่มีที่สิ้นสุด
- เส้นโค้งแบบคลื่น ให้ความรู้สึกถึงการเคลื่อนไหวอย่างนิ่มนวล
- เส้นซิกแซ็ก ให้ความรู้สึก น่ากลัว อันตราย

ส่วนใหญ่แล้วเส้นจะมีอยู่ทุก ๆ งานออกแบบโดยถูกนำไปใช้ร่วมกับองค์ประกอบต่าง ๆ จนสื่อถึงอารมณ์ของผลงานออกมาได้ ในแบบที่ต้องการ

2. รูปร่าง: เป็นองค์ประกอบต่อเนื่องมาจากเส้น เกิดจากการนำเส้นแบบต่าง ๆ มาต่อกันจนได้รูปร่าง 2 มิติ ที่มีความกว้างและความยาว (หรือความสูง) ในทางศิลปะจะแบ่งรูปร่างออกเป็น 2 แบบ คือ รูปร่างที่คุ้นตา แบบที่เห็นแล้วรู้เลยว่านั่นคืออะไร เช่น ดอกไม้ หรือคน และอีกแบบหนึ่งจะเป็นรูปร่างแบบฟรีฟอร์ม เป็นแนวที่ใช้รูปร่างสื่อความหมายที่จินตนาการไว้ออกมา ไม่มีรูปทรงที่แน่นอน แต่ดูแล้วเกิดจินตนาการถึงอารมณ์ที่ต้องการสื่อได้

3. สี สีของงานกราฟิก ถือเป็นหัวใจหลักสำคัญเลยก็ว่าได้เพราะการเลือกใช้สีจะแสดงถึงอารมณ์ที่ต้องการได้ชัดเจนมากกว่าส่วนประกอบอื่น ๆ ทั้งหมด เช่นสีโทนร้อนสำหรับงานที่ต้องการความตื่นเต้น ท้าทาย หรือสีโทนเย็นสำหรับงานต้องการให้ดูสุภาพ สบาย ๆ

4. ตัวอักษรเป็นสิ่งสำคัญไม่เป็นรองใคร เมื่อต้องทำงานกราฟิกดีไซน์ ในเรื่องงานกราฟิกที่ดีบางงานนักออกแบบอาจจะใช้เพียงแค่ตัวอักษรและสีเป็นส่วนประกอบเพียง 2 อย่าง เพื่อสร้างสรรค์งานที่สามารถสื่อความหมายออกมาได้ในดีไซน์ที่สวยงามดังนั้นเรื่องนี้จะต้องยกไปอธิบายให้ละเอียดมากขึ้นในหัวข้อใหญ่ ๆ ต่อไปจากเรื่องสี

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การจัดองคประกอบศิลปในจิตรกรรมฝาผนังล้านนาของทิพวรรณ ทั่งมั่งมี (2550) ที่ได้กล่าวว่าจิตรกรรมฝาผนังมีคุณคาทางศาสนามีคุณคาทางโบราณคดีโดยเฉพาะอยางยิ่งคุณค่าทางศิลปะ ผู้วิจัยมีความสนในศึกษาแนวความคดิ ตลอดจนเทคนิควิธีการในการจัดองค์ประกอบของภาพในงานจิตรกรรมฝาผนัง โดยการนำความรู้และหลักการวิเคราะห์ดังนี้ คือความเคลื่อนไหวในงานจิตรกรรมฝาผนังล้านนาโดยการใช้เส้นซึ่งเป็นเส้นที่เกิดภายในภาพโดยมีทิศทางจากตัวละครไปสู่เส้นในงานสถาปัตยกรรมและเส้นของวัตถุสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ การใช้สีในการสื่อความหมาย การใช้สีในเชิงสัญลักษณ์การใช้พื้นที่ภายในงานจิตรกรรมฝาผนัง การใช้พื้นที่ในการจัดวางอค์ประกอบของภาพในงานจิตรกรรมฝาผนังซึ่งประกอบด้วยงานสถาปัตยกรรมรูปทรงของตัวละครและสิ่งต่าง ๆ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในด้านรูปแบบ เทคนิควิธีการและผลกระทบทางด้านจิตวิทยาของการจัดวางองค์ประกอบในภาพจิตรกรรมฝาผนังและสอดคล้องกับแนวความคิดของ พิบูล ไวจิตรกรรม (2543) ซึ่งกล่าวว่าบุคลิกภาพในเชิงการออกแบบที่เหมาะสมกับหนังสือพิมพ์สำหรับผู้หญิงคือ บุคลิกภาพแบบทันสมัยบุคลิกภาพแบบเก๋และบุคลิกภาพแบบธรรมชาติในแต่ละบุคลิกภาพมีแนวทางการใช้องค์ประกอบทางเรขศิลป์ที่ต่างกันดังนี้

1. บุคลิกภาพแบบทันสมัย ใช้วิธีจัดองค์ประกอบแบบลดหลั่น สร้างจุดสนใจโดยใช้ความแตกต่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีจุดนำสายตา ดูเคลื่อนที่ไม่หยุดนิ่ง ใช้สีโทนเข้ม-ดำ มีเฉดสีแคบ ๆ ไม่หลากหลาย ใช้คู่กับสีในโทนสว่าง ใช้ตัวอักษรไทยแบบรูปร่างโค้งมน มีสัดส่วนกลมกลืน น้ำหนักเส้นสม่ำเสมอเท่า ๆ กัน ดูสุภาพเป็นผู้ดี

2. บุคลิกภาพแบบเก๋ ใช้วิธีจัดองค์ประกอบแบบมีสัดส่วนและขนาดที่ชัดเจนใช้จังหวะและการเน้นเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ ใช้สีโทนสดใสและสว่าง มีเฉดสีกว้าง หลากหลาย ใช้คู่กับสีในโทนที่ใกล้เคียงกัน ใช้ตัวอักษรไทยแบบรูปร่างโค้งมน ตัวผอมบาง น้ำหนักเส้นสม่ำเสมอ

3. บุคลิกภาพแบบธรรมชาติ ใช้วิธีจัดองค์ประกอบแบบเคลื่อนไหว มีจังหวะสร้างจุดสนใจโดยการเน้นให้โดดเด่น แต่ดูกลมกลืนไม่ขัดแย้ง ใช้สีโทนอุ่น มีเฉดสีไม่กว้างนัก เป็นสีที่ปรากฏในสภาวะแบบธรรมชาติ ใช้คู่กับสีที่มีน้ำหนักลดหลั่นลงไป ดูกลมกลืน ไล่ระดับ ใช้ตัวอักษรไทยแบบมีรูปทรงอิสระ มีน้ำหนักเส้นที่แตกต่างกัน ไม่สม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาปรับปรุงแนวคิดแบบบูรณาการและนำไปออกแบบให้สำเร็จเพื่อเตรียมความพร้อมในการนำเสนอโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมแก่ผู้สนใจ เพื่อผลักดันและลงทุนทั้งภาครัฐและเอกชน

1.2 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนและพัฒนาแนวคิดการสร้างนวัตกรรมในระยะยาว และขยายผลไปยังพื้นที่แหลาซ่งท่องเที่ยวแบบอื่นๆเพื่อเติมเต็มในส่วนที่ขาดให้สมบูรณ์อย่างบูรณาการ

1.3 ควรมีการประเมินผล เพื่อพัฒนาและสร้างแนวคิดที่มีเนื้อหารูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การลงพื้นที่ภาคสนาม ควรศึกษาบริบทของชุมชนที่เราจะศึกษานั้นอย่างรอบคอบ

2.2 การติดต่อประสานงานกับสถานที่ราชการ ควรมีการตรวจสอบให้เรียบร้อยว่าผู้วิจัยต้องการและข้อมูลส่วนใดที่จะใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในงานวิจัย

2.3 การใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อทำการสอบถามข้อมูลประกอบกับการทำวิจัย หากผู้ตอบแบบสอบถามไม่ยินยอมหรือพึงพอใจ ในการให้ข้อมูลในด้านใดๆแล้ว ควรมีบุคคลผู้ถูกสัมภาษณ์สำรองเพื่อให้ได้ข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ครบถ้วนตรงตามความต้องการของผู้วิจัย

2.4 ควรมีการศึกษาถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น ๆ ต่ออัตลักษณ์ชาติพันธุ์ของชุมชนและการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เพื่อรองรับกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งศึกษาได้ทั้งในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

บรรณานุกรม

กนิษฐา อุ่ยถาวร. (2556). *การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง สาขาหนองแม่นา จังหวัดเพชรบูรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์. (2547). *พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงวัฒนธรรม. (2550). *แผนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมของสังคมไทยระยะที่ 10*. เข้าถึงได้จาก http://www.m-culture.go.th

กาญจนา แก้วเทพ และพริศรา แซ่ก้วย. (2543). *สื่อเพื่อชุมชน: การประมวลองค์ความรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

เกศรา ใจจันทร์. (2556). *แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมของ 4 ชุมชนตำบลเมืองแหง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 1*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.

โกวิทย์ พวงงาม. (2545). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ขาม จาตุรงคกุล. (2546). *การออกแบบตัวอักษรและภาพสำเร็จรูปในรูปแบบเลขนศิลป์อีสาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการออกแบบนิเทศศิลป์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

_____. (2550). *ออกแบบกราฟิก*. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จินตวีร์ เกษมศุข. (2554). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑาพรรธ์ ผดุงชีวิต. (2550). *วัฒนธรรม การสื่อสาร และอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จารุวรรณ ประดา. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล วัฒนธรรมองค์การ ลักษณะสร้างสรรค์ ความพร้อมขององค์การกับความยึดมั่นผูกพันขององค์การตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลจิตเวช.

ฉลาดชาย รนิตานนท์. (2543). *วัฒนธรรมการกินของคนเมือง*. เชียงใหม่: มิ่งเมืองเชียงใหม่.

ชัยรัตน์ อัศวางกูร. (2548). *ออกแบบให้โดนใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทอินบุ๊คส์.

ชิดจันทร์ หังสสูต. (2535). *หลักและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: คณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร. (2532). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ชาย นครชัย. (2554). *วัฒนธรรมไทย*. เข้าถึงได้จาก http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1407500066

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). *สัญวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิภาษา.

ณัฐพร ศรีศิริรังสิมากุล. (2554). คิด. *Creative Thailand*, *2*(4), 1.

ตุ้ย ชุมสาย และญิบพัน พรหมโยธี. (2527). *ปฐมบทวิชาการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ทองเจือ เขียดทอง. (2542). *การออกแบบสัญลักษณ์*. *ธนบุรี*: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

_____. (2548). *การออกแบบสัญลักษณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สิปประภา.

_____. (2551). *การออกแบบสัญลักษณ์*. *ธนบุรี*: สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ทรงคุณ อัตถากร. (2556). *ประชุมวิชาการระดับชาติ "โฮมภูมิ" ครั้งที่ 1*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ทิพวรรณ ทังมังมี. (2550). *การศึกษาพระพุทธรูปทรงเครื่องศิลปะพม่า วัดม่อนปู่ยักษ์ เมืองลำปาง เพื่อการอนุรักษ์และการสร้างสรรค์ศิลปกรรม*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธีรยุทธ บุญมี. (2551). *การปฏิวัติสัญศาสตร์ของโซซูร์ เส้นทางสู่โพสโมเดอร์นิสม์*. กรุงเทพฯ: วิภาษา.

ธวัช ปุณโณทก. (2540). *อักษรโบราณอีสาน*. กรุงเทพฯ: สยามเพรส แมเนจเม้นท์.

นพพร ประชากุล. (2547). *คำนำเสนอบทแปล ในมายาคติของโรล็องด์ บาร์ตส์,* วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, แปล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: 598 Print.

นัทธนัย ประสานนาม. (2550). *เลือด หยาดเหงื่อ และน้ำตา: การสร้างอัตลักษณ์คนข้ามเพศในนวนิยายเรื่อง ทางสายที่สามของกีรติ ชนา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิคม จารุมณี. (2544). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: โอ เอส พริ้นติ้งเฮาส์

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). *การมีส่วนร่วม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.

บรรจง สกุลชาติ. (2526). *จักรวาลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

ประเสริฐ ศีลรัตนา. (2542). *สุนทรียศาสตร์ทางทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์

ประชิด ทิณบุตร. (2530). *การออกแบบกราฟิค*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พิบูล ไวจิตรกรรม. (2543). *การใช้องค์ประกอบทางเรขศิลป์สำหรับการออกแบบหนังสือพิมพ์สำหรับผู้หญิง*. กรุงเทพฯ: สสส.

มาโนช กงกะนันทน์. (2549). *ศิลปะการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: ส. เอเชีย เพรส.

ยุภาพร รูปงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ยุทธ ศักดิเดชยันต์. (2522). *สังคมศาสตร์: ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสังคมมนุษย์*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ระลึก อินเสมียน. (2551). *การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร: กรณีศึกษา บริษัทบลูมอร์โฟ จำกัด*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วรพงศ์ วรชาติอุดมพงศ์. (2540). *ออกแบบกราฟิก: บทความรู้ทางการออกแบบพาณิชยศิลป์*. กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.

วรพล พรหมิกบุตร. (2534). *การสื่อสารสัญลักษณ์ ธรรมชาติ พัฒนาการ ผลกระทบ*. กรุงเทพฯ: อาร์ตไลน์.

วรรณา วงษ์วานิช. (2539). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2546). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). *เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิไลลักษณ์ ถิรนุทธิ. (2553). *ลาวกับกระแสโลกาภิวัตน์*. เข้าถึงได้จาก http://info.gotomanager.com/news/details.aspx?id=85053

วาโร เพ็งสวัสดิ. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุรีวิริยาสาสน์.

ศิริพรณ์ ปีเตอร์. (2549). *ออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ศรีกัญญา มงคลศิริจันทนันท์. (2547). *Brand management.* กรุงเทพฯ: Higher Press.

ศาสตรพันธุ์. (2535). *เครื่องหมายการค้าและตรา*. กรุงเทพฯ: กล่องพัฒนา.

ส. พลายน้อย. (2527). *ความรู้เรื่องตราต่าง ๆ เล่ม 1 พระราชลัญจกร*. กรุงเทพฯ: บำรุงศาส์น.

สกลธ์ ภู่งามดี. (2547). *พื้นฐานออกแบบกราฟิก*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา. (2555). *ศูนย์กลางข่าวสารด้านคมนาคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2552). *การศึกษาสังคมและวัฒนธรรม: แนวคิด วิธีวิทยา และทฤษฎี*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมิง จงกสิกิจ. (2558). *ชาติพันธุ์*. เข้าถึงได้จาก http://www.thaiethnicity.com

สวัสดิการกรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2544). *พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534*. กรุงเทพฯ: อักษรไทย.

สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2549). *พลังลาว ชาวอีสาน มาจากไหน?*. กรุงเทพฯ: มติชน.

_____. (2557). ประวัติศาสตร์สังคมวัฒนธรรม สยามประเทศไทยในสุวรรณภูมิที่เมืองอู่ทอง. *ศิลปวัฒนธรรม*, *25*(3).

สุชาติ เถาทอง. (2539). *หลักการทัศนศิลป์*. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์.

สุนีรัตน์ ไม้ทิม. (2553). *ลำพูน เมืองสบาย สบาย เมืองในฝันของกระทรวงวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.

สุมิตรา ศรีวิบูลย์. (2547). *การออกแบบอัตลักษณ์*. กรุงเทพฯ: Core Function.

สานิตย์ บุญชุ. (2527). *การพัฒนาชุมชน: การส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา และทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). *ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาการวิจัยชุมชน*. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พริ้นติ้ง

สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย. (2547). *การพัฒนางานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยไปสู่ตลาดโลก: การออกแบบบรรจุภัณฑ์*. กรุงเทพฯ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2538). *พระราชลัญจกร*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

โสภณาจ และสาทิสลักษณ์. (2526). *ภาพสัญลักษณ์สากล*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อคิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

_____. (2551). *วัฒนธรรมคือความหมาย: ทฤษฎีและวิธีการของคลิฟฟอร์ด เกียร์ซ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

อนันต์ กลิ่นโพธิ์กลับ. (2550). *ตราประทับ: ตราประจำตัวและเครื่องรางยุคโบราณ*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.

อภินัน โปษยานนท์. (2553). *ลำพูน เมืองสบาย สบาย เมืองในฝันของกระทรวงวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.

อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2546). *อัตลักษณ์ การทบทวนทฤษฎี และกรอบแนวคิด*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.

อรศิริ ปาณินท์. (2546). *ประเมินสถานภาพไทยศึกษาสาขาสถาปัตยกรรม ศิลปกรรม หัตถกรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรุณศรี อื้อศรีวงศ์. (2556). *การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลเตาไห อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.

อุทัย หิรัญโต. (2543). *หลักการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. (2547). *สื่อสารมวลชนเบื้องต้น สื่อสารมวลชน วัฒนธรรม และสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานนท์ อาภาภิรม. (2519). *สังคม วัฒนธรรม และประเพณี*. กรุงเทพฯ: แพร่พิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล.

เอื้อเอ็นดู ดิศกุล ณ อยุธยา. (2543). *ระบบป้ายสัญลักษณ์*. กรุงเทพฯ: พลัสเพลส.

Adrian, F. (1989). *Sign and symbol*. London: Studio Edition.

Alice, T. (2006). *What is graphic design for?*. Switzerland: Roto Vision SA.

Allen, H. (1978). *Layout*. USA: Waston-Guptill.

André, G. (2010). *les collabobos de la gauche Marrakech.* USA.

Annette, L. M. (2005). *Corporate visual identity management: current practices, impact, and assessment*. Netherlands.

Boike, R. (2007). *Globalization, culture and society in Laos*. UK: Routledge.

Christopher, E. G. & Soren, I. (2003). *Contesting visionsof the Lao past/ Loao historiography at the Crossroads.* UK.

Craig, M. B. (2005). *Way finding*. Switzerland: Roto Vision SA.

Friedrich, F., Nicolaus, O., & Bernard, S. (1997). *Typo when who how*. Germen: Konemann.

John, B. & Kim, L. (2006). *Corporate visual identity in local government: The role of the logo*. Australia: University of Tasmania.

John, R. B. (1968). *Basic typographu*. London: Straker Brothers.

Josef, M. B. (2006). *Grid system*. Switzerland: Arthur Niggli.

Kate, C. (1999). *A typographic workbook*. New York: John Wilay & Sons.

Lori, S. & Lisa, B. (1992). *Making a good layout.* USA: North light book.

Lowson and Baud. (1997). *Tourism and recreation development.* USA: The Architectural Press.

Martin, S. (1986). *The art of Typography*. New York: Watson-Guptill Publications.

McIntosh, P. (1998). *Unpacking the invisible Knapsack*. USA: Independent School.

Melewar, T. C. & John, S. (1999). *International corporate visual identity: Standardization or localization.* Thailand: Khonkaen University.

_____. (2000). *Global corporate visual identity systems: using an extended marketing mix*. Thailand: Khonkaen University.

Melewar, T. C., John, S., & John, M. T. B. (2001). *Cause, effect and benefits of a standardized corporate visual identity system of UK companies operating in Malaysia.* UK: University of Warwick.

Nadihezda, S. & Stephen, R. (2006). *Corporate visual identity: The communicational role of the brand name and the logo*. UK: Luleå University of Technology.

Philop, B. M. (1983). *A history of graphic design*. New York: Van Nostrand Reinhold.

Philip, R. & Mary, R. B. (2004). *M & As and Corporate visual identity: An exploratory study M & As and Corporate visual identity: An exploratory study.* Canada: School of Business Administration Dalhousie University.

Rayan, A. & Roger, H. (2006). *Pictograms icon & signs.* Singapore: Thames & Hudson.

Rayan, H. (2006). *The complete graphic designer*. Massachusetts: Rockport Publishers.

Russell, S. (2011). *Mobility, globalization and modernity in Luang Prabang, Laos: Re-thinking heritage and tourism.* Australia: University of Linköping.

Sean, A. & Noreen, M. (2004). *Logo design work book*. USA: Rockport Publishers.

Tom, F. & Adam, B. (2004). *The complete guide to color*. East Sussex: The Press Limited.

Will, H. (2005). *The complete typographer*. London: Quarato publishing.

Wuclus, W. (1993). *Principles of form and design*. USA.

Yamane, T. (1970). *Statistics: an introductory analysis* (3th ed.). Newyork: Harper and Row Publication.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ขก ๐๑๑๘/ ๒๒๙๘ ที่ว่าการอำเภอเมืองขอนแก่น
ถนนประชาสโมสร ขก ๔๐๐๐๐

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์เกษม อนันตกูล

อ้างถึง หนังสือ ที่ ศธ ๐๕๑๔.๒๔/ว ๐๕๕๐ ลงวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ท่านได้ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามการวิจัย เรื่องการออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตก ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

ในการนี้ อำเภอเมืองขอนแก่น ได้ดำเนินการตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปิยิน ตลับนาค)
นายอำเภอเมืองขอนแก่น

ที่ทำการปกครองอำเภอ
กลุ่มงานบริหารงานปกครอง
โทรสาร/โทร ๐-๔๓๒๓-๖๑๑๕

ใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง **การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก**

วันให้คำยินยอม วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2564 ก่อนจะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับฟังคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยโดยละเอียด และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะถูกเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลของการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย
(.....กษม อมันตกุล.....)

หมายเหตุ : โปรดส่งคืนเอกสารฉบับนี้พร้อมกับแบบสอบถาม

ใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง **การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก**

วันให้คำยินยอม วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... ก่อนจะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับฟังคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยโดยละเอียด และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะถูกเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลของการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย
(.....กษม อมันตกุล.....)

หมายเหตุ : โปรดส่งคืนเอกสารฉบับนี้พร้อมกับแบบสอบถาม

ใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง **การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก**

วันให้คำยินยอม วันที่ ๑๒ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ก่อนจะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับฟังคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยโดยละเอียด และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะถูกเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลของการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(นายปิยิน ตลับนาค)
นายอำเภอเมืองขอนแก่น

ลงนาม.....พยาน
(นางพวงทิศ ศิริทองแพง)
ปลัดอำเภอ

ลงนาม.....ผู้วิจัย
(.....กษม อมันตกุล.....)

หมายเหตุ : โปรดส่งคืนเอกสารฉบับนี้พร้อมกับแบบสอบถาม

ใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง **การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก**

วันให้คำยินยอม วันที่ 29 เดือน เมษายน พ.ศ. 2557 ก่อนจะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับฟังคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยโดยละเอียด และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะถูกเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลของการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(นายปัญจรงค์ อำนวย)
(.....)
ปลัดอำเภอ

ลงนาม.....พยาน
(นางสาววิมลรักษ์ ไพรสณฑ์)
(.....)
พนักงานราชการ

ลงนาม.....ผู้วิจัย
(.....กษม อมันตกุล.....)

หมายเหตุ : โปรดส่งคืนเอกสารฉบับนี้พร้อมกับแบบสอบถาม

ใบยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

หัวข้อดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง **การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก**

วันให้คำยินยอม วันที่ 29 เดือน ธันวาคม พ.ศ 2567 ก่อนจะลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัยนี้ ข้าพเจ้าได้รับฟังคำอธิบายจากผู้วิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัยโดยละเอียด และมีความเข้าใจเป็นอย่างดีแล้ว ข้าพเจ้ายินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ด้วยความสมัครใจ และข้าพเจ้ามีสิทธิที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ การบอกเลิกการเข้าร่วมงานวิจัยนี้จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อข้าพเจ้า

ผู้วิจัยรับรองว่าจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ข้าพเจ้าสงสัยด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดบัง ซ่อนเร้น จนข้าพเจ้าพอใจที่จะเข้าร่วมการวิจัย และข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะถูกเปิดเผยในภาพรวมที่เป็นการสรุปผลของการวิจัย

ข้าพเจ้าได้อ่านข้อความข้างต้นแล้วและมีความเข้าใจดีทุกประการ และได้ลงนามในใบยินยอมนี้ด้วยความเต็มใจ

ลงนาม.....ผู้ยินยอม
(นายวรทัศน์ ธุลีจันทร์)
นายอำเภอหนองเรือ

ลงนาม.....พยาน
(.....)

ลงนาม.....ผู้วิจัย
(.....กษม อมันตกุล.....)

หมายเหตุ : โปรดส่งคืนเอกสารฉบับนี้พร้อมกับแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
หนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/๘๙๘

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์นพคุณ นิศามณี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **“การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย”** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/๙๔๙

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิดชัย สายเชื้อ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **“การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย”** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/ ๙๕๔

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญประภา เพชรบูรณิน
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **"การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย"** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/ ๔๕๗

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล ตั้งสกุล
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **“การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย”** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/ ๕๕๒

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไกรเลิศ ทวีกุล
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **“การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย”** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/๙๕๑

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์อุดมศักดิ์ สาริบุตร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **“การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย”** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ที่ ศธ ๖๖๒๐.๑/๔๕๐

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์ เลาหะเพ็ญแสง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ด้วยนายกษม อมันตกุล รหัส ๕๔๘๑๐๐๘๙ นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กำลังทำดุษฎีนิพนธ์เรื่อง **“การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล แหล่งท่องเที่ยวชุมชนแบบ Slow Town ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก – ตะวันตกในประเทศไทย”** โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.รวี หาญเผชิญ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมดุษฎีนิพนธ์

ในการนี้ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาของแบบสอบถามและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ เพื่อให้นิสิตใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

สำนักงานคณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
โทรศัพท์ (๐๓๘) ๑๐๒๒๒๒ ต่อ ๒๕๑๐ ๒๕๑๑
โทรสาร (๐๓๘) ๓๙๑๐๔๒

ภาคผนวก ค

หนังสือรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ที่ ๐๓/๒๕๕๗

เอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้พิจารณาเค้าโครงวิทยานิพนธ์

เรื่อง การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจ อนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง ตะวันออก ตะวันตก ในประเทศไทย –

หัวหน้าโครงการวิจัย นายกษม อมันตกุล

หลักสูตร/สาขาวิชา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เค้าโครงวิทยานิพนธ์ดังกล่าวเป็นตามหลักการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ โดยที่ผู้วิจัยเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ไม่มีการล่วงละเมิดสิทธิ สวัสดิภาพ และไม่ก่อให้เกิดภยันตรายแก่ตัวอย่างการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง และผู้เข้าร่วมในโครงการวิจัย

จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยในขอบข่ายของโครงร่างวิทยานิพนธ์ที่เสนอได้ ตั้งแต่วันที่ออกเอกสารรับรองผลการพิจารณาการวิจัยในมนุษย์ฉบับนี้จนถึงวันที่ ๙ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ออกให้ ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗

ลงนาม

(ศาสตราจารย์สุชาติ เถาทอง)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็น

ขั้นตอนศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์
ในเส้นทาง ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

เรื่อง การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม
แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์
ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย

.....

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ,เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

แบบสอบถามที่ท่านตอบมาจะไม่กระทบเทือนต่อหน้าที่การงาน หรืออย่างอื่นต่อตัวท่านแต่อย่างใดและท่านไม่ต้องลงชื่อ

ขอความกรุณาท่านได้พิจารณาตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในโอกาสต่อไปและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน แบ่งเป็น

ตอนที่ 1 ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลสำรวจความคิดเห็นของนายอำเภอที่มีหมู่บ้านที่เหมาะสมกับการได้คัดเลือกเป็นเมือง สโลว์ทาวน์ ตามกรอบแนวคิด

(นายกษม อมันตกุล)
นักศึกษาปริญญาเอก สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนายอำเภอ เกี่ยวกับการคัดเลือกเป็นเมือง Slow Town

เรื่อง การออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์	**1.** สำรวจความคิดเห็นของนายอำเภอที่มีหมู่บ้านที่เหมาะสมกับการได้คัดเลือกเป็นเมือง Slow Town ตามกรอกแนวคิด ดังนี้ 1. มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน 2. เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ 3. มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่างๆ 4. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย สงบสุขและมีคุณค่า 5. มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ 6. มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ 2.เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต
คำชี้แจง	1. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 6 หน้า โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ■ ส่วนที่ *1* ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม (*7* ข้อ) ■ ส่วนที่ *2* ข้อมูลสำรวจความคิดเห็นของนายอำเภอที่มีหมู่บ้านที่เหมาะสมกับการได้คัดเลือกเป็นเมืองแบบสโลว์ ทาวน์ ตามกรอบแนวคิด *(74* ข้อ) 2. โปรดตอบคำถามในแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับความรู้สึกและทัศนคติของท่านมากที่สุด โดยไม่ต้องระบุชื่อ **3. ข้อมูลที่ได้รับนี้จะเก็บเป็นความลับและนำเสนอผลการสำรวจในภาพรวมเท่านั้น ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาอัตลักษณ์สากล**

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเฉพาะของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. **เพศ** ❍ ชาย ❍ หญิง

2. **อายุ**
   ❍ น้อยกว่า 30 ปี
   ❍ 31 – 40 ปี
   ❍ 41 – 50 ปี
   ❍ 51 ปีขึ้นไป

3. **ระดับการศึกษาสูงสุด** ❍ ต่ำกว่าปริญญาตรี ❍ ปริญญาตรี
   ❍ ปริญญาโทขึ้นไป

4. **ดำรงตำแหน่ง** .....

5. **ระดับ** .....

6. **สำนัก/กอง** .....

7. **ระยะเวลาทำงานในหน่วยงาน**
   ❍ น้อยกว่า 1 ปี ❍ 1 – 2 ปี
   ❍ 3 – 5 ปี ❍ 6 – 10 ปี
   ❍ 11 – 15 ปี ❍ 16 ปีขึ้นไป

2. **ส่วนที่ 2** ความคิดเห็นของนายอำเภอที่มีหมู่บ้านที่เหมาะสมกับการได้คัดเลือกเป็นเมืองแบบสโลว์ ทาวน์ ตามกรอบแนวคิด

คำชี้แจง โปรดเขียนวงกลมล้อมรอบตัวเลขที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

1 หมายถึง ไม่มี
2 หมายถึง มีน้อย
3 หมายถึง มีพอสมควร
4 หมายถึง มีมาก
5 หมายถึง มีมากที่สุด

ความคิดเห็นต่อสภาพปัจจุบัน		ระดับความคิดเห็น				
แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน		1	2	3	4	5
1.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วไม่หมดสิ้นประเภทที่คงอยู่ตามสภาพเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เลย เช่น พลังงานจากดวงอาทิตย์ , ลม					
2.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากถูกใช้ในทางที่ผิด เช่น ที่ดิน น้ำ ลักษณะภูมิประเทศ					
3.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ใช้แล้วหมดไปแต่สามารถรักษาให้คงสภาพเดิมไว้ได้ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า					
4.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ไม่อาจทำให้มีใหม่ได้ เช่น คุณสมบัติธรรมชาติของดิน ไม้พุ่ม ต้นไม้ใหญ่ ดอกไม้ป่า					
5.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้แล้วหมดสิ้นประเภทที่ไม่อาจรักษาไว้ได้ เมื่อใช้แล้วหมดไปแต่ยังสามารถนำมายุบให้ กลับเป็นวัตถุเช่นเดิมแล้วนำกลับมาประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เช่น โลหะต่าง ๆ					
6.	อำเภอในการปกครองของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติประเภทใช้					

	แล้วหมดสิ้นประเภทที่ใช้แล้วหมดสิ้นไปนำกลับมาใช้อีกไม่ได้ เช่น ถ่านหิน น้ำมันก๊าซ อโลหะส่วนใหญ่					
7.	อำเภอในการปกครองของท่านได้มีการนำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ					
8.	อำเภอในการปกครองของท่านได้มีการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ					
	พื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์	1	2	3	4	5
9.	อำเภอในการปกครองของท่านมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องการดำเนินชีวิต					
10.	อำเภอในการปกครองของท่านมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องวัฒนธรรม					
11.	อำเภอในการปกครองของท่านมีคุณค่าของประวัติศาสตร์ ซึ่งทำให้ทราบถึงความเป็นไปของบรรพบุรุษในอดีตในเรื่องความเชื่อ					
12.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นการบันทึกลายลักษณ์อักษร หลักฐานจากคำบอกเล่า ซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์					
13.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นโบราณสถานซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์					
14.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นโบราณวัตถุซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์					
15.	อำเภอในการปกครองของท่านมีหลักฐานที่เป็นแบบจำลองซึ่งเป็นการรวบรวมทางประวัติศาสตร์					
16.	อำเภอในการปกครองของท่านเคยมีการศึกษาประวัติศาสตร์ในชุมชน					
17.	อำเภอในการปกครองของท่านได้นำคุณค่าของประวัติศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคต					
	เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมต่างๆ	1	2	3	4	5
18.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการกำหนดเอกลักษณ์ทาง					

	วัฒนธรรมไปที่สถาปัตยกรรม					
19.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการกำหนดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไปที่ศิลปกรรม					
20.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม					
21.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจความสำคัญของเอกลักษณ์วัฒนธรรม					
22.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจลักษณะของเอกลักษณ์วัฒนธรรม					
23.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจอิทธิพลของเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของสังคมไทย					
24.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจอิทธิพลของเอกลักษณ์วัฒนธรรมของต่างชาติที่เผยแพร่เข้ามา และมีอิทธิพลต่อสังคมไทย					
25.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจความหมายความสำคัญของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทย					
26.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจเอกลักษณ์เด่นของวัฒนธรรมไทย					
27.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความเข้าใจเอกลักษณ์ที่สำคัญของไทยที่ควรอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการสืบสานต่อเติมพัฒนาเอกลักษณ์สังคมไทย					
	รูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย สงบสุขและมีคุณค่า	1	2	3	4	5
28.	อำเภอในการปกครองของท่านมีรูปแบบวัฒนธรรมที่เรียบง่าย					
29.	อำเภอในการปกครองของท่านมีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข					
30.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง					
31.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง					
32.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเล็งเห็นคุณค่ารูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่าย					

33.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการยอมรับในวิธีการที่จะประพฤติปฏิบัติตนของคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม					
34.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงามความเป็นระเบียบ					
การรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์		1	2	3	4	5
35.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์					
36.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ **(โปรดระบุ).....**					
37.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเชื่อมองค์ความรู้เกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในชุมชน					
38.	อำเภอในการปกครองของท่านมีข้อมูลที่จัดเก็บในฐานข้อมูลทางชาติพันธุ์					
39.	อำเภอในการปกครองของท่านมีอัตลักษณ์และความหลากหลายทางชาติพันธุ์					
40.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการธำรงชาติพันธุ์ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์					
41.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการพัฒนาชาติพันธุ์					
42.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชนของท่าน					
43.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์คือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน					
44.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน					
45.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับชาติพันธุ์					
โครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ		1	2	3	4	5
46.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					

47.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในความสัมพันธ์เชิงระบบระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม					
48.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ					
49.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในท้องถิ่น					
50.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน					
51.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมบำรุงรักษาและคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ					
52.	อำเภอในการปกครองของท่านมีความรู้ความเข้าใจในการเกิดจิตสำนึกความรับผิดชอบ และกระบวนการคิดในการแก้ไขปัญหาทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
53.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี					
54.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการใช้สิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม					
เกณฑ์การคัดเลือกเมืองแบบซิต้าสโลว์		1	2	3	4	5
55.	อำเภอในการปกครองของท่านเป็นที่สำหรับชีวิตหลังเกษียญอายุ					
56.	อำเภอในการปกครองของท่านเป็นที่สำหรับชีวิตหลังเกษียญอายุ					
57.	อำเภอในการปกครองของท่านมีเครือข่ายชุมชน					
58.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการส่งเสริมให้คนหนุ่มสาวการทำงานเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน					
59.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการควบคุมการวางผังเมือง					
60.	มีอำเภอในการปกครองของท่านการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและเทศบาลเมือง					
61.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการดูแลคุณภาพชีวิตของทั้งหมด					
62.	อำเภอในการปกครองของท่านมีชีวิตและสุขภาพที่ดี					
63.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม					

64.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของเมือง					
65.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการส่งเสริมการศึกษา					
66.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการรักษามรดกทางวัฒนธรรม					
	เกณฑ์การคัดเลือกเมืองแบบสโลว์ซิตี้	1	2	3	4	5
67.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการสนับสนุนให้คนเดินแทนการใช้รถยนต์					
68.	อำเภอในการปกครองของท่านรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น					
69.	อำเภอในการปกครองของท่านรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล					
70.	อำเภอในการปกครองของท่านอยู่บ้านแบบไทยๆที่เป็นมิตรต่อธรรมชาติ					
71.	อำเภอในการปกครองของท่านทำธุรกิจเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมด้วยความใส่ใจในสิ่งแวดล้อม					
72.	อำเภอในการปกครองของท่านให้ความสำคญักับศิลปะงานอดิเรกกีฬาและวัฒนธรรมแทนที่จะมุ่งหาแต่ความเป็นเลิศทางวิชาการ					
73.	อำเภอในการปกครองของท่านใช้ชีวิตยืนยาวแบบสมถะและพอเพียง					
74.	อำเภอในการปกครองของท่านมีการรวมปรัชญาการใช้ชีวิตเนิบช้าทั้งหมดเข้าด้วยกันเพื่อการดำเนินชีวิตในจังหวะที่เหมาะสมและเป็นสุข					

แบบสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุดที่ 1 แบบสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีขอบเขตการสำรวจในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก - ตะวันตกในประเทศไทย โดยสำรวจจาก สถาปัตยกรรม , ศิลปกรรม และ หัตถกรรม จากภาพถ่ายในสถานที่จริง,สื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบทัศนธาตุด้านต่างๆ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

กลุ่มเป้าหมาย

- คัดเลือกภาพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สื่อถึงแหล่งท่องเที่ยวแบบสโลว์ ทาวน์ และ มีความน่าสนใจ ได้แก่ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม หัตถกรรม

1) **ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น**
2) **ผู้ให้ข้อมูล/องค์กรเจ้าของข้อมูล** (องค์กรของรัฐ / องค์กรเอกชน)
3) **ประวัติความเป็นมา** (เรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์/ช่วงเวลา/การกำเนิด/การใช้งาน)
4) **เนื้อหาการสื่อสาร** (แนวความคิด)
5) **รูปแบบ** (ตัวอักษร/สัญลักษณ์/ผสมผสาน/เหมือนจริง/ตัดทอน/นามธรรม)
6) **ลักษณะของทัศนธาตุ** (จุด/เส้น/ลวดลาย/สี/รูปร่าง/พื้นผิว/การจัดวาง)
7) **สุนทรียภาพ** (แนวท้องถิ่น/ความคิดสร้างสรรค์)
8) **อ้างอิงที่มาของภูมิปัญญา** (ถ่ายภาพจากสถานที่จริง/สื่อป้าย/สิ่งพิมพ์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์)

ผลการวิเคราะห์ที่ได้

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวดใหญ่ คือ
   หมวดที่ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่ วัดหรือพุทธสถาน , บ้านเรือน , สถานที่ราชการ
   หมวดที่ 2 ศิลปกรรม ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง , ประติมากรรม
   หมวดที่ 3 หัตถกรรม ได้แก่ เครื่องมือจับสัตว์ , ภาชนะใส่ของ

2. ประภทของอัตลักษณ์ที่อยู่ในภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักทัศนธาตุ เช่น จุด , เส้น , ลวดลาย , รูปร่าง , รูปทรง , สี , พื้นผิว

3. ประเภทของอัตลักษณ์สากลในการใช้งานการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรในปัจจุบัน

<u>ชุดที่ 1 แบบสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น</u>

(ภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น)

1) **ชื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น**.....

.....

2) **ผู้ให้ข้อมูล**.....

.....

ลักษณะขององค์กร ☐รัฐ ☐ สังคม ☐ธุรกิจ

3) **ประวัติความเป็นมา** (เรื่องราวเชิงประวัติศาสตร์/ช่วงเวลา/การกำเนิด/การใช้งาน)

.....

.....

4) **เนื้อหาการสื่อสาร** (แนวความคิด)

.....

.....

5) **รูปแบบ** (ตัวอักษร/สัญลักษณ์/ผสมผสาน/เหมือนจริง/ตัดทอน/นามธรรม)

.....

.....

6) **ลักษณะของทัศนธาตุ** (จุด/เส้น/ลวดลาย/สี/รูปร่าง/พื้นผิว/การจัดวาง)

.....

.....

7) **สุนทรียภาพ** (แนวท้องถิ่น/ความคิดสร้างสรรค์)

.....

.....

8) **อ้างอิงที่มาของภูมิปัญญา** (ถ่ายภาพจากสถานที่จริง/สื่อป้าย/สิ่งพิมพ์/สื่ออิเล็กทรอนิกส์)

.....

.....

แบบสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุดที่ 2 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพื่อถอดรหัสจากมุมมองในหลายมิติ ที่มีต่ออัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารได้ดี กลุ่มเป้าหมายสำหรับผู้รับสื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับ อัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำภาพการจัดกลุ่มอัตลักษณ์ และคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ เพื่อสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- นายอำเภอ
- นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- ผู้นำศาสนา
- ปราชญ์ชาวบ้าน

ผลการวิเคราะห์ที่ได้

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการจัดหมวดหมู่เป็น 3 หมวดใหญ่ คือ
   หมวดที่ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่วัดหรือพุทธสถาน, บ้านเรือน,สถานที่ราชการ
   หมวดที่ 2 ศิลปกรรม ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง , ประติมากรรม
   หมวดที่ 3 หัตถกรรม ได้แก่ เครื่องมือจับสัตว์ , ภาชนะใส่ของ
2. ประภทของอัตลักษณ์ที่อยู่ในภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักทัศนธาตุ เช่น จุด , เส้น , ลวดลาย , รูปร่าง , รูปทรง , สี , พื้นผิว
3. ประเภทของอัตลักษณ์สากลในการใช้งานการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรในปัจจุบันตามลักษณะองค์ประกอบศิลป์ แบบเหมือนจริง (Realistic) แบบกึ่งนามธรรม (Semi Abstract) แบบนามธรรม (Abstract)

ชุดที่ 2 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....

ชื่อหน่วยงาน.....

สัมภาษณ์จากการดูตัวอย่างภาพการจัดกลุ่ม 3 ประเภท

ทัศนคติต่อกลุ่มของภูมิปัญญาท้องถิ่นประเภทต่างๆ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น	ทัศนคติ	
(ภาพภูมิปัญญาท้องถิ่น)	☐ สถาปัตยกรรม ☐ ศิลปกรรม ☐ หัตถกรรม	.....

ภาคผนวก จ

หนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความในวารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ที่ ศธ 0514.24 /๗๗

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40002

20 เมษายน 2559

เรื่อง การตอบรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เรียน อาจารย์กษม อมันตกุล

ตามที่ท่านได้เสนอบทความเรื่อง อัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมแหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย และได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้วนั้น กองบรรณาธิการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน พ.ศ.2559

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
บรรณาธิการ

สำนักงานคณบดี
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4320-2396

อัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย

Identity with an indigenous-inspired for tourism of slow town in East-West Economic Corridor in Thailand.

กษม อมันตกุล
Kasama Amantakul
นิสิตปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง
*ผู้ช่วยศาสตราจารย์
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
รวี หาญเผชิญ
**รองศาสตราจารย์
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีขอบเขตการวิจัยคือแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ใ นพื้นที่ศึกษาบนเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในประเทศไทย ซึ่งประกอบจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น โดยสอบถามจากผู้นำชุมชน(นายอำเภอ)จำนวน 10 คนในเส้นทางหมายเลข 9ผ่านตามการจัดกลุ่ม 3 ลักษณะ ประกอบด้วย กลุ่มสถาปัตยกรรม กลุ่มศิลปกรรม และกลุ่มหัตถกรรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า พื้นที่วิจัยคือ บ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ เพราะมีปัจจัยดังนี้ 1. มีการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม

2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข

3. มีรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
4. มีการปลูกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีการแสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม
6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

Abstract

The research aims to study the local wisdom and reach a joint identity. Tip : slow town in the path of economic clauses terrace by the Mekong region, there is scope for research/attractions. Tip: slow town The study region on the paths of economic clauses terrace East-the Mekong region. Western (Economic Corridor EWEC : East-West) or route number 9 (R9) East. North Thailand Mukdahan province in Thailand, including kalasin, Khon Kaen province by examination. Questions from community leaders (Sheriff), 10 people on the highway, according to group 3 through 9 styles.Art and architecture groups consists of craft group. From the analysis results data area is research conclude that forest offsets (Kaeng Don Chan) Don Chang , amphur Muang, Khon Kaen is the prototype of the town because it is slow,attractions .Factor as follows: 1. to preserve or conserve cultural identity.

2. model culture of peace.
3. the format of their own culture.
4. raise awareness in the form of their own culture.
5. to thrive Cultural
6. the existence of ethnic groups.
7. the ethnic classification in the community.
8. strengthening the identity of individuals and of the community, ethnic.
9. ethics, wearing clothing that local production.

10. public eating local ingredients and seasonal.

บทนำ

"ความช้า"ในบริบทโลกศตวรรษที่21เหมือนจะเป็นความแปลกปลอมที่มันไปกันไม่ได้เลยกับการแข่งขันแบบหวังผลกำไร หรือ วิถีชีวิตที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก ที่สามารถส่งเราข้ามโลกได้ภายในไม่กี่ชั่วโมง แต่เวลา 24 ชั่วโมงกลับสั้นลงจนน่าใจหายอีกด้าน "ความช้า" กลายเป็นกระแสคัดง้าง "ความเร็ว" ขึ้นหลายแห่งทั่วโลก "Slow Movement" เน้นความช้า ความเรียบง่าย และความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มีตั้งแต่ กินช้าๆ (Slow Food) เดินทางช้าๆ (Slow Travel) ใช้ชีวิตช้าๆ (Slow Life) ฯลฯ แม้จะเป็นแรงขัดขืนกระแสโลกที่น่าสนใจ แต่ถ้าให้กล่าวกับแบบตรงๆก็ต้องบอกว่า ส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงวิถีการบริโภคอีกรูปแบบหนึ่งที่สรรค์สร้างขึ้น เพื่อตอบสนองจริตชนชั้นกลางที่ชอบความแตกต่าง

เมืองสบาย สบาย (Slow town) หรือเมืองที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเรียบง่าย และ มีเอกลักษณ์โดดเด่น การที่จะได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบาย สบายเพราะมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรมศิลปกรรมต่างๆ มีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่ายสงบสุขและมีคุณค่า มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ และ มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ เมืองช้าๆ ในความหมายของ Cittaslow ไม่ใช่เมืองที่มีรถยนต์น้อย ผู้คนไม่ใช่อินเทอร์เน็ต มีแต่บ้านเก่าๆ แต่จุดมุ่งหมายของ Cittaslow เพื่อต้องการส่งเสริมชุมชนที่ดำรงตนอยู่โดยไม่โอนเอนตามกระแสโลก คัดง้างการกลืนให้เหมือนๆ กันไปหมดของโลกาภิวัตน์ ดำรง และ ส่งเสริมความหลากหลายทางอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณี และ สิ่งแวดล้อมของเมืองหรือชุมชนไว้ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน และจะต้องมีประชากรไม่เกินกว่า 50,000 คน เมืองที่ผ่านการประเมินตามมาตรฐาน จะสามารถนำโลโก้ ของ Cittaslowไปใช้ได้เพื่อประกาศให้โลกรู้ว่าเป็นเมืองช้าๆ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องหมายเหตุไว้ด้วยว่าแนวคิดและ
มุมมองต่อความเป็นเมืองช้าๆ ดังกล่าวก็เป็นมุมมองแบบตะวันตกที่นิยมการจัดประเภทและทำตัวเป็นผู้กำหนดให้ ผู้อื่นให้ทำตาม สุนีรัตน์ ไม้ทิม (2553) กล่าวถึงความหมายของ สโลว์ทาวน์ในเชิงอุดมคติว่าเป็นเมืองที่มีวิถีแบบเนิบช้า เป็นลักษณะของการใช้ชีวิตอย่างสบายไม่เร่งรีบมีเวลาสร้างความสุขจากสิ่งรอบตัว และดำเนินด้วยวิถีแห่งท้องถิ่นยกตัวอย่างว่า " ที่นิวซีแลนด์ ชาวบ้านแถวทะเลสาบเทคาโป เขาทำเขตอนุรักษ์แสงดาว ถึงเวลา2ทุ่มเขาปิดไฟหมดทั้งเมืองเพื่อให้ดาวได้ส่องแสงคือชุมชนแถบนั้นเขายังพึงพอใจกับวิถีชีวิตดั่งเดิม เมื่อก่อนผู้คนจะใช้ชีวิตอย่างพื้นถิ่น เลี้ยงสัตว์กัน " ส่วนคำนิยามของสโลว์ ทาวน์ ศ.ดร.อภินันท์ โปษยานนท์ (2553) บอกว่า คือเน้นเรื่องของการเข้าใจพื้นที่เหล่านั้น และปล่อยให้เติบโตไปแบบสบายๆ ตามวิถีของตัวเอง

เพื่อแสดงออกถึงการเป็นเมืองต้นแบบที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมตาม แบบฉบับเมืองสบาย สบาย ภายในเมืองจะเปิดพื้นที่
แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวจัดการแสดงและกิจกรรมที่เสริม
สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และเสน่ห์ของชุมชนขบวนแห่ทางวัฒนธรรม การสาธิตและให้ความ

รู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์แพทย์แผนไทย ภาษาและวรรณกรรมจากครูภูมิปัญญา อีกทั้งยังมีการจำลองวิถีชีวิตจากกลุ่มชาติพันธุ์ ตลาดย้อนยุคอาหาร และ หัตถกรรมพื้นเมือง

สืบเนื่องจากที่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และจีนได้ริเริ่มโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้าการลงทุนอุตสาหกรรมการเกษตรและบริการและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงโดยสนับสนุนให้มีการติดต่อและการแข่งขันระหว่างกันนั้น รัฐบาลจากประเทศสมาชิกGMSจึงได้กำหนดแนวพื้นที่เศรษฐกิจในลุ่มแม่น้ำโขงจำนวน9เส้นทางหลักให้เป็นแนวพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจของอนุภูมิภาคและหนึ่งในเส้นทางที่ขณะนี้กำลังเริ่มปรากฏผลเชิงรูปธรรมได้แก่ เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตก (East - West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข9(R9) EWEC มีระยะทางยาว1,450กม. อยู่ในเขตไทยเป็นระยะทางยาวที่สุดคือประมาณ 950 กม. เส้นทางเริ่มจากเมืองท่าดานังของเวียดนามผ่านเมืองเว้และเมืองลาวบาว(LaoBao)อันเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของเวียดนามซึ่งติดกับชายแดนสปป.ลาวจากนั้นเส้นทางหมายเลข 9 จะผ่านเข้าแขวงสะหวันนะเขตในสปป.ลาวและมาข้ามสะพานมิตรภาพ 2 (มุกดาหาร - สะหวันนะเขต) ข้ามแม่น้ำโขงสู่ไทยที่จังหวัดมุกดาหารผ่านจังหวัด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น เพชรบูรณ์พิษณุโลกจนไปสุดที่อำเภอแม่สอดจังหวัดตากและเข้าไปยังประเทศพม่าจนทะลุอ่าวเมาะตะมะที่เมืองเมาะลำไยหรือมะละแหม่งเป็นการเชื่อมจากทะเลจีนใต้ไปสู่มหาสมุทรอินเดีย ซึ่งอาจจะสามารถเชื่อมต่อไปยังอินเดียและตะวันออกกลางต่อไปขณะนี้โครงข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงประเทศทั้งสี่เข้าด้วยกัน ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตกนี้สามารถเปิดใช้แล้วในระยะไทย-เวียดนาม มีเพียงช่วงหนึ่งในดินแดนพม่าที่ยังก่อสร้างอยู่เมื่อเดือนธันวาคม 2550รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ร่วมกับรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรม และการค้าสปป.ลาวและรัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมและการค้าเวียดนามลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) สามฝ่าย เพื่อที่จะอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวบนเส้นทาง EWEC และจะร่วมมือกันดำเนินการตามแผนงาน เพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่างๆบรรลุผลสำเร็จในช่วงปี 2551-2552 โดยประเด็นที่อาจเกี่ยวข้องกับ SMEs มี ดังนี้

1) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าให้จัดทำเวลาทำการของด่านมุกดาหาร-สะหวันนะเขตและด่านแดนสะหวัน - ลาวบาวให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนี้ทั้งสามประเทศยังเร่งรัดที่จะให้สัตยาบันภาคผนวก และพิธีสารแนบท้ายการดำเนินการความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS Cross-Border Transport Agreement: GMSCBTA) เพื่อให้สามารถเริ่มบังคับใช้การอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของคน และสินค้าในอนุภูมิภาคได้อย่างสมบูรณ์อีกทั้งไทยและลาวจะจัดSingle Window Inspection: SWI เพื่อเอื้อต่อการตรวจปล่อยสินค้า ณ จุดเดียว Single Stop Inspection: SSI ที่ด่านมุกดาหาร-สะหวันนะเขต

2) การส่งเสริมการค้า โดยจัดงานแสดงสินค้าพร้อมการจับคู่ธุรกิจโดยเฉพาะธุรกิจลอจิสติกส์บนเส้นทาง EWEC ตลอดปี 2551 เช่นงาน Thailand Outlet 2008 ที่ดานัง เวียดนาม งาน Thailand Exhibition 2008 ที่สะหวันนะเขต สปป.ลาว เป็นต้น

3) การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน โดยกระตุ้นให้ภาคเอกชนลงทุนด้านอำนวยความสะดวกการค้าและลอจิสติกส์บนเส้นทาง EWEC

4) ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมุ่งส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบนเส้นทาง EWEC

ในส่วนของลู่ทางการลงทุนบนเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจEWECนั้นจากความพยายามของสามฝ่ายเพื่อผลักดันโครงการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โดยการรวมแหล่งท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประเทศที่สาม ทำให้หลังจากที่ได้เปิดสะพานมิตรภาพ 2 และเปิดใช้ถนนสาย EWEC ในระยะไทย-เวียดนามแล้ว พบว่าการท่องเที่ยวขยายตัวขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยทัวร์ที่เป็นที่นิยมมากสำหรับนักท่องเที่ยวไทย คือการเดินทางไปเที่ยวทะเลที่เวียดนาม ถือเป็นการไปเที่ยวเมืองนอกที่ประหยัดที่สุด นอกจากนี้ยังมีจุดขายเรื่องการรับประทานอาหาร 3 ชาติใน 1 วัน อย่างไรก็ตาม พบว่าลาวค่อนข้างได้ประโยชน์น้อยที่สุดในเชิงการท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวไม่ค่อยหยุดจับจ่ายหรือรับประทานอาหารในลาวมากนัก เพราะยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดไม่มากนัก ขณะนี้สปป.ลาวจึงมีนโยบายเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนร้านอาหาร และโรงแรม ดังนั้น จึงเป็นลู่ทางอันดีสำหรับนักลงทุนไทยที่อยากเข้าไปทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก สถานีบริการน้ำมันที่มีร้านสะดวกซื้อ ศูนย์ซ่อมรถ และจุดพักรถซึ่งยังขาดแคลนมากตลอดเส้นทาง โดยเฉพาะที่เมืองพินในแขวงสะหวันนะเขต (สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์กลางข่าวสารด้านคมนาคม, 2555)

ด้วยแรงบันดาลใจจากสโลว์ไลฟ์ด้วยนายกเทศมนตรี ของเมืองเล็กๆสี่แห่งในอิตาลี จึงจับมือกันก่อ ตั้งขบวนการเมืองเนิบช้า ที่เรียกว่า “ ซิตต้าสโลว์” (Cittaslow)ขึ้นในปี1999เพื่อพัฒนา และสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้เหมาะกับวิถีชีวิตแบบเนิบช้าก่อนจะขยายเครือข่ายจนมีเมือง สมาชิกทั้งหมดถึง70เมืองทั่วอิตาลีในวันนี้กลุ่มซิตต้าสโลว์ต้องการเปลี่ยนวิธีคิดของผู้คนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองว่าไม่จำเป็นต้องเร่งรีบ และแก่งแย่งแข่งขันกันเสมอไปเมืองวิถีชีวิตช้าปฏิเสธตามกระแสกระแสโลกาภิวัฒน์แต่เลือกที่จะเดินไปอย่างช้าๆไม่รีบเร่งแต่ก็ไม่ล้าสมัยด้วยการพัฒนาเมืองที่น่าอยู่อย่างเป็นระบบด้วยความร่วมมือร่วมใจ และมิตรภาพระหว่างคนในชุมชนสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ลืมที่จะทะนุบำรุงวัฒนธรรมท้องถิ่นและอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งหมดนี้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของการพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อคุณภาพชีวิต และ ความกินดีอยู่ดีของทั้งผู้อยู่อาศัยและผู้มาเยือนปัจจุบันมีเมืองซิตต้าสโลว์อยู่141แห่งใน 23 ประเทศทั่วโลกโดยเมืองที่จะเป็นสมาชิกได้นั้นต้องมีประชากรน้อยกว่า50,000 คนและต้องผ่านข้อกำหนดกว่า 50 ข้อที่ครอบคลุมเรื่องนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ระบบขนส่งมวลชน คุณภาพชีวิตไปจนถึงการส่งเสริมให้คนอุดหนุนสินค้าในท้องถิ่นในปี 2007 เกาหลีใต้เป็นประเทศในทวีปเอเชียประเทศแรกที่เข้าร่วมเครือข่ายเมืองเนบิชาโดยมีเมืองซิตตาสโลว์ทั้งหมด6แห่ง เช่นฮาดง(Hadong) ในจังหวัดเคียงซางนัมโด ที่ขึ้นชื่อด้านการเพาะปลูกชาเขียว และ ชีนัน (Shinan) ได้รับการยกย่องให้เป็นแหล่งผลิตเกลือสมุทรที่ดีที่สุดในเกาหลีใต้ ล่าสุด เมื่อปลายปี 2010 เมืองยาซี่ (Yaxi) ในมณฑลเจียงซูประเทศจีนก็เพิ่งเข้าร่วมเป็นสมาชิกใหม่ของกลุ่มเมืองเมืองสบาย สบาย อย่างเป็นทางการ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology) หรือ สัญศาสตร์(Semiotics) หรือศาสตร์แห่งเครื่องหมาย มาใช้ในการวิเคราะห์ตีความ จากแนวคิดที่ว่า sign คือเครื่องมือเช่น ป้าย เครื่องหมาย ถ้อยคำ รูปภาพ ฯลฯ ที่ใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง ส่วน semio แปลว่า ความหมายส่วน "สัญญะ คือ บางสิ่งซึ่งนอกเหนือจากตัวเนื้อหาที่สัมผัสได้โดยผัสสะ (Senses)แล้วยังเกิดการระลึกถึงสิ่งอื่นในใจเราด้วย " (ธีรยุทธ บุญมี, 2551) และ ยังใช้แนวคิดทางสังคมในเรื่องการเป็นสมัยใหม่ (Modernization) หลังสมัยใหม่ (Post Modernization)ท้องถิ่นนิยม (Post Modernization) โลกาภิวัตน์ (Globalization) ทุนนิยมข้ามชาติ (multinational capitalism)ลัทธิทุนนิยมบริโภค (consumer capitalism) วัฒนธรรมลูกผสม (*Hybrid Cultures*) และ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Communication) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการนำมาใช้อธิบายความหมายที่มีอยู่ในตราสัญลักษณ์ จากบริบทต่างๆ ที่หลอมรวมกันทั้งความหมาย และลักษณะทางศิลปะที่แฝงเร้นอยู่ พื้นที่ในการวิจัยคือจังหวัดที่มีความสำคัญทั้งทางด้าน ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัด มุกดาหาร กาฬสินธุ์และขอนแก่น โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ส่วนแรกเป็นแบบสำรวจภาคสนาม ได้แก่ การหาแนวความคิดและอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทฤษฎีการออกแบบที่จะพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์สากล , ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์และการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล, ส่วนที่ 3 การทดลองออกแบบ และพัฒนาชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว SlowTown ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ ในการกำหนด นโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการรวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ คือ1.การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ การคิดตามประเมินผลรวมทั้งรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ 2.การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิและพลังอำนาจของพลเมืองโดยประชาชน หรือชุมชนพัฒนาขีดความสามรถของตนในการจัดการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชนอันจะก่อให้เกิดกระบวนการ และโครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงกลไกการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาที่ประชาชน มีบทบาทหลักโดยการกระจายอำนาจในการวางแผน จากส่วนกลางมาเป็นส่วนภูมิภาค เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วม หมายถึงการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของ บุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับ ทั้งทำให้เกิดความส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆหรือเข้าร่วม การตัดสินใจ หรือ เคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วน

ร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและ การเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร (2532) ได้ระบุว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท หมายถึง การที่ประชาชนทั้งในเมือง และชนบทได้เข้ามีส่วนร่วมหรือเข้ามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาชนบทขั้นตอนใด้ขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอนแล้วแต่เหตุการณ์จะเอื้ออำนวย วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531) ได้สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขัน และอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบการมีส่วนเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้น จักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มาก ขึ้นว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริงและมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วม ทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวจึงควรมีการวิจัยในเรื่องการออกแบบอัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทยเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วมแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. Slow Town (สโลว์ทาวน์) หมายถึง เมืองที่มีลักษณะเป็นเมืองสบายๆ ไม่เร่งรีบ ใช้ทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติให้มากขึ้น มีวัฒนธรรมความเป็นไทยที่เข้มแข็ง ไม่รับวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามากจนกลืนวัฒนธรรมดั้งเดิม

2. อัตลักษณ์ (Corporate Identity หรือ CI) หมายถึง อัตลักษณ์ขององค์กรหรือแบรนด์สินค้าที่ไม่ได้หมายถึงการสร้างแบรนด์หนึ่งๆโดยตรงแต่เป็นการกำหนดหน้าตาและทิศทางของแบรนด์นั้นๆ ได้

3. ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก (East - West Economic Corridor : EWEC)หมายถึง เชื่อมโยง 4 ประเทศคือ เมียนม่า ไทย สปป.ลาว และเวียดนามมีระยะทางยาว1,450กิโลเมตรหรือเชื่อมโยงระหว่างทะเลอันดามันกับทะเลจีนใต้ขณะนี้ทั้ง 3 ประเทศ คือ ไทย สปป.ลาว เมียนม่าและ เวียดนามได้เปิดการใช้เส้นทางอย่างคึกคัก โดยเฉพาะด้านการท่องเที่ยว และ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในประเทศไทยที่อยู่ในเส้นทางนี้ ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น

4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นหมายถึงองค์ความรู้ความสามารถของชาวบ้านที่สั่งสมสืบทอดกันมาอันเป็นศักยภาพหรือความสามารถที่จะใช้แก้ปัญหา ปรับตัว เรียนรู้และมีการสืบทอดไปสู่คนรุ่นใหม่ หรือ

คือแก่นของชุมชนที่จรรโลงชุมชนให้อยู่รอดจนถึงปัจจุบัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้วิจัยแบบประยุกต์และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพถ่ายโดยรวบรวมเอกสาร เชิงสำรวจแหล่งท่องเที่ยว Slow Townในพื้นที่ศึกษาภายในเส้นทาง EWEC ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร , กาฬสินธุ์ , ขอนแก่น มารวบรวมเพื่อใช้เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานภาพถ่าย

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

- การทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางประวัติศาสตร์ คติความเชื่อในพื้นที่ศึกษาภายในจังหวัดมุกดาหาร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น การสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบลและจังหวัด เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ฯลฯ
- การสำรวจ บันทึกภาพถ่ายพื้นที่ และบริเวณที่มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญ ในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรม , ศิลปกรรมต่างๆมีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่ายสงบสุข และมีคุณค่ามีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคน และธรรมชาติที่ปรากฏหลักฐานในปัจจุบัน

3. กลุ่มตัวอย่าง ด้านแหล่งข้อมูลพื้นที่ศึกษาภายในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตุ แบบสำรวจ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ แบบจดบันทึก และบันทึกภาพนิ่ง

5. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์องค์ประกอบในพื้นที่ที่ทำการสำรวจที่ทำให้เกิดคุณค่าความงามในผลงานภาพถ่ายด้วยหลักสุนทรียศาสตร์และหลักองค์ประกอบศิลป์ สรุปผลการวิเคราะห์และจัดทำรายงาน

ขอบเขตการวิจัย

แหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ศึกษาบนเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในประเทศไทย ซึ่งประกอบ

จังหวัดมุกดาหาร
จังหวัดกาฬสินธุ์
จังหวัดขอนแก่น

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 คือ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

1. แหล่งข้อมูล แหล่งข้อมูลประกอบด้วย

1.1 เอกสาร ประกอบด้วย ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลทุติยภูมิ และ ข้อมูลตติยภูมิ แล้วนำมาทำการสังเคราะห์ และวิเคราะห์ข้อมูล

1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้นำ ชุมชนอำเภอต่างๆที่อยู่ในพื้นที่ที่ทำการวิจัย(นายอำเภอ) ปราชญ์ด้านชุมชนประเพณีและวัฒนธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายและแผนการพัฒนา (นายก อบจ.)

โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เนื่องด้วยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นพัฒนา และต้องศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมจากการวิจัยในครั้งนี้จึงจำเป็นต้องเลือกกลุ่มตัวอย่างที่สามารถให้ข้อมูลได้อย่างตรงไปตรงมา และเกี่ยวข้องกับเมืองต่างๆโดยตรง

2. ตัวแปรที่ศึกษาประกอบไปด้วย กระบวนการแสดงข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเมืองสโลว์ทาวน์ อันนำไปสู่การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร

ช่วงที่ 2 คือ เพื่อออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์องค์กรณ์ชุมชนต้นแบบเป็นแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

แหล่งข้อมูลประกอบไปด้วยแบบประเมินรูปแบบอัตลักษณ์องค์กรที่ทำการออกแบบโดยใช้การวัดระดับความคิดเห็น

1. ตัวแปรที่ศึกษาคือความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนชุมชนที่มีต่อรูปแบบอัตลักษณ์องค์กรที่ทำการออกแบบ

ทฤษฎี สมมติฐาน และ กรอบแนวความคิดของการวิจัย

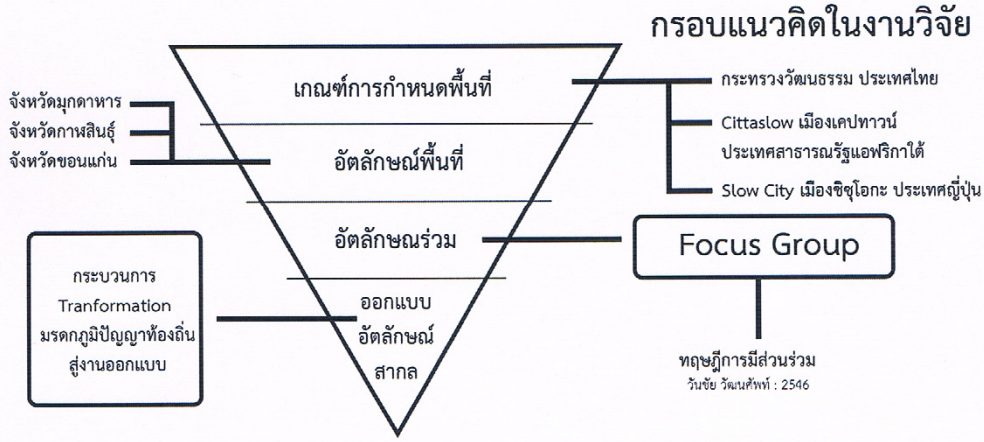

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. แบบสำรวจ มีขอบเขตการสำรวจในด้านอัตลักษณ์ต่างๆ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยสำรวจจาก สถาปัตยกรรม, ศิลปกรรม และหัตถกรรมต่างๆ จากภาพถ่ายในสถานที่จริง,สื่อ

1. แบบสำรวจและบันทึก การวิเคราะห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง โดยการเลือกอัตลักษณ์ที่มีความน่าสนใจที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม โดยถามความเป็นมาและแนวคิดในแง่มุมต่างๆ โดยให้อิสระในการนำเสนอข้อมูลอย่างเต็มที่เพื่อมุมมองที่หลากหลายในสื่อสารอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนด้วยการสัมภาษณ์ในเชิงลึกต่อเจ้าของอัตลกัษณ์ ลงพื้นที่ภาคสนามตามเส้นทางหลวงหมายเลข 12 หรือ R9 ได้แก่

2.1 อ.เมือง จ.มุกดาหาร

2.2 อ.คำชะอี จ.มุกดาหาร

2.3 อ.หนองสูง จ.มุกดาหาร

2.4 อ.กุฉินารายณ์ จ.กาฬสินธุ์

2.5 อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์

2.6 อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์

2.7 อ.เมือง จ.ขอนแก่น

2.8 อ.หนองเรือ จ.ขอนแก่น

2.9 อ.ภูเวียง จ.ขอนแก่น

2.10 อ.ชุมแพ จ.ขอนแก่น

2. เวปไซต์และสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อวิเคราะห์หาองค์ประกอบด้านต่างๆ ของอัตลักษณ์ต่างๆจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สื่อถึงวัฒนธรรม และ มีความน่าสนใจ

3. แบบสอบถาม ชนิดมีโครงสร้าง เพื่อถอดรหัสจากมุมมองในหลายมิติที่มีต่ออัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารได้ดี กลุ่มเป้าหมายสำหรับผู้รับสื่อที่มีความเกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น นำภาพการจัดกลุ่มอัตลักษณ์และคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ เพื่อการสอบถามแบบมีโครงสร้างกับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่

- นายอำเภอ
- นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
- ผู้นำศาสนา
- ปราชญ์ชาวบ้าน

ทัศนคติต่อกลุ่มอัตลักษณ์ต่างๆ

1) ทัศนคติด้านการสื่อสาร (ความหมาย / ระดับความยากง่ายต่อความเข้าใจ)

2) ทัศนคติด้านการออกแบบ(องค์ประกอบศิลป์ / สี/รูปร่าง/การจัดวาง/สุนทรียภาพ /ความคิดสร้างสรรค์)

<u>จากตัวอย่างภาพการจัดกลุ่ม 3 ลักษณะ</u>

(1) กลุ่มสถาปัตยกรรม : แบ่งตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ (สมัยก่อนประวัติศาสตร์ / ปัจจุบัน)

(2) กลุ่มศิลปกรรม : แบ่งตามลักษณะขององค์กร (องค์กรรัฐ / องค์กรทางสังคม / องค์กรธุรกิจ)

(3) กลุ่มหัตถกรรม : แบ่งตามลักษณะของรูปแบบ (/สัญลักษณ์/ผสมผสาน/เหมือนจริง/ตัดทอน /นามธรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เบื้องต้น จากแบบสำรวจอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการจำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูล เช่น แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสื่อความหมาย รูปแบบและอิทธิพลทางศิลปกรรม หัตถกรรมและ สถาปัตยกรรมที่ส่งผลต่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล

2. การวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎี จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ผู้ส่งสาร โดยเฉพาะเกี่ยวกับทฤษฎีสัญวิทยา เพื่อแปลความหมายที่ซ่อนอยู่ ทฤษฎีการออกแบบเพื่อจำแนกองค์ประกอบได้แก่ ภาษา สี รูปสัญลักษณ์ ทฤษฎีสื่อสาร เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสาร ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์มิติทางด้านคุณค่าของความงาม และ ทฤษฎีทางวัฒนธรรมเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคม

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ประกอบภาพอัตลักษณ์แหล่งท่องเที่ยงSlow Townองค์ประกอบต่างๆของภูมิปัญญาท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว Slow Town โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการจัดหมวดหมู่ตามหลักขององค์กรเป็น 3 หมวดใหญ่คือ หมวดที่ 1 สถาปัตยกรรม ได้แก่ วัด หรือพุทธสถาน, บ้านเรือน,สถานที่ราชการ
   หมวดที่ 2 ศิลปกรรม ได้แก่ จิตรกรรมฝาผนัง , ประติมากรรม
   หมวดที่ 3 หัตถกรรม ได้แก่ เครื่องมือจับสัตว์ , ภาชนะใส่ของ
2. ประภทของอัตลักษณ์ที่อยู่ในภูมิปัญญาท้องถิ่นตามหลักทัศนธาตุ เช่น จุด , เส้น , ลวดลาย , รูปร่าง , รูปทรง , สี , พื้นผิว
3. ประเภทของอัตลักษณ์สากลในการใช้งานการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรในปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิเคราะห์พื้นที่วิจัย จากแบบสอบถามนายอำเภอ ปลัดอำเภอต่างๆ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำศาสนา และปราชญ์ชาวบ้าน โดยจะเลือกแต่หัวข้อที่มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ดังนี้

1.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสุขในระดับมากที่สุดเป็นการ นำมาใช้ในการครองชีวิตเป็นแบบแผนแห่งการครองชีวิต หมายความว่า วัฒนธรรมเป็นแบบฉบับที่ทำการ

กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ไปว่าจะต้องทำอย่างไร และทำอย่างไร คิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร อะไรดี อะไรชั่ว วัฒนธรรมมิได้หมายความถึงการเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติงานได้เหมาะสม หรือความเป็นผู้มีจิตใจสูงเท่านั้นแต่ยังรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้าง และรับมารวมถึงและแบบแผนพฤติกรรมทุกอย่างที่ตกทอดสืบต่อกันมาโดยทางการสื่อสารหรือส่งสัญลักษณ์ไม่ตกทอดโดยกรรมพันธุ์ เราเรียนรู้วัฒนธรรมโดยอาศัยคำพูด ท่าทาง เช่น การที่นกรู้สร้างรังได้นั้นเป็นการตกทอดทางกรรมพันธุ์แต่การที่มนุษย์รู้จักสร้างบ้านพันที่อยู่อาศัยนั้นเป็นถ่ายทอดทางวัฒนธรรม" จากความหมายของวัฒนธรรมทั้งในด้านทั่วๆไป ด้านภาษาศาสตร์ ด้านสังคมศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ และนักวิชาการบางท่านได้กล่าวไว้ อาจหลอมรวมเข้าด้วยกันและสรุปได้คือ วัฒนธรรมมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตมนุษย์ในสังคมของกลุ่มกลุ่มหนึ่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งมนุษย์ได้สร้างระเบียบ กฎเกณฑ์วิธีในการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดระเบียบ ตลอดจนระบบมความเชื่อ ค่านิยม ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆโดยได้วิวัฒนาการสืบทอดกันมาอย่างมีแบบแผน

ภาพประกอบที่ 1 ภาพแสดงการผูกเสี่ยว ในเทศกาลงานไหม จ.ขอนแก่น

2.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเองในระดับมากที่สุดมีเอกลักษณ์ประจำชาติที่เห็นได้จากภาษาที่ใช้ อุปนิสัยใจคอความรู้สึกนึกคิดตลอดจนการแสดงออกที่นุ่มนวลอันมีผลมาจากสังคมไทยที่เป็นสังคมแบบประเพณีนำ และเป็นสังคมเกษตรกรรม เนื่องจาก ประชากรส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอยู่ในชนบท สภาพของสิ่งแวดล้อมที่ดี กล่อมเกลาจิตใจมีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดมา หากแบ่งวัฒนธรรมด้วยมิติทางการท่องเที่ยวแล้ว จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม หมายถึงสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ ไม่สามารถมองเห็น หรือ จับต้องได้ เป็นการแสดงออกในด้าน ความคิด ประเพณี ขนบธรรมเนียม แบบแผนของพฤติกรรมต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มของ ตนว่าเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสม เช่น ศาสนา ความเชื่อ ความสนใจ ทัศนคติ ความรู้ และความสามารถวัฒนธรรมประเภทนี้เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมขึ้นได้และในบางกรณีอาจพัฒนาจนถึงขั้นเป็นอารยธรรม(Civilization)ก็ได้ เช่นการสร้างศาสนสถานในสมัยก่อนเมื่อเวลาผ่านไปจึงกลายเป็นโบราณสถานที่มีความสำ

คัญทางประวัติศาสตร์

ภาพประกอบที่ 2 ภาพแสดงการบายศรีสู่ขวัญและการตักบาตรดอกไม้

3.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการปลูกจิตสำนึก ในระดับมากที่สุดในรูปแบบ วัฒนธรรมของตนเอง รูปแบบวัฒนธรรมที่ผู้นำจะมีกลุ่มผู้บริหารที่สามารถเป็นที่ปรึกษาหรือเป็นผู้สนองรับหรือนำการตัดสินใจ นโยบายแนวทาง และ แผนงานไปปฏิบัติให้บรรลุผลความสำเร็จของทีมบริหาร เกิดจากความสามารถของผู้นำที่พัฒนาและสร้างระบบการติดต่อสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความไว้วางใจโครงสร้างองค์กรมีขนาดกะทัดรัดแต่ครอบคลุมมีความรวดเร็วในการตอบสนองต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงต่างๆผู้บริหารที่มีความสามารถ มักมีประสบการณ์ผ่านงานในองค์กรที่มีวัฒนธรรมอย่างนี้มาก่อนเสมอ ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรที่กล่าวมาในข้างต้นเป็นวัฒนธรรมที่แบ่งตามพื้นฐานของตัวแปรที่แตกต่างกันไปและผู้เขียนจะกล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรลักษณะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Cooke and Lafferty, 1989 (อ้างถึงในจารุวรรณ ประดา, 2545)

ภาพประกอบที่ 3 ภาพถวายเทียนพรรษา จ.ขอนแก่น

4.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการที่แสดงในระดับมากที่สุดถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่าสังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง วัฒนธรรมเป็นสัญลักษณ์ของสังคม เช่นเดียวกันกับบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคน ส่วนที่เป็นนามธรรมของบุคลิกภาพก็คือ ความเชื่อ ความสนใจ ทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเปรียบได้กับวัฒนธรรมแบบไม่ใช่วัตถุของสังคม ส่วนที่มองเห็นได้ของบุคลิกภาพ เช่น รูปลักษณ์ การนุ่งห่มสวมใส่เสื้อผ้า ตลอดจนท่าทางการเดิน การพูดเป็นเสมือนวัฒนธรรมประเภทวัตถุธรรมของสังคม ทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคม เกิดความเป็นปึกแผ่น ความจงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคมทำให้สังคมอยู่รอด ทั้งนี้เพราะการมีลักษณะวัฒนธรรมเดียวกันของกลุ่มคนในสังคม ย่อมทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกเป็นกลุ่มเดียวกัน มีจิตสำนึกของความเป็นเจ้าของจึงก่อให้เกิดความรัก ความหวงแหน และพร้อมที่จะปกป้องเพื่อให้วัฒนธรรมอันเป็นส่วนร่วมของตนยังคงอยู่ตลอดไป

ภาพประกอบที่ 4 ภาพแสดงการทำบุญทางพุทธศาสนาแต่ยังคงมีการนับถือผีกันอยู่ในปัจจุบัน

5.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ ในระดับมากที่สุด การมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูดเดียวกัน และเชื่อว่าสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกัน เช่น ไทย พม่า กะเหรี่ยง จีนลาว เป็นต้นกลุ่มชาติพันธุ์ หรือกลุ่มวัฒนธรรมมีลักษณะเด่นคือเป็นกลุ่มคนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน บรรพบุรุษในที่นี้หมายถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด ซึ่งมีลักษณะทางชีวภาพและรูปพรรณ(เชื้อชาติ)เหมือนกันรวมทั้งบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย ผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด และทางวัฒนธรรมพร้อมๆกันไปเป็นความรู้สึกผูกพันที่ช่วยเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกันก็สามารถเร้าอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์นับถือศาสนาเดียวกันความรู้สึกผูกพันนี้อาจ เรียกว่า "สำนึก" ทางชาติพันธุ์หรือและที่แสดงเอกลักษณ์ออกมาโดยการผูกพันลักษณาการของเชื้อชาติและสัญชาติเข้าด้วยกัน ประสานกันเข้าจนสมาชิกของกลุ่มเองไม่รู้สึกถึงพันธะของทั้งสองนี้ และคนภายนอกที่ไม่มีความเชี่ยวชาญจะไม่แลเห็นถึงความแตกต่างกัน"

การมองว่ากลุ่มชาติพันธุ์ คือกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกันนั้นอธิบายได้ว่า เมื่อคนกลุ่มเล็ก

อาศัยอยู่ด้วยกัน ก็สามารถเข้าใจกัน และประพฤติปฏิบัติต่อกันได้ โดยไม่มีความขัดแย้งเท่าใดนัก เมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีคนหลายครอบครัวอาศัย อยู่ในบริเวณเดียวกันการดำเนินวิถีชีวิตอาจแตกต่างกันบ้าง ความคิดอาจไม่สอดคล้องกัน และปัญหาเรื่องความขัดแย้งก็คงจะตามมา ฉะนั้นเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้นก็จำเป็นต้องมี ระบบระเบียบมากขึ้นต้องมีการตกลงกันว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำข้อตกลงเกี่ยวกับวิถีชีวิต การประพฤติปฏิบัติ และความคิดความเชื่อ

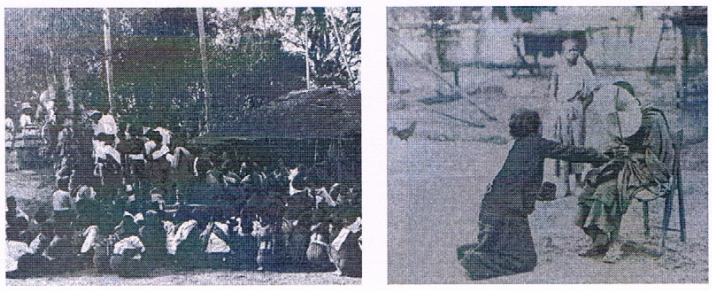

ภาพประกอบที่ 5 ภาพแสดงการถึงชาติพันธุ์ไทลาว จ.ขอนแก่น

6.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชนของท่าน ในระดับมากที่สุด กลุ่มชนที่มีลักษณะรูปพรรณเหมือนหรือคล้ายคลึงกันมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษากลุ่มคนไทย กลุ่มคนจีน กลุ่มคนพม่า กลุ่มคนลาว กลุ่มคนเขมร กลุ่มคนอินเดีย เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการจำแนกหรือแบ่งแยกชาติพันธุ์ สามารถทำได้โดยการเปรียบเทียบด้านเชื้อชาติ ได้แก่รูปลักษณ์หรือลักษณะทางชีวภาพ เช่น สีผิว สีผม สีนัยน์ตา และด้านสัญชาติ คือ การเป็นสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่ง ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมเป็นตัวจำแนกและกำหนดที่สำคัญกว่า ยกตัวอย่างเช่น กลุ่มคนจีนหรือกลุ่มคนอินเดีย มีสำนึกในความเป็นคนจีนหรือความเป็นคนอินเดียโดยคนทั้ง ๓ กลุ่มนี้ต่างรวมกันโดยเชื้อชาติ สัญชาติ และชาติพันธุ์ ทั้งๆ ที่มีภาษาพูดหลายภาษา คนจีนที่พูดภาษาไหหลำ กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน ต่างก็เรียกตัวเองว่าเป็นคนจีน คนอินเดียที่พูดภาษาฮินดี เบงกาลี และทมิฬ ต่างก็เรียกตัวเองว่าเป็นคนอินเดีย ดังที่พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาให้ความหมายของชาติพันธุ์ ไว้ว่า หมายถึง "กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมา โดยการผูกพันลักษณาการของเชื้อชาติและสัญชาติเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ยังเชื่อกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษกลุ่มเดียวกันซึ่งบรรพบุรุษในที่นี้หมายรวมถึงบรรพบุรุษทางสายเลือด และบรรพบุรุษทางวัฒนธรรมด้วย โดยธรรมชาติของผู้ที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันจะมีความรู้สึกผูกพันทางสายเลือด

ภาพประกอบที่ 6 ภาพแสดงชาติพันธุ์ต่างๆใน จ.ขอนแก่น

7.อำเภอในพื้นที่วิจัยมีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น ในระดับมากที่สุดอีกทั้งยังพบว่าการถ่ายทอดงานฝีมือภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นเก่าถึงคนรุ่นใหม่มีน้อยมากทำให้ลวดลายการทอผ้าพื้นเมืองหยาบลงหรืออาจเรียกได้ว่าแหล่งผ้าที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านใกล้ตายลงแล้วหากไม่มีการร่วมส่งเสริมให้คนไทยใช้ผ้าไทยและช่วยเหลือชาวบ้านภูมิปัญญาท้องถิ่นดีๆต้องสูญหายไปอย่างแน่นอน

ภาพประกอบที่ 7 ภาพแสดงการใช้ผ้าไหมและผ้าขาวมาที่ผลิตขึ้น จ.ขอนแก่น

8.อำเภอในพื้นที่วิจัย ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล ในระดับมากที่สุดหากจะกล่าวถึงอาหารการกินของคนอีสาน หลายคนคงรู้จักคุ้นเคยและได้ลิ้มชิมรสกันมาบ้างแล้ว ชาวอีสานมีวถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายเช่นเดียวกับการที่รับประทานอาหารอย่างง่ายๆ มักจะรับประทานได้ทุกอย่างเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของภาคอีสาน ชาวอีสานจึงรู้จักแสวงหาสิ่งต่างๆที่สามารถรับประทานได้ในท้องถิ่น มาดัดแปลงเป็นอาหารรับประทานอาหารอีสานเป็นอาหารที่มีความแตกต่างจากอาหารของภาคอื่นๆ และเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายองชาวอีสาน อาหารของชาวอีสานในแต่ละมื้อจะเป็นอาหารง่ายๆเพียง 23 จาน ซึ่งทุกมื้อจะต้องมีผักเป็นส่วนประกอบหลัก พวกเนื้อส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อปลาหรือเนื้อวัวเนื้อ ควายความพึงพอใจในรสชาติอาหารของชาวอีสานนั้นไม่มีตายตัวแล้วแต่ความชอบของบุคคล แต่อาหารพื้นบ้านอีสานส่วน

ใหญ่แล้วจะออกรสชาติไปทางเผ็ด เค็ม และเปรี้ยว เครื่องปรุงอาหารอีสานที่สำคัญและแทบขาดไม่ได้เลย คือ ปลาร้า ซึ่งที่เกิดจากภูมิปัญญาด้านการถนอมอาหารของบรรพบุรุษของชาวอีสาน ถ้าจะกล่าวว่าชาวอีสานทุกครัวเรือนต้องมีปลาร้าไว้ประจำครัวก็คงไม่ผิดนัก ปลาร้าใช้เป็นส่วนประกอบหลักของอาหารได้ทุกประเภท เหมือนกับที่ชาวไทยภาคกลางใช้น้ำปลา

ภาพประกอบที่ 8 ภาพแสดงการรับประทานอาหารที่ได้จากวัตถุดิบใน จ.ขอนแก่น

แต่การที่จะนำหัวข้อต่างๆมาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเมืองแบบสโลว์ ทาวน์นั้นโดยผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะหัวข้อที่ได้คะแนนระดับมากที่สุด จากการสรุปการวิเคราะห์พื้นที่วิจัย ในการเลือกคือบ้านป่าเหลื่อม(แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นเพราะมีปัจจัยดังนี้

บรรณานุกรม

จารุวรรณ ประดา. (2545). ความสัมพันธร์ ะหว่างปจั จยั ส่วนบุคคล วฒั นธรรมองค์การลักษณะสร้างสรรค์ ความพร้อมขององค์การกับความยึดมั่นผูกพันขององค์การ ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชพี โรงพยาบาลจิตเวช. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑติ สาขาการบริหารการพยาบาลจฬุ าลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. ในเอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบลหมู่บ้าน, หน่วยที่8(พิมพ์ครั้งที่3).นนทบุรี:มหาวทิ ยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธีรยุทธ บุญมี. (2551). การปฏิวัติสัญศาสตร์ของ โซซูร์ เส้นทางสู่โพสต์โมเดอร์นิสม์. กรุงเทพฯ: วิภาษา.

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา.(2546).การมีส่วนร่วมหลักการพืน้ฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพ ฯ : 598 Print.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์.(2527).กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพ ฯ : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2546). เอกสารบรรยาย การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาองค์กร. ชลบุรี : กอง รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการ สังคม.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.2531.

สุนีรัตน์ ไม้ทิม (2554) ลำพูน' เมืองสบาย สบาย เมืองในฝันของกระทรวงวัฒนธรรม . กรุงเทพฯ : ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 12 มีนาคม 2554

สถาบันเอเชียตะวันออกศึกษา (2555) ศูนย์กลางข่าวสารด้านคมนาคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . กรุงเทพฯ

อภินันท์ โปษยานนท์ (2554) ลำพูน' เมืองสบาย สบาย เมืองในฝันของกระทรวงวัฒนธรรม . กรุงเทพฯ : ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 12 มีนาคม 2554

G Hankinson The management of destination brands: Five guiding principles based on recent developments in **corporate** branding theory . Journal of Brand Management, 2007

L Marin, S Ruiz "I need you too!" **Corporate identity** attractiveness for consumers and the role of social responsibility .Journal of Business Ethics, 2007

M Konecnik, F Go .Tourism destination brand **identity**: The case of Slovenia Journal of Brand Management, 2008

N Cornelius, J Wallace, R Tassabehji An analysis of **corporate** social responsibility, **corporate identity** and ethics teaching in business schools Journal of Business Ethics, 2007

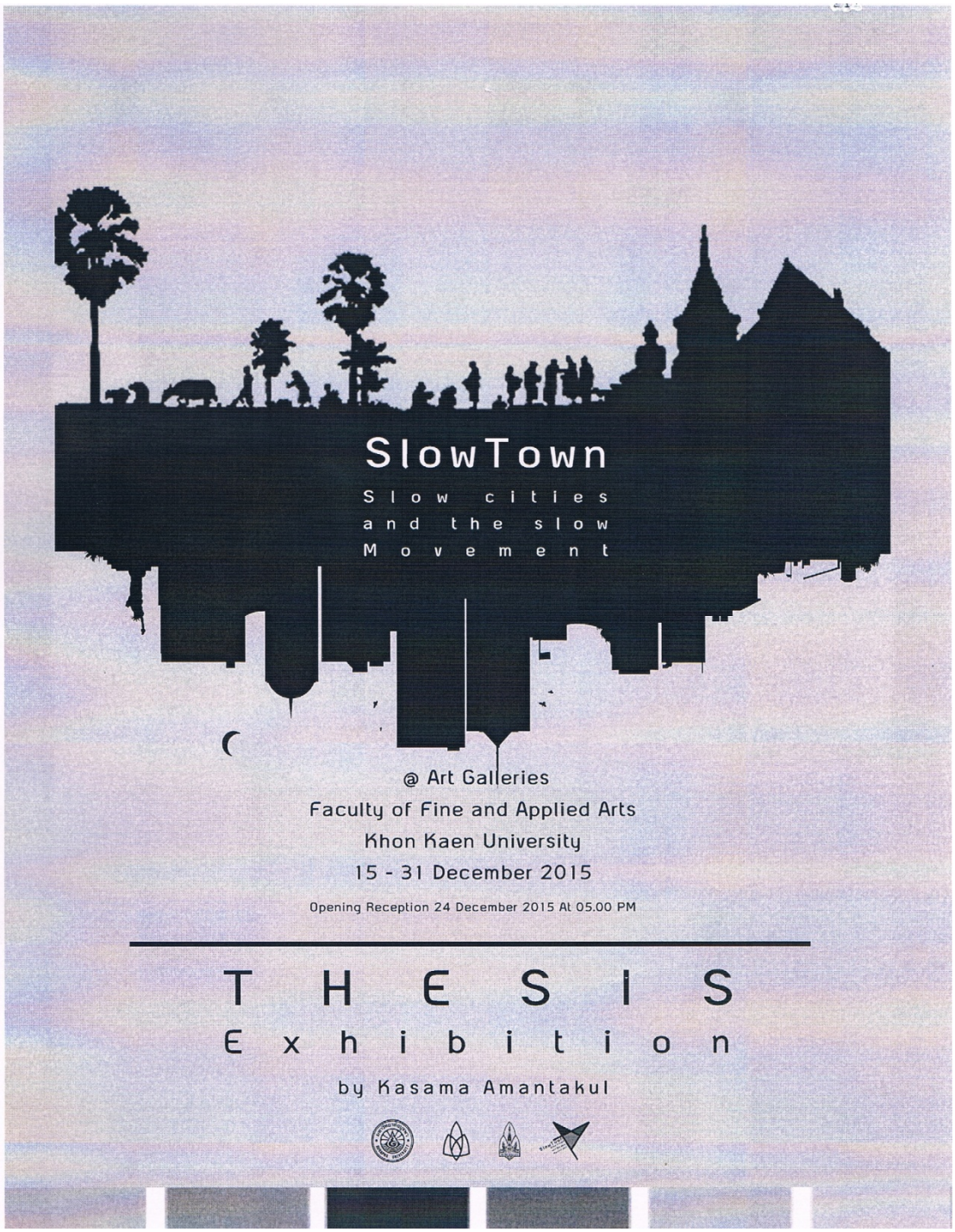
SlowTown
Slow cities
and the slow
Movement
@ Art Galleries
Faculty of Fine and Applied Arts
Khon Kaen University
15 - 31 December 2015
Opening Reception 24 December 2015 At 05.00 PM
THESIS
Exhibition
by Kasama Amantakul

ภาคผนวก ช

บรรยากาศการแสดงผลงานนิทรรศการ Slow Town “Slow Cities and the Slow Movement”

ภาพที่ ช-1 บรรยากาศการเสวนาเรื่องการใช้ชีวิตแบบ Slow Life การแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”

ภาพที่ ช-2 บรรยากาศการเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement” โดย รศ.ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ รองอธิการบดีฝ่ายศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และผศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เขียวมั่ง อาจารย์ที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

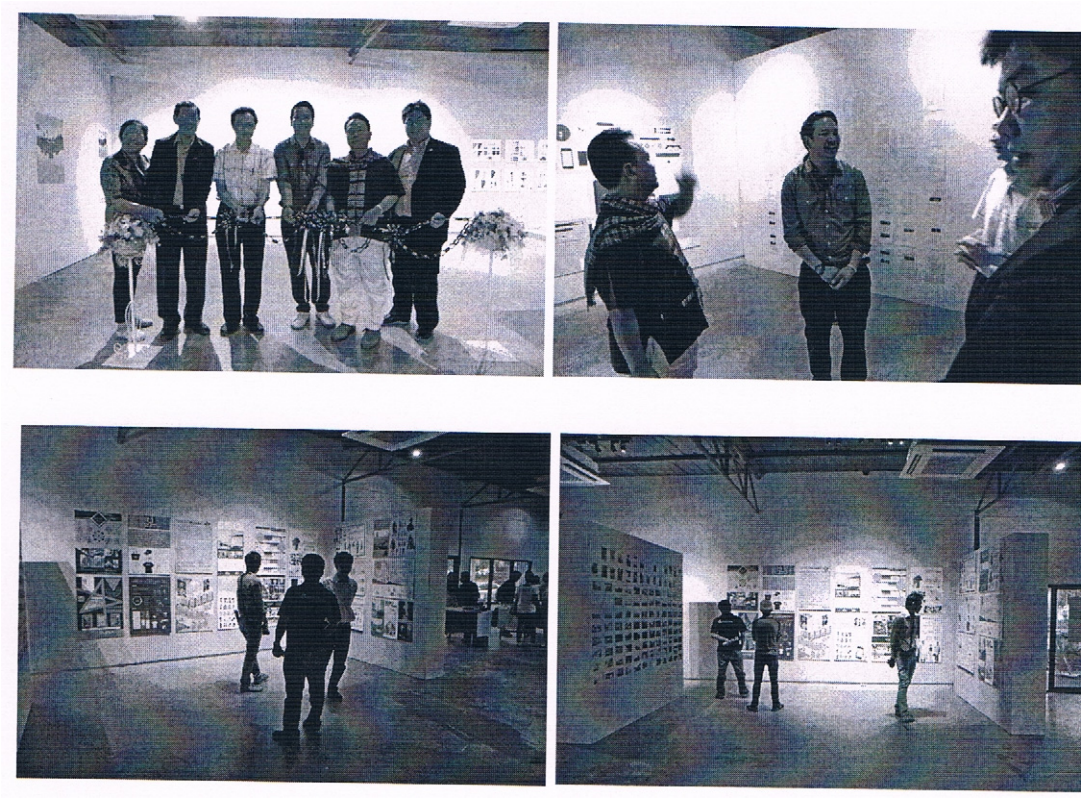

ภาพที่ ช-3 บรรยากาศพิธีเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”

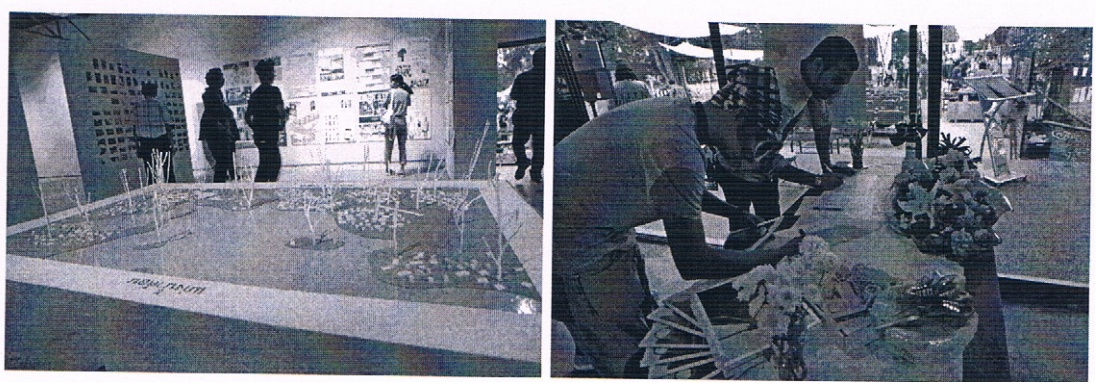

ภาพที่ ช-4 บรรยากาศพิธีเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”

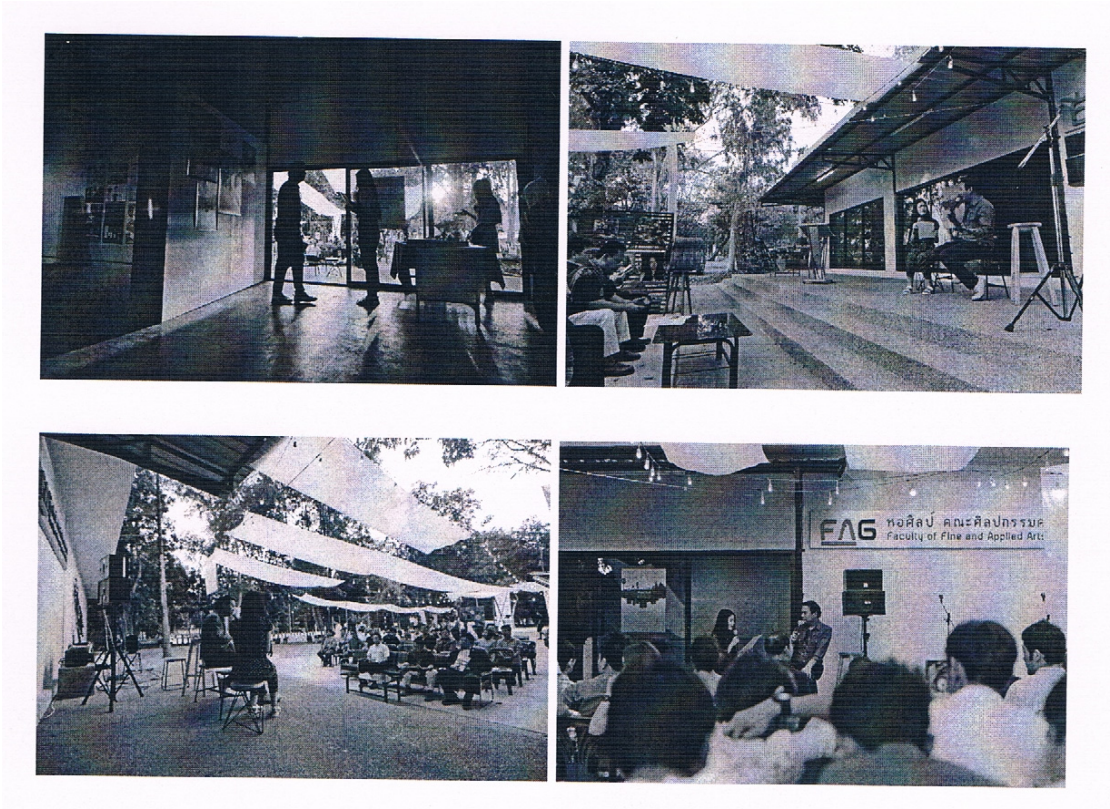

ภาพที่ ช-5 บรรยากาศพิธีเปิดการแสดงผลงานศิลปนิพนธ์ “Slow Town Slow Cities and the Slow Movement”

สรุปผลการประเมินจากแบบสอบถามการจัดแสดงผลงาน

"Slow Town Slow Cities and the Slow Movement"

โดย กษม อมันตกุล

ณ หอศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

วันพฤหัสบดีที่ 24 ธันวาคม 2558 เวลา 17.00 น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย ร้อยละ 33.76

หญิง ร้อยละ 66.23

ประเภท นักเรียน/ นักศึกษา ร้อยละ 15.58

อาจารย์/ บุคลากรในมหาวิทยาลัย ร้อยละ 18.18

ประชาชนทั่วไป ร้อยละ 66.23

วุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 42.85

ปริญญาตรี ร้อยละ 32.46

ปริญญาโท ร้อยละ 22.07

ปริญญาเอก ร้อยละ 2.59

ตอนที่ 2 สรุปผลการประเมินการจัดงาน

ประเด็น	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ความรู้ที่ได้จากการชมนิทรรศการ	4.42	0.61	มาก
สถานที่จัดแสดงผลงาน	4.46	0.55	มาก
เนื้อหาที่แสดงถึงความเข้าใจ	4.35	0.68	มาก
การประชาสัมพันธ์	4.45	0.61	มาก
การนำไปใช้จากการชมนิทรรศการ	4.28	0.75	มาก
เอกสารเผยแพร่ความรู้	4.31	0.81	มาก
ความพึงพอใจในภาพรวมของนิทรรศการ	4.51	0.64	มากที่สุด
เฉลี่ย	**4.39**	**0.67**	**มาก**

สรุป ความพึงพอใจในภาพรวมของโครงการระดับความคิดเห็นมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.51) ในประเด็นคำถามอื่นทั้งด้านความรู้ สถานที่จัดงาน เนื้อหาการแสดงผลงาน การนำความรู้ไปใช้ และเอกสารเผยแพร่อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. การจัดงานมีความสวยงามมาก ลำดับเนื้อหาได้ดี มีความน่าสนใจ ทำให้เกิดความเข้าใจในการออกแบบอัตลักษณ์สากลได้อย่างลึกซึ้ง

2. อยากให้มีการประชาสัมพันธ์การนำไปใช้อย่างแพร่หลาย

ภาคผนวก ซ

สูจิบัตรการแสดงผลงานนิทรรศการ Slow Town

“Slow Cities and the Slow Movement”

อัตลักษณ์สากลจากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วม แหล่งท่องเที่ยวแบบ สโลว์ทาวน์ ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก ในประเทศไทย

Identity with an indigenous-inspired for tourism of slow town in East-West Economic Corridor in Thailand.

กษม อมันตกุล นิสิตปริญญาเอก
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาศิลปศิลป์และการออกแบบ
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เอียวมั่ง
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร.วิ หาญเผ่าญ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นและอัตลักษณ์ร่วม แหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ในเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยมีขอบเขตการวิจัยคือแหล่งท่องเที่ยว สโลว์ทาวน์ในพื้นที่ศึกษาบนเส้นทางเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9)ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในประเทศไทย ซึ่งประกอบจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น โดยสอบถามจากผู้นำชุมชน(นายอำเภอ)จำนวน 10 คนในเส้นทางหมายเลข 9ผ่านตามการจัดกลุ่ม 3 ลักษณะประกอบด้วย กลุ่มสถาปัตยกรรม กลุ่มศิลปกรรม และกลุ่มหัตถกรรม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า พื้นที่ในการเลือกคือบ้านป่าเหลื่อม (แก่งดอนจาน) ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวสโลว์ทาวน์ เพราะมีปัจจัยดังนี้

1. มีการการสงวนรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ซึ่งเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
2. มีรูปแบบวัฒนธรรมที่มีความสงบสุข
3. มีการเล็งเห็นรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
4. มีการปลุกจิตสำนึกในรูปแบบวัฒนธรรมของตนเอง
5. มีการที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ทางวัฒนธรรม
6. มีการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์
7. มีการจำแนกชาติพันธุ์ในชุมชน
8. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของบุคคลและของชาติพันธุ์ในชุมชน
9. มีการรณรงค์ให้ใส่ชุดเสื้อผ้าที่ผลิตในท้องถิ่น
10. ประชาชนรับประทานอาหารที่ปรุงจากวัตถุดิบพื้นบ้านตามฤดูกาล

"ความช้า" ในบริบทโลกศตวรรษที่ 21เหมือนจะเป็นความแปลกปลอมมันไปกันไม่ได้เลยกับการแข่งขันผลกำไร หรือผลิตภาพ วิถีชีวิตที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถส่งเราข้ามโลกได้ภายในไม่กี่ ชั่วโมง แต่เวลา 24 ชั่วโมงกลับสั้นลงจนน่าใจหายอีกด้าน "ความช้า"กลายเป็นกระแสคัดง้าง "ความเร็ว" ขึ้นหลายแห่งทั่วโลก "Slow Movement" เน้นความช้า ความเรียบง่าย และความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มีตั้งแต่ กินช้าๆ (Slow Food) เดินทางช้าๆ (Slow Travel) ใช้ชีวิตช้าๆ (Slow Life) ฯลฯ แม้จะเป็นแรงขัดขืนกระแสโลกที่น่าสนใจ แต่ถ้าให้พูดกันแรงๆก็ต้องบอกว่าส่วนใหญ่ยังเป็นเพียงวิถีการบริโภคอีกรูปแบบหนึ่งที่เสกสร้างขึ้นเพื่อตอบ สนองจริตชนชั้นกลางที่ชอบความแตกต่าง

เมืองสบาย สบาย (Slow town) หรือเมืองที่มีวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมเรียบง่ายและมีเอกลักษณ์โดดเด่น การที่จะได้รับคัดเลือกเป็นต้นแบบเมืองสบาย สบายเพราะมีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นรากฐานสำคัญในการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในงานสถาปัตยกรรมศิลปกรรมต่างๆมีรูปแบบวัฒนธรรมที่สะท้อนการมีจิตสำนึกร่วมกันอย่างเรียบง่ายสงบสุขและมีคุณค่า มีการรวมตัวเป็นชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ และ มีโครงสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนอย่างสมดุลของคนและธรรมชาติ เมืองช้าๆในความหมายของ Cittaslowไม่ใช่เมืองที่มีรถยนต์น้อย ผู้คนไม่ใช่อินเทอร์เน็ต มีแต่บ้านเก่าๆ แต่จุดมุ่งหมายของ Cittaslow เพื่อต้องการส่งเสริมชุมชนที่ดำรงตนอยู่โดยไม่โอนเอนตามกระแสโลก คัดง้างการกลืนให้เหมือนๆ กันไปหมดของโลกาภิวัตน์ ดำรง และส่งเสริมความหลากหลายทางอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณี และ สิ่งแวดล้อมของเมืองหรือชุมชนไว้ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน และจะต้องมีประชากรไม่เกินกว่า 50,000 คน

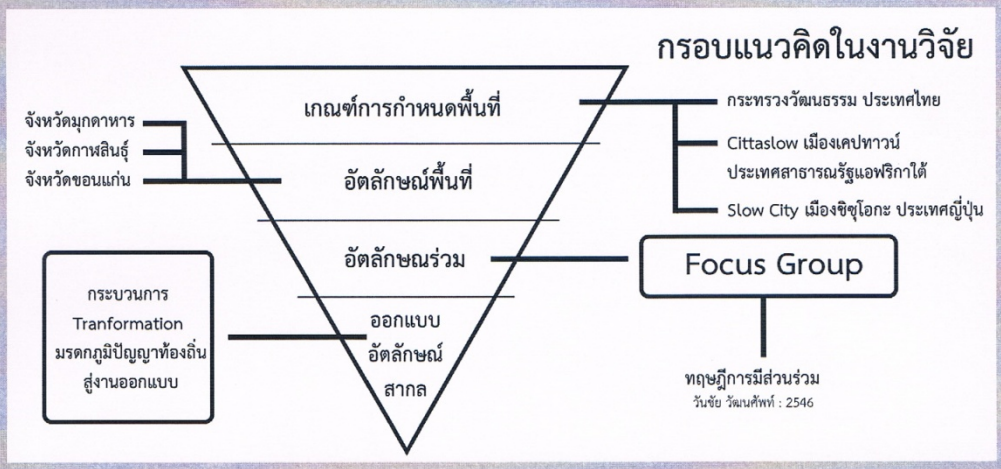

เมืองที่ผ่านการประเมินตามมาตรฐานจะสามารถนำโลโก้ของCittaslow ไปใช้ได้เพื่อประกาศให้โลกรู้ว่าเป็นเมืองช้าทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องหมายเหตุไว้ด้วยว่า แนวคิด และมุมมองต่อความเป็นเมืองช้าๆ ดังกล่าวก็เป็นมุมมองแบบตะวันตก ที่นิยมการจัดประเภทและทำตัวเป็นผู้กำหนดให้ ผู้อื่นให้ทำตาม สุนีรัตน์ ไม้ทิม (2553) กล่าวถึงความหมายของ สโลว์ทาวน์ในเชิงอุดมคติว่าเป็นเมืองที่มีวิถีแบบเนิบช้าเป็นลักษณะของการใช้ชีวิตอย่างสบายไม่เร่งรีบมีเวลาสร้างความสุขจากสิ่งรอบตัว และดำเนินด้วยวิถีแห่งท้องถิ่นยกตัวอย่างว่า " ที่นิวซีแลนด์ ชาวบ้านแถวทะเลสาบเทคาโป เขาทำเขตอนุรักษ์แสงดาว ถึงเวลา 2 ทุ่มเขาปิดไฟหมดทั้งเมืองเพื่อให้ดาวได้ส่องแสงคือชุมชนแถบนั้นเขายังพึงพอใจกับวิถีชีวิตดั่งเดิม เมื่อก่อนผู้คนจะใช้ชีวิตอย่างพื้นถิ่น เลี้ยงสัตว์กัน " ส่วนคำนิยามของ สโลว์ ทาวน์ ศ.ดร.อภินันท์ โปษยานนท์ (2553) บอกว่า คือเน้นเรื่องของการเข้าใจพื้นที่เหล่านั้น และปล่อยให้เติบโตไปแบบสบายๆ ตามวิถีของตัวเอง

เพื่อแสดงออกถึงการเป็นเมืองต้นแบบที่มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมตาม แบบฉบับเมืองสบาย สบายภายในงานจะเปิดพื้นที่แหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวจัดการแสดงและกิจกรรมที่เสริมสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์และเสน่ห์ของชุมชนขบวนแห่ทางวัฒนธรรม การสาธิตและให้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์แฟชั่นผ้าไทย ภาษาและวรรณกรรมจากครูภูมิปัญญา อีกทั้งยังมีการจำลองวิถีชีวิตจากกลุ่มชาติพันธุ์ ตลาดย้อนยุคอาหาร และ หัตถกรรมพื้นเมืองอัตลักษณ์วัฒนธรรมประเพณี และ สิ่งแวดล้อมของเมืองหรือชุมชนไว้ได้อย่างสอดคล้องกลมกลืน และจะต้องมีประชากรไม่เกินกว่า 50,000 คน

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีสัญวิทยา (Semiology)หรือสัญศาสตร์(Semiotics) หรือศาสตร์แห่งเครื่องหมาย มาใช้ในการวิเคราะห์ตีความ จากแนวคิดที่ว่า sign คือเครื่องมือเช่น ป้าย เครื่องหมาย ถ้อยคำ รูปภาพ ฯลฯ ที่ใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง ส่วน semio แปลว่า ความหมายส่วน "สัญญะ คือ บางสิ่งซึ่งนอกเหนือจากตัวเนื้อหาที่สัมผัสได้โดยผัสสะ(Senses) แล้วยังเกิดการระลึกถึงสิ่งอื่นในใจเราด้วย " (ธีรยุทธ บุญมี, 2551) และ ยังใช้แนวคิดทางสังคมในเรื่องการเป็นสมัยใหม่ (Modernization)หลังสมัยใหม่ (Post Modernization)ท้องถิ่นนิยม (Post Modernization) โลกาภิวัตน์ (Globalization) ทุนนิยมข้ามชาติ (multinational capitalism)ลัทธิทุนนิยมบริโภค (consumer capitalism) วัฒนธรรมลูกผสม (Hybrid Cultures) และ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Cross-Cultural Communication) ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการนำมาใช้อธิบายความหมายที่มีอยู่ในตราสัญลักษณ์จากบริบทต่างๆที่หลอมรวมกันทั้งความหมาย และลักษณะทางศิลปะที่แฝงเร้นอยู่ พื้นที่ในการวิจัยคือจังหวัดที่มีความสำคัญทั้งทางด้าน ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและ การท่องเที่ยว ได้แก่ จังหวัด ตาก มุกดาหาร กาฬสินธุ์ ขอนแก่น เพชรบูรณ์ และพิษณุโลกโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัยแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ ส่วนแรกเป็นแบบสำรวจภาคสนาม ได้แก่ การหาแนวความคิดและอัตลักษณ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทฤษฎีการออกแบบที่จะพัฒนาไปสู่อัตลักษณ์สากล , ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์และการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการออกแบบอัตลักษณ์สากล , ส่วนที่ 3

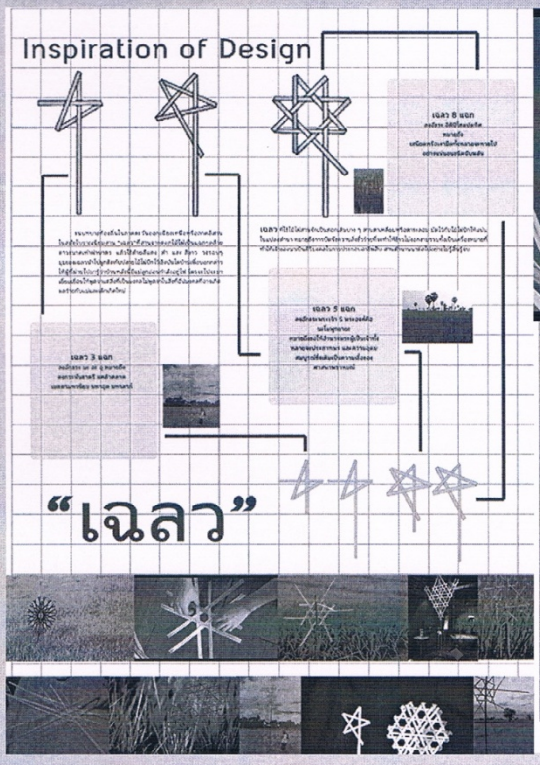

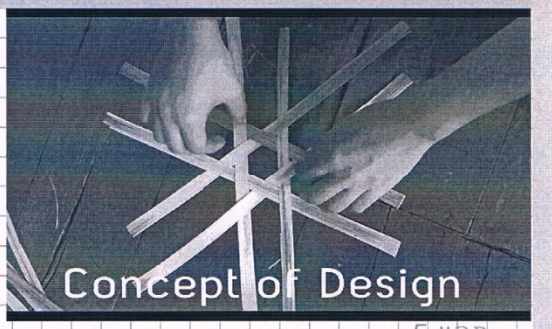

Colour
Analysis
Thesis
Happy Friday
วันศุกร์
RESTAURANT
OUVERT
Thesis
Colour
Theme

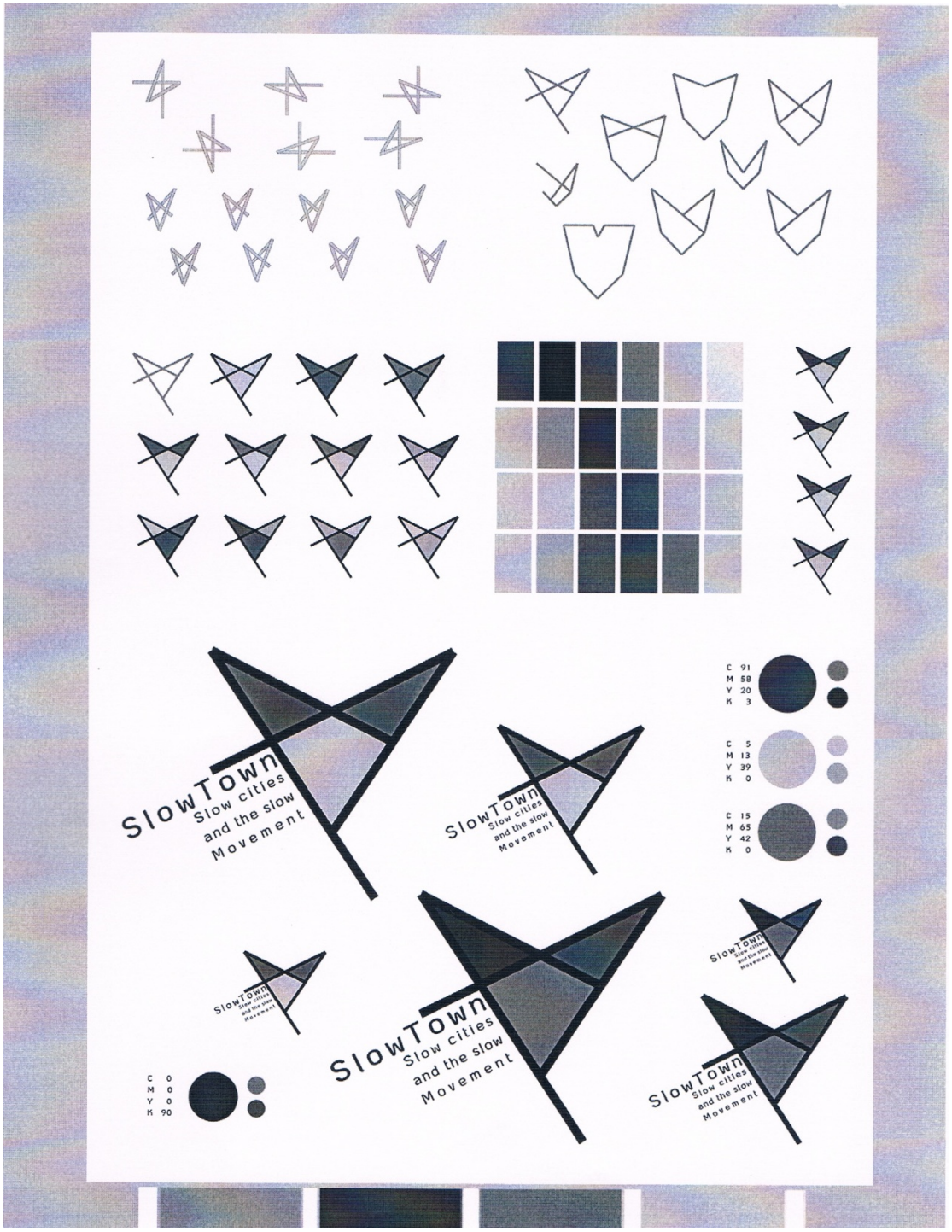
SlowTown
Slow cities
and the slow
Movement
C 91
M 58
Y 20
K 3
C 5
M 13
Y 39
K 0
C 15
M 65
Y 42
K 0
C M Y K 0 0 0 90

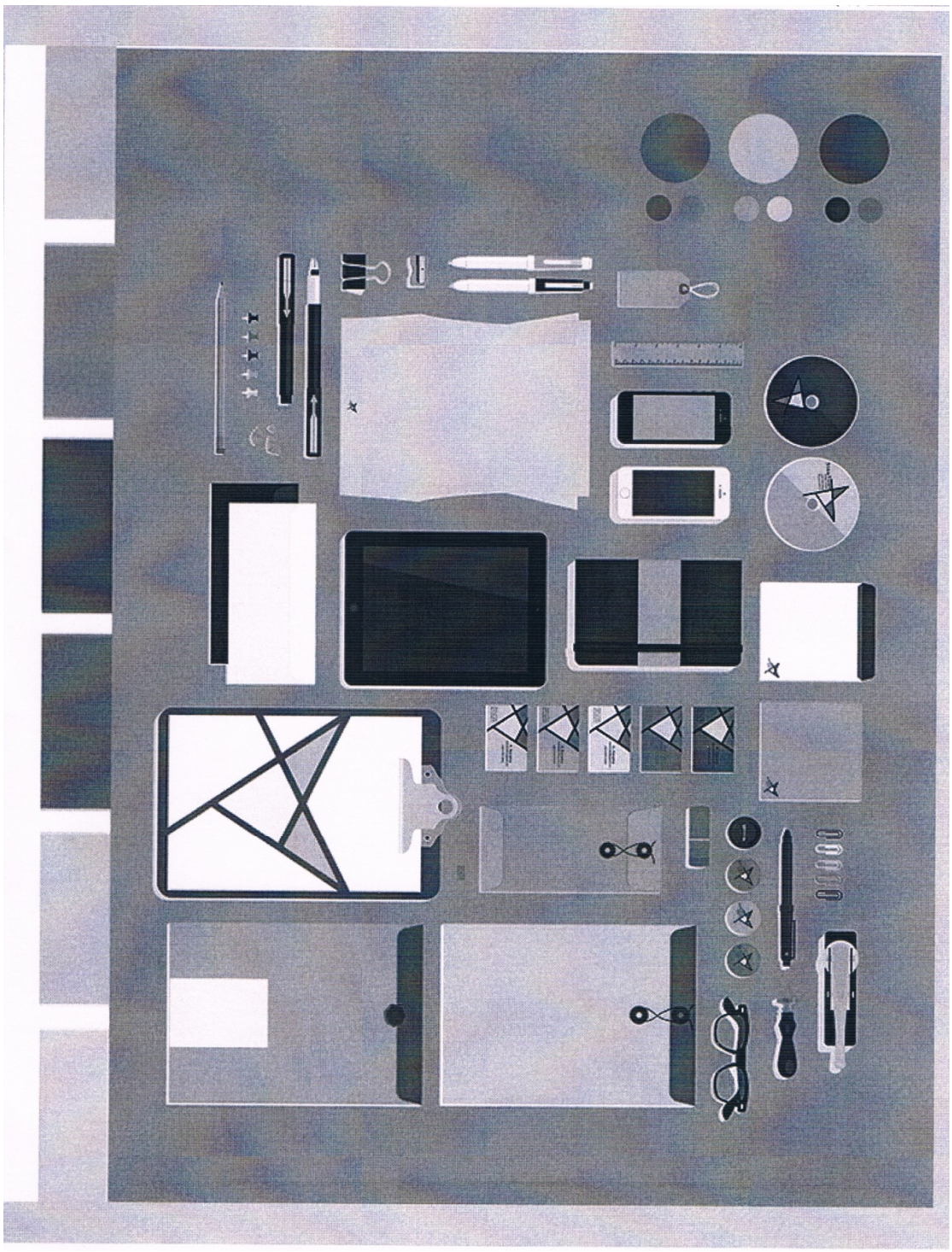

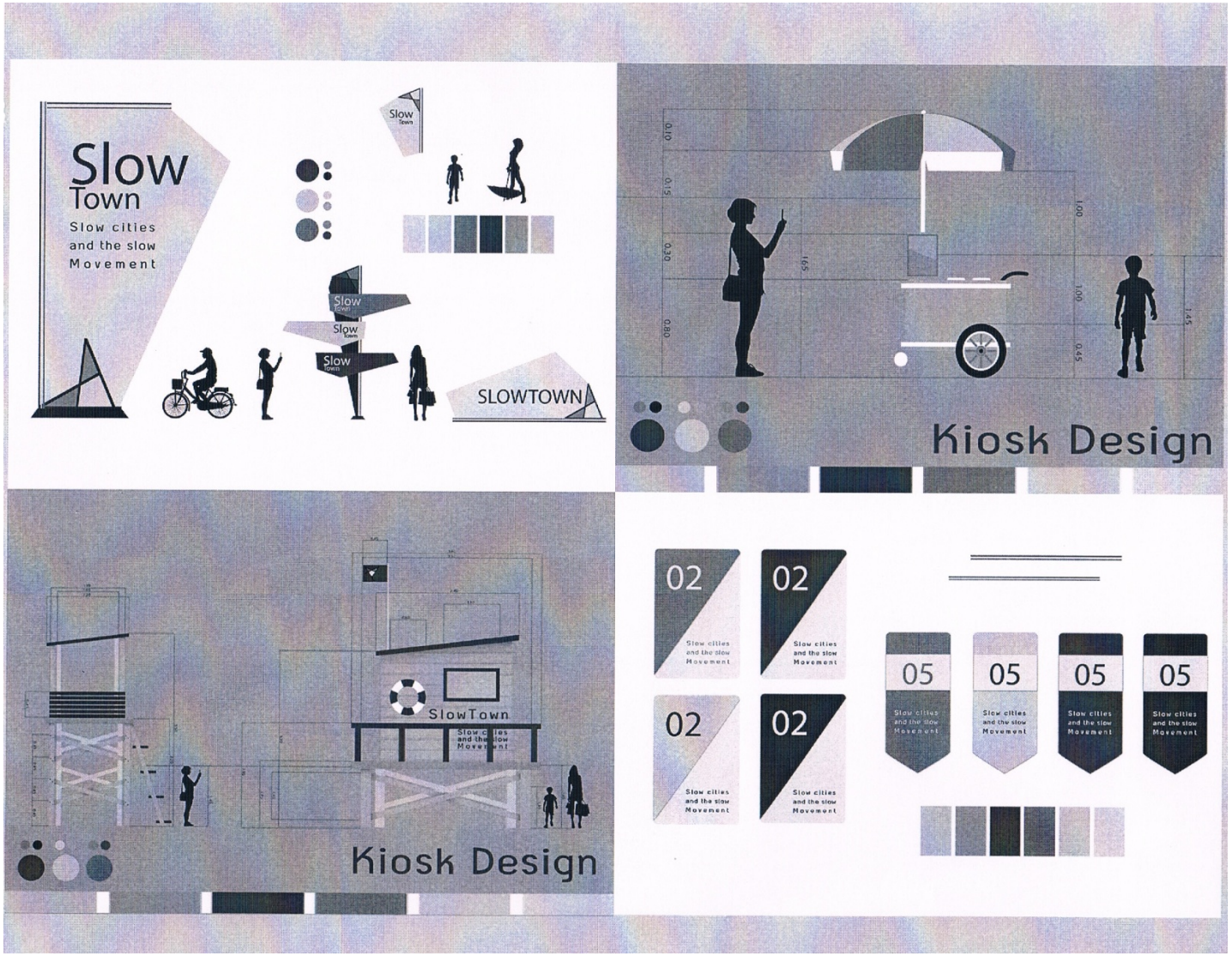
Slow
Town
Slow cities
and the slow
Movement
SLOWTOWN
Kiosk Design
SlowTown
Kiosk Design
02
02
02
02
05
05
05
05

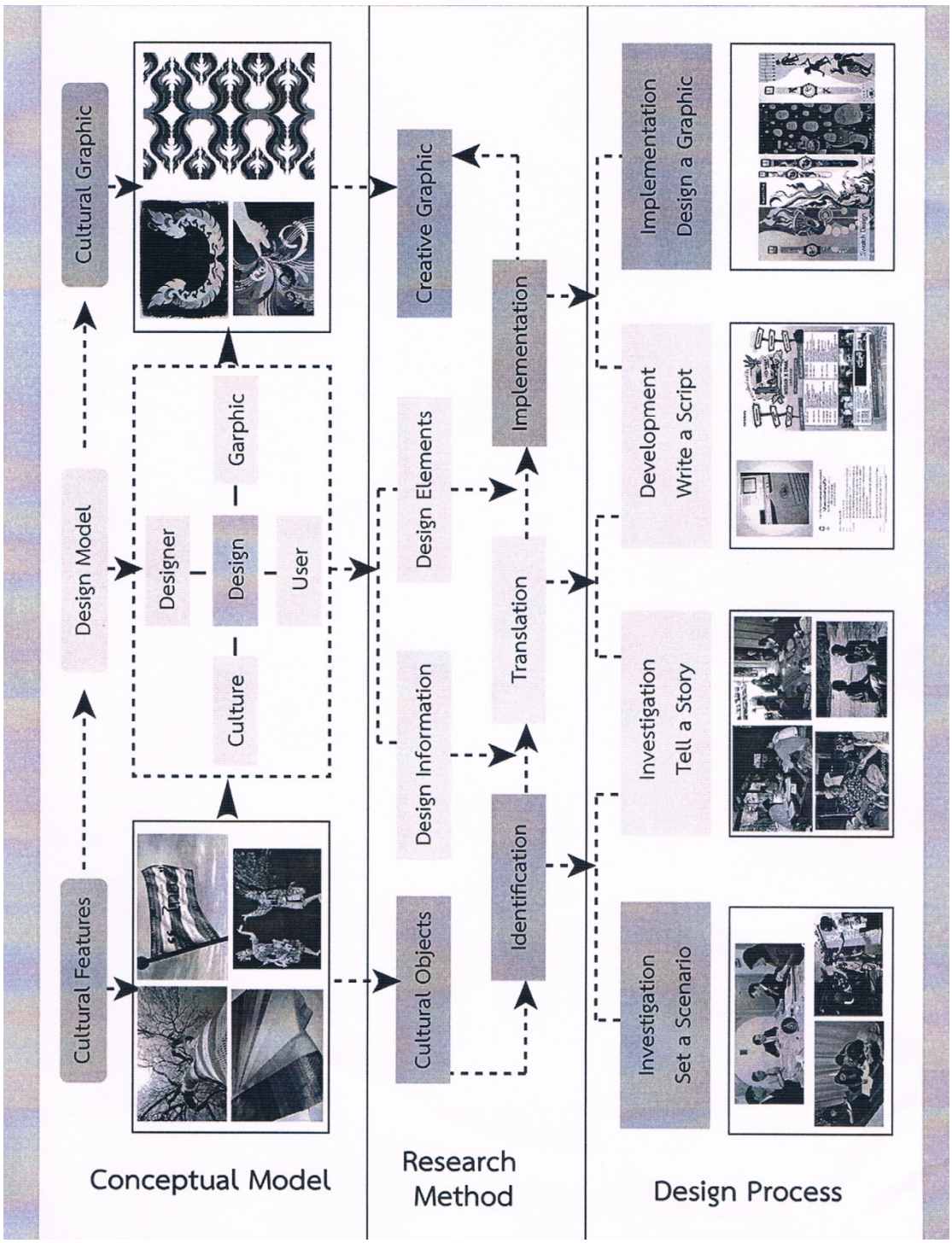
Cultural Features
Design Model
Cultural Graphic
Designer
Design
User
Culture
Garphic
Conceptual Model
Cultural Objects
Design Information
Identification
Design Elements
Translation
Implementation
Creative Graphic
Research Method
Investigation
Set a Scenario
Investigation
Tell a Story
Development
Write a Script
Implementation
Design a Graphic
Design Process